

**SİCİLL-İ AHVAL DEFTERLERİ'NDE OSMANLI
DÖNEMİ KÜTAHYALI MEMURLAR**

(Yüksek Lisans Tezi)

Mustafa KOCAKAYA

Kütahya - 2018

T.C
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SİCİLL-İ AHVAL DEFTERLERİNDE OSMANLI DÖNEMİ
KÜTAHYALI MEMURLAR**

Danışman
Doç. Dr. Bülent CIRİK

Hazırlayan
Mustafa KOCAKAYA

Kütahya - 2018

Kabul ve Onay

Mustafa KOCAKAYA'nın hazırladığı “Sicill-i Ahval Defterleri'nde Osmanlı Dönemi Kütahyalı Memurlar” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2018

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Doç. Dr. Bülent CIRIK (Danışman)		
Dr. Öğr. Üyesi Şakir TURAN		
Dr. Öğr. Üyesi Refik ARIKAN		

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Sicill-i Ahval Defterleri’nde Osmanlı Dönemi Kütahyalı Memurlar” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2018

Mustafa KOCAKAYA

Özgeçmiş

1984 yılında Aydın'ın Nazilli ilçesinde dünyaya gelmiştir. Liseyi Nazili Lisesi'nde tamamladıktan sonra 2001 - 2005 yıllarında Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. Pedagojik Formasyon Eğitimini Süleyman Demirel Üniversitesi'nde 2006 yılında almıştır. 2015 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimi almaya başlamıştır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

ÖZET

SİCİLL-İ AHVAL DEFTERLERİ'NDE OSMANLI DÖNEMİ KÜTAHYALI MEMURLAR

KOCAKAYA, Mustafa
Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent CIRIK
Mayıs, 2018, 202 sayfa

Günümüzde biyografi, Osmanlı Devleti'nde ise tercüme-i hal olarak adlandırılan insanların hayat hikâyeleri eskilerden beri yazıya dökülmüştür. Memurların kısa hayat hikâyeleri olan Sicill-i Ahval Kayıtları, 1879 – 1909 yıllarını kapsamaktadır. 19. Yüzyıl Osmanlı Devleti'nin hemen hemen her kademede sorunlar yaşadığı ve bunun bir sonucu olarak da reformlar yaptığı bir asır olmuştur. Memurları etkin bir şekilde takip edebilmek maksadıyla 2. Abdülhamid, şer'i ve askerî sınıflar dışındaki tüm memurlara tercüme-i hâl varakası doldurup nezarete gönderme mecburiyeti getirmiştir. Bu tercüme-i hallerde, memurun isim ve lâkabı, baba adı, hangi sülâleye ait olduğu, bildiği diller, tahsili, varsa yazmış olduğu eserleri, aldığı ödül ve cezalar, nişan ve madalyalar, memuriyete başlama tarihi, maaşına ait bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerin kaydedildiği defterlerin tescil işlemine Sicill-i Ahvâl, meydana çıkan defterlere de Sicill-i Umumî Defterleri denilmiştir.

Bu araştırma ile Kütahya merkez doğumlu memurlar vesilesi ile taşra memurlarının istihdâmı, eğitim durumları, ödül ve cezaları ile ilgili çözümlemelere gidilerek bu konuda bilgiler sunmak, son dönem taşra bürokrasisi hakkında bilgilere ulaşmak ve hem yerel tarih çalışmalarına hem de şecere araştırmalarına bir nebze katkı sağlayabilmek amaçlanmıştır. Osmanlı Devleti'ne ait çok önemli bilgiler içeren ve birer biyografi hazinesi sayılabilecek Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin bu tip yerel çalışmalarla aydınlığa kavuşturulması ve yapılabilecek diğer çalışmalara kaynaklık etmesi sağlanmalıdır. Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin, memurların, sosyo-kültürel durumları, kullanılan isimler, ekonomik şartlar, meslek dağılımları, verilen ödül ve cezaların niteliği, Osmanlı'da kullanılan madalya ve nişanlar hakkında pek çok bilgiler sunan resmi ve birincil kaynak oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sicill-i Ahvâl, Tercüme-i Hal, Kütahya, Eğitim, Memur, Maaş, Tayin

ABSTRACT

OTTOMAN PERIOD CLERKS FROM KÜTAHYA İN REGISTRY BOOKS (SİCİLL-İ AHVAL)

KOCAKAYA, Mustafa

Postgraduate Thesis, History Department

Thesis Consultant: Assoc. Prof. Dr. Bülent CİRİK

May, 2018, 202 pages

Life stories of people, known as “Tercüme-i Hal” in the Ottoman Period but as “Biography today, has been taken in record since very early ages. Sicill-i Ahval Records, the short life stories of clerks, cover the years of 879 and 1909. 19th century became a period in which The Ottoman Empire experienced problems in almost every aspect and as a result of this made reforms. With the aim of pursuing the clerks effectively, Abdülhamid II imposed obligation for all clerks except for religious and military classes to fill in Tercüme-i Hal Form and send to the ministry. In these Tercüme-i Hal, there were information about the clerk’s name, family tie, father name, family ancestors, foreign language he knew, his education, if available the works he wrote, the awards and fines he received, medals and certificates he had, the start date of his Office job and his wage.

The Registry process of this information to the records is called Sicill-i Ahval, and the registry documents are called as Sicill-i Umumi Books. With this study, it has been aimed by analyzing the data to bring about information about clerk employment in countryside, their education level, awards and punishments; also to reach the information of last term countryside bureaucracy and to contribute to both the studies of local history and genealogy. Sicill-i Ahval Records, which are believed to involve extremely important data about the Ottoman Empire and which are unique invaluable biography treasures, should be unearthed by such local studies and should be made the source of other studies. It can be understood that these Sicill-i Ahval Books are official and primary source revealing lots of information on socio-cultural situations of clerks, economical conditions of their terms, professional distribution, the quality of the awards and fines given, the certificates and medals used in the Ottoman Empire.

Key Words: Sicill-i Ahval (Registry Process), Tercüme-i Hal (Biography), Kütahya, Education, Clerk, Wage, Appointment.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	<u>Sayfa</u>
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ	xiii
.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KÜTAHYA’NIN TARİHÇESİ

1.1. KÜTAHYA VE ÇEVRESİNİN FİZİKİ - BEŞERİ COĞRAFYASI	3
1.1.1. Kütahya’nın Fiziki Coğrafyası ve İklim Yapısı.....	3
1.1.2. Kütahya’nın Beşeri Coğrafyası.....	3
1.2. KÜTAHYA’NIN TARİHÇESİ.....	4
1.2.1. Türk Hâkimiyeti Öncesi Kütahya	4
1.2.2. Türk Hâkimiyetinde Kütahya	5
1.2.2.1. Selçuklular Zamanında Kütahya	5
1.2.2.2. Germiyanogulları Dönemi’nde Kütahya.....	5
1.2.2.3. Osmanlılar Döneminde Kütahya.....	6
1.2.2.4. Milli Mücadele Dönemi ve Sonrası	7

İKİNCİ BÖLÜM SİCİLL-İ AHVAL KOMİSYONU

2.1. SİCİLL-İ AHVAL KOMİSYONU’NUN KURULUŞU VE İŞLEVİ	10
2.1.1. Osmanlı Memur Politikası	10
2.1.2. Sicill-i Ahval Komisyonu’nun Kuruluşu.....	12
2.1.3. Sicill-i Ahval Defterleri	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SİCİLL-İ AHVAL KAYITLARINA GÖRE KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLAR HAKKINDA BAZI DEĞERLENDİRMELER

3.1. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN İSİMLERİ	17
3.2. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN BABA İSİMLERİ	20
3.3. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN EĞİTİM DURUMLARI.....	26
3.4. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN ALDIĞI NİŞAN, RÜTBE VE MADALYALAR.....	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN HAL TERCÜME ÖZETLERİ

4.1. KÜTAHYA DOĞUMLU MÜSLÜMAN MEMURLAR.....	35
4.1.1. Abdülfettah Efendi.....	35
4.1.2 Abdullah Efendi.....	35
4.1.3. Abdullah Efendi.....	36
4.1.4. Abdullah Macit Paşa.....	37
4.1.5. Abdurrahman Ferit Bey	39
4.1.6. Abdurrahman Fevzi Efendi.....	39
4.1.7. Abdurrahman Nurettin Paşa.....	40
4.1.8. Abdülhamid Efendi.....	41
4.1.9. Abdülkadir Efendi.....	41
4.1.10. Ahmet Cemal Bey.....	42
4.1.11. Ahmet Efendi.....	45
4.1.12. Ahmet Efendi.....	46
4.1.13. Ahmet Hamdi Efendi.....	47
4.1.14. Ahmet Lütü Efendi.....	47
4.1.15. Ahmet Nazif Efendi	47
4.1.16. Ahmet Niyazi Efendi	48
4.1.17. Ahmet Nuri Efendi.....	49
4.1.18. Ahmet Pertev Efendi.....	49
4.1.19. Ahmet Rahmi Efendi	50
4.1.20. Ahmet Refik Efendi	50
4.1.21. Ahmet Rifat Efendi.....	51
4.1.22. Ahmet Rıza Efendi.....	52
4.1.23. Ahmet Şevket Efendi.....	52
4.1.24. Ahmet Şevket Efendi	53
4.1.25. Ali Remzi Efendi	54
4.1.26. Ali Rıza Efendi	54
4.1.27. Ali Rıza Efendi	55
4.1.28. Ali Rıza Efendi	56
4.1.29. Ali Rıza Efendi	57
4.1.30. Ali Rıza Efendi	58
4.1.31. Ali Rıza Efendi	59
4.1.32. Ali Rıza Efendi	59
4.1.33. Ali Rıza Efendi	61
4.1.34. Ali Rıza Efendi	61
4.1.35. Ali Rıza Efendi	62
4.1.36. Ali Vasfi Efendi.....	64
4.1.37. Ali Vasfi Efendi.....	65
4.1.38. Arif Mustafa Efendi.....	66
4.1.39. Cafer Sadık Efendi.....	66
4.1.40. Ebubekir Sıddık Efendi.....	68
4.1.41. Ethem Efendi	68
4.1.42. Hafız Mahmut Efendi	69
4.1.43. Mehmet Şükrü Efendi.....	71

4.1.44. Halil Hilmi Efendi	71
4.1.45. Halil İbrahim Efendi	72
4.1.46. Halil İbrahim Efendi	73
4.1.47. Halil Kamil Efendi.....	74
4.1.48. Hasan Fevzi Efendi.....	76
4.1.49. Hasan Hüsnü Efendi	78
4.1.50. Hasan Hüsnü Efendi	79
4.1.51. Hasan Şükrü Efendi	80
4.1.52. Hasan Tahsin Efendi.....	82
4.1.53. Hasan Tahsin Efendi.....	84
4.1.54. Hasan Tahsin Efendi.....	85
4.1.55. Hüseyin Agâh Efendi.....	87
4.1.56. Hüseyin Hüsnü Efendi.....	89
4.1.57. Hüseyin Hüsnü Bey	89
4.1.58. Hüseyin Hüsnü Efendi.....	91
4.1.59. Hüseyin Hüsnü Efendi.....	91
4.1.60. Hüseyin Hüsnü Efendi.....	92
4.1.61. Hüseyin Hüsnü Efendi.....	93
4.1.62. Hüseyin Tahsin Efendi.....	95
4.1.63. Hüseyin Zati Efendi.....	96
4.1.64. İbrahim Edhem Efendi.....	97
4.1.65. İbrahim Edhem Efendi.....	98
4.1.66. İbrahim Edhem Efendi.....	99
4.1.67. İbrahim Edhem Efendi.....	99
4.1.68. İsmail Hakkı Efendi.....	100
4.1.69. İsmail Hakkı Efendi.....	101
4.1.70. İsmail Hakkı Efendi.....	102
4.1.71. İsmail Vehbi Efendi.....	102
4.1.72. Mehmet Adil Efendi	103
4.1.73. Mehmet Ali Efendi	105
4.1.74. Mehmet Ali Efendi	106
4.1.75. Mehmet Bahri Bey.....	106
4.1.76. Mehmet Burhanettin Efendi.....	107
4.1.77. Mehmet Cemal Efendi.....	108
4.1.78. Mehmet Emin Efendi.....	109
4.1.79. Mehmet Eşref Efendi.....	110
4.1.80. Mehmet Fevzi Efendi.....	114
4.1.81. Mehmet Habib Efendi.....	115
4.1.82. Mehmet Hamdi Efendi.....	116
4.1.83. Mehmet Hamdi Efendi.....	117
4.1.84. Mehmet Hilmi Efendi	118
4.1.85. Mehmet Hurşit Efendi	119
4.1.86. Mehmet İrfan Efendi.....	120
4.1.87. Mehmet Kazım Efendi.....	121
4.1.88. Mehmet Muammer Efendi.....	121
4.1.89. Mehmet Müslim Efendi.....	122
4.1.90. Mehmet Nafiz Efendi.....	123
4.1.91. Mehmet Nuri Paşa	124

4.1.92. Mehmet Rasim Efendi	126
4.1.93. Mehmet Rifat Efendi	126
4.1.94. Mehmet Rifat Efendi	127
4.1.95. Mehmet Rüştü Efendi	128
4.1.96. Mehmet Sadık Efendi	131
4.1.97. Mehmet Sait Efendi	132
4.1.98. Mehmet Sami Efendi	133
4.1.99. Mehmet Sami Efendi	134
4.1.100. Mehmet Servet Efendi	135
4.1.101. Mehmet Şerif Efendi.....	136
4.1.102. Mehmet Tevfik Efendi.....	136
4.1.103. Mehmet Tevfik Efendi.....	137
4.1.104. Murat Sabri Efendi.....	138
4.1.105. Mustafa Cemal Efendi	139
4.1.106. Mustafa Fazıl Efendi.....	139
4.1.107. Mustafa Hilmi Efendi	141
4.1.108. Mustafa Rifat Efendi.....	142
4.1.109. Mustafa Rüştü Efendi	142
4.1.110. Mustafa Sadrettin Efendi	143
4.1.111. Mustafa Seyfi Efendi	144
4.1.112. Mustafa Şevket Efendi.....	144
4.1.113. Mustafa Şükrü Efendi	146
4.1.114. Osman Nuri Efendi	147
4.1.115. Osman Saffet Efendi.....	148
4.1.116. Osman Şükrü Efendi.....	149
4.1.117. Ömer Faruk Efendi	150
4.1.118. Ömer Fevzi Efendi.....	150
4.1.119. Ömer Lütfi Efendi.....	152
4.1.120. Ömer Lütfi Efendi.....	153
4.1.121. Seyyid Mustafa Efendi.....	154
4.1.122. Süleyman Asaf Efendi	155
4.1.123. Süleyman Nafiz Efendi.....	158
4.1.124. Süleyman Sami Efendi.....	158
4.1.125. Süleyman Vehbi Efendi.....	160
4.1.126. Yusuf Cemal Efendi.....	161
4.1.127. Yusuf Rasih Efendi.....	162
4.1.128. Zeki Şükrü Bey	162
4.1.129. Ziya Efendi	164
4.2. KÜTAHYA DOĞUMLU GAYRİMÜSLİM MEMURLAR.....	165
4.2.1. Agobcan Efendi	165
4.2.2. Agop Efendi.....	166
4.2.3. Agop Sırrı Efendi.....	166
4.2.4. Aleksandros Bezzazoğlu.....	168
4.2.5. Artin Efendi	168
4.2.6. Artin Efenfi	169
4.2.7. İpo Krat Efendi	170

4.2.8. Manuel Efendi.....	171
4.2.9. Mihran Mildonyan Efendi	172
4.2.10. Mildolyan Maksut Efendi	173
4.2.11. Osep Efendi.....	175
4.2.12. Zağniyarı Ksenofon Efendi.....	176
4.2.13. Zihni Efendi	177
SONUÇ.....	178
EKLER.....	180
KAYNAKÇA	192
DİZİN	201

TABLÖLAR LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 3.1: Müslüman Memurların İsimleri	17
Tablo 3.2: Gayri Müslim Memurların İsimleri	19
Tablo 3.3: Müslüman Memurların Baba İsimleri	20
Tablo 3.4: Gayri Müslim Memurların Baba İsimleri	25
Tablo 3.5: Müslüman Memurların Eğitim Durumları.....	26
Tablo 3.6: Gayri Müslim Memurların Eğitim Durumları	31
Tablo 3.7: Müslüman Memurların Aldığı Nişan, Rütbe ve Madalyalar	32
Tablo 3.8: Gayri Müslim Memurların Aldığı Nişan Rütbe ve Madalyalar.....	33

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
BOA.	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
DH. SAİD	Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahval İdare-i Umumiyesi
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
İA	İslam Ansiklopedisi
s.	Sayfa
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TEZ METNİ

GİRİŞ

Araştırmanın konusunu Kütahya merkez doğumlu olup Osmanlı Devleti'nin değişik yerlerinde vazife yapmış memurların tercüme-i halleri oluşturmaktadır. 1879 – 1909 yıllarında tutulmuş olan ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Sicill-i Ahval Defterleri araştırmanın ana kaynağıdır. Bu defterlerde öncelikle memurun adı, baba adı, doğum tarihi ve yeri, tahsili hakkında kısa bir bilgi ve çalışmış olduğu vazifeler ile ilgili bilgiler mevcuttur. Ayrıca aldığı ödül ve cezalar hakkında da bilgiler içermektedir.

Katalog taraması neticesinde Kütahya ve ilçelerini de kapsayan çok sayıda memurun tercüme-i haline ulaşılmıştır. Ancak araştırma konumuz Kütahya merkez doğumlu memurlar olduğu için ilçe doğumlu memurlar dikkate alınmamıştır. Netice itibari ile katalog taraması sonucunda 139 adet Müslüman ve 13 adet gayrimüslim olmak üzere toplamda 142 adet Kütahya merkez doğumlu memurun tercüme-i haline ulaşılmıştır. Belgelerin okunması esnasında bazı belgelerde sayfanın silik olmasından kaynaklı okunamayan kelimeler olmuştur. Bu kelimeler (.....) şeklinde gösterilerek dip not ile durumu belirtilmiştir. Bu çalışma ile Kütahya'nın yerel tarih araştırmalarına katkı sağlamak, memurların eğitim durumları, hangi düzeyde vazife aldıkları ve devletin sosyo-ekonomik ve siyasal durumu hakkında bilgi elde etmek amaçlanmıştır.

Beş bölüm olarak hazırlanan çalışmamızın birinci bölümünde Osmannlı Devleti'nin memur politikası, Sicill-i Ahval Komisyonu'nun kuruluşu ve işlevi ve son olarak da Sicill-i Ahval Defterleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Kütahya'nın Tarihçesi başlığı altında ilk olarak Kütahya'nın fiziki ve beşeri coğrafyası hakkında genel bilgi verilmiştir. Daha sonra Kütahya'nın tarihi hakkında genel ve kısa bir bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde Sicill-i Ahval Defterleri'nde kayıt edilmiş olan Kütahya merkez doğumlu memurlar hakkında sosyo-ekonomik değerlendirmeler yapıp tablolar halinde sunulmuştur. Dördüncü bölümde ise Sicill-i Ahval Defterleri'nde kayıt edilmiş olan Kütahya merkez doğumlu memurların tercüme-i hal özetleri sadeleştirilmiş bir bir şekilde istifadeye sunulmuştur. Beşinci ve son bölümde yani sonuç bölümünde ise genel bir değerlendirme yapılarak çalışmamıza son verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜTAHYA'NIN TARİHÇESİ

1.1. KÜTAHYA VE ÇEVRESİNİN FİZİKİ - BEŞERİ COĞRAFYASI

1.1.1. Kütahya'nın Fiziki Coğrafyası ve İklim Yapısı

Kütahya şehri, Kütahya Ovası kenarında yer alan Yellice Dağı (Acemdağı) eteklerinde kurulmuştur. Şehrin ilk kurulduğu yer Hisar tepesiyle Hıdır Tepesi önüdür. Bu iki tepe arsında şehri güneyden kuzeye bölüp Felend Çayına ulaşır Porsuk'a dökülen bir dere vardır.¹

İç Ege bölgesinde yer alan Kütahya ve çevresi bulunduğu konum itibarı ile Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgeleri'nde bir geçiş alanı durumundadır. Ayrıca kuzeydoğu kesiminde yer alan Kütahya Ovası Marmara yoluyla Karadeniz Bölgesi'nin de özelliklerini taşımaktadır.²

Kütahya Ovası iklim olarak Marmara, Ege ve İç Anadolu iklimleri arasında kalmaktadır. Bunu da en iyi bu üç bölgenin bitki örtüsü arasında kalmış olan bitki örtüsünden anlamaktayız. Kütahya Ovası yağış şartları bakımından da İç Anadolu'dan farklılık arz etmektedir.³

Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgelerine hâkim konumda olan İç Batı Anadolu eşiği üzerinde olmasından dolayı Kütahya coğrafi olarak stratejik bir öneme sahip bulunmaktadır. Bu üç bölgeye giden yolların kesiştiği bir nokta olduğu için Anadolu'da hâkimiyet kurmak için ya da Anadolu hâkimiyetini muhafaza etmek için stratejik önemi tarih boyunca devam etmiştir.⁴

1.1.2. Kütahya'nın Beşeri Coğrafyası

Beşeri coğrafya açısından Kütahya ve çevresi yaşam şekli olarak daha çok İç Anadolu Bölgesi'ne bağlıdır. Kütahya sahip olduğu yaylalar sayesinde geçimini ziraat ve hayvancılık ile sağlamaktadır. Kütahya Ovası ekili ve dikili alanlar bakımından Ege Bölgesine yakınlık göstermektedir. Bitki örtüsü bakımından da daha çok Marmara ve Ege Bölgesiyle benzerlik göstermektedir. Nüfus ve yerleşim özellikleri bakımından da

¹ Mustafa Çetin Varlık, (2002), Kütahya, *TDVİA*, C.26, TDV Yayınları, Ankara: s.580.

² Yusuf Dönmez, (1972), *Kütahya Ovası ve Çevresinin Fiziki Coğrafyası*, İstanbul: s. 11.

³ Dönmez, a.g.e., s. 13-23.

⁴ Dönmez, a.g.e., s. 31-36.

yine Marmara ve Ege Bölgesi arasında kalmaktadır.⁵

Kütahya Ovası ve Çevresi her ne kadar Marmara, Ege ve İç Anadolu Bölgeleri ile benzer özellikler taşısa da tam olarak bu bölgeler gibi olmayıp kendine has özellikler taşımaktadır.⁶

1.2. KÜTAHYA’NIN TARİHÇESİ

Frigler, Romalılar, Bizanslılar döneminin önemli bir merkezi olan Kütahya Anadolu’nun eski şehirlerinden biridir. Bu şehir aynı zamanda Selçuklu, Germiyanogulları ve Osmanlı Devleti’nin de önemli merkezlerindendir.⁷

Eski kaynaklarda Kütahya’dan bahsedilirken Esop’un doğduğu ülke olarak bahsedilir ki bu bilgi doğru kabul edilirse Kütahya’nın M.Ö. 6. yüzyılda var olduğunu gösterir.⁸ Kütahya’nın ismi eski kaynaklarda Kotiaion, Kotiaion, Cutyaeium, Cotyaeum, Cotyaium şeklinde geçmektedir. Strabon şehirden Frigya Epiktetos’un ülkesi olarak bahsederek Katys’in şehri anlamına gelen Kotiation olduğunu belirtir.⁹

1.2.1. Türk Hâkimiyeti Öncesi Kütahya

Kütahya’da ilk siyasi hâkimiyetin Frig’ler tarafından kurulduğu sanılmaktadır. Bu hâkimiyet M.Ö. 546 yılında Pers kralı Kyros’un bütün Anadolu gibi Kütahya’yı da ele geçirmesi ile son bulur. Uzun süre Pers hâkimiyetinde kalan şehir M.Ö. 333 yılında Makedonya kralı Büyük İskender’in eline geçmiştir. M.Ö. 278 yılında Bitinya krallığı, daha sonra Bergama krallığının hâkimiyetine giren Kütahya III. Attalos’un M.Ö. 133 yılında ölümü ile Roma imparatorluğuna bağlanmış ve Hristiyanlık’ın önemli merkezlerinden biri olmuştur.¹⁰

⁵ Dönmez, a.g.e., s. 33-34.

⁶ Dönmez, a.g.e., s. 118.

⁷ Celal Kağnıcıoğlu, (1964), *Tarihi ve Turistik Yönü ile Kütahya*, Halk Basımevi, İstanbul: s. 20.

⁸ Tayyip Gökbilgin, Kütahya, *İA*, C. 6, s. 1119.

⁹ Hakkı Dursun Yıldız, (1981-1982) Kütahya’nın Tarihçesi, *Kütahya Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılına Armağan*, İstanbul: s.35.

¹⁰ Varlık, a.g.m., s.580.

Hristiyanlık'ın ilk dönemlerinde takibata uğrayan hristiyanların, Kütahya'yı sığınacak bir şehir gibi görüp buraya kaçmaları Hierokles'un şehrin tahsisatını kesmesine ve burada sıkıntıların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Daha sonra ise Şehir Piskoposluk merkezi olmuştur.¹¹ Roma İmparator'luğunun doğu-batı şeklinde bölünmesiyle Kütahya Bizans'a bağlandı. Stratejik konumundan dolayı şehir daha da önem kazanır. Bu nedenle Bizanslılar şehrin hâkim tepelerine kale ve surlar inşa etmişlerdir. Germiyanogulları ve Osmanlılar tarafından kullanılan kale ve surlar, Osmanlıların da ilave yapmasıyla son şeklini almıştır.¹²

1.2.2. Türk Hâkimiyetinde Kütahya

1.2.2.1. Selçuklular Zamanında Kütahya

Kütahya'nın Türklerin eline ne zaman geçtiği kesin olarak bilinmemekle beraber Kutalmış oğlu Süleyman Şah tarafından 1080 yılına doğru alındığı kabul edilmiştir. Kütahya Süleyman Şah döneminde Anadolu Selçuklu devletinin Batı ucunu teşkil etmiştir.¹³ 1. Haçlı ordularının Anadolu'ya girmesi ve daha sonra sultan I. Kılıçarslan'ın Orta Anadolu'ya çekilmesi üzerine Kütahya da elden çıkarak tekrar Bizans hâkimiyetine girmiştir. Kütahya, Türk hâkimiyetinin Bizans'a karşı kesinleşmiş olduğu 1176 yılında Mirykefelon Savaşı'nda Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'un ağır bir yenilgiye uğraması ve devam eden Türkmen akınları neticesinde 1182 yılında Ulu Borlu ile birlikte Sultan II. Kılıçarslan tarafından tekrar ele geçirilmiştir.¹⁴ Bir süre sonra şehir tekrar Bizans hâkimiyetine girdi ise de 1233 yılında Alaaddin Keykubat zamanında tekrar kesin olarak Türk hâkimiyetine girdi.¹⁵

1.2.2.2. Germiyanogulları Dönemi'nde Kütahya

Sultan Alaaddin Keykubat zamanında kesin olarak Türk hâkimiyetine girmesinden sonra Türkmenler planlı olarak yerleşmeye başlamışlardır. Moğolların Anadolu'yu istilasından sonra Kütahya ve çevresine yerleşmişlerdir. İbn-i Bibi'de Baba İshak isyanı esnasında Malatya civarında oldukları ve sonra da Kütahya'ya gelip

¹¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1932), *Kütahya Şehri*, İstanbul: s.11.

¹² Yıldız, a.g.m., s.36.

¹³ Yıldız, a.g.m., s.36.

¹⁴ Yıldız a.g.m., s.37.

¹⁵ Uzunçarşılı, a.g.e., s.10.

yerleştikleri belirtilmiştir.¹⁶ Cimri hadisesinde aktif rol oynayan Germiyanlıların Batı Anadolu'da kuvvetli oldukları görülür. Daha sonra 1300 yılında Yakub Bey tarafından Anadolu Selçuklu Sultanlığından ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiş ve Kütahya merkezli Germiyanogulları Beyliği ortaya çıkmıştır.¹⁷

Germiyanogulları Kütahya merkezli olarak kurulduktan sonra Kütahya tarihinin en parlak dönemlerinden birini yaşamıştır. Bu dönemde çok önemli imaret eserleri ortaya çıkmıştır ki bunlar; Vacidiye Medresesi, Kütahya Kalesi, Pekmez Pazarı, İshak Fakih Camii ve Medresesi, Yakup Çelebi'nin mescit, medrese ve imareti vb. eserler bu dönemde ortaya çıkmıştır¹⁸

Yakup Bey bağımsızlığını ilan ettikten sonra Bizans ile mücadeleye girişmiştir. Moğol istilasında Anadolu Beylikleri İlhanlılara bağlılıklarını bildirmiş ise de Yakup Bey diğer beylere katılmamıştır. Yakup Bey Osmanlıların güçlenmesini de istememiş ve onlarla mücadele etmiştir. Ancak yapılan savaşta Osmanlılara yenilmiştir. Yakup Bey'in ölümünden sonra Germiyanogulları eski güçlerini kaybetmiştir. Devlet Hatun'un, Yıldırım Beyazıt ile evlenmesiyle Kütahya, Simav, Eğrigöz (Emet) ve Tavşanlı Osmanlılara çeyiz olarak verilmiştir.¹⁹ Germiyanoglu Beyliği toprakları 2. Yakub Beyin 1429 da ölümü ve onun vasiyeti üzerine Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.²⁰

1.2.2.3. Osmanlılar Döneminde Kütahya

Osmanlı Kütahya'yı hâkimiyetine aldıktan sonra sancak merkezi yapmış ve ilk sancak beyi olarak da Kara Timurtaş Paşa'nın torunu ve Umur Bey'in oğlu Osman Çelebi'yi atamıştır. Daha sonra da Şehir Şehzade sancak merkezi olmuştur.²¹ 2. Mehmed zamanında Anadolu Beylerbeyliği'nin merkezi Ankara'dan Kütahya'ya gelmiştir ki ilk beylerbeyi İshak Paşa'dır.²² Anadolu tarafından gerçekleştirilen seferlerde Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman, Kütahya'yı merkez olarak

¹⁶ Hayrullah Efendi, (1971), *Devleti Aliyye-i Osmaniye Tarihi*, Zuhuri Danişman (sadeleştiren), C. 1, Son Havadis Yayınları, İstanbul: s. 96.

¹⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1991), *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, TTK Yayınları, Ankara: s. 41.

¹⁸ Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri...*, s.229.

¹⁹ Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri...*, s.45.

²⁰ Yıldız, a.g.m., s.42-43.

²¹ Pars Tuğlacı, (1984), Kütahya, *Osmanlı Şehirleri Ansiklopedisi*, Milliyet Yayınları, İstanbul: s.222.

²² Mustafa Çetin Varlık, (1986), 15. Yüzyıl Osmanlı İdari Teşkilatında Kütahya, *Marmara Üniversitesi Türklük Araştırmaları Dergisi*, Sayı:2, İstanbul: , s.203.

kullanmışlardır. Paşa sancağı olarak bilinen şehir Anadolu Beylerbeyliğinin merkezi olması hasebiyle kendisine otuzdan fazla kaza bağlanmıştır.²³

Yeni Çağla birlikte gelişen Avrupa ile mücadele etmekte zorlanan Osmanlı savaşların uzamasıyla ortaya çıkan ekonomik sıkıntıları aşmak için vergileri artırmıştır. Ancak taşra yöneticilerinin maaşları sabit kalınca bunlar da kendilerinin hakkı olduğunu düşündüğü zammı halktan zorla almaya kalkıp halka zulüm yaptılar. Zaten halkın içinde bulunduğu durum da çeşitli sebeplerle pek de parlak değildi. Bunun neticesinde Anadolu'da halk ayaklanarak Celali İsyanları olarak bilinen ve Osmanlıyı da olumsuz etkileyen isyanlar baş gösterdi.²⁴ Celali İsyanları esnasında Deli Hasan isyanı Kütahya'da tehlike oluşturmuştur. Karayazıcı'nın yerine geçen kardeşi Deli Hasan Tokat'ı kuşatıp Hasan Paşa'yı öldürdükten sonra daha başka yerleri yağmalamak maksadıyla oradan ayrılmışlardır. Deli Hasan Ankara'ya gelmiş ve orayı kuşatıp yağmaladıktan sonra Kütahya'ya gelip şehri yağma etmiştir.²⁵

Celali İsyanından başka Kütahya'da ortaya çıkan bir başka hadise ise Can Mirza Paşa olayıdır. 1657 yılında Osmanlı Devletine baş kaldıran Abaza Hasan Paşaya katılan Can Mirza Paşa'ya karşı Kütahya halkı mücadele etmiş ve Can Mirza'nın 300 kadar itaatsiz askerini katletmiştir. Bu olayı bastırmak için görevlendirilen Konakçı Ali Paşa'ya yardım etmişlerdir. Can Mirza intikam almak için şehri kuşatmış ise de halkın gayretleri neticesinde muvaffak olamamıştır.²⁶

Kütahya tarihi boyunca pek çok sıkıntı yaşamıştır. Germiyanoglu döneminde Karamanlılar ile mücadele edilmiş ve zarar görmüştür. Timur Ankara Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ni mağlup ettikten sonra Kütahya'ya gelmiş ancak fidye-i necat alarak halka dokunmadan bir ay kadar Kütahya'da kalıp sonra şehirden ayrılmıştır.²⁷

1.2.2.4. Milli Mücadele Dönemi ve Sonrası

Kütahya ve çevresi Milli Mücadelenin en yaygın yaşandığı, çarpışmaların ve işgalin en çetin geçtiği bölgelerimizin başında gelir. Önce Mondros Mütarekesi gerekçe gösterilerek demiryollarının güvenliğini sağlamak bahanesiyle İngilizlerin işgali altına

²³ Oktay Aslanapa, (1981-1982), *Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya*, İstanbul: s.15.

²⁴ Mücteba İlgürel, (1193), Celali İsyanları, *TDVİA*, C. 7, İstanbul: s.252

²⁵ William J. Griswold, (2000), *Anadoluda Büyük İsyan*, İstanbul: s.32.

²⁶ Uzunçarşılı, *Kütahya Şehri*, s.151-152.

²⁷ Aslanapa, a.g.m., s.15.

giren şehir daha sonra 21 Temmuz 1921 tarihinde Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. 22 Ağustos 1922 tarihinde Afyon'dan başlayan Büyük Taarruz ile Yunan ordusu yenilgiye uğratılarak 30 Ağustos'ta Kütahya Yunan işgalinden kurtarıldı.²⁸

Kütahya, Milli Mücadele döneminde Yunan işgali ve Çerkez Ethem olaylarında büyük zarar görmüştür. Rum ve Ermeni çetelerin zararlı faaliyetleri de bölgeye zarar vermiştir. Halk açlık, sefalet ve yokluk içinde Milli Mücadeleye tam destek vermiştir.²⁹

²⁸ Varlık, a.g.m., s.581.

²⁹ Aslanapa, a.g.m., s.15.

İKİNCİ BÖLÜM

SİCİLL-İ AHVAL KOMİSYONU

2.1. SİCİLL-İ AHVAL KOMİSYONU'NUN KURULUŞU VE İŞLEVİ

2.1.1. Osmanlı Memur Politikası

Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde devlet işlerini yerine getiren küçük bir memur grubu vardı ki bunlara da kâtip deniyordu. Yaklaşık yarım asır resmi olarak teşekkül edil edilmiş bürolar ve yetiştirilmiş memurlar yoktu. Beyliğin ilk yıllarında çalışan bu memurlar bunu bir meslek olmaktan ziyade devlete hizmet maksadıyla yapıyorlardı. Devletin kurulduğu ilk dönemlerde medreselerde yetişen, fakat kadro bulamayanlar kâtip olarak görev almışlardır. Böylelikle 16. yüzyıla gelindiğinde devlet işlerini yerine getiren bir kâtip sınıfı ortaya çıkmıştır.³⁰

Osmanlı Devleti, klasik dönemde memur ihtiyacını karşılamak için her dairenin kendisine gerekli olan memuru kendisinin yetiştirmesi usulünü kullanmıştır. Bu yönüyle her daire aynı zamanda bir nevi okul vazifesini de yerine getiriyordu. Bu dairelere girecek öğrenciler hatırı sayılır birisinin tavsiyesine ihtiyaç duymaktaydılar.³¹ Otodidaktik adı verilen bu sistemde devlet ileri gelenlerinin ve memurların çocukları işe alınırdı. Bu çocuklar 12 yaşına geldikleri zaman daireye alınırlar, okuma yazmayı evlerinde öğrenip aynı zamanda camide de eğitime devam ederlerdi. Memurlukla ilgili incelikleri dairede hâce adı verilen yüksek rütbeli memurlar tarafından öğrenirlerdi.³²

2. Mahmut'un başa geçmesi ve arkasından Tanzimat döneminin başlamasıyla idari, sosyal, siyasi, kültürel ve ekonomik alanda pek çok önemli gelişme yaşanmıştır. Bu dönemde devlet dairelerine memur alımı ve memur yetiştirilmesi usülleri noktasında bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu hususta atılan en önemli adım tanzimatın ilanından yaklaşık dokuz ay önce devlet dairelerinin memur ihtiyacını karşılamak amacıyla Mekteb-i Maarif-i Adliye'nin ve ondan sonra yine aynı amaçla Mekteb-i Ulum-u Edebiye'nin kurulmasıdır. Daha sonra 1838 yılında kâtiplerin rütbelerinin yükseltilmesi imtihan usulüne bağlanmıştır.³³ Modernleşmenin başladığı Tanzimat Fermanı sonrasında pek çok yenilik gerçekleştirilmiş, meclisler açılmış ve memur kadrolarında bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Memurları ilgilendiren vesikaların

³⁰ Mehmet Akif Terzi, (2012), *Türk Devlet Geleneğinde Bürokrasi ve Memur*, Sistem Ofset, Ankara: s. 180-181.

³¹ Carter V. Findley, (1994), *Osmanlı Devletinde Bürokratik Reform*, İz Yayıncılık, İstanbul: s. 82-83.

³² Ali Akyıldız, (1993), *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform*, Eren Yayıncılık, İstanbul: s. 52-53

³³ Ali Akyıldız, (2012), *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul: s. 46-49.

yazılış biçimlerinde ve bürokratik işlenlerin nasıl yapılacağı ile ilgili yenilikler yapılmıştır. Mesai günleri, yargılama biçimleri ve maaş usulleri belirlenmiştir.³⁴ Devlet memurlarının rüşvet almasının önüne geçmek için bazı memurlara hazineden maaş tahsis edilmiş ve ayrıca Ceza Kanunnamesi yaptırılmıştır. Memurların vazifelerini lakıyla yapmasını, herhangi bir suistimal meydana gelmesini engellemek için yemin usulünü oluşturulmuştur. Böylece memurlar göreve başlarken vazifesini lakıyla yerine getireceğine dair yemin etmeye başlamışlardır.³⁵ 2. Mahmut yüksek mevkilere yıllık tevcihat uygulamasını kaldırdı, eski tahsisat sistemi yerine yeni maaş usulünü getirdi, memurların eğitimi için yeni okullar açtı ve böylece personel politikasının temellerini atmış oldu.³⁶ Ancak memuriyete alımla ilgili meslek okullarının açılması, imtihan zorunluluğu getirilmesi, yaş sınırı belirlenmesi, nezaretlerin oluşturulması gibi gerçekleştirilen birçok yeniliklere rağmen sıkıntılar tam olarak giderilememiştir. İmtihanla memur alınması gerekirken adam kayırma şekliyle memur alımları devam etmiştir. Eğitim almış kişiler dışında da memuriyete alımlar olmuş ve bunun neticesi olarak da vazifelerde aksaklıklar olmuştur.³⁷

Şu ana kadar bahsettiğimiz haricinde Osmanlı Devleti'nde klasik dönemde devlet kadrolarında mukataa mültezimliği dışında gayrimüslimlere görev verilmezken Tanzimat ve Islahat Fermanları'yla tebaya eşitlik adı altında gayrimüslimlere de devlet memurluklarında görev verilmeye başlanmıştır.³⁸ 1860'lı yıllara gelindiğinde taşrada sivil bürokraside memur sayısı artmıştı. Bir de Islahat Fermanı ile gayri müslimlere de memuriyet kapısı açılmasıyla bunların sayısında da artış oldu. 1864 yılında idari işleri ve memurların durumlarını düzenlemek amacıyla bürokraside her bölümün merkeze bağlandığı bir nizamname yayınlanarak vilayet sistemine geçildi.³⁹ 1869 yılında validen nahiye müdürüne hatta muhtara kadar tüm kademelerde yer alan mülkiye memurlarının yetki ve sorumluluklarını açık bir şekilde ifade eden Daire-i Umumiye-i Vilayet

³⁴ Yunus Özger, (2011), Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Bazı Yahudi Memurların Sosyo-Kültürel Durumları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 1, Sayı: 16, ss. 382.

³⁵ Gülden Sarıyıldız, (2002), Tanzimat ve Osmanlı Bürokrasisinde Yemin Müessesesi, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Yıl: 1, Sayı: 1, İstanbul*: ss. 252-255.

³⁶ Carter V. Findley, (1996), *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Gül Çağalı Güven (çev), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul: s. 25.

³⁷ Hüseyin Özdemir, (2001), *Osmanlı Devletinde Bürokrasi*, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul: s. 195-202.

³⁸ Nurgül Bozkurt, (2011), Sicill-i Ahval Defterlerine göre Simavlı Memurlar, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 27, ss. 4.

³⁹ Selçuk Sarı, (2014), *Sicill-i Ahval Defterlerinde Amasyalı Memurlar*, Libra Kitapçılık, İstanbul: s. 30.

Nizamnamesi neşredildi. 1871 yılında nizamname ile muhakeme edilmeleri ile ilgili esaslar ve 1873 tarihli kararname ile de maaş ve harcırahlar ile ilgili hükümler belirlendi.⁴⁰ Memurların seçimi ve tayini için oluşturulmuş komisyonlardan biri olan Memurin-i İntihab Komisyonu Abdülhamid döneminde dönüşüm geçirerek atamalar üzerindeki kontrolü sağlayacak mekanizmanın bir parçası haline gelmiştir. Bütün bu düzenlemelerle daha önce Osmanlı Devleti'nde görülmeyen modern bir usulün uygulamaya geçirilmesi olmuştur.

Osmanlı Devleti biyografi yazımına önem vermiş ve bünyesinde bulundurduğu memurların biyografilerinden oluşan eserler hazırlamıştır. Kaynağı Divan-ı Hümayun'a bağlı Tahvil ve Ruus Kalemi olan bu eserlere Tabakat adı verilmiştir. Bu defterlerde mülkiye, ilmiye ve askeriye sınıflarında bulunan personelin tayin ve tevcihine ait bilgiler bulunmaktadır.

Bu bilgilerden anlaşılmaktadır ki Osmanlı Devleti'nde personele ait bilgilerin yer aldığı kayıtlar belli bir yerde toplanmayıp değişik kaynaklardan elde edilmektedir. Abdülhamid döneminde yapılan bir değişiklik ile memurlara ait bilgiler Sicill-i Ahval Komisyonu kurularak tek bir elden kayıt altına alınmıştır.⁴¹

2.1.2. Sicill-i Ahval Komisyonu'nun Kuruluşu

Sultan 2. Abdülhamid döneminde merkeziyetçi yönetim anlayışını yerleştirip yaygınlaştırmak için yapılan çalışmalar son noktaya gelmiştir. Bu amaçla ilk olarak temeli yüzyılın başına kadar uzanan, padişah ile bürokratlar arasında var olan nüfuz ve yetki mücadelesinde sivil bürokrasiden yana olan dengeleri kendi lehine çevirmiştir. Sarayı devlet işlerinin merkezi haline getirmek için Babıâli'yi devre dışı bırakıp tüm yetkileri tekrar sarayda toplamıştır. 2. Abdülhamid saltanatının başından itibaren idarenin niteliğini iyileştirmek için çabalayarak, memurların seçimi ve eğitimi konusuna önemle eğilmiştir. 1859 yılında Abdülmecid zamanında liyakatli mülkiye memurları yetiştirmek için açılmış olan Mülkiye Mektebi'ni mülki kadrolara memur yetiştirmek amacıyla Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne adıyla genişletmiştir. Kanun-i Esasi'de de memurlar ile ilgili bazı değişiklikler yapılmıştır. Memurların takibi konusunda sultan 2.

⁴⁰ Enver Ziya Karal, (1983), *Osmanlı Tarihi*, C. 7, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara: s. 161.

⁴¹ Gülden Sarıyıldız, (2004), *Sicill-i Ahval Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, Der Yayınları, İstanbul: s. 4.

Abdülhamid'in yaptığı en önemli iş, 5 Şubat 1879 yılında Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulması olmuştur. İlk kez bu dönemde tutulan bu kayıtlar tüm memurların sicil kayıtlarını içermektedir.⁴²

Sicill-i Ahval Komisyonu personel takibi açısından önemli bir birim olarak 5 Şubat 1879 tarihinde kurulmuştur. Bunun neticesinde Osmanlı vatandaşı olan memurun şer'îye, askeriye ve zabtiye dışında kalan kadrolarda nerede görev yaparsa yapsın, biyografisi ve mesleki gelişim durumunun kaydı tutulmuştur. Sicill-i Ahval Dairesi tetkikat, tescilat ve evrak kalemleri olmak üzere üç şubeden oluşuyordu. Tescilat kalemi, göreve başlamış olan memurun vazife hayatı boyunca terfi, rütbe, nişan, ceza, görev değişikliği, ilave memuriyetler, maaş artışı, azalması, azil, tekaüt ve istifa gibi bütün bilgileri kayıt etmek ile vazifeliydi. Bunun yanı sıra vazifeleri arasında tercüme-i ahval varakalarını ve vukuat zeyillerini esas defterlerine olduğu gibi kaydetmek de yer almaktadır. Ayrıca memurların adet, sınıf ve derecesi, milliyet, kavmiyet, tabiiyetleri hakkında istatistik tutarak gönderilmesi gereken tercüme-i ahvallerin onaylı suretlerini kopya ederek muhafaza etmek yine görevleri arasında yer almaktadır.⁴³ Tetkikat kalemi ikinci sınıf tercüme-i hal varakalarının incelenmesi ve eksikliklerinin giderilmesi, Sicill-i Ahval Müdüriyet-i Umumiyesi ve Sicill-i Ahval Müdüriyeti'nden merkez dairelerle, vilayetlere ve sicil şubeleriyle, hususi sicil komisyonlarına yazılan yazışmaları temize çekmek ve son olarak da Salname-i Umumi'yi tertip etmek vazifelerini yerine getiriyordu. Evrak kalemi ise gelen ve giden evrakı kaydetmek, ilgili yerlere havale etmekte. Ayrıca tercüme-i hal varakalarını sahiplerine teslim etmek ve tercüme-i hal varakalarıyla alakalı evrakı muhafaza etmek vazifelerini yerine getiriyordu.⁴⁴

1879 yılında kurulan Sicill-i Ahval Komisyonu, 1896 yılında kaldırılması ile yerine hiçbir daireye bağlı olmayan Memurin-i Mülkiye Komisyonu kuruldu. Bu komisyon 2. Abdülhamid'in personel faaliyetleri üzerinde kontrolü sağlaması amacıyla kurulmuştur.⁴⁵ Kanun-i Esasi'nin ilanı ile memur seçimleri nazırlara bırakılınca Memurin-i Mülkiye Komisyonu kaldırılarak yerine Dâhiliye Nezareti'nin önerisi ile Sicill-i Ahval Memurin Komisyonu kuruldu. Bu komisyon da 1914 yılında Padişah

⁴² Ahmet Gündüz, (2011), Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Kayserili Müslim ve Gayrimüslim Memurların Aldıkları Madalya, Rütbe ve Nişanlar (M.1879-1909), *History Studies*, Yıl:2011, C. 3, Sayı:3, ss.124.

⁴³ Terzi, a.g.e., ss. 287-288.

⁴⁴ Sarıyıldız, a.g.e., ss.20-21.

⁴⁵ Terzi, a.g.e., ss. 291.

Mehmet Reşad'ın iradesiyle Sicill-i Ahval ve Memurin Müdüriyetine dönüştürülmüştür.⁴⁶ 1914 Sicill-i Ahval Memurin Nizamnamesi'nde memurların ellerine sicil cüzdanları verilmesi kararı alınmıştır. Bu komisyon varlığını 1922 yılına kadar devam ettirmiştir.⁴⁷

2.1.3. Sicill-i Ahval Defterleri

Sözlükte sicil “resmi belgelerin kaydedildiği kütük, devlet memurlarının resmi vukuatlarını ihtiva eden defter” olarak geçmektedir. Sicill-i ahval de “memurların tercüme-i hallerinden resmiyete intikal eden hususlar” anlamına gelmektedir.⁴⁸

Osmanlı Devlet teşkilatında vazifeli memurların, hizmetleri süresince hâl tercümelerine konu olan, özel hâlleri veya memuriyetleri sırasındaki hâlleri, tarihi seyir, ahlâk ve gidişat gibi durumların, resmi belgelerin kaydedildiği defterlerin tescili işlemine Sicill-i Ahvâl, bunun neticesinde de ortaya çıkan defterlere Sicill-i Umumi Defterleri denilmiştir. 1922 yılına kadar devam eden Dâhiliye Nezâreti Memurin ve Sicill-i Ahvâl İdâresi'nin tescil işlemleri, bu defterlere zeyl olacak şekilde ilave edilerek Memurin Muamelat Dosyaları şeklinde düzenlenerek saklanmıştır. Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulmasından itibaren mülki ve adli memurlardan 1909 yılına kadar süren bir zaman dilimi içinde 201 adet defterde toplanan ki 18 numaralı defter 2 adettir, 51.652 (bu sayı Findley'e göre 70000'dir.⁴⁹) memurun sicil kayıtları mevcuttur. 201 defterde toplanmıştır.⁵⁰ Bu defterlerden 60 tanesi Sicill-i Ahval Komisyonu, geri kalan 140 tanesi ise Memurin-i Mülkiye Komisyonu döneminde hazırlanmıştır.⁵¹

Memurlar hakkında ilk kısımda yer alan doğum yeri, baba adı, tahsili, bildiği yabancı diller gibi bilgiler biyografisi yazılan şahıslar tarafından kaydedilmiş, diğer kısımlarda yer alan terfi, nişan, ceza, azil, tekaütlük gibi vazifesi süresince meydana gelen değişiklikler bağlı olduğu müesseselerden gelen yazılardan eklenmiştir.⁵²

⁴⁶ Sarıyıldız, a.g.e., ss. 112-116.

⁴⁷ Terzi, a.g.e., ss. 292.

⁴⁸ Güliden Sarıyıldız, (2009), Sicill-i Ahval Defterleri, *TDVİA*, C. 37, TDV Yayınları, İstanbul: ss. 134.

⁴⁹ Findley, a.g.e., s. 22.

⁵⁰ Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, (2010), *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi*, Başbakanlık Basımevi, İstanbul: s. 237.

⁵¹ Sarıyıldız, a.g.m., ss. 135.

⁵² Mübahat S. Kütükoğlu, (1998), Sicill-i Ahval defterlerini Tamamlayan Arşiv Kayıtları, *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 12, İstanbul: ss. 141.

Memurların kısa hayat hikayelerini içeren ve ilk zamanlarda sicill-i ahlak olarak ifade edilen daha sonra sicill-i ahval olarak değiştirilen bu kayıtlarda,

1. Memurun ve babasının ismi, mahlası, şöhreti, milliyeti, tabiiyeti ve nereli olduğu yazılır. Ayrıca bey, ağa, efendi veya paşa olup olmadığı hakkında bilgi verilir. Babasının işi, rütbesi ve hayatta olup olmadığı hakkında bilgi verilir.

2. Memurun doğum tarihi ve yeri hakkında bilgi verilir. Eğer doğum tarihi net bilinmiyorsa takribi olarak bir rakam yazılır.

3. Memurun hangi okulda eğitim aldığı ve eğitimi neticesinde icazet alıp almadığı hakkında bilgi verilir. Eğer özel ders aldıysa hangi hoca veya hocalardan ders aldığı yazılır. Hangi dilleri ne derece bildiği ve bu dillerle kitabet edip etmediği hakkında da bilgi verilir.

4. Memurun resmi izinle basılmış bir eseri varsa nerde, ne zaman basıldığı hakkında bilgi verilir.

5. Memurun eğer bir icadı varsa bunu ne zaman, nerde, ne zaman icat ettiği hakkında bilgi verilir.

6. Memurun devlet kadrosuna hangi tarihte ne şekilde girdiği, ne kadar maaş aldığı hakkında bilgi verilir. Ayrıca kendisine her hangi bir rütbe veya nişan verildi ise bunun ne sebeple verildiği belirtilir.

7. Vazifesinden ayrılmış ise ne sebeple ayrıldığı, mahkemeye sevk edilmiş ise ne sebeple sevk edildiği ve her hangi bir ceza alıp almadığı hakkında bilgi verilir.⁵³

Sicill-i ahval defterlerinin her sayfası mühürlü olup her memur için iki sayfa ayrılmıştır. Eğer bu iki sayfa memura yeterli gelmezse o memurlarla ilgili geri kalan bilgiler zeyil defterlerine yazılırdı. Sicil nizamı gereği defter üzerinde her hangi bir silme veya kazıma işlemi yapılması mümkün değildi. Eğer bir düzeltme yapılacak ise, düzeltme yapılacak kelime veya cümlenin üzeri okunmasına mani olmayacak bir şekilde çizilir ve yanına doğrusu yazılırdı. Kanuni Esasi'den sonra her daire kendi memurunu kendisi seçtiği için umum sicil uygulamasına son verilmiş ve her daire kendi memurunun sicilini kendisi tutmaya başlamıştır.⁵⁴

⁵³ Mert Talip, (2000), Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-1, *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı:2, İstanbul: ss. 99-101.

⁵⁴ Sarıyıldız, a.g.m., ss. 135-136.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**SİCİLL-İ AHVAL KAYITLARINA GÖRE KÜTAHYA DOĞUMLU
MEMURLAR HAKKINDA BAZI DEĞERLENDİRMELER**

3.1. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN İSİMLERİ

Sicill-i Ahval defterlerindeki kayıtlara göre tespit edilen Kütahya doğumlu 142 memurdan 129'u Müslüman, 13'ü Gayrimüslim'dir. Gayrimüslim memurlardan ise 10 tanesi Ermeni, 3 tanesi ise Rum milletindendir. Kütahya doğumlu memurların isimleri ile birlikte kullanılmış olan Efendi, Bey ve Paşa gibi unvanlar da kayıtlar da mevcuttur.

Tablo 3.1: Müslüman Memurların İsimleri

MEMURUN ADI	DOĞUM TARİHİ	MEMURUN ADI	DOĞUM TARİHİ
ABDÜLFETTAH EFENDİ	1271	İSMAİL HAKKI EFENDİ	1289
ABDULLAH EFENDİ	1285	İSMAİL HAKKI EFENDİ	1283
ABDULLAH EFENDİ	1296	İSMAİL HAKKI EFENDİ	1294
ABDULLAH MACİD PAŞA	1257	İSMAİL VEHBİ EFENDİ	1278
ABDURRAHMAN FERİT BEY	1294	MAHMUT EFENDİ	1243
ABDURRAHMAN FEVZİ EFENDİ	1255	MEHMED ADİL EFENDİ	1303
ABDURRAHMAN NURETTİN PAŞA	1251	MEHMED ALİ EFENDİ	1277
ABDÜLHAMİD EFENDİ	1259	MEHMED ALİ EFENDİ	1270
ABDÜLKADİR EFENDİ	1280	MEHMED BAHRİ BEY	1302
AHMED CEMAL BEY	1288	MEHMED BURHANETTİN EFENDİ	1301
AHMED EFENDİ	1283	MEHMED CEMAL EFENDİ	1282
AHMED EFENDİ	1254	MEHMED EMİN EFENDİ	1284
AHMED HAMDİ EFENDİ	1295	MEHMED EŞREF EFENDİ	1279
AHMED LÜTFİ EFENDİ	1295	MEHMED FEVZİ EFENDİ	1277
AHMED NAZİF EFENDİ	1259	MEHMED HABİB EFENDİ	1280
AHMED NİYAZİ EFENDİ	1269	MEHMED HAMDİ EFENDİ	1291
AHMED NURİ EFENDİ	1272	MEHMED HAMDİ EFENDİ	1269
AHMED PERTEV EFENDİ	1300	MEHMED HİLMİ EFENDİ	1271
AHMED RAHMİ EFENDİ	1286	MEHMED HURŞİT EFENDİ	1287
AHMED REFİK EFENDİ	1293	MEHMED İRFAN EFENDİ	1300
AHMED RIZA EFENDİ	1272	MEHMED KAZIM EFENDİ	1282
AHMED RİFAT EFENDİ	1269	MEHMED MUAMMER EFENDİ	1292

Tablo 3.1: (devam) Müslüman Memurların İsimleri

AHMED ŞEVKET EFENDİ	1293	MEHMED MÜSLİM EFENDİ	1302
AHMED ŞEVKET EFENDİ	1285	MEHMED NAFİZ EFENDİ	1305
ALİ REMZİ EFENDİ	1305	MEHMED NURİ PAŞA	1266
ALİ RIZA EFENDİ	1240	MEHMED RASİM EFENDİ	1303
ALİ RIZA EFENDİ	1277	MEHMED RİFAT EFENDİ	1265
ALİ RIZA EFENDİ	1274	MEHMED RİFAT EFENDİ	1265
ALİ RIZA EFENDİ	1274	MEHMED RÜŞDÜ EFENDİ	1275
ALİ RIZA EFENDİ	1297	MEHMED SADİK EFENDİ	1294
ALİ RIZA EFENDİ	1292	MEHMED SAİD EFENDİ	1297
ALİ RIZA EFENDİ	1284	MEHMED SAMİ EFENDİ	1270
ALİ RIZA EFENDİ	1269	MEHMED SAMİ EFENDİ	1270
ALİ RIZA EFENDİ	1267	MEHMED SERVET EFENDİ	1305
ALİ RIZA EFENDİ	1272	MEHMED ŞERİF EFENDİ	1267
ALİ VASFİ EFENDİ	1258	MEHMED TEVFİK EFENDİ	1303
ALİ VASFİ EFENDİ	1266	MEHMED TEVFİK EFENDİ	1301
ARİF MUSTAFA EFENDİ	1292	MEHMET ŞÜKRÜ EFENDİ	1284
CAFER SADİK EFENDİ	1294	MURAT SABRİ EFENDİ	1263
EBU BEKİR SİDDİK EFENDİ	1289	MUSTAFA CEMAL EFENDİ	1292
EDHEM EFENDİ	1276	MUSTAFA FAZİL EFENDİ	1257
HALİL HİLMİ EFENDİ	1262	MUSTAFA HİLMİ EFENDİ	1288
HALİL İBRAHİM EFENDİ	1295	MUSTAFA RİFAT EFENDİ	1303
HALİL İBRAHİM EFENDİ	1292	MUSTAFA RÜŞDÜ EFENDİ	1287
HALİL KAMİL EFENDİ	1297	MUSTAFA SADRETTİN EFENDİ	1305
HASAN FEVZİ EFENDİ	1242	MUSTAFA SEYFİ EFENDİ	1282
HASAN HÜSNÜ EFENDİ	1297	MUSTAFA ŞEVKET EFENDİ	1270
HASAN HÜSNÜ EFENDİ	1273	MUSTAFA ŞÜKRÜ EFENDİ	1284
HASAN ŞÜKRÜ EFENDİ	1276	OSMAN NURİ EFENDİ	1263
HASAN TAHSİN EFENDİ	1243	OSMAN SAFFET EFENDİ	1285
HASAN TAHSİN EFENDİ	1272	OSMAN ŞÜKRÜ EFENDİ	1276
HASAN TAHSİN EFENDİ	1243	ÖMER FARUK EFENDİ	1279
HÜSEYİN AGÂH EFENDİ	1248	ÖMER FEVZİ EFENDİ	1280

Tablo 3.1: (devam) Müslüman Memurların İsimleri

HÜSEYİN HÜSNÜ BEY	1281	ÖMER LÜTFİ EFENDİ	1290
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	1259	ÖMER LÜTFİ EFENDİ	1263
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	1283	SEYYİD MUSTAFA EFENDİ	1256
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	1274	SÜLEYMAN ASAF EFENDİ	1271
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	1293	SÜLEYMAN NAFİZ EFENDİ	1278
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	1246	SÜLEYMAN SAMİ EFENDİ	1265
HÜSEYİN TAHSİN EFENDİ	1286	SÜLEYMAN VEHBİ EFENDİ	1273
HÜSEYİN ZATİ EFENDİ	1275	YUSUF CEMAL EFENDİ	1300
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	1272	YUSUF RASİH EFENDİ	1299
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	1295	ZEKİ ŞÜKRÜ BEY	1289
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	1298	ZİYA EFENDİ	1298
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	1284		

Kütahya doğumlu memurların isimlerine göre yapılan değerlendirmede dikkati çeken bir takım özellikler vardır. Memurlardan 123 tanesinin çift ismi, 19 tanesinin tek ismi bulunmaktadır. Bu durum Gayrimüslim memurlarda ise 4 kişi çift isim, 9 kişi tek isim şeklindedir. Memurların 134 tanesi Efendi, 5 tanesi Bey ve 3 tanesi de Paşa sıfatını kullanmıştır. Gayrimüslim memurların hepsi Efendi sıfatını kullanmışlardır.

Tablo 3.2: Gayri Müslim Memurların İsimleri

MEMURUN ADI	DOĞUM TARİHİ	MEMURUN ADI	DOĞUM TARİHİ
AGOB EFENDİ	1279	MANUEL EFENDİ	1262
AGOB SIRRI EFENDİ	1270	MİHRAN MİLDOLYAN EFENDİ	1286
AGOBCAN EFENDİ	1280	MİLDOLYAN MAKSUD EFENDİ	1290
ALEKSANDROS BEZZASOĞLU	1287	OSEP EFENDİ	1281
ARTİN EFENDİ	1271	ZAĞNİYARİ KSENOFON	1282
ARTİN EFENDİ	1268	ZİHNİ EFENDİ	1282
İPO KRAT EFENDİ	1275		

Kütahya doğumlu memurların 33 tanesi Mehmet, 15 tanesi Ahmet ve Ali, 9 tanesi Mustafa ve Hüseyin, 7 tanesi Hasan ve Mustafa isimlerine sahiptir. Çift isimli memurlardan en çok kullanılmış olan isim 10 kişiyle Ali Rıza Efendi'dir. Daha sonra ise 6 kişinin kullanmış olduğu Hüseyin Hüsnü, 4 Kişi tarafından kullanılmış olan İbrahim Edhem ismi gelmektedir. Gayrimüslim memurlar tarafından da en çok Agop ismi kullanılmıştır.

3.2. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN BABA İSİMLERİ

Tablo 3.3: Müslüman Memurların Baba İsimleri

MEMURUN ADI	BABA ADI	BABA MESLEĞİ	LAKABI
ABDULFETTAH EFENDİ	MEHMET EFENDİ	SONAT KASABASI MAL MÜDÜRÜ	
ABDULLAH EFENDİ	İBRAHİM EFENDİ		
ABDULLAH EFENDİ	İSMAİL EFENDİ		
ABDULLAH MACİD PAŞA	REŞAT EFENDİ		KEÇECİZADE
ABDURRAHMAN FERİT BEY	OSMAN NURİ EFENDİ		
ABDURRAHMAN FEVZİ EFENDİ	OSMAN AĞA	ASAKİR-İ REDİF BİNBAŞISI	
ABDURRAHMAN NURETTİN PAŞA	ALİ PAŞA	KONYA VALİSİ	
ABDÜLHAMİD EFENDİ	HALİL AĞA		
ABDÜLKADİR EFENDİ	MEHMET EFENDİ		
AHMED CEMAL BEY	HÜSEYİN FEVZİ EFENDİ	MÜLKİYE KAYMAKAMI	
AHMED EFENDİ	SÜLEYMAN AĞA		DİZDARZADE
AHMED EFENDİ	HÜSEYİN EFENDİ		KUŞÇUZADE
AHMED HAMDİ FENDİ	ALİ AĞA		PENBECİZADE
AHMED LÜTFİ EFENDİ	İBRAHİM AĞA		ISPARTALIZADE
AHMED NAZİF EFENDİ	HASAN EFENDİ	İMAM	
AHMED NİYAZİ EFENDİ	ALİ EFENDİ	SARAÇ	
AHMED NURİ EFENDİ	MUSTAFA EFENDİ	ÇAVUŞLAR EMİNİ	
AHMED PERTEV EFENDİ	MEHMET RÜŞTÜ EFENDİ	AYDIN VİLAYETİ TAHRİR-İ VERGİ MİZAN BAŞKÂTİBİ	
AHMED RAHMİ EFENDİ	HÜSEYİN EFENDİ		

Tablo 3.3: (devam) Müslüman Memurların Baba İsimleri

AHMED REFİK EFENDİ	HASAN EFENDİ		
AHMED RIZA EFENDİ	ALİ EFENDİ		SÜLEYMANZADE
AHMED RİFAT EFENDİ	İBRAHİM ETHEM EFENDİ		
AHMED ŞEVKET EFENDİ	ALİ OSMAN AĞA		SUCUKOĞLU
AHMED ŞEVKET EFENDİ	MEHMET ŞÜKRÜ EFENDİ	TÜCCAR	
ALİ RIZA EFENDİ	MEHMET EFENDİ		
ALİ REMZİ EFENDİ	MEHMET SALİH AĞA		
ALİ RIZA EFENDİ	İSMAİL NECİB EFENDİ	ÇİFTÇİ	KADIZADE
ALİ RIZA EFENDİ	KAMİL EFENDİ		ÇAVUŞLAR EMİNİZADE
ALİ RIZA EFENDİ	İBRAHİM AĞA	RENÇBER	AŞIRZADE
ALİ RIZA EFENDİ	İBRAHİM AĞA		
ALİ RIZA EFENDİ	SÜLEYMAN FAİZ EFENDİ		
ALİ RIZA EFENDİ	MUSTAFA NURİ AĞA		
ALİ RIZA EFENDİ	MEHMET EFENDİ		HACI BEKİR AĞA ZADE
ALİ RIZA EFENDİ	ALİ EFENDİ	BAKKAL	SUNULLAHZADE
ALİ RIZA EFENDİ	OSMAN EFENDİ		RUŞEN ZADE
ALİ VASFİ EFENDİ	AHMED AĞA	ESNAF	
ALİ VASFİ EFENDİ	MEHMET EFENDİ		MERCANZADE
ARİF MUSTAFA EFENDİ	ALİ EFENDİ	REDİF BİNBAŞI	
CAFER SADIK EFENDİ	YUSUF ZİYA EFENDİ	3.ORDU NİZAMİYE 21.ALAYI BİNBAŞISI	
EBU BEKİR SİDDİK EFENDİ	SEYYİD MEHMET GALİP EFENDİ	MÜDERRİS	HACI RİFAT MOLLAZADE
EDHEM EFENDİ	MEHMET EFENDİ	TÜCCAR	HACI ALİ ZADE
HALİL HİLMİ EFENDİ	ALİ EFENDİ	EMLAK KÂTİBİ	
HALİL İBRAHİM EFENDİ	MUSTAFA LÜTFİ EFENDİ	İMAM	
HALİL İBRAHİM EFENDİ	ABİDİN AĞA	ESKİŞEHİR BİDAYET MAHKEMESİ İCRA MÜBAŞİRİ	
HALİL KAMİL EFENDİ	İSMAİL HAKKI EFENDİ		SİPAHİZADE
HASAN FEVZİ EFENDİ	OSMAN BEY	SİPAHİ	
HASAN HÜSNÜ EFENDİ	AHMED ŞÜKRÜ EFENDİ		

Tablo 3.3: (devam) Müslüman Memurların Baba İsimleri

HASAN HÜSNÜ EFENDİ	AHMET HİLMİ EFENDİ		
HASAN ŞÜKRÜ EFENDİ	MEHMET HAKKI AĞA	JANDARMA SÜVARİSİ	
HASAN TAHSİN EFENDİ	ALİ ÇAVUŞ		
HASAN TAHSİN EFENDİ	ALİ AĞA	MEKKÂRECİ	
HASAN TAHSİN EFENDİ	MEHMET AĞA		
HÜSEYİN AGÂH EFENDİ	İSMAİL EFENDİ		ALİBEY ZADE
HÜSEYİN HÜSNÜ BEY	ALİ BEY	SİPAHİ	YAHYABEYZADE
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	AHMED EFENDİ		DÜLGER HAFIZOĞLU
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	AHMED ZİYA EFENDİ	TELGRAF MEMURU	
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	MUSTAFA AĞA	KAVVAS	
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	HALİL EFENDİ	RENÇBER	
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	SİNAN BEY		KÜRT ALİ PAŞA ZADE
HÜSEYİN TAHSİN EFENDİ	MEHMET EFENDİ		
HÜSEYİN ZATİ EFENDİ	HASAN EFENDİ	HATTAT	
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	MEHMET AĞA		
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	MEHMET EFENDİ		
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	ABDULLAH AZMİ EFENDİ	TAPU MEMURU	
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	MEHMET ŞÜKRÜ EFENDİ	GELİBOLU EVKAF MUHASEBECİSİ	
İSMAİL HAKKI EFENDİ	MEHMET ALİ EFENDİ		KURT ZADE
İSMAİL HAKKI EFENDİ	MEHMET AĞA		
İSMAİL HAKKI EFENDİ	MEHMET EFENDİ	ARZUHALCİ	KİBARZADE
İSMAİL VEHBİ EFENDİ	MEHMET EFENDİ		
MAHMUT EFENDİ	HÜSEYİN EFENDİ	KUZAT	MOLLA MAHMUTZADE
MEHMED ADİL EFENDİ	HASAN ŞÜKRÜ EFENDİ		KARAAĞAÇLIOĞLU
MEHMED ALİ EFENDİ	MUSTAFA EFENDİ		
MEHMED ALİ EFENDİ	AHMET AĞA	BAHÇIVAN	HELVACIZADE
MEHMED BAHRİ BEY	MUSTAFA RIZA PAŞA	İKİNCİ ORDU LEVAZIM DAİRESİ REİSİ	

Tablo 3.3: (devam) Müslüman Memurların Baba İsimleri

MEHMED BURHANETTİN EFENDİ	MEHMET KASIM EFENDİ		
MEHMED CEMAL EFENDİ	ALİ AĞA		ABBASZADE
MEHMED EMİN EFENDİ	MUSTAFA EFENDİ	AŞAR MEMURU	
MEHMED EŞREF EFENDİ	MEHMET ARİF EFENDİ	KÜTAHYA SANCAĞI TAHRİR VE VERGİ MEMURU	
MEHMED FEVZİ EFENDİ	HÜSEYİN EFENDİ	MÜDERRİS	
MEHMED HABİB EFENDİ	BEKİR EFENDİ	NALBANT	
MEHMED HAMDİ EFENDİ	HASAN EFENDİ		
MEHMED HAMDİ EFENDİ	İBRAHİM AĞA		
MEHMED HİLMİ EFENDİ	İBRAHİM EFENDİ		EKMEKCİZADE
MEHMED HURŞİT EFENDİ	ABDULLAH EFENDİ		
MEHMED İRFAN EFENDİ	MEHMET SITKI EFENDİ	BAHRİYE BİNBAŞISI	
MEHMED KAZIM EFENDİ	HASAN EFENDİ		TOPÇUOĞLU
MEHMED MUAMMER EFENDİ	HÜSEYİN AGÂH EFENDİ	MENTEŞE SANCAĞI MÜDDEİ UMUMİ MUAVİNİ	
MEHMED MÜSLİM EFENDİ	HAFİZ ÖMER EFENDİ		PAZAR AĞA ZADE
MEHMED NAFİZ EFENDİ	İSMAİL HAKKI AĞA		
MEHMED NURİ PAŞA	OSMAN ZEKİ EFENDİ	KUZAT	
MEHMED RASİM EFENDİ	AHMET EFENDİ	KÜTAHYA NAFİA BAŞKÂTİBİ	
MEHMED RİFAT EFENDİ	HACI MUSTAFA BEY		
MEHMED RİFAT EFENDİ	MUSTAFA BEY		
MEHMED RÜŞDÜ EFENDİ	İSMET EFENDİ	TÜCCAR	
MEHMED SADIK EFENDİ	ABDULLAH NURİ EFENDİ	TAHRİR KÂTİBİ	BÖREKÇİZADE
MEHMED SAİD EFENDİ	MEHMET EMİN EFENDİ	VAN EVKAF MÜDÜRÜ	
MEHMED SAMİ EFENDİ	SALİH EFENDİ		KADIZADE
MEHMED SAMİ EFENDİ	SALİH RASİM EFENDİ		
MEHMED SERVET EFENDİ	MEHMET ALİ EFENDİ		

Tablo 3.3: (devam) Müslüman Memurların Baba İsimleri

MEHMED ŞERİF EFENDİ	SALİH EFENDİ		
MEHMED TEVFİK EFENDİ	SÜLEYMAN AĞA		TACE
MEHMED TEVFİK EFENDİ	SÜLEYMAN EFENDİ	TÜCCAR	KAYMAKCIZADE
MEHMET ŞÜKRÜ EFENDİ	HÜSEYİN BEY	SİPAHİ ÜMERASI	SARI SALİHZADE
MURAT SABRİ EFENDİ	AHMET KEŞFİÇELEBİ EFENDİ		
MUSTAFA CEMAL EFENDİ	RÜSTEM AĞA		
MUSTAFA FAZIL EFENDİ	HÜSEYİN AĞA	ATTAR	
MUSTAFA HİLMİ EFENDİ	İBRAHİM EDHEM EFENDİ	ZABITA MEMURU	
MUSTAFA RİFAT EFENDİ	HACI HALİL EFENDİ		
MUSTAFA RÜŞDÜ EFENDİ	AHMET EFENDİ		
MUSTAFA SADRETTİN EFENDİ	AHMET EFENDİ	KÜTAHYA NAFİA KOMİSYONU KÂTİBİ	
MUSTAFA SEYFİ EFENDİ	ŞERİF BEY		
MUSTAFA ŞEVKET EFENDİ	AHMET EFENDİ		
MUSTAFA ŞÜKRÜ EFENDİ	MEHMET EFENDİ	HAFFAF	
OSMAN NURİ EFENDİ	MEHMED ŞERİF EFENDİ		
OSMAN SAFFET EFENDİ	MEHMET İZZET EFENDİ	KÜTAHYA BELEDİYE REİSİ	
OSMAN ŞÜKRÜ EFENDİ	MUSTAFA EFENDİ		FESCİZADE
ÖMER FARUK EFENDİ	MEHMET EFENDİ		DELİLBAŞIZADE
ÖMER FEVZİ EFENDİ	HALİL EFENDİ	HAFFAF	
ÖMER LÜTFİ EFENDİ	MEHMED EFENDİ	REDİF YÜZBAŞISI	
ÖMER LÜTFİ EFENDİ	MEHMET EFENDİ		
SEYYİD MUSTAFA EFENDİ	AHMET EFENDİ		
SÜLEYMAN ASAF EFENDİ	AHMET HİLMİ AĞA		
SÜLEYMAN NAFİZ EFENDİ	ALİ AĞA		
SÜLEYMAN SAMİ EFENDİ	HALİL BEY	TIMARLI SİPAHİ ÜMERASI	KULAKSIZOĞLU
SÜLEYMAN VEHBİ EFENDİ	HASAN AĞA		

Tablo 3.3: (devam) Müslüman Memurların Baba İsimleri

YUSUF CEMAL EFENDİ	AHMET İZZET EFENDİ	CEBELİ GARBİ POSTA VE TELGRAF MÜDÜRÜ	
YUSUF RASİH EFENDİ	İBRAHİM DERVİŞ EFENDİ		ESİRCİZADE
ZEKİ ŞÜKRÜ BEY	RIZA BEY		
ZİYA EFENDİ	MEHMET FEVZİ EFENDİ	TELGRAF MEMURU	

Tablo 3.4: Gayri Müslim Memurların Baba İsimleri

MEMURUN ADI	BABA ADI	BABA MESLEĞİ	LAKABI
AGOB EFENDİ	OSEP İSTANBULLUYAN		
AGOB SIRRI EFENDİ	ARTİN AĞA		
AGOBCAN EFENDİ			
ALEKSANDROS BEZZASOĞLU	BALİSİYOS AĞA	BEZZAZ	
ARTİN EFENDİ	BOĞUS AĞA		
ARTİN EFENDİ	KEYORK		
İPO KRAT EFENDİ	PANDALAKİ	TÜCCAR	
MANUEL EFENDİ	KİRKOR		
MİHRAN MİLDOLYAN EFENDİ	FİRİL AĞA	KUYUMCU	
MİLDOLYAN MAKSUD EFENDİ	MİLDONYAN KAPRİL EFENDİ	KUYUMCU	
OSEP EFENDİ	SEREBYONDER		
ZAĞNİYARİ KSENOFON	PANDELEON EFENDİ		
ZİHNİ EFENDİ	AGOP AĞA		

Kütahya doğumlu memurların tercüme-i hâl evraklarında 39'unun babasının unvanı, 57'sinin de baba mesleği belirtilmiştir. 13 Gayrimüslim memurdan 4'ünün baba mesleği gösterilmiştir.

Memur babalarının iki tanesi Kadı zade olmak üzere aynı unvanı diğerleri ise farklı unvanları kullanmışlardır.

Gayrimüslim memurlardan Agopcan Efendi'nin baba ismi kayıtlarda yer almamıştır.

Sicill-i Ahvâl kayıtlarında memur babalarının 88 tanesinde Efendi, 29 tanesinde Ağa ve 9 tanesinde Bey, 2 tanesinde Paşa ve 1 tanesinde Çavuş sıfatı olduğu belirtilmiştir. Gayrimüslim memurların babalarının 5 tanesinde Ağa, 2 tanesinde Efendi sıfatı olduğu ve 5 tanesinde de herhangi bir sıfat kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Belgelerde görülen diğer bir ayrıntı da memurların babalarının meslekleridir. Baba mesleği olarak askeriye mensubu, tüccar, çiftçi, rençber, devlet memuru ve adliye gibi alanlar ön plana çıkmaktadır. Aralarında vali ve kaymakamlık yapmış kişiler de bulunmaktadır.

3.3. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN EĞİTİM DURUMLARI

Kütahya doğumlu olup da devlet kadrolarında görev yapan kişilerin hangi okullarda eğitim aldıklarını, eğitim seviyelerinin ne olduğu ve daha çok hangi okulların tercih edildiğini tespit edebilmek açısından önemlidir.

Tablo 3.5: Müslüman Memurların Eğitim Durumları

MEMURUN ADI	MEMURUN EĞİTİM DURUMU
ABDULFETTAH EFENDİ	Sıbyan Mektebi, Medrese
ABDULLAH EFENDİ	Sıbyan Mektebi, Rüştîye
ABDULLAH EFENDİ	Mekteb-i İptidai, Medrese
ABDULLAH MACİD PAŞA	Bayazıt Mekteb-i Rüştîyesi, Mekteb-i Harbiye-i Şahane İdadisi, Paris'te Mekteb-i Osmanî ve Askeri İdadi, Levni Levgran Mektebi,
ABDURRAHMAN FERİT BEY	Mekteb-i İptidai, Mekteb-i Rüştî-i Askeri
ABDURRAHMAN FEVZİ EFENDİ	Mekteb-i Sıbyan,
ABDURRAHMAN NURETTİN PAŞA	Özel Hocalardan ders almış
ABDÜLHAMİD EFENDİ	Mekteb-i Sıbyan, Medrese
ABDÜLKADİR EFENDİ	Mekteb-i İptidai, Mekteb-i Rüştîye
AHMED CEMAL BEY	Özel Hocalardan ders almış, Mekteb-i Rüştîye, Mekteb-i Mülkiye-i Şahanenin kısm-ı idadisi,
AHMED EFENDİ	Sıbyan ve Rüştî mektebi
AHMED EFENDİ	Sıbyan mektebi
AHMED HAMDİ FENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i iptidai
AHMED LÜTFİ EFENDİ	Mekteb-i iptidai

Tablo 3.5: (devam) Müslüman Memurların Eğitim Durumları

AHMED NAZİF EFENDİ	Sıbyan mektebi ve Mekteb-i Tıbbiyyenin idadiye kısmı
AHMED NİYAZİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
AHMED NURİ EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
AHMED PERTEV EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
AHMED RAHMİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
AHMED REFİK EFENDİ	Mekteb-i rüştiye ve mekteb-i idadi-i mülki
AHMED RIZA EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
AHMED RİFAT EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
AHMED ŞEVKET EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
AHMED ŞEVKET EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
ALİ REMZİ EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye
ALİ RIZA EFENDİ	Sıbyan mektebi
ALİ RIZA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
ALİ RIZA EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
ALİ RIZA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
ALİ RIZA EFENDİ	Mekteb-i idadi
ALİ RIZA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
ALİ RIZA EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
ALİ RIZA EFENDİ	Mekteb-i rüştiyesi
ALİ RIZA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
ALİ RIZA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
ALİ VASFİ EFENDİ	Mekteb-i idadi ve medrese eğitimi
ALİ VASFİ EFENDİ	Medrese eğitimi ve Darul Maalimin rüştiyesi
ARİF MUSTAFA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
CAFER SADIK EFENDİ	Mekteb-i iptidai, mekteb-i rüştiye, medrese eğitimi ve özel ders
EBU BEKİR SİDDİK EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve medrese eğitimi
EDHEM EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye
HALİL HİLMİ EFENDİ	Mekteb-i iptidai
HALİL İBRAHİM EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye

Tablo 3.5: (devam) Müslüman Memurların Eğitim Durumları

HALİL İBRAHİM EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
HALİL KAMİL EFENDİ	Mekteb-i iptidai, mekteb-i idadi-i mülkiye, Mekteb-i mülkiye-i şahane
HASAN FEVZİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
HASAN HÜSNÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
HASAN HÜSNÜ EFENDİ	Mekteb-i iptidai
HASAN ŞÜKRÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
HASAN TAHSİN EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
HASAN TAHSİN EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i maarif-i adliye
HASAN TAHSİN EFENDİ	
HÜSEYİN AGÂH EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
HÜSEYİN HÜSNÜ BEY	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi, Mekteb-i idadi-i askeri ve Mekteb-i Fünun-u Harbiye-i Şahane
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	Mekteb-i iptidai, mekteb-i rüşti-i askeri ve Gülhane-i mekteb-i rüşti
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve Fünun-u rüştiye
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
HÜSEYİN TAHSİN EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye
HÜSEYİN ZATİ EFENDİ	Medrese eğitimi
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i idadi-i mülkiye
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	
İBRAHİM EDHEM EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye
İSMAİL HAKKI EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i idadi-i mülkiye
İSMAİL HAKKI EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
İSMAİL HAKKI EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye
İSMAİL VEHBİ EFENDİ	Sıbyan mektebi, mekteb-i rüştiye ve medrese eğitimi
MAHMUT EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders

Tablo 3.5: (devam) Müslüman Memurların Eğitim Durumları

MEHMED ADİL EFENDİ	Mekteb-i idadi-i mülkiye
MEHMED ALİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
MEHMED ALİ EFENDİ	sıbyan mektebi ve cami eğitimi
MEHMED BAHRİ BEY	Mekteb-i iptidai ve Mekteb-i Rüştîye-i Askeriye
MEHMED BURHANETTİN EFENDİ	Sıbyan mektebi, mekteb-i rüştiye ve mekteb-i idadi
MEHMED CEMAL EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
MEHMED EMİN EFENDİ	Sıbyan mektebi, mekteb-i rüştiye ve medrese eğitimi
MEHMED EŞREF EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
MEHMED FEVZİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
MEHMED HABİB EFENDİ	Sıbyan mektebi, mekteb-i rüştiye ve medrese eğitimi
MEHMED HAMDİ EFENDİ	Sıbyan mektebi
MEHMED HAMDİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MEHMED HİLMİ EFENDİ	Medrese eğitimi
MEHMED HURŞİT EFENDİ	Sıbyan mektebi ve Darul-talim adlı özel okul
MEHMED İRFAN EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i idadi-i mülkiye
MEHMED KAZIM EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MEHMED MUAMMER EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
MEHMED MÜSLİM EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mektebi-i idadi-i mülkiye
MEHMED NAFİZ EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i idadi-i mülkiye
MEHMED NURİ PAŞA	Mekteb-i iptidai, mekteb-i rüştiye, mekteb-i idadi ve mekteb-i harbiye-i şahane
MEHMED RASİM EFENDİ	Sıbyan mektebi
MEHMED RİFAT EFENDİ	Özel ders
MEHMED RİFAT EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
MEHMED RÜŞDÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
MEHMED SADIK EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MEHMED SAİD EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders

Tablo 3.5: (devam) Müslüman Memurların Eğitim Durumları

MEHMED SAMİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MEHMED SAMİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MEHMED SERVET EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MEHMED ŞERİF EFENDİ	Medrese eğitimi
MEHMED TEVFİK EFENDİ	Sıbyan mektebi, mekteb-i iptidai, mekteb-i rüştiye ve mekteb-i idadi-i mülkiye
MEHMED TEVFİK EFENDİ	Sıbyan mektebi, mekteb-i iptidai, mekteb-i rüştiye ve mekteb-i idadi-i mülkiye
MEHMET ŞÜKRÜ EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve medrese eğitimi
MURAT SABRİ EFENDİ	Medrese eğitimi
MUSTAFA CEMAL EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MUSTAFA FAZIL EFENDİ	Sıbyan mektebi
MUSTAFA HİLMİ EFENDİ	Karagöz Paşa Mektebi ve mekteb-i rüştiye
MUSTAFA RİFAT EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i idadi-i mülkiye
MUSTAFA RÜŞDÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MUSTAFA SADRETTİN EFENDİ	Sıbyan mektebi ve Daruş-şafaka mektebi
MUSTAFA SEYFİ EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i rüştiye
MUSTAFA ŞEVKET EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye
MUSTAFA ŞÜKRÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
OSMAN NURİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
OSMAN SAFFET EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
OSMAN ŞÜKRÜ EFENDİ	Sıbyan mektebi
ÖMER FARUK EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
ÖMER FEVZİ EFENDİ	Bir müddet özel ders, cami eğitimi ve menşe-i muallim adındaki mektep
ÖMER LÜTFİ EFENDİ	Mekteb-i rüştiye
ÖMER LÜTFİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
SEYYİD MUSTAFA EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
SÜLEYMAN ASAF EFENDİ	Sıbyan mektebi, medrese eğitimi ve mekteb-i rüştiye
SÜLEYMAN NAFİZ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüştiye

Tablo 3.5: (devam) Müslüman Memurların Eğitim Durumları

SÜLEYMAN SAMİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve medrese eğitimi
SÜLEYMAN VEHBİ EFENDİ	Sıbyan mektebi ve özel ders
YUSUF CEMAL EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i rüşti-i askeri
YUSUF RASİH EFENDİ	Sıbyan mektebi ve mekteb-i idadi-i mülkiye
ZEKİ ŞÜKRÜ BEY	Mekteb-i iptidai, özel ders ve mekteb-i hukuk-u şahane
ZİYA EFENDİ	Mekteb-i iptidai ve mekteb-i idadi-i mülkiye

Memurlardan 77'si eğitimine sıbyan mektebinde, 25'i iptidai mektebinde, 5'i medresede, 12'si de rüşdiye mektebinde, 4 tanesi de özel hoca ile başlamıştır. 7 kişinin eğitimi sıbyan mektebiyle, 3 kişinin iptidai mektebi, 3 kişinin medrese, 10 kişinin eğitiminin rüşdiye mektebi, 2 kişinin de özel hocayla sınırlı kaldığı görülmüştür.

Memurlardan İbrahim Edhem Efendi ve Hasan Tahsin Efendi'nin herhangi bir tahsil kaydı bulunmamaktadır.

Tablo 3.6: Gayri Müslim Memurların Eğitim Durumları

MEMURUN ADI	MEMURUN EĞİTİM DURUMU
AGOB EFENDİ	Millet mektebi ve özel ders
AGOB SIRRI EFENDİ	Millet mektebi
AGOBCAN EFENDİ	Kütahya Ermeni Mektebi
ALEKSANDROS BEZZASOĞLU	Rum mektebi iptidai ve rüştiye ve idadisi
ARTİN EFENDİ	Ermeni mektebi
ARTİN EFENDİ	Ermeni mektebi
İPO KRAT EFENDİ	Rum mektebi
MANUEL EFENDİ	Ermeni mektebi
MİHRAN MİLDOLYAN EFENDİ	Ermeni mektebi
MİLDOLYAN MAKSUD EFENDİ	Ermeni mekteb-i iptidaisi, mektebi idadi ve darüt-talim
OSEP EFENDİ	Ermeni mektebi
ZAGNİYARİ KSENOFON	Rum mektebi ve özel ders
ZİHNİ EFENDİ	Ermeni mektebi

Gayrimüslim memurlardan 8 tanesi Ermeni Mektebi'nde, 3 tanesi Rum Mektebi'nde ve 2 tanesi ise millet mektebinde eğitim görmüşlerdir.

3.4. KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN ALDIĞI NİŞAN, RÜTBE VE MADALYALAR

Tablo 3.7: Müslüman Memurların Aldığı Nişan, Rütbe ve Madalyalar

MEMURUN ADI	MEMURUN ALDIĞI NİŞAN, RÜTBE VE MADALYALAR
ABDULLAH MACİD PAŞA	4. Rütbeden Mecidi Nişanı, Rütbe-i Ula Sınıf-ı Sanisi, 1. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî, 2. Rütbeden Mecidi Nişanı, 1. Rütbeden Takova Nişanı, 3. Rütbeden Nişan-ı Osmanî, İzebella Katolik Nişanı, 2. Rütbeden Şir-i Hurşit Nişanı
ABDURRAHMAN NURETTİN PAŞA	3. Rütbe Mecidi Nişanı, 2. Rütbeden Mecidi Nişanı, 1. Rütbeden Mecidi Nişanı, 1. Rütbeden Ali Osmanî Nişanı, Rumeli Beylerbeyi Payesi, 1. Rütbeden Şir-i Hurşid Nişanı, Murassa Nişan-ı Ali Osmanî, Murassa Nişan-ı Zişan-ı Mecidi, Murassa İmtiyaz Nişanı
ALİ RIZA EFENDİ	3. Sınıf Polis Komiserliği, 2. Sınıf Polis Komiserliği, 1. Sınıf Polis Komiserliği, 5. Rütbeden Mecidi Nişanı, Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Sanisi, Tahlisiye Madalyası, 4. Rütbeden Mecidi Nişanı, 4. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî, Selanik Vilayeti Polis Müdürlüğü, Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Mütamayizi, 3. Rütbeden Takova Nişanı
CAFER SADIK EFENDİ	Yunan Muharebe Madalyası
HASAN FEVZİ EFENDİ	İftihar Nişanı
HASAN TAHSİN EFENDİ	İbtida-i hariç, hareket-i hariç, İbtida-i dâhiliye, hareket-i dâhil, 27 Musile-i Sahn, ibtida-i altmışlı, hareket-i altmışlı, Musile-i Süleymaniye rütbesi. 4. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî, Hamise Rütbesi
HÜSEYİN HÜSNÜ BEY	Mülazım-ı Sanilik Rütbesi, Mülazım-ı Evvelik Rütbesi, Yüz Başı Rütbesi, Kolağalığı Rütbesi, Binbaşı Rütbesi, Miralay Rütbesi, Girit İftihar Madalyası, Karadağ İftihar Madalyası, Rusya Muharebesi Madalyası, 5. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı
HÜSEYİN HÜSNÜ EFENDİ	Rütbe-i Salise, Gümüş Liyakat Madalyası
HÜSEYİN ZATİ EFENDİ	Rütbe-i Rabia, Rütbe-i Salise, 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Sanisi
MAHMUT EFENDİ	İftihar Nişanı
MEHMED CEMAL EFENDİ	Yunan Madalyası
MEHMED HURŞİT EFENDİ	Hamidiye Hicaz Demir Yolu Madalyası
MEHMED NURİ PAŞA	Mülazım-ı evvelik, mülazım-ı sanilik, erkân-ı harp yüzbaşılığına, kolağalığı, binbaşı, miralaylık, mirliva rütbesi, feriklik rütbe-i refiası, 3. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, Gümüş İmtiyaz Madalyaları, 2. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, Altın İmtiyaz Madalyaları, 1. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, 1. Rütbeden Osmanlı Nişanı, Murassa Osmanlı Nişanı, Murassa Mecidi Nişan-ı Zişanı, 3. Rütbeden Kırmızı Kartal Nişanı, 2. Rütbeden Taç Nişanı
MEHMED RÜŞDÜ EFENDİ	Rütbe-i Hamise
MEHMED SAMİ EFENDİ	4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, Rütbe-i Rabia
MUSTAFA FAZİL EFENDİ	4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı, Rütbe-i Rabia, Rütbe-i Salise, 4. Rütbeden Kron dö Prus Nişanı

Tablo 3.7: Müslüman Memurların Aldığı Nişan, Rütbe ve Madalyalar

MUSTAFA HİLMİ EFENDİ	Rütbe-i Rabia
OSMAN SAFFET EFENDİ	Rütbe-i Rabia
SÜLEYMAN ASAF EFENDİ	Rütbe-i Salise, 4. Rütbeden Nişan-ı Ali-i Osmanî, 4. Rütbeden Mecidi Nişanı
SÜLEYMAN NAFİZ EFENDİ	Rütbe-i Salise
ZEKİ ŞÜKRÜ BEY	Rütbe-i Rabia, Rütbe-i Salise, Rütbe-i Saniye, 4. Rütbeden Nişan-ı Ali-i Sani

Kütahya doğumlu memurlardan 21 tanesi yaptığı hizmetler ve memuriyetlerinde göstermiş olduğu başarılar neticesinde çeşitli rütbe, nişan ve madalyalarla ödüllendirilmiştir. Toplam 32 rütbe, 38 nişan ve 10 madalya almışlardır. En çok ödüllendirilmiş olan memurlar almış oldukları rütbe, nişan ve madalyalar ile Abdullah Macit Paşa, Abdurrahman Nurettin Paşa, Ali Rıza Efendi, Hüseyin Hüsnü Bey ve Mehmet Nuri Paşa'dır.

Tablo 3.8: Gayri Müslim Memurların Aldığı Nişan Rütbe ve Madalyalar

MEMURUN ADI	MEMURUN ALDIĞI NİŞAN, RÜTBE VE MADALYALAR
İPO KRAT EFENDİ	4. Rütbeden Mecidi Nişanı Zişanı, Rütbe-i Salise, Terfika-i Saniye Sınıf-ı Sanisi Rütbesi, 3. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî, Rütbe-i Saniye Sınıfı

Kütahya doğumlu gayrimüslim memurlardan ise sadece İpo Krat Efendi yaptığı hizmetler neticesinde 3 rütbe ve 2 nişan almıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜTAHYA DOĞUMLU MEMURLARIN HAL TERCÜME ÖZETLERİ

4.1. KÜTAHYA DOĞUMLU MÜSLÜMAN MEMURLAR

4.1.1. Abdülfettah Efendi

Simav kazası mal müdürü esbak Mehmet Efendi'nin oğlu olan Abdülfettah Efendi hicri 1271 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini sıbyan mektebinde yapıp, daha sonra eğitimine bir süre medresede devam etmiştir. Türkçe okuyup yazabilmektedir.

7 Muharrem 1287 tarihinde on altı yaşında mülazemetle Kütahya sancağı tahrirat kalemine girip, 28 Safer 1289 tarihinde 140 kuruş maaş ile kaza-i mezkûr tahrirat kitabeti refakatine tayin olunmuştur. 5 Şaban 1291 tarihinde istifa etmiş ve 3 Zilkade 1291 tarihinde 500 kuruş maaş ile Uşak kazası geçici aşar kitabetine alınmış, fakat 22 Şaban 1292 tarihinde vazifesinin süresi son bulmuştur. 14 Zilkade 1292 tarihinde 400 kuruş maaş ile Eskişehir kazası Lületaş Madeni İdaresi baş kitabeti refakatine girip, 17 Zilkade 1297 tarihinde görevinin lağvıyla açıkta kalmıştır. 21 Ramazan 1298 tarihinde 250 kuruş maaşla Bozüyük ve İnönü Nahiyeleri tahrir-i vergi kitabetine tayin edilmiş ve 25 Muharrem 1299 tarihinde maaşı 300 kuruşa yükseltilmiştir.

Söğüt Kazası Kaymakamlığı'yla Ertuğrul Sancağı Muhasebeciliği'nden ve Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Defterdar ve Valiliği caniplerinden yazılan mülahazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden mumaileyhin iktidar-ı memuriyetiyle mütenasip olduğu beyan kılınmıştır. (19 Zilkade 1309 ve 2 Haziran 1308.)

Abdülfettah Efendi 20 Cemaziyelevvel 1307 tarihinde istifa ederek vazifesinden ayrılmıştır.⁵⁵

4.1.2 Abdullah Efendi

Müteveffa İbrahim Ağa'nın oğlu olan Abdullah Efendi hicri 1285 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilimlere giriş derslerini almıştır. Rüştîye Mektebi'nde okutulan dersleri tahsil ederek şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazabilmektedir.

⁵⁵ BOA.DH.SAİD., No:39, s.383.

2 Şaban 1304 tarihinde Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi istintak dairesine mülazemetle atanmıştır. 6 Muharrem 1311 tarihinde Bidayet mahkemesi mukavelat muharrirliği refakatine tayin olunmuştur. 7 Şaban 1311 tarihinde 200 kuruş maaşla zikredilen muharrirliğin seyyar refakatine tayin olunmuş, ancak Nezaret-i Celile bunu kabul etmediği için 10 Cemaziyelevvel 1313 tarihinde yerinden ayrılmıştır. 17 Şaban 1316 tarihinde Gediz kazası Bidayet Mahkemesi mukavelat muharrirliğine ve 3 Cemaziyelevvel 1321 tarihinde bahsi geçen mahkemenin baş kitabetine tayin olunmuştur.

Abdullah Efendi 8 lira rüşvet aldığı iddiası nedeniyle mahkemeye sevk edilerek 11 Rebiülevvel 1326 tarihinde vazifesinden azledilmiştir. Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesince icra kılınan mahkemesi neticesinde memuriyet derecesine denk bir memuriyete atanmak üzere beraatına karar verilmiştir.

23 Recep 1326 tarihinde 300 kuruş maaşla Simav kazası Bidayet Mahkemesi müstantik muavinliğine tayin olunmuştur. Ancak tensikat-ı umumiye neticesinde daha önceden geçirmiş olduğu rüşvet davasından dolayı 10 Muharrem 1328 tarihinde kadro dışında kalmıştır.

Abdullah Efendi'nin 11. madde gereğince kadro haricine çıkarıldığından bahisle tetkik-i tensikat komisyonuna vuku bulan müracaatı üzerine mani-i istihdam bir hali bulunmadığı tetkikat-ı vakıadan anlaşılmasına mebni 9 Ağustos 1326 tarihinde cevaz-ı istihdamına karar verildiği sicil şubesinin 16 Ağustos 1326 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.⁵⁶

4.1.3. Abdullah Efendi

İsmail Efendi'nin oğlu olan Abdullah Efendi hicri 1296 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i İptidaide dini ilimlere giriş derslerini tahsil ederek şehadetname alıp, medresede bir müddet Arabî okumuştur.

Kütahya Sancağı Ziraat Bankası şubesine bir müddet mülazemetle devam etmiştir. 1317-1322 sene-i maliyesinde 400 kuruş maaşla Afyon ağnam tahsildarlığında bulunmuş ve 6 Rebiülahir 1325 tarihinde Eskişehir Ziraat Bankası Sandığı Refik-i Evveliği'ne tayin olunarak vazifesini ifa etmiştir.

⁵⁶ BOA.DH.SAİD., No:173, s.217-218.

8 Recep 1328 tarihinde terfi ederek 500 kuruş maaşla Adranos⁵⁷ Ziraat Bankası Sandığı memuriyetine nakil edilip hizmet-i sabıkasınca zimmet ve ilişiği olmadığı 7 Eylül 1327 tarihli vukuat pusulasında muharrerdir.

Abdullah Efendi 26 Zilkade 1328 tarihinde silâhı altına alınarak memuriyetten ayrılmıştır. 7 Cemaziyelevvel 1329 500 kuruş maaşla Nevşehir Ziraat Bankası Memuriyetine tayin olunmuş ve hizmeti boyunca herhangi bir kusur kendisinden görülmemiştir.⁵⁸

4.1.4. Abdullah Macit Paşa

Keçecizade Küttap'tan müteveffa Reşat Efendi'nin oğlu olan Abdullah Macit Paşa hicri 1257 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Dersaadet'te Bayazıt Mekteb-i Rüştîyesi'nde ilme giriş derslerini tahsil etmiştir. Daha sonra 4,5 sene Mekteb-i Harbiye-i Şahane İdadiyesi'nde Arabî, Farisi, Türkçe ile Usul-u Kitabet, Fenn-i Coğrafya ve Mebadi-i Ulum-u Riyaziye'yi tahsil ettikten sonra devlet tarafından hicri 1274 tarihinde eğitimini tamamlaması için Paris'e gönderilmiştir.

18 Şaban 1279 tarihinde yirmi üç yaşında iken 400 kuruş maaş ile yüzbaşılık rütbesi, 10 Rebiülevvel 1281 tarihinde tahsilini bitirdikten sonra Paris'ten Dersaadete döndükten sonra 800 kuruş maaş ile Kolağalık rütbesi verilmiştir ve aynı zamanda Mekteb-i Harbiye-i Şahane ders nazırı muavinliğine tayin olunmuştur. 9 Recep 1281 tarihinde mülazemetle Babîâli Tercüme Odası Hulafası sülukuna iltihak ederek bu sırada da rütbe-i askeriyesi Saniye Sınıf-ı Saniyesine yükselmiştir. 29 Cemaziyelevvel 1282 tarihinde müceddeden teşkil buyrulan Meclis-i Ali-i Hazain-i Ser mütercimliğine tayin olunarak sekiz ay çalışmıştır, ancak zikredilen meclis lağvedilince 22 Cemaziyelahir 1284 tarihinde 2500 kuruş maaşla Divan-ı Hümayun Mütercim-i Evvelîği'ne tayin olunmuştur. 18 Safer 1285 tarihinde 4. Rütbeden bir kıta Mecidi Nişanı ihsan buyrulmuş ve 19'unda Rütbe-i Ula Sınıf-ı Sanisi kendisine tevcih buyrulmuş, 5000 kuruş maaş ile matbuat müdüriyetine tayin olunmuştur. 15 Zilkade 1285 tarihinde maaşına 2500 kuruş zam yapılarak maaşı 7500 kuruşa yükseltilmiştir. 21 Safer 1287 tarihinde 3 ay kadar fahri olarak Hariciye Kitabeti vekâletini ifa etmiştir. 29

⁵⁷ Adranos: Orhanlı. Tahir Sezen, (2006), *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Başbakanlı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın No: 21, Ankara: s. 7.

⁵⁸ *BOA.DH.SAİD.*, No:163, s.113.

Zilhicce 1888 tarihinde Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Hukuk Dairesi azalığına nakledilerek 8 ay hizmet ettikten sonra 22 Cemaziyelahir 1889 tarihinde Mahkeme-i İptidaiye azalığına tayin olunmuştur. 4 Cemaziyelahir 1291 tarihinde Hariciye Kitabetine, 8 Safer 1293 tarihinde Tulça mutasarrıflığına ittisal etmiştir, fakat 7 ay sonra istifa etmiştir. 5 ay boşta kaldıktan sonra 4 Safer 1294 tarihinde ikinci kez Matbuat Müdüriyetine tayin olunmuştur. 2 yıl çalıştıktan sonra 4 ay izin alıp 2 Cemaziyelevvel 1296 tarihinde Rumeli Beylerbeyi Payesiyle Gümülcüne Mutasarrıflığına getirilmiştir. Bu görevden 17 ay sonra ayrılmış ve 5 Safer 1298 tarihinde Rodos Mutasarrıflığına getirilmiştir. Yine 17 ay sonra bu görevden de azledilmiştir. Bir müddet sonra Mabeyn-i Hümayun Gazeteler Mütercimliğine getirilmiştir. 6 Muharrem 1301 tarihinde 3. Rütbeden Nişan-ı Osmanî ita buyrulmuştur. 9 Recep 1301 tarihinde Matbuat-ı Ecnebiye Müdüriyetine tayin olunmuştur. Aynı tarihte İspanya Devleti tarafından İzebella Katolik Nişanı ve 1291 tarihinde İran Devleti tarafından Şir-i Hurşit Nişanı'nın 2. Rütbeden bir kıta ita olunmuştur.

1303 senesinde Nişan-ı Ali İmtiyazın gümüş madalyası ihsan buyrulmuştur. 21 Rebiülahir 1303 tarihinde Sırbistan ile Bulgaristan arasında imzalanan anlaşma şartlarını müzakere etmek için Bulgaristan'a gitmiştir. Yine aynı sene Rumeli şarki eyaleti nizamnamesinin tadilatını müzakere için müştekil komisyona memur olmuştur.

16 Şaban 1303 tarihinde müşarünileyhe Sırbistan Devleti tarafından 1. Rütbeden Takova Nişanı ita olunmuştur. 5 Şevval 1304 tarihinde 2. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı verilmiştir.

22 Zilhicce 1307 tarihinde 6. Daire Belediye Müdürlüğü'ne atanmıştır. Daha sonra 6 Şaban 1310 tarihinde Şura-yı Devlet Azalığına nakledilmiştir.

Dersadette yabancı dilde yayın yapan gazeteler bir müddettir devletin düzenine karşı yazılar yazdıklarından Hariciye Nezaretine bağlı olan Matbuat-ı Ecnebiye Müdüriyeti Dâhiliye Nezaretine bağlanmış ve Abdullah Macit Paşa müdürlükten alınıp yerine başkası atanmıştır.

11 Şaban 1314 tarihinde yeniden teşkil edilen Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesi azalığına tayin olunmuştur. Ehliyet ve hüsn-ü hizmetinin neticesinde kendisine 4 Şevval 1314 tarihinde 1. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî verilmiştir. 18 Zilkade 1325 tarihinde Heyet-i Muvakkate-i Temyiz riyasetine, 6 Şaban 1326 tarihinde Maarif ve Nafia Dairesi

riyasetine, 29 Zilkade 1326 tarihinde Mülkiye Dairesi Reis-i Saniliği'ne tayin olunmuştur.⁵⁹

4.1.5. Abdurrahman Ferit Bey

Osman Nuri Bey'in oğlu olan Abdurrahman Ferit Bey 1294 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i İptidai ve Mekteb-i Rüsti-i Askeri'de eğitim görerek şehadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1311 senesi Ramazan-ı Şerif'inin evasıtında on yedi yaşındayken mülazemetle Mamuratül-aziz İstinsaf-ı Müddai Umumiliği kalemine girmiş ve daha sonra Kütahya Müddai Umumi Muavinliği, Kastamonu Vilayeti Mektubi Kalemi ve Ankara İstinsaf Mahkemesi Müddai Umumiliği Kalemleri'ne dahi mülazemetle müdavemet etmiştir. 20 Rebiülahir 1306 tarihinde 300 kuruş maaşla Ankara İstinsaf Mahkemesi hukuk Dairesi Zabıt Kitabeti'ne tayin olunmuştur.⁶⁰

4.1.6. Abdurrahman Fevzi Efendi

Asakir-i Redif Binbaşılığı'ndan ihraç edilmiş Osman Ağa'nın oğlu olan Abdurrahman Fevzi Efendi 1255 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini ve medresede Mantık'a kadar Arabî, biraz Farisi tahsil etmiştir. Türkçe kitabet eder.

Hicri 1269 tarihinde 15 yaşında iken Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemine mülazemetle başlamıştır. Hicri 1276 tarihinde Gediz Kazası Tapu Kitabeti'ne tayin olunmuş ve 1283 senesine kadar burada çalışmıştır. 1283 senesinden itibaren Kütahya Sancağı Arazi Kalemi 2. Kitabeti'ne tayin olunmuş ve 1286 senesinde istifa edene kadar bu vazifede bulunmuştur. 28 Recep 1286 tarihinde 250 kuruş maaşla Gediz Kazası Tapu Kalemi'nin 1. Kitabeti'ne, 4 Zilhicce 1292 tarihinde aynı kalemin 2. Kitabeti'ne ve 13 Ramazan 1292 tarihinde 500 kuruş maaşla yine aynı kalemin Baş Kitabeti'ne tayin olunmuştur.

Hakkında bir taraftan şikâyet vukuuyla taht-ı mahkemeye alınmamıştır.⁶¹

⁵⁹ BOA.DH.SAİD., No:1, s.588-589.

⁶⁰ BOA.DH.SAİD., No:131, s.67.

⁶¹ BOA.DH.SAİD., No:5, s.961.

4.1.7. Abdurrahman Nurettin Paşa

Kudema-yı Vüzera-yı Saltanat-ı Seniye'den Esbak Konya valisi Kütahyalı Hacı Ali Paşa'nın oğlu olan Abdurrahman Nurettin Paşa 1251 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Özel hocalardan Sarf, Nahiv, Mantık, Meani, Beyan, Bedi, Tarih, Muhadarat, bir miktar Farisi ve Ulum-u Riyaziye okumuştur. Fenn-i Harp'ten Sevk'ül Ceyş ve Tabiat'ül Ceyş Kitabetlerini görmüştür. Türkçe kitabet eder ve Fransızca'ya aşinadır.

Hicri 1269 tarihinde 18 yaşında iken Şehrizar'da bulunduğu sırada Rusya Meselesi'nde Resul Paşa ile 4500 süvari ve piyade ile katılmıştır. Bunların kaydı ve harbe sevk edilmesi işinde memurluk ile Emir'ul Ümeralık rütbesinde bulunmuştur. Hicri 1277 senesi başlarında Mekke-i Mükerreme emirliği ile pederi taraflarından Hicaz'a zahire sevki hizmetinde bulunmuştur. Daha sonra 6000 kuruş maaş ile Rumeli aşarının senelik miktarını halka kabul ettirme vazifesinde geçici olarak bulunmuştur. Daha sonra 10000 kuruş maaşla İzmir İhale-i Aşar memuru olmuş ve 1278 senesinde geçici olarak Dersaadet'e gelerek 1279 senesi başlarında birkaç ay Meclis-i Rüşumata devam etmiştir. Yine 1279 senesinde 5000 kuruş maaşla Şumnu Sancağı Kaymakamlığı'na tayin olunmuş, ancak Tuna Vilayeti'nin oluşturulmasıyla orası kazaya döndüğü için 12500 kuruş maaşla Varna Mutasarrıflığı'na memur olmuştur. İki sene üç ay hizmet ederek Mir-i Mirani ve 3. Rütbe Mecidi Nişanı'na nail olmuştur. 1284 senesi başlarında 15000 kuruş maaşla Niş Sancağı Mutasarrıflığı'na tayin olunmuş ve beş buçuk sene hizmet ederek bu müddette Rumeli Beylerbeyi Payesi ve 2. Rütbe Mecidi Nişanı'nı almıştır. 9 Cemaziyelahir 1289 tarihinde Rütbe-i Vezaret ve 30000 kuruş maaşla Prizren Vilayeti Valiliği tevcih edilmiştir. 1290 senesi Saferi'nin sonlarında 40000 kuruş maaşla Tuna ve 1291 senesi Rebiülevvel'in başlarında 30000 kuruş maaşla Ankara vilayetlerine tahvil-i memur edilmiş, 1. Rütbe Mecidi Nişanı verilmiştir. Bir sene sonra Bağdat Vilayeti Valiliği'ne nakil edilip, 1. Rütbe Osmanî Nişanı ihsan buyrulmuştur ve memuriyetine ek olarak 6. Ordu-yı Hümayuna nezaret vazifesi verilmiştir. 20 Rebiülevvel 1294 tarihinde 25000 kuruş maaşla Diyar-ı Bekir Vilayeti Valiliği'ne tayin edilmiştir. 7 Rebiülevvel 1296 tarihinde tekrar Bağdat Valisi olmuştur. Aynı sene İran tarafından 1. Rütbe Şir-i Hurşid Nişanı verilmiştir.

1298 senesi Şevvalinde 10000 kuruş maaşla Umur-u Nafia Komisyonu azası ve 13 Cemaziyelahir 1299 tarihinde 25000 kuruş maaşla Sadrazam olmuştur. Daha sonra Kastamonu Vilayeti Valiliği yapmıştır. 5 Rebiülevvel 1309 tarihinde Aydın Vilayeti Valiliği'ne tayin olunmuştur. Kendisine 24 Rebievvel 1309 tarihinde Murassa Nişan-ı Ali Osmani ihsan buyrulmuştur. 19 Şevval 1310 tarihinde Edirne Vilayeti Valiliği'ne nakil olunmuştur ve kendisine Murassa Nişan-ı Zişan-ı Mecidi ihsan buyrulmuştur. Ayrıca 23 Cemaziyelahir 1311 tarihinde Murassa İmtiyaz Nişanı verilmiştir. 18 Cemaziyelevvel 1313 tarihinde 40000 kuruş maaşla Adliye Nezaret-i Celilesi'ne tayin olunmuştur.⁶²

4.1.8. Abdülhamid Efendi

Hacı Halil Ağa'nın oğlu olan Abdülhamit Efendi 18 Safer 1259 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde İslami ilimlere giriş derslerini tahsil etmiş ve daha sonra medresede bir miktar Arabî okumuştur. Türkçe kitabet eder.

20 Zilhicce 1296 tarihinde 37 yaşında fahri olarak Kütahya Sancağı Menafi Sandığı'na tayin olmuştur. 17 Ramazan 1298 tarihinde 550 kuruş maaş ile Kütahya Sandık Eminliğine ve 11 Zilkade 1300 tarihinde Aşar Ambar memurluğuna nakil edilmiştir. 3 Zilhicce 1302 tarihinde memuriyetinin bitmesiyle açıkta kalmıştır. 19 Rebiüevvel 1307 tarihinde tekrar Sandık Eminliği'ne tayin olunmuştur.

Abdülhamit Efendi 19 Rebiülahir 1309 tarihinde iktiza-i müddet neticesinde görevinden ayrılmıştır. Herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı 4 Rebiülevvel 1311 tarihli Hüdavendigâr vilayeti Sicill-i Ahval Şubesi'nin vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁶³

4.1.9. Abdülkadir Efendi

Hacı Mehmet Efendi'nin oğlu olan Abdülkadir Efendi hicri 1280 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i İptidai ve Rüştî'de ilme giriş derslerini tahsil etmiştir.

⁶² BOA.DH.SAİD., No:3, s.186.

⁶³ BOA.DH.SAİD., No:40, s.121.

Kastamonu vilayeti orman idaresine dört ay mülazemeten devam ettikten sonra 22 Zilkade 1308 tarihinde üç yüz sekiz senesi zilkadesinin yirmi ikisinde (17 Haziran 1307) tarihinde Kütahya Sancağı'nda çekirge teftişine muvakkaten memur edilmiştir. 11 Rebiülahir 1311 tarihinde 300 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti polis memurluğuna tayin olmuştur. 1322 Rebiülevvelinde 3. Sınıf polis komiserliğine terfi olunmuş ve Araç kazasında müstahdem olmuştur.

Mezkûr Araç kazası kaymakamlığından mumaileyhin hüsn-ü hizmet ettiği tasdik olunmuştur.

Abdülkadir Efendi 1325 yapılan tertibata göre fazla bulunmasından dolayı Bolu sancağı tensik komisyonunun Tensikat Kanunu'nun beşinci maddesi gereğince kadro haricinde kalmıştır. 1325 tarihinden itibaren 300 kuruş kadro harici mazuliyet maaşı almış ve 600 kuruş maaşla Gökçedağ Nahiyesi Müdüriyeti'ne tayin olunmuştur. Vazifeye yeterliliği olmadığı hakkında verilen malumat üzerine merkeze çağrılarak imtihana davet edilmiş ise de icabetten imtina göstermiş ve şu hal vazifesinde yetersiz olduğunu teyit ve ispat etmiştir. Bunun neticesinde görevinden alınıp yerine başkası atanmıştır.

Mumaileyhe önceden tahsis edilmiş olan 300 kuruş gelir ve maaşı 100 kuruş mazuliyete düşürülmüştür. Daha sonra Nahiye Müdüriyeti imtihanına giderek vazifeye yeterliliği olduğunu ispat etmesine binaen zikredilen memurluğa iade edilmesine karar verildiği Hüdavendigar Vilayeti Meclis idaresince takarrur ettiği tahrirat-ı cevabiyelerinden anlaşılmıştır.⁶⁴

4.1.10. Ahmet Cemal Bey

Mülkiye Kaymakamlığı'ndan emekli Hüseyin Fevzi Efendi'nin oğlu olan Ahmet Cemal Bey hicri 1288 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İlme giriş derslerini Kütahya'da özel hocadan okuduktan sonra Bigadiç Kazası Mekteb-i Rüştisi'nde ve son olarak Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'nin İdadi ve Ali kısmında okutulan dersleri tahsil etmiştir. Rüşti mektebinden 6 Temmuz 1304 tarihli aliyyülâlâ, Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'nin melfuf idadisinden 4 Eylül 1310 tarihli karib-i ala ve Fünun-u Âlisi'nden 6 Temmuz 1313 tarihli ala derecelerden üç kıta şهادetname

⁶⁴ BOA.DH.SAİD., No:165, s.251.

almıştır. Türkçe ve Fransızca konuştuğu ve kitabet eylediği ve Arapça'ya aşina olduğu tercüme-i halinde gösterilmiştir.

26 Cemaziyelahir 1315 tarihinde 500 kuruş maaşla Aydın Vilayeti Vali maiyetine memur olarak atanmış ve aynı tarihte vazifesine başlamıştır. 21 Zilhicce 1315 (1 Mayıs 1311) tarihinde 300 kuruş ek maaşla İzmir İdadi Mektebi Tarih-i Umumi Muallimliği'ne vazifesine ek olarak görevlendirilmiş ve 18 Cemazielevvel 1318 (31 Ağustos 1316) tarihinde istifa etmiştir. Vilayet maiyetinde bulunduğu süre zarfında Mektubi, Meclis İdaresi ve Evrak kalemleriyle Girit göçmenlerinin vilayete sevki, bir hastalığının tedavisi için oluşturulan komisyon kitabetlerinde, Almanya namına Söke Kazası'nda komiserlikte istihdam edilmiş ve 21 Recep 1318 (1 Teşrin-i Sani 1316) tarihinde görev süresinin bitmesiyle ayrılmıştır.

Aydın Vilayeti valisi Nail Paşa hazretleri tarafından yazılan mülahazada Ahmet Cemal Bey'in hüsn-ü hali ve memuriyeti zarfında kendisine verilen vazifeyi layıkıyla yerine getirmiştir.

Bahsedilen hizmetlerde çalışma süresi, maaşının miktarı, ayrılış sebebi, herhangi bir zimmeti ve ilişkisi olmadığı anlaşılmış ve vazifesini layıkıyla yerine getirerek kendisinden istifade edilmiştir. Müddet-i istihdamıyla kemiyet-i maaş ve sebep-i infikakı ve bir güne zimmet ve ilişkisi olmadığı ve hüsn-ü ifa-yı vazife ederek kendisinden bihakkin istifade edilmiştir. Kaza Kaymakamlığı'ndan vazifesini layıkıyla yerine getirip vazifesinin ehli olduğu Aydın Vilayeti İdare ve Maarif Meclisleri'nin 19 Kanun-u Evvel 1316 ve 12 Şubat 1316 tarihli mazbatalarının ve doğum tarihi Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı örneklerine atıf edilmiştir (12 Muharrem 1319 ve 28 Nisan 1317).

Ahmet Cemal Bey Dâhiliye Nezaret-i Celilesi'nden vuku bulan işar ve Memuriyet Mülkiye Komisyonu'ndan yazılan karar üzerine ve İrade-i Seniye gereğince 28 Şaban 1319 (26 Teşrin-i Sani 1317) tarihinde 1125 kuruş maaşla Divriği Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir.

Ahmet Cemal Bey 3. Sınıftan Kaymakamlık İntihapnamesi itası Dahiliye Nezaret-i Celilesi'nin 1 Kanun-u Sani 1317 tarih ve 943 numaralı tezkiresinde işar olunmasına binaen Memuriyet-i Mülkiye Komisyonu'nca tanzim edilen 205 numaralı ve 17 Kanun-u Sani 1317 tarihli 3. Sınıftan Kaymakamlık İntihapnamesi ita edilmiştir..

Ahmet Cemal Bey'in 4 Ramazan 1318 (13 Kanun-u Evvel 1316) tarihinden 22 Şevval 1318 (28 Kanun-u Sani 1316) tarihine kadar -----⁶⁵ Sancağı Tahrirat Müdüriyeti Vekâleti'nde bulunarak çalıştığı süre için 1125 kuruş 10 para almıştır. Vekâleti süresince vazifesini layıkıyla yerine getirmiş, tekaüt sandığı aidatından zimmet ve ilişkisi olmadığı bahsedilen sancak ile Aydın Vilayeti Meclis İdareleri'nin ----- tarihli mazbatasında beyan ve tasdik edilmiştir. Adı geçen mazbata komisyonca incelenerek iade edilmiştir.

Ahmet Cemal Bey vazifesinde layıkıyla çalışmaktayken sağlık durumu müsaade etmediğinden Hamidiye Kazası Kaymakamlığı'na nakli Sivas Vilayeti'nden bildirilmiştir. Dâhiliye Nezaret-i Celilesi'nden vakı olan işar ve Memuriyet Mülkiye Komisyonu'ndan yazılan karar üzerine ve İrade-i Seniye gereğince 25 Şaban 1323 (11 Teşrin-i Evvel 1321) tarihinde Hamidiye Kazası Kaymakamlığı'na nakil edilmiştir.

Ahmet Cemal Bey terfi ettirilerek 2. Sınıftan Kaymakamlık İntihapnamesi itası Dâhiliye Nezaret-i Celilesi'nin 29 Mart 1322 tarihli ve 67 numaralı tezkiresinde bildirilmesine binaen Memuriyet-i Mülkiye Komisyonu'nca tanzim edilen 6 Nisan 1322 tarihli ve 370 numaralı 2. Sınıf Kaymakamlık İntihapnamesi Ahmet Cemal Bey'e verilmiştir. 2. Sınıftan Ahtopol⁶⁶ Kazası Kaymakamlığı'na Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'den mezun ve sınıf-ı mezburden müntehap ve tahvilli istida -----nakli ----- -- Dâhiliye Nezaret-i Celilesi'nden Memuriyet-i Mülkiye Komisyonuna havale edilen tezkiresi üzerine tercüme-i hali incelenerek ----- anlaşılmıştır. Ahtopol Kazası Kaymakamlığı'na nakli hakkındaki mütala alel-emval Edirne vilayetinden cevaben alınan ----- tarihli telgrafnamede Ahmet Cemal Efendi'nin tayini münasip olduğu bildirilmiştir. İrade-i Seniye gereğince 3 Cemaziyelahir 1324 (12 Temmuz 1322) tarihinde 1575 kuruş maaşla Ahtopol Kazası Kaymakamlığı'na nakil edilmiştir.

Ahmet Cemal Bey'in 10 Kanun-u Sani 1317 tarihinden 10 Teşrin-i Evvel 1321 tarihine kadar Divriği Kazası Kaymakamlığı'nda bulunarak vazifesinden dolayı herhangi bir kusuru bulunmamış olduğu ve vazifesini layıkıyla yerine getirdiği Sivas Vilayeti Meclis İdaresi'nin 31 Teşrin-i Evvel 1321 tarihli mazbatasında gösterilmiştir.

Ahmet Cemal Bey 7 Teşrin-i Sani 1321 tarihinden 27 Temmuz 1322 tarihine

⁶⁵ Yazının silik çıkmasından dolayı burası ve daha sonra gelecek bazı kelimeler okunamamıştır.

⁶⁶ Osmanlı devleti zamanında Edirne Vilayeti'ne bağlı bir kaza iken şuan Bulgaristan sınırları içinde kalan bir şehir. Sezen, *a.g.e.*, s.11.

kadar Hamidiye Kazası Kaymakamlığı'nda bulunup, burada da vazifesini layıkıyla yerine getirdiği Karahisar-ı Şarki Sancağıyla Sivas Vilayeti Meclis İdareleri'nden ve Hamidiye Kazası Meclis İdaresi'nin 29 Temmuz 1322 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır.

Aynaroz Kazası Kaymakamlığı'na nakline lüzum gösterilmesine ve Ahmet Cemal Bey'in ehliyeti kaza-i mezkûrun ehemmiyeti ile mütenasip görülmesine binaen Ahmet Cemal Bey 14 Recep 1326 (29 Temmuz 1324) tarihinde 225 kuruş maaş verilmesi suretiyle mezkûr Aynaroz kazası kaymakamlığına nakil edilmiştir.

Ahmet Cemal Bey'in 20 Ağustos 1322 tarihinden 12 Ağustos 1324 tarihine kadar Ahtopol Kazası Kaymakamlığı'nda bulunup, vazifesini layıkıyla yerine getirdiği mahalle meclis idaresi mazbatasını sonuna Kırk Kilise Sancağı Meclis İdaresi'nden yazılıp Vilayet Meclisi dahi ek olarak tasdik edilen 3 Haziran 1326 tarihli mazbatada gösterilmiştir.

Ahmet Cemal Bey Mebus seçilmesiyle Dâhiliye Nezareti'nin bildirmesi üzerine 6 Zilhicce 1326 (16 Kanun-u Evvel 1324) tarihinde yerine bir başkası tayin edilmiştir.⁶⁷

4.1.11. Ahmet Efendi

Hüseyin Efendi'nin oğlu olan Ahmet Efendi hicri 8 Recep 1283 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde tahsil hayatını tamamlayıp şهادetname almış ancak daha sonra zayı etmiştir. Türkçe okuyup yazmayı öğrenmiştir.

9 Cemaziyelahir 1300 tarihinde 17 yaşında iken mülazemetle Kütahya vergi-i tahrir kalemine girmiştir. 3 sene burada çalıştıktan sonra 28 Ramazan 1304 tarihinden 23 Zilkade 1304 tarihine kadar Bilecik Duyun-u Umumiye Müdüriyeti Müzayede Kitabeti'nde iş hayatına devam etmiştir. 23 Zilkade 1304 tarihinden 1305 Recebi'nin başlarına kadar Mihal Gazi Duyun-u Umumiye Müzayede Kitabeti'nde, 11 Ramazan 1305 tarihinden 10 Şevval 1305 tarihine kadar 400 kuruş maaşla Lefke ve Gölpazarı tezkire-i tevzi memurluğunda bulunmuştur. 10 Şevval 1305 tarihinden 11 Cemaziyelevvel 1306 tarihine kadar tekrar Mihal Gazi Duyun-u Umumiye Müzayede

⁶⁷ BOA.DH.SAİD., No:93, s.323-234.

Kitabeti'nde bulunmuştur. 5 Ramazan 1306 tarihinden 13 Şevval 1306 tarihine kadar Mihal Gazi tezkire-i tevzi memurluğunda, 13 Şevval 1306 tarihinden 19 Rebiülevvel 1307 tarihine kadar 190 kuruş maaş ile tekrar Mihal Gazi Duyun-u Umumiye Müzayede Kitabeti'nde çalışmıştır. 19 Rebiülevvel 1307 tarihinde 250 kuruş maaşla Gölpazarı tarih-i mezkûrda 250 kuruş kadim maaşla Gül Pazarı Duyun-u Umumiye İdaresi ma Kitabet Sandık Eminliğine tayin kılınmıştır.

Bursa'da Duyun-u Umumiye Nezaretiyle İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden yazılan mülahazalarda hüsn-ü hali tasdik olunmuştur.⁶⁸

4.1.12. Ahmet Efendi

Erzurumlu Dizdarzade Süleyman Ağa'nın oğlu olan Ahmet Efendi hicri 1254 senesi muharreminde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini, Sarf ve Nahiv-i Arabî tahsil etmiştir. Biraz Ermenice ve Rumca konuşur, Türkçe kitabet eder.

1267 senesi Zilhiccesi'nde 13 yaşında iken Kütahya Sancağı Muhasebe ve Tahrirat kalemlerine mülazemetle devam eylemiştir. 1282 senesi Cemaziyelahirisi'nde 200 kuruş maaşla Arazi Kalemi 3. Kitabeti'ne tayin olunmuştur. 1286 senesi Recebi'nde 200 kuruş maaşla Tahrir-i Emlak Kalemi Vukuat Kitabeti'ne tahvil-i hizmet eylemiş ve 1287 senesi Rebiülevveli'nde 500 kuruş maaşla Ticaret Kalemi Baş Kitabeti'ne tayin olunmuştur. 1288 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 250 kuruş maaşla Tahrir-i Emlak Kalemi'nin Tahsilât Kitabeti'ne, 1289 senesi Zilhiccesinde 500 kuruş maaşla Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitabeti'ne, 1292 senesi Şevvali'nde 235 kuruş maaşla adı geçen kalemin 2. kitabetine nakil olunmuştur. 1297 Rebiülahirinde maaşı 180 kuruşa indirilmiş ve kitabet-i mezkurede çalışmaya devam etmiştir.

Şimdiye kadar hakkında herhangi bir şikâyet vukuuyla taht-ı mahkemeye alınmamıştır.

Mumailayhin 27 Cemaziyelahir 1312 tarihinde (13 Kanun-u Evvel 1310) 62 kuruş maaşla tekaüdü icra edilmiştir.⁶⁹

⁶⁸ BOA.DH.SAİD., No:61, s.317.

⁶⁹ BOA.DH.SAİD., No:6, s.245.

4.1.13. Ahmet Hamdi Efendi

Penbecizade Ali Ağa'nın oğlu olan Ahmet Hamdi Efendi hicri 1295 senesi Recebi'nde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ve Mekteb-i İptidai'de tahsiline devam edip şهادetname almıştır. Türkçe okur yazardır.

14 Muharrem 1310 tarihinde mülazemetle Kütahya Arazi Kalemine devam etmiş ve 3 Rebiülahir 1318 tarihinde Kütahya Merkez Kazası Emlak Kitabetine tayin kılınmıştır.

Defter-i Hakani Nezaret-i Celilesinden Kütahya Sancağı Mutasarrıflığıyla Defter-i Hakani memurunun mülahazasına atıf ile tercüme-i hali tasdik kılınmıştır.⁷⁰

4.1.14. Ahmet Lütü Efendi

İspartalızade İbrahim Ağa'nın oğlu olan Ahmet Lütü Efendi hicri 1295 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai Mektebi'nde tahsiline devam edip şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Eskişehir Kazası Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi'ne mülazemet suretiyle bir müddet devam edip 10 Şaban 1317 tarihinde Eskişehir Kazası Ziraat Bankası Tarık Kitabetine tayin olunmuştur. 27 Cemaziyelahir 1324 tarihinde fahri mutemetlik vazifesi ilave olunmuştur. 10 Safer 1326 tarihinde Ziraat Bankası'ndan ayrılmış ve 28 Cemzilyelahir 1324 tarihinden 12 Rebiülevvel 1324 tarihine kadar 200 kuruş ücret ile geçici olarak Bedelat-ı Nakdiye Kitabeti'nde bulunmuştur. 28 Recep 1324 tarihinde 200 kuruş maaş ile Eskişehir Kazası Müfredat Kâtibi olmuştur.

Bahsi geçen kaza Tahsil Memurluğu'yla Mal Müdürü ve Kaymakamlığı'ndan ve Kütahya Sancağı Tahsil Memuru Muhasebeci ve Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezareti namına müsteşarlığından vazifesine ifaya iktidarı kâfi olduğu beyan kılınmıştır.⁷¹

4.1.15. Ahmet Nazif Efendi

Musika-i Hümayun ve Hademe-i Şahane Hastanesi imamı Hasan Efendi'nin oğlu olan Ahmet Nazif Efendi Hicri 1259 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir.

⁷⁰ BOA.DH.SAİD., No:184, s.74.

⁷¹ BOA.DH.SAİD., No:164, s.31.

Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini tahsil etmiştir. Dersaadet'te Mekteb-i Tıbbiye'nin idadi kısmında okumuş ve şهادetname almıştır. Türkçe kitabet eder.

10 Zilkade 1286 tarihinde 26 yaşındayken mülazemetle Şehremanet-i Celilesi Muhasebesi'ne duhul edip, 28 Cemaziyelevvel 1287 tarihinde 200 kuruş maaşla Şehremanet-i Celilesi Dairesinde müteşekkil Ebniye Meclisi Zabıt Mukayyetliği'ne tayin olunmuştur. 6 ay sonra maaşı 300 kuruşa çıkarılmış ise de 1288 senesi Cemaziyelahiyesi'nde meclis-i mezkûrun lağvı cihetiyle açıkta kalmıştır. 21 Şaban 1288 tarihinde 300 kuruş maaşla Dersaadet Bidayet Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi Mukayyet Muavinliği'ne memuriyetine tayin edilmiş, ancak maaşı 1289 senesinde 280 kuruşa indirilmiştir. Daha sonraki senelerde yapılan zamlarla maaşı 850 kuşa kadar çıkmış, ancak 1297 senesinde 612 kuruşa düşürülmüştür. Tekrar yapılan düzenleme ile maaşı 1299 senesinde 700 kuruşa yükseltilmiştir.

Bulunduğu memuriyetlerden lağv ve nakil suretleriyle ayrılarak umur-u memuresinden dolayı muhakeme görmemiş ve müttehim olmamıştır.⁷²

4.1.16. Ahmet Niyazi Efendi

Saraç esnafından Ali Efendi'nin oğlu olan Ahmet Niyazi Efendi hicri 1269 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini okumuş ve medresede de Arabî ve Farisi tahsil eylemiştir. Türkçe okuyup yazmıştır.

Kütahya Sancağı Vergi Kalemi'ne bir müddet mülazemeten devam ettikten sonra 7 Cemaziyelevvel 1289 tarihinde Eminönü Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin olunmuştur. 14 Rebiülahir 1291 tarihinde Tavşanlı, 18 Muharrem 1293 tarihinde Eğrigöz Nahiyesi, 14 Cemaziyelevvel 1294 tarihinde Gümüş Nahiyesi ve 6 Zilhicce 1294 tarihinde 300 kuruş maaşla terfien Gediz kazası Vergi Kitabetleri'ne nakil olunmuştur. 24 Zilhicce 1294 tarihinde maaşı 350 kuruşa yükseltilmiş ve 21 Ramazan 1296 tarihinde tekrar 300 kuruşa tenzil edilmiştir. 7 Ramazan 1297 tarihinde 200 kuruş maaşla tekrar Gümüş nahiyesi Vergi Kitabetine nakil edilmiş ve maaşı 20 Zilkade 1298 tarihinde 250 kuruşa yükseltilmiştir.

Kütahya Vergi Memurluğuyla Muhasebeci ve Mutasarrıflığından ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'ndan yazılan mülâhazata atfen Maliye Nezaret-i

⁷² BOA.DH.SAİD., No:9, s.133.

Celilesi namına müsteşarlığından iktidarı vazifesini ifaya kafi olduğu beyan kılınmıştır.⁷³

4.1.17. Ahmet Nuri Efendi

Çavuşlar Emini Mustafa Efendi'nin oğlu olan Ahmet Nuri Efendi 1272 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i Rüştî'de tahsilini tamamlayıp şهادetname almış ise de mezkûr şهادetnameyi zayi etmiştir. Türkçe kitabet eder.

1287 senesinde 15 yaşında olduğu halde Kütahya Meclis-i Temyizi Kalemi'ne mülazemetle girip, 14 Safer 1292 tarihinde 60 kuruş maaşla meclis-i mezkûr mukayyetliğine tayin olunmuştur. Maaşı 1292 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 100 kuruşa ve 25 Cemaziyelevvel 1293 tarihinde 130 kuruşa yükseltilerek Mahkeme-i mezkûr 2. Kâtipliğine tayin olunmuştur. 5 Şevval 1296 tarihinde 200 kuruş maaşla meclis-i cinayet mübeyyizliğine ve 26 Zilhicce 1297 tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitabetiyle Mukavelat Muharrerliği'ne nakil olunmuştur. 4 Cemaziyelevvel 1300 tarihinde zabıt kitabetinden ayrılarak yalnız mukavelat muharrerliği uhdesinde devam etmiştir.

Bulunduğu memuriyetlerde çalıştığı müddette herhangi bir kusuru bulunmayarak vazifelerinden ya kendi isteği ile ayrılmış ya da nakil yoluyla yer değiştirmiştir.⁷⁴

4.1.18. Ahmet Pertev Efendi

Aydın Vilayeti Tahrir-i Vergi Mizan Baş Kâtibi Mehmet Rüştü Efendi'nin oğlu olan Ahmet Pertev Efendi hicri 1300 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sandıklı Kazası Mekteb-i Rüştî'de eğitim görüp şهادetname almıştır. Aydın Vilayeti İmtihan Komisyonu'nun yaptığı sınavı kazanıp Ala derecede varaka-yı takdiriye almıştır. Türkçe okuyup yazabilmekte ve Fransızca ve Rumca'ya aşinadır.

Bir müddet Sandıklı Kazası Mal Kalemi'ne mülazemetle devam etmiş ve 2 Recep 1317 tarihinde istifa edip ayrılmıştır. 16 Şevval 1317 tarihinde 112 kuruş maaşla Sandıklı Kazası Tahrirat Kitabeti refakatine alınmış ve 3 Cemaziyelahir 1320 tarihinde

⁷³ BOA.DH.SAİD., No:174, s.469.

⁷⁴ BOA.DH.SAİD., No:11, s.465.

istifa ederek bu görevden de ayrılmıştır. 21 Zilkade 1320 tarihinde 180 kuruş maaşla Sandıklı Kazası Belediye Kitabet Sandık Eminliği'ne tayin olmuş ve 21 Cemaziyevevvel 1321 tarihinde yine istifa ederek ayrılmıştır. 19 Şaban 1323 tarihinde 300 kuruş maaşla Aydın Vilayeti Tadilat-ı Umumiye seyyar üçüncü tahrir fırkası messahlığına tayin edilmiştir. 18 Zilkade 1323 tarihinde askere alındığı için vazifesinden ayrılmak zorunda kalmıştır. Terhis olduktan sonra 1325 senesi Rebiülevvelinde Marmaris Kazası Tahsil Memurluğu'na tayin olunmuştur.

Aydın Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ve Tahsilât İdaresi'nden yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden iktidarı vazifesini ifaya kâfi olduğu beyan kılınmıştır.⁷⁵

4.1.19. Ahmet Rahmi Efendi

Hüseyin Efendi'nin oğlu olan Ahmet Rahmi Efendi hicri 1286 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini ve Mekteb-i Rüştü'de okutulan dersleri tahsil edip şهادetname almıştır, fakat bu şهادetnameyi kaybetmiştir. Türkçe okuyup yazmıştır.

Bir müddet Hüdavendigar Vilayeti'nde Uşak Kazası Tahrir-i Vergi Kalemi'ne mülazemetle devam etmiştir. 1318 senesinde 550 kuruş maaş ile Uşak Kazası Ağnam Merkez Kitabeti'nde istihdam olunmuştur. 11 Cemaziyelahir 1320 tarihinde Uşak Kazası Süvari Tahsildarlığı'na tayin olmuştur.

Uşak Kazası Kaymakamlığı'yla Kütahya Sancağı Muhasebeci ve Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'yla Tahsilât İdaresi Müdüriyeti'nden yazılan mülahazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden tahsildarlık vazifesini ifaya iktidarı kâfi olduğu beyan kılınmıştır.⁷⁶

4.1.20. Ahmet Refik Efendi

Hasan Efendi'nin oğlu olan Ahmet Refik Efendi hicri 1293 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Mekteb-i Rüştisinden Aliyyül Ala ve Mekteb-i İdadisi'nden Ala dereceden şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

⁷⁵ BOA.DH.SAİD., No:157, s.23.

⁷⁶ BOA.DH.SAİD., No:125, s.433.

1314 senesinde kura neticesinde başçavuşluk rütbesiyle askere gitmiştir. Askerliği bittikten sonra bir müddet Kütahya Sancağı Evkaf İdaresine mülazemeten devam etmiştir. 22 Şaban 1321 tarihinde Evkaf İdaresi Tahsildarlığı'na tayin olunmuş, ancak 19 Şaban 1327 tarihinde ayrılmıştır. 1327 senesi Zilhiccesi'nde 300 kuruş maaşla Evkaf Kitabeti'ne tayin olunmuştur.

Ahmet Refik Efendi'nin maaşı 13 Rebiülevvel 1329 tarihinde 400 kuruşa yükseltilmiştir.⁷⁷

4.1.21. Ahmet Rifat Efendi

İbrahim Ethem Ağa'nın oğlu olan Ahmet Rifat Efendi hicri 1269 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini okumuştur. Ahmet Efendi'den Kafiye'ye kadar Arabî ve özel hocadan Gülistan okumuştur. Türkçe kitabet etmiştir.

4 Recep 1283 tarihinde mülazemetle Kütahya Sancağı Defter-i Hakani Kalemi'ne girmiştir. 8 Şaban 1286 tarihinde 50 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi'ne memur olmuştur. Maaşı 5 Safer 1289 tarihinde 90 kuruşa, 10 Recep 1289 tarihinde 140 kuruşa ve 25 Cemaziyelevvel 1293 tarihinde 470 kuruşa yükseltilip terfi ettirilerek Kütahya Meclis İdaresi Baş Kitabetine tayin edilmiştir. 27 Safer 1294 tarihinde maaşı 600 kuruşa yükseltilmiş, ancak 4 Şaban 1294 tarihinde 570 kuruşa ve 2 Rebiülahir 1297 tarihinde 470 kuruşa indirilmiştir. 16 Şaban 1298 tarihinde maaşı 536,5 kuruşa yükseltilmiştir. 20 Zilkade 1298 tarihinde Meclis-i İdare-i Liva Müddai-i Umumi Muavinliği ve 14 Cemaziyelevvel 1298 tarihinde 120 kuruş harcırah ile Eskişehir İhale-i Aşar memuriyetlerinde bulunmuştur. 20 Safer 1303 tarihinde 220 kuruş harcırah ve 60 kuruş yevmiye ile 66 gün Uşak Kazası, 1309 senesinde 210 kuruş harcırah ve 60 kuruş yevmiye ile 37 gün Tavşanlı ve Eğrigöz Nahiyeler'i İhale-i Aşar memuriyetlerinde bulunmuştur.

Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'yla Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi'nden muharrer mülahazalarda Ahmet Rifat Efendi'nin işinin erbabı olarak vazifesini hakkıyla yerine getirdiği belirtilmiştir.⁷⁸

⁷⁷ BOA.DH.SAİD., No:175, s.377.

⁷⁸ BOA.DH.SAİD., No:72, s.483.

4.1.22. Ahmet Rıza Efendi

Süleymanzade Ali Efendi'nin oğlu olan Ahmet Rıza Efendi hicri 1272 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i Rüştî'de okutulan dersleri tahsil etmiştir. Türkçe kitabet eder.

14 Muharrem 1287 tarihinde 15 yaşındayken Kütahya Evkaf Kalemi'ne mülazemetle girip, 18 Cemaziyelevvel 1287 tarihinde 50 kuruş maaş almaya başlamıştır. 28 Recep 1288 tarihinde istifa edip Kütahya Tahrirat Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 5 Cemaziyelahir 1290 tarihinde 3 ay 400 kuruş maaşla Akşehir Nahiyesi Afyon Öşri Tahrir memuriyetinde göreve başlamıştır. 29 Cemaziyelevvel 1291 tarihinden 7 Rebiülevvel 1292 tarihine kadar 400 kuruş maaşla Uşak Kazası'na tabi Banaz Nahiyesi Aşar 2. Kitabeti'nde ve 17 Safer 1293 tarihinden 13 Rebiülevvel 1293 tarihine kadar Eskişehir Kazası Taadat-ı Ağnam Baş Kitabeti'nde istihdam olunmuştur. 10 Şaban 1295 tarihinde 100 kuruş maaşla Kütahya Cinayet Kalemi'ne, 3 Recep 1296 tarihinde 225 kuruş maaşla Kütahya Meclis-i Belediye Kontrato memuriyetine tayin olunmuştur. 28 Zilkade 1296 tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Ceza Dairesi Kitabeti'ne ve 10 Recep 1301 tarihinde 270 kuruş maaşla mahkeme-i mezkure Aza Mülazımlığı'na nakil edilmiştir.

Bulunduğu memuriyetlerden ya değişiklik ya da istifa ederek ayrılmış, memuriyeti süresince kendisinden suçlu duruma düşecek herhangi bir hal vuku bulmamıştır.⁷⁹

4.1.23. Ahmet Şevket Efendi

Sucukoğlu Ali Osman Ağa'nın oğlu olan Ahmet Şevket Efendi hicri 1293 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini okumuş ve Mekteb-i Rüştî'de de eğitim görerek şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmıştır.

Kütahya Sancağı Muhasebe ve Vergi Kalemleri'ne bir müddet mülazemeten devam etmiş ve 1313 senesinde 850 kuruş maaşla Kütahya merkez kazası Ağnam Kitabeti'nde çalışmaya başlamıştır. 18 Şevval 1315 tarihinden 9 rebiülevvel 1318 tarihine kadar ve 13 Cemaziyelahir 1318 tarihinden 9 cemaziyelevvel 1320 tarihine

⁷⁹ BOA.DH.SAİD., No:13, s.177.

kadar 125 kuruş maaşla Gireği ve Virancık Nahiyesi Vergi Kitabetleri vekâletlerinde bulunmuştur. 2 Cemaziyelahir 1320 tarihinde vekâlet görevi sona ererek 200 kuruş maaş ile Tavşanlı Nahiyesi Mal Kitabeti'ne ve 1320 senesi Şabanı'nda memuriyetine ek olarak Tavşanlı Vergi Kitabeti vekâleti verilmiştir. 18 Şaban 1320 tarihinde ise 300 kuruş maaşla adı geçen vekâlete nakil olarak bu görevi asaleten ifa etmiştir. 28 Muharrem 1324 tarihinden 13 Rebiülevvel 1324 tarihine kadar Tavşanlı Mal Kitabeti vazifesini vekâleten ifa etmiş ve 250 kuruş maaş ile Virancık Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakline binaen 13 Zilkade 1324 tarihinde Tavşanlı'dan ayrılmıştır. 17 Zilkade 1324 tarihinde Virancık'taki vazifesine başlamıştır.

Kütahya Sancağı Vergi Memurluğu'yla Muhasebeciliği vekâletinden ve Mutasarrıflığından ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'ndan Varidat Muhasebesi Tahrir Kalemi Mümeyyizliği'yle Muhasebeciliği'nden yazılan mülâhazata atfen Maliye Nezaret-i Celilesi namına müsteşarlığından vazife-i memuresini ifaya yeterliliği beyan kılınmıştır.⁸⁰

4.1.24. Ahmet Şevket Efendi

Tüccardan Mehmet Şükrü Efendi'nin oğlu olan Ahmet Şevket Efendi hicri 1285 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan Mektebi'nde ilme giriş derslerini okumuştur. Ayrıca özel hocadan Arabî ve Farisi okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1302 tarihinde 17 yaşındayken Burdur Telgrafhanesi'ne mülazemetle girmiştir. 5 Rebiülevvel 1313 tarihinde 300 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti'nde Giresun Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Memuriyeti Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe kalemleri kaydına mutabıktır.

Ahmet Şevket Efendi 6 Cemaziyevvel 1314 tarihinde 285 kuruş maaş ve becayiş suretiyle Hüdavendigâr Vilayeti'ne ve Karahisar-ı Sahib Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kitabeti'ne nakil edildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nden 15 Zilkade 1314 tarihli pusulasından anlaşılmıştır.

⁸⁰ BOA.DH.SAİD., No:165, s.123.

Derdest-i rüyet bulunan Karahisar merkezinin muhasebesinde zuhur eden yolsuzluktan dolayı 3 Rebiülahir 1320 tarihinde idareten azledildiği şube-i mezkurenin 16 Cemaziyelahir 320 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.⁸¹

4.1.25. Ali Remzi Efendi

Mehmet Salih Ağa'nın oğlu olan Ali Remzi Efendi hicri 1305 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Cide Kazası Mekteb-i İptidaisi'nde dini ilimlere giriş derslerini okumuştur. Mekteb-i Rüştî'de okutulan dersleri de tahsil ederek iptidai ve rüştî şهادetnameleri almıştır.

Cide Ziraat Bankası Sandığı'nda bir müddet mülazemet ve odacılık hizmetinde istihdam olunduktan sonra 16 Rebiülahir 1328 tarihinde 250 kuruş maaşla Araç Bank Sandığı refakatine tayin ve tahlifi icra olunarak işe mübaşeret etmiştir.

Araç Kazası Kaymakamlığından Ali Remzi Bey'in tercüme-i hal varakası içeriğinin yapılan tahkikata uygun olduğu tasdik edilmiş ve Ziraat Bankası Müdüriyet-i Umumiyesi'nden Ali Remzi Bey'in ifa-yı vazife etmekte bulunduğu bildirilmiştir.

Cide Ziraat Bankası Sandığı'nda yaptığı mülazemet ve odacılığında hizmetinin iyi olduğunu içeren Cide Ziraat Bankası Sandığı Meclis İdaresinin Rumi 3 Nisan 1326 tarihli mazbatası, Osmanlı nüfus tezkeresi ve mektep şهادetnameleri suretleri tercüme-i hal evrakında bulunmaktadır. Bulunduğu vazifeye başlama tarihi, maaşının ne kadar olduğu, tayin tarihi muhabere evraklarından anlaşılmaktadır.

Ali Remzi Bey 18 Şaban 1328 tarihinde maaş-ı halisiyle Cide Ziraat Bankası sandık memuru refakatine nakil olunduğu ve çalıştığı süre içerisinde herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı müdüriyet-i umumiyenin vukuat pusulasında muharrerdir.⁸²

4.1.26. Ali Rıza Efendi

Mehmet Efendi'nin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1240 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini okumuştur. Türkçe okuyup yazabilmektedir.

⁸¹ BOA.DH.SAİD., No:70, s.133.

⁸² BOA.DH.SAİD., No:177, s.417.

26 yaşındayken 1266 senesi Şabanı'nda 250 kuruş maaş ile Dersaadet Emtia Gümrük kantariye memuriyetine girmiş, senenin sonuna doğru maaşı 300 kuruşa, 1270 senesinde 400 kuruşa yükseltilmiştir. 2 Ramazan 1277 tarihinde 500 kuruş maaş ile adı geçen gümrüğün Postane memuriyetine tayin olmuş ve maaşı 10 Rebiülevvel 1282 tarihinde 600 kuruşa yükseltilmiştir. Maaşı 5 Cemaziyelevvel 1283 tarihinde 540 kuruşa, 7 Zilkade 1283 tarihinde 500 kuruşa düşürülmüş, 15 Cemaziyeahir 1284 tarihinde 587 kuruşa yükseltilmiş, 28 Recep 1288 tarihinde 550 kuruşa ve 1297 senesi Rebiülahirinde 400 kuruşa indirilmiştir.

Memuriyet vazifesinden dolayı muhakeme ve mesuliyet görmemiştir.

Emtia-i Dâhiliye Gümrük Nazırı Saadetli İzzet Bey tarafından yazılan mülahazada mumaileyhin vazifede olduğu ve Rusumat Emmini Atufetlü Edip Efendi hazretleri canibinden dahi mezkûr mülahazaya atıf ile mumaileyhin ifa-yı memurin eylemekte bulunduğu tasdik kılınmıştır (11 Recep 306 ve 1 Mart 305).

Mumaileyhin 14 Zilkade 1300 (24 Mart 1314) tarihinde vefat eylediği Rusumat Emaneti Sicil Şubesi'nin vukuat pusulasında gösterilmiştir.⁸³

4.1.27. Ali Rıza Efendi

Sunullahzade Bakkal Ali Efendinin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1277 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ve medresede eğitim görmüştür. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1298 senesi Şabanı'nın ortalarında 21 yaşındayken Kütahya Tahrir-i Vergi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 7 Recep 1305 tarihinde 200 kuruş maaşla Kütahya Duyun-u Umumiye merkez memuriyeti kitabetine tayin kılınmıştır.

Bursa Duyun-u Umumiye-i Osmaniye Nezareti ile İrade-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden iyi hali ve vazifeye liyakati tasdik edilmiştir.

Memuriyet-i mezkureye aşarın ilavesinden dolayı müdüriyete alındığından 18 safer 1307 tarihinde (1 Teşrin-i Evvel 1305) 250 kuruş aylıkla zikredilen müdüriyetin 2. Kâtipliğine nakil olunmuştur (6 Zilkade 1312 ve 19 Nisan 1311).

Ali Rıza Efendi'nin 17 Şaban 1317 (8 Kanun-i Evvel 1315) tarihinde 400 kuruş

⁸³ BOA.DH.SAİD., No:23, s.421.

maaşla terfi ederek Bolvadin Kazası Duyun-u Umumiye idare kazası kitabetiyle sandık emanetine nakil edildiği Divan-ı Umumiye-i Osmaniye memurin şubesinin 22 Haziran 1316 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.⁸⁴

4.1.28. Ali Rıza Efendi

Kütahyalı Aşirzade İbrahim Ağa'nın oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1274 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i rüşide eğitimini tamamlayıp şehadetname almış, ancak daha sonra bunu kaybetmiştir. Türkçe okuyup yazabilmektedir.

18 Recep 1295 tarihinde (7 Temmuz 1294) 21 yaşındayken 200 kuruş aylıkla Gediz Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti refakatine girmiş, ancak 1297 senesi Muharremi'nde (1 Kanun-u Evvel 1295) memuriyeti lağvedilerek açığa kalmıştır. 5 Recep 1297 (1 Haziran 1296) tarihinde 300 kuruş aylıkla Simav Kazası dâhilinde Dağardı Nahiyesi'ne Tahrir-i Vergi Kitabeti'ne tayin olunmuş ise de 14 Rebiülevvel 1298 (1 Şubat 1296) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır.

13 Cemaziyelevvel 1301 (28 Şubat 1299) tarihinden 21 Recep 1308 (18 Şubat 1306) tarihine kadar mülazemetle ve aynı maaşla Kütahya Sancağı İcra Dairesi'nde bulunmuştur. 7 Şevval 1311 (1 Nisan 1310) tarihinden itibaren 4 ay Kütahya Sancağı Ziraat Bankası ifrazat-ı atika tahsildarlığında bulunmuştur. 18 Zilkade 1312 (1 Mayıs 1311) tarihinde 170 kuruş maaşla Eskişehir Düyun-u Umumiye Nezareti'yle İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden iyi hali ve vazifeye yeterliliği tasdik edilmiştir.

Ali Rıza Efendi 7 Teşrin-i Sani 1999 tarihli Tezkire-i Osmaniyesi'yle Gediz Tahrir-i Vergi Kitabeti refakatinden, Dağardı Nahiyesi Vergi Kâtipliği'nden ve mezkûr mübaşirlikle tahsildarlıktan zimmetinde herhangi bir şey bulunmadığı bildirilmiştir. Kütahya Meclis İdaresi'nden verilen 17 Nisan 1311 tarihli mazbata ile mezkûr tahsildarlıkta çalıştığı sürede herhangi bir sıkıntı olmadığına dair verilen 19 Eylül 1312 tarihli bir kıta şehadetnamenin sureti hal tercümesinde bulunmaktadır (17 Cemaziyelevvel 1324 ve 26 Haziran 1322).⁸⁵

⁸⁴ BOA.DH.SAİD., No:57, s.425.

⁸⁵ BOA.DH.SAİD., No:132, s.443.

4.1.29. Ali Rıza Efendi

İbrahim Ağa'nın oğlu olan Ali Rıza Efendi 1274 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve rüştiye mektebinde okutulan dersleri tahsil etmiştir. Türkçe okuyup yazmaktadır.

20 Recep 1295 (7 Temmuz 1294) tarihinde 200 kuruş maaşla Hüdavendigar Vilayeti'nde Gediz Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti refakatine tayin olmuştur. 1297 senesi Muharremi'nde (1 Kanun-u Evvel 1295) tarihinde adı geçen refakat lağvedildiği için oradan ayrılmış ve 6 Recep 1297 (1 Haziran 1296) tarihinde 300 kuruş maaşla Simav Kazası'na bağlı Dağardı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne memur olarak tayin olmuştur. 15 Rebiülevvel 1298 (1 Şubat 1296) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 8 Cemaziyelahir 1303 (28 Şubat 1301) tarihinden 22 Recep 1308 (18 Şubat 1306) tarihine kadar Kütahya Sancağı İcra Dairesi'nde mübaşir mülazımı sıfatıyla istihdam olunmuştur. 8 Şevval 1311 (1 Nisan 1310) tarihinde Kütahya Ziraat Bankası ifrazat-ı atika tahsildarlığına tayin olunmuş, ancak 10 Safer 1312 (31 Temmuz 1310) tarihinde yine istifa ederek ayrılmıştır. Bu müddet zarfında 480 kuruş aidat almış ve 19 Zilkade 1311 (1 Mayıs 1311) tarihinde 170 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Düyun-u Umumiye Piyade Kolculuğuna tayin olmuştur. 20 Şevval 1313 (22 Mart 1312) tarihinde 200 kuruş maaşla Eskişehir Kazası şimendifer istasyonu muayene memurluğuna nakil olunmuş, 13 Safer 1315 (30 Haziran 1313) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 12 Ramazan 1316 (11 Kanun-u Sani 1314) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Armudili nahiyesi tahsildarlığına tayin kılınmıştır.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Ali Rıza Efendi'nin vazifesinin ehli olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle bahsedilen vazifesine tayin tarihi, maaşının miktarı, vazifesinden ayrılma sebepleri ve herhangi bir zimmet ve ilişkisinin olmadığını içeren Hüdavendigar Vilayeti meclis idaresinin 17 Nisan 1311 ve 25 Mart 1318 tarihli mazbataları hal tercümesinde belirtilmiştir. Ayrıca Ziraat Bankası şube memurunun 2 Mart 1317 tarihli şahadetnamesinin sureti ve adı geçen tahsildarlığa tayin tarihi ve maaş miktarını içeren Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nin 30 Temmuz 1318

ve 29 Nisan 1318 ve 8 Eylül 1317 tarihli muharreratı da belirtilmiştir. 5 Mayıs 1317 tarihli Ali Rıza Efendi'nin istidanamesi Hal Tercümesi Evrakıyla şubece muhafaza edilmiştir (9 Cemaziyelevvel 1324 ve 18 Haziran 1322).

Ali Rıza Efendi'nin 18 Zilkade 1315 (29 Mart 1314) tarihli 250 kuruş maaşla Gediz Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti refakatine nakil edildiği Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 3 Eylül 1314 tarihli tahriratından anlaşılmıştır. Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nin 8 Mart 1315 tarihli derkenarının ve tarih-i vilayette hicri 1279 tarihinde olduğu Osmanlı Tezkiresi suretinde belirtildiği Maliye Sicil Şubesi'nin 22 Nisan 1315 tarihli vukuat cetveliyle bildirilmiştir.⁸⁶

4.1.30. Ali Rıza Efendi

Süleyman Faiz Efendi'nin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1297 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mekteb-i idadide okuyup şehadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

6 Cemaziyelevvel 1314 (1 Teşrin-i Evvel 1312) tarihinde 120 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Daire-i Belediye kitabeti refakatine tayin olunmuştur. 14 Muharrem 1309 (1 Mayıs 1316) tarihinde 200 yüz kuruş maaşla memuriyetine ek olarak adı geçen daire sandık emniyeti verilmiştir. 22 Cemaziyelahir 1321 (2 Eylül 1319) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Nafia Komisyonu Kitabeti'ne tayin edilmiştir.

Hüdavendigâr Vilayeti'yle Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan yazılan mazbatalarda Ali Rıza Efendi'nin iktidar ve liyakati yeterli derecede olduğu tasdik edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi sureti ve adı geçen hizmetlere tayin tarihi, maaş miktarına dair Hüdavendigâr Vilayeti'nin 21 Teşrin-i Evvel 1320 tarih ve 121 numaralı tahrirat-ı cevabiyesi şubece muhafaza edilmiştir. Ayrıca Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 27 Kanun-u Sani 1319 tarihli mazbatasını sureti ve Kütahya Sancağı İptidai Mektebi'nin şehadetnamesi tercüme-i hal evrakıyla şubece muhafaza edilmiştir (1 Cemaziyelevvel 1324 ve 10 Haziran 1322).

⁸⁶ BOA.DH.SAİD., No:136, s.203.

Ali Rıza Efendi'nin 18 Şevval 1327 (20 Teşrin-i Evvel 1325) tarihinde gerçekleştirilen indirim neticesinde 400 kuruş maaşla adı geçen kitabette ilka edildiği Ticaret ve Nafia Sicil Şubesi'nin 15 Nisan 326 tarihli vukuat pusulasında belirtilmiştir.

Ali Rıza Efendi'nin vazifesinde tembellik göstermemesi hasebiyle yaptığı hata tekrar ederse ya nakli veya azli cihetine gidilmek üzere kabahati bu defalık affedilip, kabahati Hüdavendigâr Vilayeti'ne bildirildiği vukuat pusulasında bildirilmiştir.⁸⁷

4.1.31. Ali Rıza Efendi

Mustafa Nuri Ağa'nın oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1291 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve medresede bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Kalemi'ne mülazemet suretiyle 10 sene kadar devam etmiş ve 8 Recep 1325 (14 Ağustos 1323) tarihinde 400 kuruş aidatla Kütahya Sancağı Merkez Kazası 21. tahsildarlığına tayin edilmiş ve hazinece 2122 numaraya kayıt edilmiştir.

Kütahya Tahsil Memurluğu'ndan ve Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Tahsilât-ı İdare-i Umumiyesi Müdüriyeti'nden ayrı ayrı yazılan mülahazata atfen Maliye Nezaret-i Celilesi'nden vazifesini yerine getirmeye iktidarı yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve mülazemetle hizmet yaptığını içeren Kütahya Sancağı Mahkeme-i Bidayet heyetinin 13 Ağustos 1323 tarihli mazbatasının sureti ve bulunduğu hizmete tayin tarihi ve maaş miktarının kayıt edildiği numaranın var olduğu tahsilât idaresinin 28 Teşrin-i Sani 1323 tarihli müzekkeresi tercüme-i hal varakasıyla şubece muhafaza edilmiştir (11 Recep 1326 ve 26 Temmuz 1324).⁸⁸

4.1.32. Ali Rıza Efendi

Hacı Kadızade ziraadan müteveffa İsmail Necip Efendi'nin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1284 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Rüştî mektebinde yedinci

⁸⁷ BOA.DH.SAİD., No:137, s.151.

⁸⁸ BOA.DH.SAİD., No:155, s.185.

olarak şehadetname almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

2 Safer 1301 (20 Teşrin-i Sani 1999) tarihinden 22 Zilkade 1301 (31 Ağustos 1300) tarihine kadar 300 kuruş maaşla Gediz Kazası Tahrir-i Nüfus Komisyonu Kitabetinde istihdam edilmiş, ancak memuriyetinin bitmesi nedeniyle ayrılmıştır. 24 Ramazan 1302 (25 Haziran 1301) tarihinde 250 kuruş maaşla Gediz Kazası Nüfus memuriyetine, 11 Ramazan 1303 (1 Haziran 1302) tarihinde 225 kuruş maaşla yine Gediz Kazası Bidayet Mahkemesi 2. Kitabeti'ne becayış yoluyla nakil ve 8 Cemaziyelevvel 1304 (20 Kanun-u Sani 1302) tarihinde 300 kuruş maaşla Gediz Kazası Müstantık Muavinliği'ne tayin edilmiştir. 15 Cemaziyelevvel 1305 (16 Şubat 1303) tarihine kadar istihdam edilmiştir. 12 Cemaziyelahir 1306 (1 Şubat 1304) tarihinde 300 kuruş maaşla tekrar müstantık muavinliğine tayin edilmiş ve 12 Şevval 1308 (9 Mayıs 1307) tarihinde yine 300 maaşla Uşak Kazası Müstantık Muavinliği'ne tayin edilmiştir. 4 Zilkade 1310 (8 Mayıs 1309) tarihinde Uşak Kazası Mukavelat Muharrirliği'ne tayin edilmiştir. 4 Cemaziyelevvel 1311 (1 Teşrin-i Sani 1309) tarihinde 300 kuruş maaşla tekrar müstantık muavinliğine ve 18 Ramazan 1312 (2 Mayıs 1311) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitabeti'ne tayin edilmiştir. 4 Safer 1315 (22 Haziran 1313) tarihinde istifa ederek bu vazifeden ayrılmıştır. 16 Cemaziyelevvel 1315 (1 Teşrin-i Evvel 1313) tarihinde 600 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Duhan Reji Dava Vekâletine memur olmuştur. 29 Recep 1316 (1 Kanun-u Evvel 1314) tarihinde 1200 kuruş maaşla reji müdüriyetine terfi edilmiş, ancak 17 Rebiülevvel 1325 (17 Nisan 1323) tarihinde istifa ederek bu vazifeden de ayrılmıştır. 3 Rebiülevvel 1328 (1 Mayıs 1326) tarihinde 600 kuruş maaşla Gireği Nahiyesi Müdüriyeti'ne tayin edilmiş ve hemen vazifeye başlamıştır.

Kütahya sancağı mutasarrıflığından tercüme-i hal evrakı usulünce tasdik edilmiştir.

Çalıştığı süre zarfında maaşının miktarı, iyi hizmet ettiği, vazifelerinden ayrılış nedenleri ve memuriyetinde üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği ve ilişkisi olmadığı Gediz Kazası Meclis İdaresi'yle Kütahya Sancağı Adli Heyeti'nin 13 Kanun-u evvel 1306 ve 25 Mayıs 1326 tarihli mazbataları suretleriyle Kütahya Sancağı Muhasebesi'nden muameleli istidanamesi ve Reji İdare-i Umumiyesi'nden çıkan vesika-i resmiye sureti içeriğinden anlaşılmıştır. Bunlarla birlikte çalışmakta olduğu

memuriyetine tayin tarihini, maaşının miktarını içeren Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği'nin 26 Teşrin-i Evvel 1326 tarihli tahrirat-ı cevabiyesiyle mektep şehadetnamesi ve Osmanlı Nüfus-u Tezkiresi suretleri idare-i umumiyece muhafaza edilmiştir (15 Teşrin-i Sani 1326).⁸⁹

4.1.33. Ali Rıza Efendi

Ali Rıza Efendi Çavuşlar Eminizade Kamil Efendi'nin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1269 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Rüştî mektebinde eğitim görmüştür. Türkçe kitabet etmiştir.

Hicri 1288 senesinde askere gitmiştir. 8 Zilhicce 1299 (9 Teşrin-i Evvel 1298) tarihinde istifa edip 2 ay sonra 300 kuruş maaşla Simav Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantık Muavinliği'ne tayin olunmuştur.

Henüz işinden ayrılmamış ve memuriyetine ait suç sayılabilecek herhangi bir vukuat ile karşılaşmamıştır.

Simav Kazası Bidayet Mahkemesi riyasetinden yazılan mülahazada Ali Rıza Efendi işinin ehlidir ve Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Adliye Müfettişliği'nden Ali Rıza Efendi'nin ahvali mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır. Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi “işbu mülahaza musaddaktır”, denilmiştir (6 Zilhicce 1303 ve 17 Eylül 1302).⁹⁰

4.1.34. Ali Rıza Efendi

Kütahya ahalisinden Ruşenzade Osman Efendi'nin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1267 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve medresede Arapça okumuştur.

On altı yaşındayken hicri 1282 senesi sonlarında mülazemetle Kütahya Arazi Kalemi'ne girmiş ve bir sene sonra Kütahya Tahrirat Kalemi'ne nakil olmuştur. 6 ay tahrirat kaleminde çalıştıktan sonra hicri 1286 tarihinde Gediz Kazası Tapu Kitabeti'ne tayin olmuş ve 18 Ramazan 1293 (25 Eylül 1292) tarihinde memuriyeti 380 kuruş maaş ile Gediz Kazası Tahrirat Kitabeti'ne nakil olunarak 2 Rebiülahir 1297 tarihinde maaşı

⁸⁹ BOA.DH.SAİD., No:175, s.243.

⁹⁰ BOA.DH.SAİD., No:11, s.463.

304 kuruşa düşürülmüştür.

Bulunduğu tapu kitabetinden nakil suretiyle ayrılmış olup hakkında bir taraftan şikâyet olmamış ve mahkemeye alınmamıştır. Tapu kitabetinde çalıştığı sürece üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği tercüme-i hal evrakında gösterilmiştir. Gediz Kazası Kaymakam Vekâleti'nden ve Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan ve Makam-ı Vilayetten yazılan mülahazalarda Ali Rıza Bey'in hali tasdik edilmiştir (8 Zilkade 1302 ve 6 Ağustos 1301).⁹¹

4.1.35. Ali Rıza Efendi

Hacı Bekir Ağazade Mehmet Efendi'nin oğlu olan Ali Rıza Efendi hicri 1272 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan Sarf, Nahiv, Tuhfe-i Vehbi, Pend-i Attar, Vukuat-ı Osmaniye okumuştur. Arapça'yı halini anlatacak kadar konuşmakta ve Türkçe kitabet etmektedir.

11 Muharrem 1286 (11 Nisan 1285) tarihinde 14 yaşındayken Kütahya Sancağı Vergi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 3 Rebiülevvel 1286 (1 Haziran 1285) tarihinde 200 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Seyyit Gazi Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne, 26 Cemaziyelahir 1288 (1 Ağustos 1287) tarihinde 150 kuruş maaşla Altıntaş Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 17 Rebiülahir 1290 (1 Haziran 1289) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 25 Cemaziyelevvel 1291 (28 Haziran 1290) tarihinde 140 kuruş maaşla Gümüş Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne, 7 Muharrem 1292 (1 Şubat 1290) tarihinde 350 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Vergi Kitabeti'ne nakil olunmuştur. 15 Zilhicce 1292 (31 Kanun-u Evvel 1291) tarihinde izinli olarak Dersaadet'e gelmiş geri dönmeyerek vazifesinden ayrılmıştır. 24 Rebiülahir 1294 (26 Nisan 1293) tarihinde 380 kuruş maaşla Dersaadet Zabtiye Alayı'nın 3. Sınıf Teftiş Memuriyeti'ne tayin olmuştur. 1 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde 580 seksen kuruş maaşla 3. Sınıf Polis Komiserliği'ne, 28 Safer 1299 (7 Kanun-u Sani 1297) tarihinde 600 kuruş maaşla 2. Sınıf Polis Komiserliği'ne ve 7 Şaban 1300 (1 Haziran 1299) tarihinde 800 kuruş maaşla 1. Sınıf Polis Komiserliği'ne terfi etmiştir. 27 Zilkade 1300 tarihinde 5. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı'na nail olmuştur. 17 Muharrem 1303 tarihinde Tahlisiye Madalyası, 6 Safer 1305 tarihinde 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı ihsan

⁹¹ BOA.DH.SAİD., No:7, s.675.

buyrulmuştur. 1 Şaban 1305 (1 Nisan 1304) tarihinde 1500 kuruş maaşla Suriye Vilayet-i Celilesi Polis Baş Komiserliği'ne nakil olunup 13 Ramazan 1305 tarihinde Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Sanisi ve 20 Muharrem 1306 tarihinde 4. Rübeden Nişan-ı Ali Osmani ihsan buyrulmuştur. 24 Muharrem 1311 (27 Temmuz 1309) tarihinde 1500 kuruş maaşla Edirne Vilayet-i Celilesi polis Baş Komiserliği'ne nakil edilmiştir. Suriye vilayetinde bulunduğu esnada memurin-i mahsusa ile Dersaadet'e gönderildiğinden Suriye Vilayeti Mal Sandığı'ndan harcırah olarak 3540 kuruş almıştır.

Suriye Vilayet-i Celilesi Valiliği'nden ikdam ve gayreti ve iktidar ve kifayeti tasdik olunmuştur.

Kütahya Sancağı'ndaki memuriyetlere tayin tarihi ve ayrılış sebepleri, maaş miktarları ve her birinden aklanmış olduğu Kütahya Sancağı İdare Meclisi'nin Tercüme-i Hal Evrakıyla muhafaza edilmiş 19 Teşrin-i Sani 1308 tarihli mazbatasının Suriye Meclis İdaresi'nden tasdikli suretinden ve Zabtiye Nezaret-i Celilesi'ne ait memuriyetlerde çalıştığı süre, maaş miktarları adı geçen nezaretin 16 Şubat 1309 tarih ve 28 numaralı tezkire ve Şam-ı Şerif mal sandığından aldığı harcırah miktarı Suriye Vilayet-i Celilesi'nin 24 Şubat 1309 tarih ve 877 numara ile numaralandırılmış tahrirat-ı cevabiyelerinden anlaşılmıştır. Rütbe ve nişanlarına dair olan Rüeas-ı Hümayun, Berat-ı Aliler'in ve Baş Komiserlik belgeleri Osmanlı Nüfus Tezkiresi Tasdikli Sureti Tercüme-i Hal Evrakı'nda muhafaza edilmiştir (27 Ramazan 1312 ve 12 Mart 1311).

Ali Rıza Efendi 25 Zilkade 1313 (26 Nisan 1312) tarihinde 800 kuruş maaşla Dersaadet 1. Bölük Polis Baş Komiserliği'ne ve 14 Zilhicce 1313 (15 Mayıs 1312) tarihinde 1500 kuruş maaşla Bursa Vilayeti Baş Komiserliği'ne nakil edilmiş ise de adı geçen memuriyetlere gitmemiştir. Zaptiye Nezareti Heyet-i İntihabiyesi'nin mazbatasına gereğince 17 Zilhicce 1313 (18 Mayıs 1312) 2000 kuruş maaşla Selanik Vilayeti polis Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir ve hicri 1313 senesi Saferi'nde terfi ederek Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Mütamayizi ihsan buyrulmuştur. Maaşı 9 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde 1800 kuruşa indirildi Zaptiye Nezareti Sicil Şubesi'nin 21 Kanun-u Evvel 1314 ve 13 Şubat 1314 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. Ali Rıza Efendi'ye Sırbistan Kralı tarafından 3. Rütbe Takova Nişanı verilmiştir. Ali Rıza Efendi'nin silah kaçakçılığına göz yumup, bundan ayda 9 lira gelir elde ettiği, gazino ve meyhaneleri aylığa bağladığına yönelik bir takım dedikodular çıkmıştır. Bu dedikoduların önünün

alınmasına yönelik tedbirler alması gerektiği kendisine bildirilmiştir. Ancak dedikoduların kesilmemesi ve bazı gazinoların vakitli vakitsiz kapatılmasından dolayı şikayet edilmesi neticesinde tavırlarında pek değişiklik yapmadığı anlaşılmıştır. Eğlenceye dalması ve vazifesinde hakkıyla yapamamasından dolayı huzuru bozucu bir takım haller zuhur edip asayiş bozulmaya başlamıştır. Asayiş sağlamada yetersiz kalması üzerine Selanik Valisi Ziya Paşa 22 Muharrem 1316 (31 Mayıs 1313) tarihinde açığa alınmıştır.⁹²

4.1.36. Ali Vasfi Efendi

Esnaftan Hacı Ahmet Ağa'nın oğlu olan Ali Vasfi Efendi hicri 1266 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve medresede Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

17 Safer 1296 (28 Kanun-u Sani 1294) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi'ne alınmış, 25 Ramazan 1296 (1 Eylül 1295) tarihinde maaşı 195 kuruşa düşürülmüştür. 2 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde 300 kuruşa, 18 Rebiülevvel 1299 (27 Kanun-u Sani 1297) tarihinde 335 kuruşa ve 24 Şevval 1320 (10 Kanun-u Sani 1318) tarihinde 400 kuruşa çıkarılmıştır. 22 Zilkade 1327 (22 Teşrin-i Sani 1325) tarihinde Hüdavendigâr Vilayeti Tensik Komisyonu'nca Tensik Kanunu'nun 11. maddesine gereğince kadro haricine çıkarılarak 189 kuruş maaşla emekliliğe sevk edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresiyle maaşının tahsisi zammı, indirilmesi tarih ve miktarını ve işten ayrılma sebebini beyan eden Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 14 Şubat 1325 tarihli mazbatasını tercüme-i hal varakasıyla muhafaza edilmiştir.

Ali Vasfi Efendi'nin müracaatı üzerine tetkik-i tensikat komisyonundan yazılıp hazineye gönderilen 13 Temmuz 1327 tarihli ilamda çalışmasına mani bir hali bulunmadığı gibi emekliliğin gerçekleşmesi için kanunen belirlenmiş olan yaş sınırına henüz vasil olmadığı tetkikat-ı vakiadan anlaşılmasıyla çalışma hayatına devam etmesine karar verildiği vukuat pusulasında bildirilmiştir. (16 Şevval 1329 ve 26 Eylül 1327).⁹³

⁹² BOA.DH.SAİD., No:55, s.99-100.

⁹³ BOA.DH.SAİD., No:179, s.497.

4.1.37. Ali Vasfi Efendi

Mehmet Efendinin oğlu olan Mercanzade Hafız Ali Vasfi Efendi hicri 1258 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Saraçhane karşısında Amca Hüseyin Paşa medresesinde ve bir sene kadar Darulmuallimin Rüştîye'de eğitim görmüş ise de şehadetname yerine iptidaiye muallimliği yapabileceğini bildiren bir belge almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

21 Muharrem 1299 (10 Kanun-u Evvel 1297) tarihinde 39 yaşındayken 170 kuruş maaşla Kanlıca Mektebi İbtidaiyesi Muallimliği'ne tayin ve 25 Zilkade 1301 (2 Eylül 1300) tarihinde 30 kuruş maaşla Beylerbeyi Merkez Muavinliği ek memuriyet olarak kendisine verilmiş ise de 15 Muharrem 1304 (1 Teşrin-i Sani 1302) tarihinde maaşları kesilerek 1 sene açıkta kalmıştır. 27 Rebiülahir 1305 (31 Kanun-u Evvel 1303) tarihinde 150 kuruş maaşla Haydar Paşa'da İbrahim Ağa Mekteb-i İptidaiyesi Muallimliği'ne tayin olunmuştur.

İptidai Mektepleri Müdüriyeti'nden Ali Vasfi Efendi hakkında verilen bu bilgilerin doğruluğu tasdik edilmiş ve yine Maarif Nezaret-i Celilesi'nden bu bilgiler teyit edilmiştir.

25 Recep 1310 (25 Kanun-u Sani 1309) tarihinde 350 kuruş maaşla Davut Paşa Mekteb-i İptidaiyesi 1. Muallimliği'ne ve 4 Rebiülevvel 1314 (11 Ağustos 1312) tarihinde 350 kuruş maaşla Bayezıt Mekteb-i İptidaiyesi 1. Muallimliği'ne nakil edilmiştir. 24 Zilkade 1315 (4 Nisan 1314) tarihinde maaşı 400 kuruşa çıkarıldığı Maarif Nezaret-i Celilesi Sicil Şubesi'nin 8 Mayıs 1315 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

10 Recep 1317 (1 Teşrin-i Sani 1315) tarihinde 400 kuruş maaş ile Ayasofya Merkez Rüştîye Mektebi İptidaiye Kısmı 1. Mualliliği'ne ve 2 Şaban 1319 (1 Teşrin-i Sani 1317) tarihinde 350 kuruş maaşla Maarif Nezaret-i Celilesi İptidaiye Mektepleri Müfettişliği'ne nakil edilmiştir. 13 Recep 1321 (22 Eylül 1318) tarihinde 400 kuruşa ve 21 Safer 1324 (3 Nisan 1322) tarihinde 410 kuruşa çıkarıldığı Maarif Nezaret-i Celilesi Sicil Şubesi'nin 22 Kanun-u Sani tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.

6 Cemaziyelahir 1326 (3 Temmuz 1324) tarihinde maaşı 420 kuruşa çıkarılmış ve 25 Zilhicce 1326 (1 Kanun-u Sani 1324) tarihinde 420 kuruş maaşla Levazım Dairesi Sevk Memurluğuna nakil edildiği 14 Temmuz 1325 tarihli vukuat pusulasında

gösterilmiştir.⁹⁴

4.1.38. Arif Mustafa Efendi

Asakir-i Şahane Redif Binbaşlılarından Ali Efendi'nin oğlu olan Arif Mustafa Efendi hicri 1292 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve Simav Kazası Rüştî Mektebinde Sarf, Nahiv, Gülistan, Fenn-i Hesap ve Coğrafya okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1313 senesinde Edirne Vilayeti'nde Dimetoka Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti refakatine mülazemetle girmiş, 18 Zilkade 1316 (18 Mart 1315) tarihinde 200 kuruş maaşla vazifelendirilmiştir.

Edirne Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'yle Telgraf ve Posta Nezareti'nden vazifesine iyi bir şekilde devam ettiği tasdik edilmiştir.

Dimetoka Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kaydına uygundur. Osmanlı Nüfus Tezkiresi tasdikli sureti, Tercüme-i Hali Edirne Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'yle Telgraf ve Posta Nezareti Sicill-i Ahval Şubesi'nde muhafaza edilmiştir (26 Şevval 1324 ve 7 Mayıs 1322).

Arif Mustafa Efendi'nin 3 Safer 1324 (16 Mart 1322) tarihinde 300 kuruş maaşla geçici Edirne Vilayeti ve 22 Cemaziyevvel 1324 (1 Temmuz 1322) tarihinde 380 kuruş maaşla ve becayış suretiyle Edirne Vilayeti Firecik Telgraf ve Posta Merkezleri Muhabere Memurluğu'na nakil ile değişiklik yapılmıştır. 15 Muharrem 1325 (15 Şubat 1322) tarihinde kendisine ulaştığı Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 9 Haziran 1323 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.⁹⁵

4.1.39. Cafer Sadık Efendi

3. Ordu Nizamiye 20. Alayın 4. Taburu Binbaşı'sı Yusuf Ziya Efendi'nin oğlu olan Cafer Sadık Efendi hicri 1294 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ilme giriş derslerini okumuştur. Kur'an-ı Kerim'i ezberlemiş ve rüştî mektebini tamamlayıp ala dereceden şهادetname almıştır. Medresede ve hususi hocalardan Arapça'dan Mantık'a kadar olan dersleri görmüştür. Türkçe kitabet

⁹⁴ BOA.DH.SAİD., No:52, s.481.

⁹⁵ BOA.DH.SAİD., No:116, s.443.

etmektedir.

19 Zilhicce 1310 (22 Haziran 1309) senesinde gönüllü olarak 2. Ordu-yı Osmanî Nizamiye 12. Alay'ın 2. Taburu'nun 3. Bölüğü 8. Sayhası Neferliği'ne tayin edilmiştir. 10 Rebiülevvel 1312 (29 Ağustos 1310) tarihinde 2. Ordu-yı Osmanî Redif Fırkası 6. Balıkesir Livası 12. Alayı'nın 24. Taburu'nun 2. Demirci Bölüğü Baş Çavuşluğu'na terfi edip 13 Zilkade 1314 tarihinde Yunan Muharebe Madalyası'na nail olmuştur. Daha sonra ortaya çıkan başına buyruk hallerinden dolayı 7 Rebiülahir 1315 (24 Ağustos 1313) tarihinde terhis edilerek bir sene kadar mülazemeten Kütahya Sancağı Nüfus İdaresi'nde devam etmiştir. 4 Cemaziyelevvel 1316 (8 Eylül 1314) tarihinde 300 kuruş maaşla Dersaadet Polis Neferliği'ne tayin edilmiştir. 3 Recep 1317 (25 Teşrin-i Evvel 1315) tarihinde istifa ederek ayrılmış ve bir sene kadar Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi'ne mülazemetle devam etmiştir. 14 Cemaziyelevvel 1320 (26 Temmuz 1319) tarihinde 15 kuruş maaşla Sicill-i Nüfus İdare-i Umumiyesi Kayyudat Kalemine tayin olmuştur. 6 Cemaziyelahir 1322 (5 Ağustos 1320) tarihinde 30 kuruş maaşla Sicill-i Nüfus İdare-i Umumiyesi Dersaadet Kalemi'ne nakil edilip, memuriyetine ek olarak daha sonra icra kılınan Dersaadet Tahrir Nüfusu'nda 12. ve 72. kol memurluklarında 20 kuruş ücretle istihdam olunmuştur. 25 Cemaziyelahir 1325 (23 Temmuz 1323) tarihinde 250 kuruş maaşla Gekbuze⁹⁶ Kazası Nüfus Memuriyeti'ne tayin edilmiştir.

Gekbuze Kazası Kaymakamlığı'ndan Cafer Sadık Efendi'nin memuriyet vazifesini hakkıyla yerine getirdiği, gayret ettiği tasdik edilmiştir.

Memuriyetleri tarihleriyle, maaşları miktarını ve mülazemetlerini içeren Kütahya Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Riyaseti'nin 22 Teşrin-i Sani 1319 tarihli tasdikname ve İstanbul Polis Meclisinin 18 Teşrin-i Evvel 1324 tarihli mazbata ve Sicil Nüfus İdare-i Umumiyesi Müdüriyeti'nin 7 Kanun-u Sani 1323 tarihli şهادetnamesi tasdikli suretleriyle adı geçen idarenin 21 Teşrin-i Evvel 1325 tarihli müzekkere-i cevabiyesi ve silk-i celil-i askeride geçen hizmetini Müşir Piyade Dairesi'nin 6 Eylül 1315 tarihli ilmühaberiyle Kütahya Sancağı Redif Taburu Heyeti'nin 24 Ağustos 1313 tarihli mazbatası ve Kütahya Sancağı Nüfus memuriyetinin şهادetname ve Yunan Muharebe Madalyası Beratı ve mektep şهادetnamesi ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi

⁹⁶ Gebze. Sezen, *a.g.e.*, s.189.

onaylı suretleri hal tercümesi ile birlikte muhafaza edilmiştir (2 Zilkade 1327 ve 2 Teşrin-i Sani 1325).⁹⁷

4.1.40. Ebubekir Sıddık Efendi

Müderristen ve çelebiyattan Kütahyalı müteveffa Seyyit Mehmet Galip Efendi'nin oğlu olan Hacı Rıfat Mollazade Ebubekir Sıddık Efendi hicri 1289 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ilme giriş derslerini ve medresede 6 sene kadar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

29 Şevval 1309 (15 Mayıs 1308) tarihinde 20 yaşında iken 175 kuruş maaşla Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti Piyade Kolculuğu'na girip, 9 Rebiülahir 1314 (4 Eylül 1312) tarihinde terfi ederek 250 kuruş aylıkla Eskişehir Düyun-u Umumiye İdaresi Müskirat inbak memuriyetine tayin edilmiştir.

Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'yle İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden işinin ehli olduğu tasdik edilmiştir.

Mumaileyhin 6 Şubat 1299 tarihli Tezkire-i Osmaniyesi onaylı sureti tercüme-i halinde yer almaktadır (12 Rebiülahir 1324 ve 23 Mayıs 1322).⁹⁸

4.1.41. Ethem Efendi

Tüccardan Alizade Hacı Mehmet Efendi'nin oğlu olan Hacı Ethem Efendi hicri 19 Şaban 1276 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai ve rüştiye mektebinde okumuş ancak şehadetname alamamıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

15 Cemaziyelahir 1301 tarihinde 25 yaşındayken 300 kuruş maaşla Kütahya Aşar ve Ağnam Müdüriyeti'ne bağlı Virancık Nahiyesi Şube Memuru olmuş ve 17 Cemaziyelahir 1303 tarihinde şubenin kapatılmasıyla açıkta kalmıştır. 6 Zilhicce 1307 tarihinde 600 kuruş maaşla Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.

Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'yle İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesinden iyi hali ve ehil olduğu tasdik edilmiştir.

⁹⁷ BOA.DH.SAİD., No:170, s.25.

⁹⁸ BOA.DH.SAİD., No:134, s.61.

Ethem Efendi'nin Virancık Aşar Şube Memuriyeti'nden zimmetine herhangi bir şey geçirmediğine dair 30 Ağustos 1306 tarihli mazbatanın Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden onaylı sureti tercüme-i halinde yer almıştır (15 Şaban 1312 ve 9 Kanun-u Sani 1310).

Ethem Efendi'nin müdüre karşı hoş olmayan hareketlede bulunduğu ve bulunduğu muhitte çevresinin çoğalmasıyla idaresinin sekteye uğramaması için becayiş yoluyla Uşak Kazası Sandık Emanetine nakil edilmiş ise de kabul etmeyerek 23 Rebiülahir 1313 (1 Teşrin-i Evvel 1311) tarihinde görevinden ayrılmıştır. Çalıştığı süre zarfında zimmetine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği Bursa Düyun-u Umumiye Nezaretinin 16 Temmuz 1313 tarihli tahrirat-ı cevabiyesinden anlaşıldığı Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Memuriyet Şubesi'nin 12 Haziran 1318 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.

Ethem Efendi'nin 26 Cemaziyelahir 1313 (1 Kanun-u Evvel 1311) tarihinde 400 kuruş maaşla Eskişehir Sandık Emaneti'ne tayin edildiği Muhasebe-i Umumiye-i Maliyenin 15 Teşrin-i Sani 1313 tarihli ilmühaberine atfen Maliye Sicil Şubesi'nin 31 Mart 1314 tarihli vukuat cetvelinde bildirilmiştir.

Ethem Efendi'nin 12 Zilkade 1314 (2 Nisan 1313) tarihinde istifa ederek ayrıldığı, çalıştığı süre zarfında usulsüz herhangi bir şey elde etmediği ve ilişkisinin olmadığı Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 25 Ağustos 1313 tarihli mazbatasıyla, Defterdarlığı'nın 5 Ağustos 1314 tarihli tahriratına ve Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 9 Teşrin-i Sani 1314 tarihli müzekkeresine atfen Maliye Sicil Şubesi'nin 19 Kanun-u Evvel 1314 tarihli vukuat cetvelinde bildirilmiştir.⁹⁹

4.1.42. Hafız Mahmut Efendi

Molla Mahmut oğlu Hasan Efendi'nin oğlu olan Hafız Mahmut Efendi hicri 3 Ramazan 1243 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve özel hocadan Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1264 senesinde 26 yaşındayken gönüllü nefer olarak Hassa-i 5. Alayı'na dahil olmuştur. Zamanla rütbe atlayarak hicri 1281 senesine kadar Mülazımlık rütbesine

⁹⁹ BOA.DH.SAİD., No:56, s.335.

yükselmiştir. Hicri 1281 senesinde istifa ederek 600 kuruş maaşla Divan-ı Zaptiye Maiyeti 2. Sınıf müfettişliğine memur olmuştur, ancak hicri 1284 senesinde bu memurluğun kapatılmasıyla ayrılmış ve 1284 senesi sonlarında 450 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti'ne bağlı Kütahya Sancağı Baş Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir. Hicri 1287 sonlarında 1000 kuruş maaşla Kütahya Sancağı'na bağlı Uşak Kazası Ağnam Memuriyeti'ne nakil edilmiştir. 3 Zilkade 1289 tarihinde 720 kuruş maaşla Karesi Vilayeti'nde Gönen Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 28 Rebiülahir 1291 tarihinde sağlık durumlarının izin vermemesi neticesinde istifa ederek 450 kuruş maaşla Aydın Vilayeti'ne bağlı Manisa Sancağı dâhilinde Borlu Nahiyesi Müdürlüğü'ne ittisal etmiştir. 17 ay sonra buranın da havası yaramadığı için buradan da ayrılmıştır. Hicri 1292 senesi ortalarında 1000 kuruş maaş ile Manisa Sancağı Peşteye Kazası Ağnam Memuriyeti'ne, 25 Şevval 1293 tarihinde 500 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti'ne bağlı Kütahya Sancağı dâhilinde bulunan Eskişehir Kazası'nda Lületaş Maden Öşri ve Zabıta Memuriyetleri'ne tayin edilmiştir. Ancak bu memurluk lağvedildiği için hicri 1295 senesinde 700 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Ticaret Mahkemesi Kitabeti'ne tayin edilmiş, ancak bu memurluk da lağvedildiği için buradan da ayrılmıştır. Hicri 1296 senesinde Eskişehir Kazası'na bağlı İnönü Müdürlüğü'ne 480 kuruş maaşla tayin edilmiş ve hicri 1299 senesi Şevvali'nde 480 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı'na bağlı Eğrigöz Nahiyesi Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir.

Divan-ı Zaptiye Maiyeti 2. Sınıf Müfettişliği'nde çalıştığı sırada bir kıta iftihar nişanına nail olmuştur.

Bulunduğu memuriyetlerden nakil, değişiklik, ilga ve ikmal suretleriyle ayrılmış, hakkında herhangi bir şikayet olmadığı için mahkemeye dahi alınmamıştır. Hizmette bulunduğu memuriyetlerce herhangi bir usulsüz mal edinme gibi bir durum olmadığını içeren mazbata tasdikli suretleri tercüme-i halinde yer almıştır.

Kütahya Mutasarrıfı Saadetlü Münip Paşa Hazretleri tarafından yazılan mazbatada Mahmut Efendi'nin tercüme-i hali minval-i ortada olduğu ve Makam-ı Vilayetten yazılmış 13 Recep 1301 tarihli zeyilde dahi tasdik edilmiştir (3 Cemaziyevvel 1302 ve 6 Şubat 1300).¹⁰⁰

¹⁰⁰ BOA.DH.SAİD., No:8, s.369.

4.1.43. Mehmet Şükrü Efendi

Sipahi umerasından Sarı Salihzade Hüseyin Beyin oğlu olan Hafız Mehmet Şükrü Efendi hicri 1284 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde dini ilimleri ve mederesede Arapça'dan Malumat-ı Lazime'yi okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

7 Recep 1302 (10 Nisan 1301) tarihinde Kütahya Tahrirat Kalemi'ne mülazemeten girmiştir. 6 Şaban 1313 (9 Kanun-u Sani 1311) tarihinde 52 kuruş maaşla Kütahya Tahrirat Kalemi Mukayyet refakatine tayin edilmiştir.

Kütahya Mutasarrıflığı'yla Hüdavendigâr Valiliği'nden Mehmet Şükrü Efendi'nin ehil olduğu tasdik edilmiştir.

Tezkire-i Osmaniye tasdikli sureti tercüme-i halinde muhafaza edilmiştir.(6 Zilkade 1314 ve 27 Mart 1313).

Mehmet Şükrü Efendi'nin maaşı 11 Muharrem 1314 (10 Haziran 1312) tarihinde 90 kuruşa yükseltilerek mübeyyiz refakatine tayin edildiği Hüdavendigâr Vilayeti'nin 5 Rebiülevvel 1314 tarihli tahriratından anlaşılmıştır.¹⁰¹

4.1.44. Halil Hilmi Efendi

Emlak kâtibi Ali Ağanın oğlu olan Halil Hilmi Efendi hicri 1262 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1300 senesi başlarında 38 yaşındayken 200 kuruş maaşla Kale-i Sultaniye Düyun-u Umumiye-i Osmaniye kolculuğuna girip, 26 Rebiülahir 1302 tarihinde istifa ederek 27 Cemaziyelahir1302 tarihinde 250 kuruş maaşla Balıkhane Nezareti'nin Sirkeci Mevkii Memuriyeti'ne tayin edilmiştir. 18 Zilhicce 1302 tarihinde 300 kuruş aylık ile Sarıyer geçici emanet memuriyetine nakil edilmiş, ancak 5 ay sonra açığa çıkarılmıştır. 7 Cemaziyelahir 1303 tarihinde 200 kuruş maaşla Anadolu Kavağı Sandık Memuriyeti'ne tayin edilmiştir.

Balıkhane Nezareti ile Düyun-u Umumiye-i Osmaniye İdare-i Merkeziyesi Müdüriyet-i Umumiyesi'nden iyi hali ile vazifesini layıkıyla yerine getirdiği tasdik

¹⁰¹ BOA.DH.SAİD., No:74, s.1.

edilmiştir.

Kale-i Sultaniye Düyun-u Umumiye İdaresi'den çalıştığı süre zarfında usulsüz herhangi bir şey üzerine geçirmediğine dair aldığı şehadetnamenin Balıkhane Nezareti'nin onaylı sureti tercüme-i halinde muhafaza edilmiştir (21 Cemaziyelevvel 1318 ve 3 Teşrin-i Evvel 1316).

Halil Hilmi Efendi'nin 8 Rebiülevvel 1309 (1 Teşrin-i Evvel 1307) tarihinde istifa ederek ayrıldığı Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Memuriyet Kalemi'nin 3 Eylül 1317 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁰²

4.1.45. Halil İbrahim Efendi

Eskişehir Bidayet Mahkemesi İcra Mübaşiri Abidin Ağanın oğlu olan Halil İbrahim Efendi hicri 1295 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Eskişehir İptidai Mektebi'nde dini ilimleri tahsil etmiş ve rüşti mektebinde okutulan dersleri okumuştur. 16 Temmuz 1308 tarihinde ala derecede şehadetname almıştır. İptidai mektebinde tahsilini tamamladığına dair 27 Teşrin-i Evvel 1315 tarihinde tasdikname almıştır.

21 Muharrem 1310 (3 Ağustos 1308) tarihinde Eskişehir Kazası Bidayet Mahkemesi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 16 Şevval 1313 (19 Mart 1312) tarihinde 250 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Tarik Kitabeti'ne tayin edilmiş ve ayrıca 28 Ramazan 1316 (28 Kanun-u Evvel 1314) tarihinde 125 kuruş maaşla Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitabeti refakati ilave edilmiştir. 4 Şaban 1317 (25 Teşrin-i Sani 1315) tarihinde 300 kuruş maaşla usulünce Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitabeti refakatine tayin edilmesi üzerine tarik kitabetinden ayrılmıştır.

Eskişehir Kaymakamlığı'ndan yazılan mülahazada vazifesini yerine getirecek liyakate sahip olduğu ve Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nden dahi Halil İbrahim Efendi'nin çalışmakta olduğu tasdik edilmiştir.

Çalışmış olduğu hizmetlerdeki çalışma süresi, maaş miktarı, ayrılma sebebi, üzerinde usulsüz herhangi bir şey bulunmadığı, iyi hizmeti ve hizmetine başlangıç tarihini içeren Eskişehir Bidayet Mahkemesi Heyeti'nin ve Eskişehir Kazası Meclis İdaresiyle Banka Sandığı Meclis İdaresi'nin 31 Teşrin-i Evvel 1315 ve 27 Kanun-u Sani

¹⁰² BOA.DH.SAİD., No:102, s.307.

1316 tarihli mazbataları ve mekteb-i rüştü şهادetnamesiyle iptidai mektebi mualliminin tasdiknamesi ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı suretleri ve Eskişehir Kazası Meclis İdaresi'nin 29 Kanun-u Sani 1316 tarihli derkenarı tercüme-i haliyle şubece muhafaza edilmiştir (5 Mayıs 1320 ve 2 Rebiülevvel 1322).¹⁰³

4.1.46. Halil İbrahim Efendi

İmam Mustafa Efendi'nin oğlu olan Halil İbrahim Efendi hicri 1292 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve rüştü mektebinde müfredatta var olan dersleri okumuştur. Türkçe okuyup yazabilmektedir. Fransızcadan Türkçeye tercüme yapabilmektedir.

24 Şaban 1304 (16 Mayıs 1302) tarihinde 11 yaşında iken mülazemetle Kütahya Sancağı Meclis İdare Kalemi'ne ve daha sonra Nüfus Kalemi'ne girip 28 Zilkade 1312 (1 Mayıs 311) tarihinde 150 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı Nüfus 2. Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Kütahya Sancağı Nüfus Memuriyeti'yle Mutasarrıflığından ve Hüdavendigâr Vilayeti Nüfus Nezareti'yle Valiliği'nden hal tercümesinin içeriği, bahsedilen kitabet vazifesini layıkıyla yerine getirdiği ve Dâhiliye Nezareti Nüfus-u Umumiye Müdüriyeti'nden memuriyeti tasdik kılınmıştır.

Rüştü mektebi şهادetnamesiyle Osmanlı Nüfus Tezkiresinin onaylı suretleri hal tercümesiyle muhafaza edilmiştir (24 Rebiülevvel 1314 ve 21 Ağustos 1312).

Halil İbrahim Efendi 12 Muharrem 1315 (1 Haziran 1313) tarihinde 250 kuruş maaşla Eskişehir kazası mürur Şubesi Kitabeti'ne tayin edilip, 3 Muharrem 1317 (1 Mayıs 1315) tarihinden 19 Rebiülahir 1317 (14 Ağustos 1315) tarihine kadar 125 kuruş maaşla ve ilave-i memuriyet olarak Eskişehir Kazası Nüfus Memuru Vekâleti verilmiştir. 5 Recep 1318 (16 Teşrin-i Evvel 1316) tarihinde 250 kuruş maaşla Kütahya Ziraat Bankası Şube mukayyetliğine ve 16 Şevval 1323 (1 Kanun-u Sani 1321) tarihinde 500 kuruş maaşla Kandıra Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitabeti'ne nakil olmuştur. Çalıştığı süre zarfında üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği ve ilişkisi olmadığı Eskişehir Kazası Meclis İdaresi'nin 7 Kanun-u Evvel 1315 ve 12 Teşrin-i Evvel 1316 ve Kütahya Meclis İdaresi'nin 27 Haziran 1318 tarihli

¹⁰³ BOA.DH.SAİD., No:104, s.406.

mazbatalarıyla dört kıta ekin onaylı suretinden ve Kütahya Sancağı Ziraat Bankası Meclis İdaresi'nin 21 Kanun-u Evvel 1321 tarihli mazbatasından anlaşıldığı Ziraat Bankası Umumi Müdüriyeti'nin 22 Temmuz 1325 tarihli vukuat pusulasıyla 21 Temmuz 1319 tarihli mükerrer tercüme-i hali özetinde gösterilmekle tebdil kılındı.¹⁰⁴

4.1.47. Halil Kamil Efendi

Sipahizade lakabıyla bilinen İsmail Hakkı Efendi'nin oğlu olan Halil Kamil Efendi hicri 1297 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde Sarf, Nahiv, Teharri, Farisi, Hesap ve Coğrafya okumuştur. İdadi ve Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'de müfredatta var olan dersleri okumuştur. 3 Temmuz 1310 tarihli iptidai ve aliyyülala derecelerinden 9 Temmuz 1318 tarihli idadi ve ala dereceden 13 Eylül 1321 tarihli şehadetnameleri almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

9 Şevval 1323 (24 Teşrin-i Sani 1321) tarihinde 500 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti Maiyyet Memurluğu'na tayin edilmiştir. 12 Şevval 1323 (27 Teşrin-i Sani 1321) tarihinde Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'na ulaşarak vazifesine başlamıştır. Tayin tarihi, maaş miktarı ve vazifesini layıkıyla yaptığı Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 17 Temmuz 1322 tarihli mazbatasıyla Dâhiliye Nezareti Muhasebeciliği'nin 19 Kanun-u Evvel 1322 tarihli ekli müzekkeresinden anlaşılmıştır. Osmanlı Nüfus Tezkiresiyle, bahsedilen müzekkere ve mektep şehadetnameleri onaylı suretleri tercüme-i haliyle birlikte muhafaza edilmiştir (12 Zilhicce 1324 ve 16 Kanun-u Sani 1322).

Halil Kamil Efendi Kütahya Sancağı'ndan merkez vilayete nakil edilerek 1 Kanun-u Sani 1322 tarihinde işe başlamıştır. Maiyet Memurluğu'nda iken 6 Nisan 1324 tarihinden 9 Temmuz 1324 tarihine kadar 225 kuruş hamsi maaşla Bolvadin ve 22 Temmuz 1324 tarihinden 19 Eylül 1324 tarihine kadar yine 225 kuruş hamsi maaşla Pazarköy Kazaları'ı Kaymakam Vekâletleri'nde bulunmuştur. 24 Şaban 1326 (7 Eylül 1324) tarihinde 1125 kuruş maaşla Gönen Kaymakamlığı'na tayin edildiği için 16 Ağustos 1324 tarihinde maiyet memurluğundan ayrılmıştır. Görevde bulunduğu süre zarfında üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği, herhangi bir ilişkisi bulunmadığı, vazifesini layıkıyla yerine getirdiği Kütahya Sancağı'yla Bolvadin ve Pazarköy Kazaları

¹⁰⁴ BOA.DH.SAİD., No:68, s.465.

Meclis İdareleri'nin Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nde onaylı 14 Mart 1323, 9 Temmuz 1324, 19 Ağustos 1324 ve 11 Kanun-u Sani 1325 tarihli mazbatalarından anlaşılmıştır.

Halil Kamil Efendi 4 Zilkade 1327 (4 Teşrin-i Sani 1325) tarihinde 1500 kuruş maaşla ve becayış suretiyle Burhaniye Kazası Kaymakamlığı'na mülazemetle nakil edilmiştir.

Halil Kamil Efendi 6 Teşrin-i Evvel 1324 tarihinden 10 Teşrin-i Evvel 1325 tarihine kadar 1525 ve 10 Teşrin-i Evvel 1325 tarihinden 25 Teşrin-i Evvel 1325 tarihine kadar 1500 kuruş maaşla Gönen Kazası Kaymakamlığı'nda bulunmuştur. Yapılan inceleme neticesinde bu görevde bulunduğu süre zarfında üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği ve herhangi bir ilişkisi bulunmadığı, Gönen Kazası Meclis İdaresi'nin 9 Ağustos 1326 tarihli mazbatasında gösterilmiştir.

Halil Kamil Efendi Gönen Kazası'nın havasına alışamadığı için tayinini talep etmiş ve 27 Rebiülevvel 1329 (16 Mart 1327) tarihinde 1500 kuruş maaş ile Yenivaroş Kazası Kaymakamlığı'na nakil edilmiştir.

Halil Kamil Efendi 13 Teşrin-i Sani 1325 tarihinden 31 Mart 1327 tarihine kadar Burhaniye Kazası Kaymakamlığı'nda bulunduğu müddetçe üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği ve herhangi bir ilişkisi bulunmadığı Burhaniye Kazası Meclis İdaresi'nin 31 Mart 1327 tarihli mazbatasında gösterilmiştir.

Halil Kamil Efendi sağlık durumundan dolayı yer değişikliği talebinde bulunduğundan 30 Cemaziyelevvel 1329 (16 Mayıs 1327) tarihinde 1500 kuruş maaş ile Şile Kazası Kaymakamlığı'na nakil edilmiştir.

Halil Kamil Efendi Yenivaroş Kazası Kaymakamlığı'na 16 Mart 1327 tarihinde tayin edilmiş ise de sağlığı cihetiyle Yenivaroş Kazası'na gitmeye müsait olmadığından yer değişikliğini istemesinden dolayı Şile Kazası Kaymakamlığı'na nakil edildiği Memuriyet Kalemî Müdüriyeti'nin 16 Şubat 1328 tarihli müzekkere cevabında gösterilmiştir.

Halil Kamil Efendi'nin Burhaniye Kaymakamlığı'ndan nakli 16 Mart 1327 olup, bu tarihten ayrılış tarihi olan 31 Mart 1327'ye kadar yarı maaş alması icap eder iken tam almasından dolayı fazla verilen kısmın alınması muhasebe müdüriyetine

bildirilmiştir.

Halil Kamil Efendi 16 Mart 1327 tarihinde Burhaniye Kaymakamlığı'ndan Yenivaroş Kaymakamlığı'na nakil edildiği halde 31 Mart 1327 tarihine kadar Burhaniye Kaymakamlığı'nda vekâleten bulunmasından dolayı harcırah kararnamesinin 7. maddesine binaen yarı maaş alması lazım gelirken tam maaş almıştır. Fazla olan 341 kuruş 5 parayı Şile Kazası Mal Sandığı'na teslim ettiği 23 Mart 1329 tarihli makbuz ilmühaberine İstanbul Vilayeti'nden cevaben gelen 4 Nisan 1329 tarihli evrak içeriğinden anlaşılmış ve bahsedilen tutarın kaydı tetkik edildiği Muhasebe Müdüriyeti'nin 7 Nisan 1329 tarihli müzekkeresiyle bildirilmiştir (17 Nisan 1329).¹⁰⁵

4.1.48. Hasan Fevzi Efendi

Sipahi Osman Bey'in oğlu olan Hasan Fevzi Efendi hicri 1242 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini okuyup eğitimine medresede devam etmiştir. Türkçe okuyup yazmaktadır ve Arapçaya aşinadır.

1262 senesinde 22 yaşındayken kura neticesinde askere giderek zamanla mülazımlık rütbesine kadar yükselmiştir. Daha sonra redif sınıfına nakil edilmiş ve 1274 senesinde yani Rusya Muharebesi esnasında bir kıta iftihar nişanı ihsan buyrulmuştur. Muharebe bittikten sonra redif mülazımlarının lağvından dolayı askeriden ayrılıp 6 Safer 1279 tarihinde 1000 kuruş maaş ile Suriye Vilayeti dâhilinde kâin Cüneyn Kazası Müdüriyeti'ne memur tayin edilmiş ve 13 Muharrem 1280 tarihinde ayrılmıştır. 27 Rebiülahir 1282 tarihinde 1250 kuruş maaş ile Hüdavendigâr Vilayeti'ne bağlı Şeyhlü¹⁰⁶ Kazası Müdüriyeti'ne tayin edilmiş ve 1282 senesi Zilhiccesi'nde ayrılmıştır. 6 Şaban 1283 tarihinde 500 kuruş aylıkla Bahr-i Sefid Vilayeti'ne bağlı Marmaris Nahiyesi Müdüriyeti'ne memur olup 22 Safer 1284 tarihinde istifa ederek 29 Recep 1284 tarihinde 1000 kuruş maaş ile Hüdavendigâr Vilayeti'ne bağlı Kara Mürsel Kazası Müdüriyeti'ne tayin edilmiştir. Ancak 1285 senesi Receb'inde azledilmiştir ve 15 Ramazan 1286 tarihinde 400 kuruş maaşla Kütahya Sancağı'na bağlı Gediz Kazası Müdürlüğü'ne tayin edilmiş, ancak 16 Cemaziyeleevvel 1288 tarihinde istifa etmiştir. 3 Rebiülahir 1289 tarihinde 1120 kuruş maaş ile Erzurum Vilayeti'ne bağlı Hınıs Kazası Kaymakamlığı'na memur olmuş ve 8 Zilhicce 1289 tarihinde ayrılmıştır. 10 Rebiülahir

¹⁰⁵ BOA.DH.SAİD., No:141, s.57-58.

¹⁰⁶ Denizli Çivril'in Koçak Köyü civarında idi. Sezen, a.g.e., s.471.

1290 tarihinde 900 kuruş maaş ile Sivas Vilayeti'ne bağlı Alucra Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş, 5 Zilkade 1291 tarihinde ayrılmıştır. 24 Şaban 1292 tarihinde 750 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı'na bağlı Banaz Nahiyesi Müdüriyeti'ne tayin edilmiş ve 2 Cemaziyelevvel 1293 tarihinde ayrılmıştır. 1293 senesi Zilkadesi'nde 1120 kuruş maaş ile Trablusgarp Vilayeti'ne bağlı Nalut Kazası Kaymakamlığı'na tevcih ederek 27 Zilkade 1294 tarihinde ayrılmıştır. 2 Cemaziyelevvel 1299 tarihinde 1250 kuruş maaş ile Ankara Vilayeti'ne bağlı Mecidiye Kazası Kaymakamlığı'na vazifelendirilmiş ve 6 Ramazan 1301 tarihinde azledilmiş ve açıkta kalmıştır.

Şimdiye kadar memur olduğu hizmetlerden nakil, yer değişikliği ve istifa suretleriyle ayrılmıştır ve yaptığı vazifelerden dolayı herhangi bir kusurdan dolayı suçlu bulunarak mahkemeye sevk edilmemiştir.

Hasan Fevzi Efendi'nin Cüneyn, Şeyhlü, Kara Mürsel, Gediz, Hınıs, Alucra, Nalut Kazaları Kaymakamlıkları ve Marmaris ve Banaz Nahiyeleri müdürlükleri idaresi süresince usulsüz herhangi bir şey zimmetine geçirmediği ve herhangi bir ilişkisi olmadığı Maşariku Nablus Sancağı Meclis İdaresi'nden verilmiş olan 13 Muharrem 1281, Kara Hisar-ı Sahib Sancağı Kaymakamlığı İdare Meclisinden verilen 13 Zilhicce 1282, Hüdavendigâr Vilayeti Merkez Sancağı Meclis-i İdaresi'nden verilen 11 Recep 1285, Kütahya Sancağı Meclis İdaresinden yazılan 15 Cemaziyelevvel 1288, Rodos Sancağı Meclis İdaresi'nden yazılmış olan 21 Safer 1284, Kütahya Sancağı İdare Meclisi'nden verilen 19 Haziran 1292, Erzurum Vilayeti Meclis İdaresi'nden yazılan 8 Zilhicce 1289, Kara Hisar-ı Şarki Sancağı Meclis İdaresi'nden verilen 6 Zilhicce 1291, Trablusgarp Vilayeti ve Kırşehir Sancağı Meclis İdareleri'nden verilen 5 Rebiülevvel 1295 ve 5 Ramazan 1301 tarihli sekiz kıta mazbata ve iki kıta muhasebe defteri ile hakkında memnuniyeti bildiren üç kıta vereka ve haiz olduğu iftihar nişanının berat-ı hümayunu ve 3.Sınıf Kaymakamlığa yükseltildiğine dair Memurin-i Mülkiye İntihab Komisyonu'ndan verilmiş olan 21 Zilhicce 1298 tarihli bir kıta intihabının muma ileyh tarafından aynen ibraz ve komisyonca incelenerek yine kendisine iade edilmiştir (4 Cemaziyelahir 1302 ve 7 Mart 1301).

Hasan Fevzi Efendi 11 Rebiülahir 1303 tarihinde 1250 kuruş maaş ile Karesi Vilayeti'ne bağlı Bigadiç Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Hasan Fevzi Efendi'nin ihtiyarlığı cihetiyle vazifeyi layıkıyla yerine getiremeyeceğinden dolayı

emekliliğe sevk edilmesi gerektiği, ancak durumuna uygun başka bir memurluk varsa oraya da tayin edilebileceği düşüncesi ile 6 Şaban 1308 tarihinde azledilmiştir.

Hasan Fevzi Efendi'nin Bigadiç Kazası Kaymakamlığı süresince üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği ve bir ilişkisi olmadığı Karesi Sancağı Meclis İdaresi'nin 24 Nisan 1307 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır.

Hasan Fevzi Efendi 18 Muharrem 1309 tarihinde aylık 672 kuruş maaşla emekli edilmiştir. Hasan Fevzi Efendi 1309 senesi Cemaziyelahirisi'nde vefat etmiştir.¹⁰⁷

4.1.49. Hasan Hüsnü Efendi

Ahmet Hilmi Efendi'nin oğlu olan Hasan Hüsnü Efendi hicri 1272 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve rüşti mektebinde müfredatta yer alan dersleri okuyup, 1 Temmuz 1291 tarihinde bir kıta şahadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1291 senesinde Kütahya Sancağı Meclis İdaresi Kalemi'ne mülazemeten girmiştir. 1294 senesinde askeriye girip başçavuşluğa kadar terfi etmiş ve 1303 senesinde redif tezkeresi alarak 10 Şevval 1301 (20 Temmuz 1300) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Hapishane Kitabeti'ne tayin edilmiştir. 7 Zilkade 1322 (31 Kanun-u Evvel 1320) tarihinde 250 kuruş maaşla Gireği Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil edilmiş ve 9 Zilkade 1322 (2 Kanun-u Sani 1320) tarihinde yeni vazifesine başlamıştır.

Kütahya Sancağı Vergi Memurluğu'yla Muhasebeciliği Vekâleti'nden ve Mutasarrıflığı'yla, Hüdavendigar Vilayeti Vergi Müdürlüğü'yle Defterdar ve Valiliği'nden, Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi Müdüriyeti'nden yazılan mülahazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesinden iktidarı vazifesini ifaya kâfi olduğu beyan edilmiştir.

Nüfus ve askerlik tezkiresiyle mektep şahadetnamesi ve memuriyet-i sabıkasında çalıştığı süre zarfında maaş miktarı ve ayrılama sebebini içeren Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 9 Mayıs 1321 tarihli mazbatası onaylı sureti ve Tahrir-i

¹⁰⁷ BOA.DH.SAİD., No:2, s.706-707.

Vergi İdaresi'nin müzekkeresi üzerine Maliye Meclisi ve İntihab-ı Memuriyet-i Maliye Komisyonu'nun uygun bulmasıyla hizmet-i hazırasına tayin edildiği ve tayin tarihiyle maaş miktarını içeren adı geçen idarenin 7 Ağustos 1323 tarihli derkenarını içeren 31 Mayıs 1323 tarihli müzekkeresi tercüme-i haliyle şubece muhafaza edilmiştir (26 Zilkade 1325 ve 18 Kanun-u Evvel 1323).¹⁰⁸

4.1.50. Hasan Hüsnü Efendi

Ahmet Şükrü Efendi'nin oğlu olan Hasan Hüsnü Efendi 1 Recep 1297 (28 Mayıs 1296) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde müfredatta var olan dersleri tahsil ederek şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

15 Şaban 1309 (2 Mart 1308) tarihinde Kütahya Defter-i Hakani Kalemi'ne mülahazeten devam edip, 26 Recep 1320 (5 Teşrin-i Evvel 1319) tarihinde askere gitmiş ve 7 Ramazan 1325 (1 Teşrin-i Evvel) tarihinde başçavuşluğa terfi etmiştir. Askerliğini bitirip terhis olduktan sonra tekrar Kütahya Defter-i Hakani Kalemi'ne mülahazeten devama başlamış ve 23 Zilhicce 1326 (3 Kanun-u Sani 1324) tarihinde 150 kuruş maaşla Uşak kazası tapu Kitabeti refakatine tayin edilmiştir.

Defter-i Hakani Nezaret-i Celilesi'nden Kütahya Defter-i Hakani memurunun mülahazasına atfen Hasan Hüsnü Efendi'nin devamı tasdik edilmiş ve askere başladığı, terfi ettiği ve terhis olduğu tarih 1 Kanun-u Sani 1324 tarihli ihraç tezkiresi onaylı suretinden anlaşılmıştır. Hizmet-i hazırasına tayin tarihiyle maaş miktarı Defter-i Hakani Nezaret-i Celilesi Muhasebesi kaydına uygun olduğu defter-i mahsusunda kayıtlı bulunmuştur. Mektep şهادetnamesi, Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve ihraç tezkiresi onaylı suretleri tecüme-i haliyle birlikte Sicill-i Ahval Kaleminde muhafaza edilmiştir (19 Teşrin-i Evvel 1327).

Hasan Hüsnü Efendi'nin maaşı 1 Ağustos 1325 tarihinde 200 kuruşa yükseltilmiş ve daha sonra 11 Kanun-u Sani 1325 tarihinde zikredilen refakatte devam edip 3 Nisan 1326 tarihinde 200 kuruş maaş ve becayış suretiyle Simav Kazası Tapu Kitabeti refakatine nakil edilmiştir. 22 Haziran 1326 tarihinde işe başladığı Defter-i Hakani Sicil Şubesi'nin 25 Eylül 1327 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.¹⁰⁹

¹⁰⁸ BOA.DH.SAİD., No:145, s.405.

¹⁰⁹ BOA.DH.SAİD., No:184, s.74.

4.1.51. Hasan Şükrü Efendi

Jandarma süvarilerinden Mehmet Hakkı Ağa'nın oğlu olan Hasan Şükrü Efendi hicri 1276 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve medresede Arapça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Kütahya Vergi Kalemi'ne mülazemeten bir müddet devam ettikten sonra 19 Rebiülahir 1293 (1 Mayıs 1292) tarihinde 190 kuruş maaşla Banaz Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiştir. 28 Zilhicce 1293 (1 Kanun-u Sani 1292) tarihinde 190 kuruş maaşla Göbek Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil edilmiş ve maaşı 24 Zilhicce 1294 (18 Kanun-u Evvel 1293) tarihinde 250 kuruşa yükseltilmiştir. 23 Rebiülevvel 1298 (10 Şubat 1296) tarihinde ayrılarak 1297 sene-i maliyesinde 650 kuruş maaş ile Banaz Nahiyesi Aşar Baş Kitabeti'nde geçici olarak bulunmuş ve vazifesinin bitmesiyle ayrılmıştır. 22 Rebiülevvel 1299 (1 Mart 1298) tarihinde 300 kuruş maaşla Seyyit Gazi Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiş ve 300 kuruş maaş ile Tavşanlı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakline binaen 7 Cemaziyelevvel 1302 (10 Şubat 1300) tarihinde Seyyit Gazi'den ayrılarak 18 Rebiülevvel 1299 (21 Şubat 1300) tarihinde Tavşanlı'da vazifesine başlamıştır. 4 Safer 1303 (31 Teşrin-i evvel 1301) tarihinde redif olarak taht-ı silaha alınmasından dolayı buradan da ayrılmıştır. 29 Zilhicce 1303 (16 Eylül 1302) tarihinde Tavşanlı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tekrar tayin olunmuş, ancak 19 Şaban 1304 (30 Nisan 1303) tarihinde lağvıyla açıkta kalmıştır. 1304 sene-i maliyesinde 900 kuruş maaş ile Simav Kazası'nda geçici olarak Ağnam Baş Kitabeti'nde bulunmuş ve vazifesinin bitmesiyle ayrılmıştır. 9 Zilkade 1305 (6 Temmuz 1304) tarihinde 300 kuruş maaş ile tekrar Tavşanlı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiş ve daha sonra 300 kuruş maaş ile Banaz Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 12 Cemaziyelevvel 1309 (1 Kanun-u Evvel 1307) tarihinde Tavşanlı'dan ayrılmış ve 4 Recep 1309 (21 Kanun-u Sani 1307) tarihinde Banaz'da vazifesine başlamıştır. 5 Recep 1311 (31 Kanun-u Evvel 1309) tarihinde istifa ederek bu vazifeden ayrılmıştır. 1311 sene-i maliyesinde 900 kuruş maaş ile Eskişehir Ağnam Baş Kitabeti'nde bulunup vazifesinin bitmesiyle ayrılmıştır. 28 Cemaziyelevvel 1314 (23 Teşrin-i Evvel 1312) tarihinde 300 kuruş maaş ile yine Tavşanlı Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiştir. Ancak üç kalemde 86 kuruş 30 parayı tenzil ettiği anlaşılmaması üzerine 17 Şaban 1315 (30 Kanun-u Evvel 1313) tarihinde azil ile mahkemeye alınmış ve Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi'nce yürütülen dava neticesinde suçlu bulunmuştur. Bunun neticesinde bir

aylık maaşının kesilmesine ve 75 kuruş mahkeme masrafının kendisinden alınmasına karar verilmiştir. 29 Cemaziyelevvel 1318 (11 Eylül 1316) tarihinde 500 kuruş maaşla Bolvadin Kazası Mal Müdürü Muavinliği'ne tayin edilmiştir. 13 Şevval 1321 (30 Kanun-u Evvel 1318) tarihinde 540 kuruş maaşla Bolvadin Kazası Mal Müdürlüğü'ne terfi etmiştir. 27 Rebiülahir 1321 (10 Temmuz 1319) tarihinde azledilmiş ve 20 Recep 1321 (29 Eylül 1319) tarihinde 500 kuruş maaşla Uşak Kazası Mal Müdürü Muavinliği'ne tayin edilmiştir. Memuriyet vazifesini suistimal ve yolsuzluğa düşmesinden dolayı 20 Safer 1324 (2 Nisan 1322) tarihinde eli işten çektiler mahkemeye alınmış ve yürütülen dava neticesinde 1321 senesini henüz kesb-i katiyet etmeksizin muhammen kararıyla bil-iktifa Uşak'ta bulunan fabrikalara zam edilen vergilerin bazılarını olduğu gibi bırakmış, bazılarına zam yapmıştır. Esnaf ve temettü vergilerine kısmen tadil etmiş, vergi tezkirelerinin diplerini noksan ve ahaliye verilenlerine fazla ve bazılarının vergilerini noksan hesap ederek vergi tezkirelerini de o suretle kaydetmiştir. Değişiklik yapıldığını gösteren belgelerin bir kısmına pul yapıştırmadığı ve 1320 senesi temettü vergisi tezkireleri 1670 kuruş tahrir edildiği halde mal kalemine verilen tahakkuk pusulasında 600 kuruş gösterilip, mal kalemine o şekilde kayıt düşürüldüğü tahakkuk ve tebeyyün etmiştir. Buna binaen Ceza Kanunu'nun 122. Maddesine gereğince memuriyetinden azil ve muhammen raporlarına yapıştırılmayan beşer kuruşluk rusum-u maktua pulları alınarak karşılığının sağlanmasına tevafuku ve mahkeme masraf harcırahlarının kendisinden tahsiline kabil istifaf ve temyiz olmak üzere Kütahya meclis idaresince karar verilmiştir. Hasan Şükrü Efendi'nin daha sonra vermiş olduğu dilekçesi üzerine Hüdavendigar Vilayeti Meclis İdaresi'nce işlemiş olduğu suçun istihdam edilmesine engel olmadığı kararı verilmiştir. Bunun neticesinde 1 Rebiülevvel 1325 (1 Nisan 1323) tarihinde 200 kuruş, 16 Recep 1326 (1 Ağustos 1324) tarihinde 400 kuruş maaşla Karahisar-ı Sahip Sancağı Vergi Kitabeti'ne vekâleten tayin olmuştur. Karahisar-ı Sahip Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'ndan münferiden yazılan mülahazalara atfen Maliye Nezaret-i Celilesi namına müsteşarlığından iktidarı vazifesini ifaya kâfi olduğu beyan kılınmıştır.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve bahsi geçen hizmetlerde çalışma süresi, maaş miktarları ve ayrılış sebeplerini içeren Hüdavendigar Vilayeti Meclis İdaresi'nden onaylı zikredilen kaza ve livalar meclis idarelerinin 6 Mayıs 1304 ve 12 Kanun-u Evvel

ve 9 Şubat 1318, 17 Temmuz 1319, 9 Kanun-u Evvel 1322, 10 Şubat 1322 tarihli mazbataları ve 17 Mayıs 1315 tarihli ilam ve cevaz-ı istihdam kararını bulunduran derkenar onaylı sureti ve Kütahya ve Karesi Sancakları'yla Meclis İdareleri'nin 12 Mart 1324 ve 25 Mayıs 1324 tarihli mazbataları vilayat-ı müşarünileyha defterdarlığının 18 Haziran 1325 tarihli beratı ve memuriyet-i hazırasına tayin tarihi ve maaş miktarını beyan eden zikredilen defterdarlığın 15 Temmuz 1325 tarihli derkenarlı tahriratıyla kayıt pusulası hal tercümesiyle şubece muhafaza edilmiştir. Askerlik tezkeresinin irsali mahalle-i işar edilmiştir (2 Zilkade 1327 ve 21 Teşrin-i Sani 326).¹¹⁰

4.1.52. Hasan Tahsin Efendi

Mehmet Ağanın oğlu olan Hasan Tahsin Efendi hicri 1243 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Bayezıt Cami-i Şerifi'nde mütevaiffi Hazım Efendi'den ulum-u âliye ve aliyeyi tahsil ederek icazetname almıştır. Arapça ve Türkçe konuşup ve kitabet etmektedir.

17 Zilkade 1281 (1 Nisan 1281) tarihinde 50 kuruş rüüs maaşı verilmiş ve maaşı 22 Rebiülahir 1282 (1 Eylül 1281) tarihinde 100 kuruşa, 7 Ramazan 1283 (1 Kanun-u Sani 1282) tarihinde 150 kuruşa ve 12 Rebiülahir 1284 (1 Ağustos 1283) tarihinde 200 yüz kuruşa yükseltilmiştir. Maaşı 14 Cemaziyelahir 1284 (1 Teşrin-i Evvel 1283) tarihinde 160 kuruş 26 paraya indirilmiştir. 26 Cemaziyelevvel 1285 (15 Eylül 1284) tarihinde 216 kuruş 26 paraya, 12 Şaban 1285 (15 Teşrin-i Sani 1284) tarihinde 316 kuruş 26 paraya, 12 Zilkade 1286 (15 Şubat 1285) tarihinde 414 kuruş 26 paraya yükseltilmiştir. 29 Recep 1288 (1 Teşrin-i Evvel 1287) tarihinde maaşı 393 kuruş 36 paraya düşürülmüştür. 1288 senesi Ramazan ayında Huzur-u Hümayun Ders Şerifi Muhatablığı'na memur olmuş ve 14 Cemaziyelevvel 1289 (8 Temmuz 1288) tarihinde rüüs maaşı 443 kuruş 36 paraya yükseltilmiştir. 12 Recep 1289 (3 Eylül 1288) tarihinde 95 kuruş maaşla Bab-ı Vala-yı Meşihatpenahi Buhari-i Şerif Hocalığı'na memur olmuştur. Maaşı 19 Cemaziyelahir 1290 (1 Ağustos 1289) tarihinde 493 kuruş 36 paraya, 17 Safer 1293 (1 Mart 1292) tarihinde 500 kuruş 6 paraya, 1 Muharrem 1295 (24 Kanun-u Evvel 1293) tarihinde 550 kuruş 6 paraya ve 13 recep 1295 (1 Temmuz 1294) tarihinde 600 kuruş 6 paraya yükseltilmiştir. 27 Ramazan 1296 (1 Eylül 1295)

¹¹⁰ BOA.DH.SAİD., No:173, s.367-368.

tarihinde Buhari-i Şerif Hocalığı maaşı 85,5 kuruşa indirilmiş ve rüüs maaşı 546 kuruşa yükseltilmiştir. 1 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde rüüs maaşı 427 kuruşa Buhari-i Şerif Hocalığı maaşı 67 kuruşa, 8 Şevval 1297 (1 Eylül 1296) tarihinde rüüs maaşı 419 kuruşa Buhari-i Şerif Hocalığı maaşı 65 kuruşa indirilmiştir. 14 Cemaziyelahir 1298 (1 Mayıs 1297) tarihinde Buhari-i Şerif Hocalığı maaşı 100 yüz kuruşa, 17 Zilhicce 1299 (18 Teşrin-i Evvel 1298) tarihinde rüüs maaşı 516,5 kuruşa, 19 Şaban 1301 tarihinde (1 Haziran 1300) tarihinde 550 kuruşa, 3 Zilhicce 1302 (1 Eylül 1301) tarihinde 551 kuruşa yükseltilmiştir. 1 Rebiülahir 1306 (23 Teşrin-i Sani 1304) tarihinden 15 Şevval 1306 (2 Haziran 1305) tarihine kadar İstanbul Bab Mahkemesi Niyabeti Muavinliği'nde bulunmuştur. 14 Şevval 1307 (22 Mayıs 1306) tarihinde 2470 kuruş maaşla Havass-ı Eyüp Mevleviyeti tevcih edilmesinden dolayı Buhari-i Şerif Hocalığı'ndan ayrılmış, rüüs maaşı kesilmiş ve Huzur-u Hümayun Ders Şerifi Muhataplığı da son bulmuştur. Görev süresinin bitmesinden dolayı 14 Şevval 1308 (11 Mayıs 1307) tarihinde Eyüp Mevleviyeti'nden ayrılmıştır. 22 Cemaziyelevvel 1310 (20 Kanun-u Evvel 1308) tarihinden 22 Şevval 1312 (5 Nisan 1311) tarihine kadar 1000 kuruş maaşla Edirne vilayetinde Cisir-i Ergene kazası niyabetinde bulunmuştur. 24 Şaban 1313 (28 Kanun-u Sani 1311) tarihinde 1250 kuruş maaşla Edirne Vilayeti Cisir-i Ergene kazası niyabetine tayin edilmiştir.

5 Recep 1280 tarihinde ibtida-i hariç, 17 Şevval 1285 tarihinde hareket-i hariç, 17 Şaban 1287 tarihinde ibitida-i dâhiliye, 5 Zilkade 1288 tarihinde hareket-i dâhil, 27 Şevval 1291 tarihinde musile-i Sahn, 9 Zilkade 1294 tarihinde ibtida-i altmışlı, 25 Ramazan 1297 tarihinde hareket-i altmışlı ve 1 Zilhicce 1300 tarihinde musile-i Süleymaniye rütbeleri tevcih buyrulmuştur. 2 Zilkade 1303 tarihinde 4. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî ve 13 Rebiülevvel 1304 tarihinde hamise rütbesi ihsan buyrulmuştur.

Tercüme-i hal varakasını Cisir-i Ergene kazası niyabetinde iken verilmiş olduğundan kaza-i mezkûr kaymakamlığından yazılan mülahazada fükaladan ve hüsn-ü ahlak ashabından olduğu ve kaza-i mezkûr niyabetine tayin edildiği tarihten itibaren iyi hizmet ettiği ve tercüme-i hal varakası münderecatı tasdik kılınmıştır.

Rüüs maaşının bağlanması, zam yapılması tarihi, indirilmesi tarihi, kesilme tarihi, Buhari-i Şerif hocalığına tayin tarihi ve ayrılışı, maaşının miktar, indirilme ve

zam tarihi, Eyüp Mevleviyeti'nde bulunduğu müddetle maaşının miktarı muhasabenin 7 Teşrin-i Sani 1311 tarihli kayıt pusulasından anlaşılmıştır. Cisir-i Ergene Kazası Niyabeti'nde müddet-i istihdamıyla maaşının miktarı ve 4 ay müddetle ayrıldığı ve hüsn-ü hizmet ve beraatine dair mazbata irade edip hakkında şikâyet vuku bulmadığı Meclis İntihap Ahkâm-ı Şer'den tercüme-i hal varakası zuhuruna muharrer 20 Safer 1313 tarihli derkenardan ve Huzur-u Hümayun Ders-i Şerifi Muhataplığı'ndan ve İstanbul Bab-ı Mahkemesi Niyabeti Muavinliğinde bulunduğu Bab-ı Vala-yı Fetva Mektupculuğu'yla İstanbul Kadılığının Sicill-i Ahval Şubesi'nin 29 Şevval 1312 tarihli müzekkeresi zirine muharrer 2 Safer 1312 ve 6 Safer 1313 tarihli derkenarlarının rütbe-i alimesinin tarih ve derecatıyla 4. rütbeden Osmanlı Nişanı ihsan tarihi Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin görülüp iade edildiği Sicill-i Ahval Şubesi'nin 19 Teşrin-i Sani 1311 tarihli müzekkeresinden anlaşılmıştır.

Tercüme-i halinde 1302 senesinde 4. rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı'na nail olduğu yazılmış ise de Divan-ı Hümayun Teşrifatçılığı'nın 10 Zilkade 1313 tarihli müzekkere-i cevabiyesinde kayıt bulunamadığı beyan edilmiştir.¹¹¹

4.1.53. Hasan Tahsin Efendi

Ali Çavuş'un oğlu olan Hasan Tahsin Efendi hicri 1272 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve medresede biraz Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

17 Safer 1305 (23 Teşrin-i Evvel 1303) tarihinde 250 kuruş maaş ile İzmit Sancağı Kandıra Kazası Nüfus Memuriyeti'ne tayin olmuş ve vazifesini tam olarak yerine getiremediği için 24 Ramazan 1311 (19 Mart 1310) tarihinde bu vazifeden ayrılmıştır. 9 Rebiülevvel 1313 (18 Mayıs 1311) tarihinde 150 aylıkla Hüdavendigar Vilayeti Kütahya Sancağı Nüfus Vukuat Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Kütahya Sancağı Nüfus Memuriyeti'yle Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigar Vilayeti Nüfus Nezareti'yle Vali Muavinliği'nden tercüme-i halinin münderecatı ve vazifesini yapmaya iktidarı ve Dâhiliye Nezareti Nüfus-u Umumiye Müdüriyeti'nden maaşıyla memuriyeti tasdik edilmiştir.

¹¹¹ BOA.DH.SAİD., No:81, s.427-428.

Osmanlı Nüfus Tezkiresiyle Kandıra Kazası Nüfus Memuriyeti'nden üzerine usulsüz herhangi bir şey geçirmediği ve ilişkisi olmadığını içeren, Kandıra Kazası Meclis İdaresi'nin tasdikini içeren mazbatanın Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nde onaylı suretleri mevcuttur. Kandıra Kazası Nüfus Memuriyeti'nden azil sebebi ve vukuat kitabetini ve vazifesini yapmaya başlama tarihine dair Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği'yle İzmit Sancağı Mutasarrıflığı'nın 4 Haziran 1317 ve 26 Mayıs 1318 tarihli tahrirat-ı cevabiyeleriyle Nüfus-u İdare-i Umumiyesi'nin müzekkere-i cevabiyesi hal tercümesiyle Dâhiliye Sicill-i Ahval Şubesi'nde muhafaza edilmiştir (28 Rebiülevvel 1324 ve 9 Mayıs 1322).

Hasan Tahsin Efendi'nin 21 Zilkade 1322 (14 Kanun-u Sani 1320) tarihinde 250 kuruş maaşla Gediz Kazası Nüfus Memurluğu'na terfi edildiği mükerrer olarak hal tercümesine Nüfus-u İdare-i Umumiyesi'nden yazılan 11 Mart 1325 tarihli derkenarda bildirilmiştir. 8 Ağustos 1311 tarihinden 6 Kanun-u Evvel 1320 tarihine kadar Kütahya Sancağı Nüfus Vukuat Kitabeti'nde bulunmuş ve yapılan inceleme neticesinde üzerine usulsüz geçirilen herhangi bir şey ve ilişkisi olmadığı ve vazifesini iyi bir şekilde yerine getirdiği Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin şubat 1320 tarihli onaylı suretinden gösterilmiştir.

Hasan Tahsin Efendi'nin 25 Teşrin-i Evvel 1324 tarihinde 150 kuruş maaşla tekrar Kütahya Nüfus Kitabeti'ne nakil edilip 30 Teşrin-i Sani 1325 tarihinde gerçekleştirilen tensikatta kadro dışı kalmasından dolayı Kütahya Nüfus Kitabeti'nden çıkarılmıştır. Herhangi bir zimmetinin ve ilişkisinin bulunmadığı Muhassasat Daire Müdürü'nün 11 Temmuz 1328 tarihli müzekkeresine bağlı Kütahya Muhasebesi'nin 11 Temmuz 1327 tarihli müddet-i hizmet cetvelinde Hüdavendigâr Vilayeti'nin 19 Teşrin-i Sani 1328 tarihli tahrirat-ı cevabiyesinden anlaşılmıştır (30 Kanun-u Sani 1328).¹¹²

4.1.54. Hasan Tahsin Efendi

Mekkarici Hacı Ali Ağanın oğlu olan Hasan Tahsin Efendi hicri 1243 Muharremi'nde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve Mekteb-i Maarifi Adliye'de bir miktar Arabî okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

3 Zilhicce 1262 tarihinde 20 yaşındayken Rüus-ü Hümayu'na mülazemetle

¹¹² BOA.DH.SAİD., No:121, s.319.

masarıfat muhasebesine girmiştir. 1263 senesi Rebiülevveli'nde 10 kuruş maaş tahsis, 1263 senesi Recebi'nde 20 kuruş, 1263 senesi Ramazan-ı Şerifi'nde 50 kuruş, 1263 senesi Zilhiccesi'nde 40 kuruş, 1264 senesi Rebiülahiri'nde 80 kuruş, 1265 senesi Muharremi, 1267 senesi Saferi, 1270 senesi Şabanı ve 1271 senesi Muharremi'nde 50'şer kuruş zamlı maaşı 400 kuruşa yükseltilmiştir. 1277 senesi Rebiülevveli'nde 400 kuruş maaşla geçici olarak Muhacirin Komisyonu Kitabeti'ne memur olup. 1282 senesi Zilkadesi'nde Muhacirin Komisyonu'nun lağvına binaen muhasebe-i mezbureye dönmüş 1277 Zilhiccesi'nde maaşı 600 kuruşa yükseltilmiştir. 7 Zilkade 1283 tarihinde maaşı 500 kuruşa indirilmiş ise de 1284 senesi Rebiülevveli'nde 200 kuruş, 1284 senesi Recebi'nde 800 kuruş, 1285 senesi Muharremi'nde 250 kuruş ve 1285 senesi Rebiülevvelinde 150 kuruş ilave ile 1900 kuruşa yükseltilmiştir. 28 Recep 1288 tarihinde 250 kuruşu kesilerek 1650 kuruşa düşürülmüş, ancak 1290 senesi Saferi'nde 50 kuruş zamlı 1700 kuruşa yükseltilmiştir. 25 Ramazan 1296 tarihinde 170 kuruş, 1297 senesi Saferi'nde 180 kuruş, 2 Rebiülahir 1297 tarihinde 150 kuruş indirim yapılarak maaşı 1250 kuruşa düşürülmüştür. Masarıfat-ı İdare-i Umumiye Vilayet Şubesi Kastamonu, Sivas, Diyar-ı Bekir, Mamuratil Aziz ve Dersim vilayetleri kitabetine tayin olmuştur.

Şimdiye kadar bulunduğu hizmetlerden dolayı hakkında şikayet vuku bulmamıştır.

Meclis-i Maliye Reisi İbrahim Efendi hazretlerinin Masarıfat-ı İdare-i Umumiye Muhasebeciliği hengâmında tarafından yazılan mülahazada “Hasan Tahsin Efendi'nin meslek olarak donanımlı olduğu, vazifesini iyi bir şekilde yerine getirdiği ve vazifesinde gayreti görülmektedir”, denilmiştir.

Hasan Tahsin Efendi'nin meslek olarak donanımlı olduğu, vazifesini iyi bir şekilde yerine getirdiği ve vazifesinde gayretli olduğu zikredilen mülahazadan anlaşıldığı Maliye Nezaret-i Celilesi'nden terkim olunan 29 Safer 1299 tarihli zeyilinde gösterilmiştir (23 Cemaziyelahir 1304 ve 7 Mart 1303).

Hasan Tahsin Efendi 1304 senesi Şabanı'nda (13 Nisan 1303) maaş-ı halisiyle Tahsisat Maliye İdaresi Vilayet Şubesi'nin Kastamonu, Sivas, Dersim, Mamuratül Aziz ve Diyar-ı Bekir Vilayetleri Kitabeti'ne nakil olmuştur.

Hasan Tahsin Efendi 11 Recep 1306 tarihinde maaş-ı mezbur ile muhasebe-i umumiye maaşat-ı zatiye kalemine nakil olmuştur.

Hasan Tahsin Efendi 2 Recep 1310 (9 Kanun-u Sani 1308) tarihinde vefat etmiştir.¹¹³

4.1.55. Hüseyin Agâh Efendi

Ali Bey zade İsmail Efendinin oğlu olan Hüseyin Agâh Efendi hicri 1248 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve daha sonra Sarf, Nahiv, Arapça ve mantık derslerini okumuştur. Dersaadet'te Pir Mehmet Paşa Medresesi'nde ve daha sonra Fatih Medreseleri'nden Şeyh Mustafa Efendi'den tahsilini tamamlayarak icazet almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

1280 senesi Muharremi'nde 33 yaşındayken 750 kuruş maaş ile Siroz Sancağı Kura-i Şeriyeye Mümeyyizliği'ne memur ve 6 ay zarfında memuriyetinin bitmesiyle 1283 senesi Muharremi'nde 750 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Eytam Müdürlüğü'ne başlamış, ancak bir sene sonra istifa ederek ayrılmıştır. 1285 senesi Şevvali'nde 1800 kuruş maaş ile Ankara Vilayeti Haymana Kazası Kaymakamlığı'na tayin olarak 1286 senesi Saferi'nde 3000 kuruş maaş ve becayiş ile Beypazarı, 9 Muharrem 1287 tarihinde 2000 kuruş maaş ile Nallıhan ve 15 Cemaziyelevvel 1288 tarihinde 3000 kuruş maaş ile Ayaş Kazaları Kaymakamlıkları'na atanmıştır. Ancak Bab-ı Âlice memuriyeti onaylanmadığı için 1289 senesi Muharremi'nde ayrılarak 21 Şaban 1289 tarihinde 800 kuruş maaş ile tekrar Haymana Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ise de 5 ay sonra ayrılmıştır. 3 Rebiülevvel 1291 tarihinde 1350 kuruş aylıkla Hüdavendigâr Vilayeti Yenişehir ve 1292 senesi Saferi'nde 1800 kuruş maaş ile Gediz Kazaları Kaymakamlıkları'na başlayıp, 1292 senesi Şevvali'nde azledilmiştir. 1293 senesi Rebiülevveli'nde 2250 kuruş maaş ile Ankara Vilayetine bağlı Seferihisar Kazası Kaymakamlığı'na memur olmuş ve 18 Rebiülahir 1295 tarihinde ayrılmıştır. 10 Recep 1295 tarihinde 1350 kuruş aylıkla Zir Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ise de Bab-ı Âlice memuriyeti tasdik edilmemiştir. 16 Rebiülahir 1296 tarihinde ayrılarak 1300 senesi sonlarında 1400 kuruş maaş ile Kırşehir Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Riyasetine memur olmuştur.

¹¹³ BOA.DH.SAİD., No:13, s.389.

Şimdiye kadar memur olduğu hizmetlerde Seferihisar kazası kaymakamlığına maidasından yekdiğerine nakil, değıştirme, becayış ve istifa suretleriyle ayrılarak Seferihisar Kaymakamlığı'ndan dahi azledilerek mahkemeye alınmış, ancak tahkikat neticesinde beraatına karar verilmiştir.

Hüseyin Agâh Efendi'nin Seferihisar Kaymakamlığı esnasında iki senelik şa'ir hâsılâtının yangınlığından dolayı azledilmiştir. Bundan dolayı Ankara Vilayeti'nce yürütölen tahkikattan beraat ederek kanunen memuriyetine iadesi lazım gelmiştir. Ancak kaymakamlığa başkası atandığı için Hüseyin Agâh Efendi Zir Kazası Kaymakamlığı'na atanmıştır. Görev yaptığı Ayaş, Gediz, Beypazarı ve Haymana Kazaları Kaymakamlıkları'nca herhangi bir kusurunun olmadığı vilayet-i mezkure idare meclisinden 2 Teşrin-i Evvel 1288, 12 Ağustos 1287 ve 17 Nisan 1289 tarihli dört kıta ve Hüdavendigâr tarihli iki kıta senetlerinin ve Kırşehir Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Riyaseti'ne tayin olduğuna dair Rüesa-i Hümayun Kırşehir Meclis İdaresi'nden onaylı suretleri merbuttur.

Ankara Vilayeti Adliye Müfettişliği'nden yazılan mülâhazada evrakların içeriğinin doğru olduğu ve sahibinin memuriyetini yerine getirmeye ehil ve bu konuda yeterli olduğu anlaşılmıştır. Temnik ve Adliye Nazırı Hasan Fehmi Paşa hazretleri tarafından derç olunan zeyilde dahi vilayetin vermiş olduğu bu bilgiler teyit edilmiştir (16 Rebiülevvel 1302 ve 22 Kanun Evvel 1300).

Hüseyin Agâh Efendi'nin içki içmeye bağımlılığı ile beraber hastalığından dolayı mahkemeye devam edilmemiştir. Ayrıca görevinde kendisinden bir takım sıkıntılı hareketler ortaya çıkmış ve Ankara Vilayeti'nde bunlar yüzüne çıkmasından dolayı 1 Zilhicce 1304 (9 Ağustos 1303) tarihinde Kırşehir Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Riyaseti'nden azledilmiştir.

Hüseyin Agâh Efendi 24 Muharrem 1306 tarihinde 1400 kuruş maaş ile Diyar-ı Bekir Vilayeti Ağrı Sancağı Bidayet Mahkemesi Müddai Umumi Muavinliği'ne tayin edilmiştir.

Hüseyin Agâh Efendi 11 Rebiülahir 1306 tarihinde 1400 kuruş maaş ile Menteşe Sancağı Bidayet Mahkemesi Müddai-i Umumi Muavinliği'ne nakil edilmiştir.

Hüseyin Agâh Efendi 1308 senesi başlarında vefat etmiştir.¹¹⁴

4.1.56. Hüseyin Hüsnü Efendi

Rençber Halil Efendinin oğlu olan Hüseyin Hüsnü Efendi hicri 1281 senesi Rebiülevveli'nde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve rüşti mektebinde müfredatta olan dersleri okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1296 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 15 yaşındayken mülazemetle Kütahya Sancağı Meclis İdare Kalemi'ne girmiştir. 1298 senesi Şabanı'nda ve 1299 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 400'er kuruş maaşla Altıntaş Nahiyesi Aşar Kol ve Ağnam Taadad Muharrirlikleri'nde istihdam edilmiştir. 29 Şaban 1302 tarihinde 300 kuruş maaş ile Eskişehir Kazası Seyit Gazi Nahiyesi Aşar Şube Memuriyeti'ne tayin edilmiş, ancak 6 Cemaziyelahir 1303 tarihinde Aşar İdareleri'nin lağvıyla açıktaki kalmıştır. 18 Şevval 1306 tarihinde 300 kuruş maaş ile Uşak Kazası Mal Müdürlüğü Refikâlığı'na tayin edilmiştir.

Kaza-i mezkûr kaymakamlığıyla Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Valilik'ten yazılan mülâhazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Hüseyin Hüsnü Efendi'nin memuriyeti yapmaya ehil ve yeterli olduğu beyan edilmiştir (17 Şevval 1309 ve 2 Mayıs 1308).¹¹⁵

4.1.57. Hüseyin Hüsnü Bey

Sipahi Hacı Yahya Beyzade Ali Bey'in oğlu olan Hüseyin Hüsnü Bey hicri 1259 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde eğitime başlamıştır. Daha sonra Bursa Mekteb-i İdadi-i Askerisi'nde, Mekteb-i Fünun-u Harbiye-i Şahane'de okutulan dersleri tahsil etmiştir. 1284 senesi Şabanı'nda şehadetname almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

18 Şaban 1284 (3 Kanun-u Evvel 1283) tarihinde 25 yaşındayken Mülazım-ı Sanilik Rütbesi'yle Mekteb-i Hukuk, 11 Zilkade 1285 (11 Şubat 1284) tarihinde Hassa Ordu-yı Hümayu'nu 6. Talia Taburu'nun 1. Bölüğü Mülazım-ı Evvelliği'ne, 14

¹¹⁴ BOA.DH.SAİD., No:3, s.1034.

¹¹⁵ BOA.DH.SAİD., No:39, s.107.

Rebiülevvel 1287 (2 Haziran 1286) tarihinde Ordu-yı Hümayun Redif 6. Alayı'nın 1. Taburunun 8. Bölüğü Yüz Başılığı'na, 7 Şaban 1287 (18 Kanun-u Evvel 1286) tarihinde Fırka-i İhtiyatiye 5. Alayı'nın 3. Taburu Sol Kolağalığı'na, 12 Rebiülahir 1289 (6 Haziran 1288) tarihinde Fırka-i İhtiyatiye 5. Alayı'nın 3. Taburu Sağ Kolağalığı'na terfi edilip, 21 Cemaziyelahir 1290 (2 Ağustos 1289) tarihinde aynı rütbe ile 3. Ordu-yı Hümayun'u Redif 6. Alayı'nın 1. Aydın Taburu'na nakil edilmiştir. 29 Rebiülahir 1291 (3 Haziran 1290) tarihinde Ordu-yı Humayun Piyade 6. Alayı'nın 3. Taburu'nun Binbaşılığı'na tayin edildi. Karadağlılarla vuku bulan muharebede cansiperane ve fedakarane hareket etmesinin neticesinde 9 Recep 1294 (8 Temmuz 1293) tarihinde açıktan kaymakamlık rütbesi verildi. 16 Safer 1296 (27 Kanun-u Sani 94) tarihinde askerlik vazifesine ek olarak 1500 kuruş maaş ile Ülgün Kazası Kaymakamlığı vazifesi verilmiştir. 1 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde yapılan düzenleme ile Ordu-yı Hümayun 79. Redif Aydın Alayı Kaymakamlığı'na nakil edilmiştir. 23 Recep 1304 (4 Nisan 1303) tarihinde 75. Piriştine Alayı Miralaylığı'na tayin edilmiş ve 22 Safer 1307 (6 Teşrin-i Evvel 1305) tarihinde 46. Alay Miralaylığı'na nakil edilmiştir. 25 Şevval 1309 (10 Mayıs 1308) tarihinde 1000 kuruş maaş ile Musul Emlak-ı Hümayun Komisyonu'na bağlı Serçınar Şubesi memuriyetine tayin olmuş, 5 Zilkade 1309 (19 Mayıs 1308) tarihinde işine başlamıştır. 22 Zilhicce 1286 tarihinde Girit, 9 Şaban 1294 tarihinde Karadağ İftihar ve 9 Zilhicce 1295 tarihinde Rusya Muharebesi Madalyaları'na nail olmuştur. 10 Zilhicce 1294 tarihinde 5. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı ve 7 Cemaziyelahir 1299 tarihinde 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zişanı İhsan buyrulmuştur.

Musul Emlak-ı Hümayunu Komisyonu Riyasetiyle Hazine-i Hassa-i Şahane Nezareti'nden Hüseyin Hüsnü Bey'in Türkçe kitabet ve kıraate muktedir olduğu, bulunduğu memuriyetlere çalışmaya yeterli olduğu ve Emlak-ı Seniyece olan hizmetlerinde gayretli bir şekilde çalıştığı tasdik edilmiştir.

Silk-i Celil-i Askeri'ye ait hizmetleri 5 adet serasker buyrulduzu ile 3 kıta ferman-ı âli ve 3 adet intihap mazbatasını onaylı suretine, Ülgün Kazası Kaymakamlığı'na tayin tarihi ve maaş miktarı Maliye Nezaret-i Celilesi'nin 22 Şubat 1311 tarih ve 207 numaralı tezkire-i cevabiyesine ve son bulunduğu memuriyet olan Serçınar Emlak-ı Hümayun Şubesi memuriyetine tayini tarihiyle maaş miktarı Hazine-i Hassa-i Şahane Sicill-i Ahval Şubesi Müdüriyeti'nin 12 Eylül 1309 tarihli müzekkeresine tatbik

eylediği gibi 5. ve 4. Rütbelere'den Mecidi Nişanlar'ı, Girit, Karadağ ve Rusya Madalyaları berat-ı âlileriyle mektep şهادetnamesi ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı suretleri tercüme-i halinde muhafaza edilmiştir (25 Safer 1312 ve 24 Temmuz 1312).

Hüseyin Hüsnü Bey'in alkola müptela olduğu ile suçlanmasına ve bu yüzden ortaya çıkan hoş almayan haller neticesinde 15 Şaban 1311 (9 Şubat 1309) tarihinde azledildiğini beyan eden irade-i seniye Hazine-i Hasa-i Şahane Sicil Şubesi'nin 18 Zilkade 1312 tarihli vukuat pusulasından anlaşılmıştır.¹¹⁶

4.1.58. Hüseyin Hüsnü Efendi

Kürt Ali Paşazade Sinan Bey'in oğlu olan Hüseyin Hüsnü Efendi hicri 1283 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ilme giriş derslerini okumuştur. Daha sonra mekteb-i rüşti-i askeriye ve Gülhane Mekteb-i Rüşti'sinde tahsilini tamamlayarak şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

10 Zilkade 1315 (21 Mart 1314) tarihinde 32 yaşında iken mülazemetle Dersaadete İlamat-ı Nizamiye İcra Dairesi'ne girmiştir. 29 Zilhicce 1315 (9 Mayıs 1314) tarihinde 30 kuruş maaş almış, 10 Rebiülahir 1316 (16 Ağustos 1314) tarihinde 20 kuruş zam ile maaşı 50 kuruşa yükselmiştir. Dersaadet İlamat-ı Nizamiye İcra Memuriyeti'nden Hüseyin Hüsnü Efendi'nin memuriyeti ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden Sicill-i Memuriyet Müdüriyeti'nin mührü tasdik edilmiştir. Hüseyin Hüsnü Efendi'nin mektep şهادetnamesiyle Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı suretleri tercüme-i halinde muhafaza edildiği gibi vazife başlangıç tarihi ve maaş miktarı dahi kayda uygundur (28 Cemaziyelevvel 1318 ve 22 Eylül 1315).¹¹⁷

4.1.59. Hüseyin Hüsnü Efendi

Dülger Hafizoğlu Hafız Ahmet Efendi'nin oğlu olan Hüseyin Hüsnü Efendi hicri 1274 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve rüşti mektebinde müfredatta var olan dersleri okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

¹¹⁶ BOA.DH.SAİD., No:71, s.89.

¹¹⁷ BOA.DH.SAİD., No:95, s.11.

Hicri 1291 senesinde 16 yaşında iken Kütahya Meclis İdare Kalemi'ne mülazemet ve daha sonra silk-i askeriye kendi isteğiyle girmiştir. 6 sene askeriyede bulunduktan sonra terhis olarak tekrar Kütahya Meclis İdare Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 10 Şevval 1301 (20 Temmuz 1300) tarihinde 315 kuruş maaşla Kütahya Hapishane Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Kütahya Mutasarrıflığıyla Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi'nden tercüme-i hali tasdik edilmiştir.

Tezkire-i Osmaniye ve şهادetnamesiyle redif tezkiresinin onaylı sureti sur musaddakası tercüme-i halinde muhafaza edilmiştir (7 Zilhicce 1319 ve 4 Mart 1318).¹¹⁸

4.1.60. Hüseyin Hüsnü Efendi

Telgraf memurlarından Ahmet Ziya Efendi'nin oğlu olan Hüseyin Hüsnü Efendi hicri 1293 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve rüşti mektebinde müfredatta var olan dersleri okuyarak şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1300 senesinde Boyabad Telgrafhanesine mülazemetle başlamıştır. 18 Zilkade 1315 (18 Şubat 1314) tarihinde 200 kuruş maaşla Üsküp Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kitabeti'ne tayin olmuş ve 21 Şevval 1317 (9 Şubat 1315) tarihinde 250 kuruş aylıkla Üsküp Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti'ne nakil olmuştur. 18 Zilkade 1318 (18 Şubat 1316) tarihinde maaşı 300 kuruşa yükseltilip 1319 senesinde Rütbe-i Salise ve bir kıta Gümüş Liyakat Madalyası taltif buyrulmuştur.

Kastamonu Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'yle Telgraf ve Posta Nezareti'nden vazifesine yoluyla devamı tasdik edilmiştir.

Memuriyetleri Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kayıtlarına uygun olup, mektep şهادetnamesiyle Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı suretleri tercüme-i haliyle beraber Telgraf ve Posta Nezareti Sicill-i Ahval Şubesi'nde muhafaza edilmiştir.

Rütbe-i Salise tevcihi tarihi İrade-i Seniyye-i Hazret-i Padişahî kaydından

¹¹⁸ BOA.DH.SAİD., No:110, s.27.

yazılmıştır (28 Rebiülevvel 1324 ve 7 Mayıs 1322).

Hüseyin Hüsnü Efendi'nin vazifesini yerine getirmesi hususunda görülen cansiparane hizmetinden dolayı maaşının iki misli miktarının verilmesi padişah tarafından emredildiği Dâhiliye Nezaret-i Celilesi'nin 51 numaralı ve 24 Mart 1318 tarihli tezkiresiyle Telgraf ve Posta Nezareti'ne bildirdiği Telgraf ve Posta Nezareti Sicil Şubesi'nin 11 Recep 1320 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Hüseyin Hüsnü Efendi'nin 30 Ramazan 1320 (7 Kanun-u Evvel 1319) tarihinde 600 kuruş maaşla terfi ederek Kosova Vilayeti Gosine Kazası Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakil ile yer değişikliği gerçekleştirildiği 3 Temmuz 1323 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.¹¹⁹

4.1.61. Hüseyin Hüsnü Efendi

Kavvas Mustafa Ağanın oğlu olan Hüseyin Hüsnü Efendi hicri 1246 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mahalle mektebinde ilme giriş derslerini ve medresede bazı fünun-u Arabiye ve Farisi okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

Hicri 1264 senesi Muharremi'nde 18 yaşındayken mülazemetle Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi'ne başlamıştır. 1266 senesinde 100 kuruş maaş ile Kara Hisar-ı Sahip Mal Kalemi'ne tayin olmuş, hicri 1268 senesinde 200 kuruş maaşla İçel ve Alaiye Muaccelat Kitabeti'ne nakil edilmiş ve 1268 senesi sonunda istifa etmiştir. 1269 senesinde 200 kuruş maaşla Denizli Mal Kalemi'ne girmiş ve 1270 senesinde istifa etmiştir. 1270 Şabanı'nda 500 kuruş maaşla Ankara'ya tabi Haymanateyn Kazası'na müdür olup, 1271 Cemaziyelevvelisi'nde istifa ederek Dersaadet'e gelmiştir. Bir müddet Bab-ı Zabıtiyye Yoklama Odası'na devam ederek 1271 senesi Şabanı'nda 250 kuruş maaşla Kütahya Zabtiye Kitabeti'ne memuriyete tayin olmuş, 1275 senesinde ayrılmıştır. Bir hafta sonra 200 kuruş maaşla geçici olarak oluşturulan Bakaya Tahsili Komisyonu Kitabeti'ne tayin olmuş, ancak 4 ay sonra komisyon lağvedildiği için açıkta kalmıştır. 1276 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 300 kuruş maaşla Manisa Mal Kalemi'ne girmiştir. 1276 senesi Şabanı'nda 1000 kuruş maaşla emaneten idare olunan Tütün Aşarı Müdüriyeti'ne alınmış ve 2 ay sonra müdüriyet ilzam olunduğu halde kendisi mülzem tarafından hizmette daimi hale getirilmiştir. 1277 senesi Ramazanı'ndan

¹¹⁹ BOA.DH.SAİD., No:115, s.341.

itibaren 1500 kuruş maaşla bir sene Manisa Aşar İdaresi işinde, 1278 senesi Ramazanı'ndan itibaren 1000 kuruş maaşla 4 ay Denizli Tadat-ı Ağnam Memuriyeti'nde istihdam olunmuş, maslahatın hitamıyla ruhsat verilmiştir. 1279 senesi Rebiülevvelinde 200 kuruş maaşla Bilecik Kazası Kitabeti'ne tayin edilmiştir. 1279 senesi Cemaziyelahirisi'nde Bilecik Kazası Tapu Memuriyeti dahi kendisine verilmiş, ancak 22 Zilkade 1279 tarihinde tapu memuriyetinden, 13 Rebiülevvel 1280 tarihinde kitabetten istifa etmiştir. 29 Rebiülevvel 1280 tarihinde 800 kuruş maaşla Bursa Yenişehir Mizan-ı Harir Memuriyeti'ne tayin olmuştur. 7 Muharrem 1281 tarihinde 1000 kuruş maaşla Bandırma Mizan-ı Harir Müdüriyeti'ne nakil edilmiş, ancak 2 Cemazielevvel 1283 tarihinde müdüriyet lağvedildiği için 8 Ramazan 1283 tarihinde 1200 kuruş maaşla Bandırma Rusumat Müdüriyeti Baş Katibi olmuştur. 7 Zilkade 1283 tarihinde gerçekleştirilen umumi maaş indirimi neticesinde maaşı 1110 kuruşa indirilmiştir. 27 Recep 1288 tarihinde memuriyetin lağvıyla ayrılmış ve 2 Şevval 1289 tarihinde 660 kuruş maaşla Balıkhane Nezareti Baş Kitabetine nakil edilmiştir. 1295 senesi Şabanı'nda maaşı 750 kuruşa yükseltilmiştir. 9 Zilhicce 1295 tarihinde 1500 kuruş maaşla zikredilen nezaret Muhasebe Baş Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 1297 senesi Saferi'nde bahsedilen nezarete oluşturulan Rusum-u Sitte İdaresine verilerek, 3 Cemazielevvel 1297 tarihinde maaşı 1250 kuruşa düşürülmüştür. 15 Cemazielevvel 1301 tarihinde Divan-ı Umumiye İdaresi tarafından 250 kuruş zam yapılarak maaşı yine 1500 kuruşa çıkarılmıştır. 1302 senesi Cemazielevvelisi'nde refakatinde bulunan Mustafa Efendi'nin muhafazası altında bulunan tezakir-i mütenevvianın hesabına bakılarak emrariye tezakireliğinden 50 varaklı bir cildin noksan olmasından dolayı Mustafa Efendi'nin azledildiği gibi kendi maaşından dahi 300 kuruş indirilerek nezaret-i merkeziye muhasebesine alınmıştır. Müddet-i hizmeti 40 seneye yakın olup bu müddette iki buçuk sene kadar boşta kalmıştır.

Beyan olunan hizmet ve memuriyetlerinden dolayı Hüseyin Hüsnü Efendi'nin liyakat ve kabiliyeti Divan-ı Umumiye-i Osmaniye İdare-i Merkeziye Muhasebeciliği'yle Müdüriyet-i Umumiyesi canibinden yazılan mülahazalarda tasdik edilmiştir.

Kitabet ve tapu memuriyetiyle Yenişehir Mizan-ı Harir memurluğundan ve Bandırma Mizan-ı Harir Müdüriyeti'yle rusumat baş kitabetinden beraatine dair 22 Zilkade 1279 ve 13 Rebiülevvel 1280 tarihli Bilecek Kazası'nın iki kıta mazbatasıyla 15

Zilhicce 1280, 2 Cemaziyelevvel 1283 ve 17 Şaban 1288 tarihli dört kıta devr-i muhasebe defterleri görölerek iade edilmiştir (13 Cemaziyelahir 1307 ve 22 Kanun-i Sani 1305).

Hüseyin Hüsnü Efendi 17 Muharrem 1307 (1 Eylül 1305) tarihinde aynı maaşıyla Divan-ı Umumiye-i Osmaniye İdare-i Merkezi Sicill-i Ahval Şubesi Memuriyeti Muavinliği'ne nakil edilmiş ve maaşı 2 Rebiülevvel 1311 (1 Eylül 1309) tarihinde 1350 kuruşa yükseltilmiştir.¹²⁰

4.1.62. Hüseyin Tahsin Efendi

Mehmet Efendi'nin oğlu olan Hüseyin Tahsin Efendi hicri 1286 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Karagöz Paşa İptidai Mektebi'nde dini ilimlere giriş derslerini, rüşti mektebinde müfredatta var olan dersleri okumuş ve 15 Mayıs 1302 tarihinde şehadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

10 Ramazan 1303 (1 Haziran 1302) tarihinde Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza İdaresi'ne mülazemetle girmiştir. 2 Rebiülevvel 1309 (3 Eylül 1307) tarihinde silk-i celil-i askeriye alınıp zamanla başçavuşluk rütbesine yükselmiş ve 29 Zilhicce 1313 (30 Mayıs 1312) tarihinde askerlik süresinin bitmesiyle 6 Şaban 1318 (16 Teşrin-i Sani 1316) tarihinde 300 kuruş maaşla Virancık Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin olmuştur.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigâr Vilayeti Maliye Müfettişliği'yle Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden kabiliyeti vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Nüfus ve askerlik tezkireleriyle mektep şehadetnamesinin onaylı suretleri ve Virancık Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin tarihi ve maaş miktarını içeren Hüdavendigâr Vilayeti'nin 15 Teşrin-i Evvel 1317 tarihli tahrirat-ı cevabiyesi tercüme-i halinde muhafaza edilmiştir (4 Rebiülevvel 1324 ve 15 Mayıs 1322).¹²¹

¹²⁰ BOA.DH.SAİD., No:28, s.345.

¹²¹ BOA.DH.SAİD., No:119, s.489.

4.1.63. Hüseyin Zati Efendi

Hattat Hasan Efendinin oğlu olan Hüseyin Zati Efendi hicri 1275 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Ali Paşa Medresesi'nde Arabî'den Sarf ve Nahiv okumuştur.

10 Muharrem 1293 (24 Kanun-u Sani 1291) tarihinde 18 yaşındayken Kütahya Emlak Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 20 Rebiülevvel 1296 (1 Mart 1295) tarihinde 250 kuruş maaşla Kütahya'da Uşak Kazası Emlak Vukuat Kitabeti Muavinliği'ne tayin edilmiştir. 5 Cemaziyelevvel 1297 (3 Nisan 1296) tarihinde kura neticesinde askerlik çıkmış ve 2 Şevval 1297 (26 ağustos 1296) tarihinde vazifesinden ayrılarak askere alınmıştır. Zamanla Başçavuşluk rütbesine yükselerek 25 Cemaziyelahir 1306 (14 Şubat 1304) tarihinde terhis olarak bir müddet Mizan Gazetesi Muhabirliği'nde bulunmuştur. 6 Şevval 1309 (27 Nisan 1307) tarihinde 400 kuruş maaşla Deyr Sancağı Aşar-ı Atik Kitabeti'ne tayin olmuş ve 4 Zilkade 1309 (18 Mayıs 1308) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 22 Rebiülevvel 1310 (2 Teşrin-i Evvel 1308) tarihinde 900 kuruş maaşla Basra Vilayeti Muhasebe Kitabeti'ne, 9 Cemaziyelevvel 1310 (18 Teşrin-i Sani 1308) tarihinde memuriyetine ilave olarak Basra Vilayeti Sicill-i Ahval Komisyonu Hususi Azalığı eklenmiştir. 20 Şevval 1311 (14 Nisan 1310) tarihinde her iki hizmet ve memuriyetten dahi istifa ederek ayrılmıştır. 1 Cemaziyelevvel 1311 (29 Teşrin-i Evvel 1309) tarihinde 400 kuruş maaşla Bab-ı Ali Hazine-i Evrak Kalemi'ne memur olmuştur.

Hazine-i Evrak Müdüriyet-i Behiyesi'nde maaş miktarı kayda uygun, kendisi bu görevde bulunduğu ve devam ettiği tasdik edilmiştir. Kütahya ve Deyr Sancakları'yla Basra Vilayeti'nde bulunduğu memuriyetlerde iyi bir şekilde hizmet ettiği ve herhangi sıkıntılı bir hali olmadığına dair olan evrak-ı müsbete ve Tezkire-i Osmaniyesi Sicill-i Ahval Daire-i Umumiyesi'nce görülerek kendisine iade edilmiştir.

Hüseyin Zati Efendi'ye hizmetinde göstermiş olduğu gayrete binaen 28 Recep 1312 tarihinde Rütbe-i Rabıa tevcih buyrulmuştur.

Hüseyin Zati Efendi'nin maaşı 20 Zilhicce 1312 (1 Haziran 1311) tarihinde 420 kuruş, 9 Rebiülevvel 1314 (6 Ağustos 1312) tarihinde 450 kuruşa, 26 Rebiülevvel 1315 (12 Ağustos 1313) tarihinde 470 kuruşa, 20 Şaban 1316 (22 Kanun-u Evvel 1314) tarihinde 500 kuruşa, 23 Muharrem 1317 (22 Mayıs 1315) tarihinde 716,5 kuruşa ve 9 Cemaziyelevvel 1318 (22 Ağustos 1316) tarihinde 756,5 kuruşa yükseltilmiştir. 15

Cemaziyelevvel 1318 tarihinde 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanî ihsan buyrulduğu Bab-ı Ali Hazine-i Evrak Müdürlüğü'nün 13 Eylül 1316 tarihli ilmühaberinde gösterilmiştir.

Hüseyin Zati Efendi 22 Cemaziyelevvel 1316 tarihinde terfi ettirilerek Rütbe-i Salise tevcih buyrulmuştur.

Hüseyin Zati Efendi'ye vazife-i memuriyetinde göstermiş olduğu gayretten dolayı 25 Rebiülahir 1319 tarihinde terfi ettirilerek Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Sanisi tevcih buyrulmuştur.

Hüseyin Zati Efendi 22 Ağustos 1325 tarihinde sadaretçe uygulanan tensikatta kadro dışı kalmış ve tensik kanununun 9. maddesi gereğince 22796 kuruş tazminat olarak hükümetle alakasını kestiği Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Muhasebe Müdürlüğü'nün 11 Kanun-u Sani 1327 tarihli müzekkeresine merbut 10 Kanun-u Sani 1327 tarihli tensik cetvelinden anlaşılmıştır (29 Kanun-u Sani 1328).¹²²

4.1.64. İbrahim Edhem Efendi

Gelibolu eski Evkaf Muhasebecisi Mehmet Şükrü Efendi'nin oğlu olan İbrahim Edhem Efendi 6 Recep 1272 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve Ali Bey Medresesi'nde bir miktar Arapça, Farsça ve Hesap okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

20 Zilhicce 1284 (1 Mart 1284) tarihinde 12 yaşında iken Kütahya Sancağı Tahrir-i Vergi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 29 Zilkade 1285 (1 Mart 1285) tarihinde 200 kuruş maaşla Eğrigöz Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne memur olarak tayin olmuş, 3 Muharrem 1289 (1 Mart 1288) tarihinde 230 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Vergi Kalemi Tahsilat-ı Yevmiye Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 21 Muharrem 1299 (1 Kanun-u Evvel 1297) tarihinde yevmiye kitabedinin lağvedilmesi nedeniyle ayrılıp Kütahya Sancağı Vergi Kalemi'ne mülazemet suretiyle devam eylemiş ve 27 Recep 1299 (1 Haziran 1298) tarihinde 250 kuruş maaş ile Armudili Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiş, ancak kitabetin 19 Şaban 1304 (1 Mayıs 1303) tarihinde lağvedilmesi nedeniyle yine Kütahya Sancağı Vergi Kalemi mülazemetine 23 Muharrem 1316 (1 Haziran 1314) tarihinde 250 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti

¹²² BOA.DH.SAİD., No:60, s.47.

Altıntaş Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin edilene kadar devam etmiştir.

Kütahya Sancağı Tahrir-i Vergi Memurluğu'yla Muhasebeci ve Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi Müdüriyeti'nden yazılan mülâhazata atıf ile Maliye Nezareti Celilesi'nden iktidarı vazifesiyle mütenasip olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle yapmış olduğu kayıtlı hizmetlerinde ne kadar çalıştığı, aldığı maaş ve vazifelerinden ayrılış sebeplerini içeren Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 3 Haziran 1314 tarihli mazbatasının onaylı suretleri ve çalışmakta olduğu vazifesine tayin tarihi ve ne kadar maaş aldığını içeren Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nin 31 Teşrin-i Evvel 1314 tarihli müzekkeresi tercüme-i halinde muhafaza edilmiştir (23 Rebiülahir 1317 ve 1 Ağustos 1315).¹²³

4.1.65. İbrahim Edhem Efendi

Tapu memurlarından Abdullah Azmi Efendi'nin oğlu olan İbrahim Ethem Efendi hicri 1295 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve Kütahya Mekteb-i İdadi-i Mülkisi'nde müfredatta var olan dersleri okuyup aliyyül ala dercede şهادetname almıştır. Türkçe ve Fransızca okuyup yazmaktadır.

Hicri 1322 senesinde Kütahya Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti Refakati'ne mülazemetle devam etmiş, 6 Şaban 1325 (1 Ağustos 1323) tarihinde 200 kuruş geçici maaşla vazifelendirilmiştir.

Hüdavendigâr Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdürlüğü'yle Posta Nezareti'nden vazifesine usulüyle devamı tasdik edilmiştir.

Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kayıtlarına uygun olup mekteb-i idadi-i mülki şهادetnamesi ile Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı suretleri tercüme-i haliyle beraber Telgraf ve Posta Nezareti Sicill-i Ahval Şubesi'nde muhafaza edilmiştir (23 Safer 1327 ve 3 Mart 1325).¹²⁴

¹²³ BOA.DH.SAİD., No:90, s.409.

¹²⁴ BOA.DH.SAİD., No:159, s.347.

4.1.66. İbrahim Edhem Efendi

Abdülkerim oğlu Mehmet Ağa'nın oğlu olan İbrahim Ethem Efendi hicri 1298 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Herhangi bir mektep şهادetnamesi olmamakla beraber Türkçe kitabet etmektedir.

Hicri 1320 senesi Cemaziyelevvelisi'nde (ağustos 1318) Kütahya Sancağı Evkaf İdaresi'ne mülazemetle 8 sene mütemadiyen maaşsız hizmet eylemiş ve 6 Cemaziyelahir 1308 (1 Haziran 1326) tarihinde 400 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Evkaf Tahsildarlığı'na tayin olmuştur. 13 Kanun-u sani 1326 tarihinde evkaf nezaretine memuriyeti tasdik edilmiştir. Vazifesini yapmaya muktedir olduğu Kütahya Sancağı Evkaf Memurluğu'ndan tasdik ve tercüme-i hali içeriği Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan teyit edilmiştir.

Kütahya Sancağı Evkaf İdaresi'nde mülazemette bulunduğu sürede vazifesini layıkıyla yerine getirdiği Kütahya Sancağı Evkaf Memurluğu'nun 19 Kanun-u Evvel 1326 tarihli tasdiknamesinden, Kütahya Sancağı Evkaf Tahsildarlığı'na tayin tarihi, maaş miktarı muhasebe idaresinin 13 Temmuz 1326 tarihli müzekkeresinden anlaşılmış ve adı geçen tasdikname ve müzekkere ile nüfus tezkiresi onaylı sureti tercüme-i haliyle muhafaza edilmiştir (25 Rebiülevvel 1329 ve 13 Mart 1327).

İbrahim Ethem Efendi'nin 5 Şaban 1330 (7 Temmuz 1328) tarihinden itibaren tahsilat miktarı nisbetinde icare-i vahide gibi kontratoya ve kefalete rabtı muktezi bulunan varidat ve kaziyeden yüzde üç kuruş aidat almak ve alacağı aidatın miktarı maaşıyla beraber aylık sekiz yüz kuruşu geçmemek üzere dört yüz kuruş maaşının üç yüz kuruşa indirildiği 6 Teşrin-i Evvel 1328 tarihli vukuat pusulasında kayıt edilmiştir (10 Kanun-u Evvel 1328).¹²⁵

4.1.67. İbrahim Edhem Efendi

Hafız Mehmet Efendi'nin oğlu olan İbrahim Ethem Efendi hicri 1284 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ve rüşti mektebinde bir süre devam etmiş, ancak şهادetname alamadan bırakmıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

¹²⁵ BOA.DH.SAİD., No:177, s.403.

8 Şevval 1303 (27 Haziran 1302) tarihinde mülazemetle Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Kalemi'ne girmiştir. 9 Şevval 1312 (23 Mart 1311) tarihinde 250 kuruş maaşla Uşak Kazası Ticaret Mahkemesi 2. Kitabeti'ne tayin olmuş ve 13 Safer 1313 (24 Temmuz 1311) tarihinde 300 kuruş maaşla Uşak Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantık Muavinliği'ne terfi etmiştir.

Kaymakam-ı Kaza ile Bidayet Mahkemesi Riyaseti'nden hal tercümesi ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi Sicil Memuriyet Müdüriyeti'nin mührü tasdik edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve Ticaret Mahkemesi 2. Kitabetine tayinine dair olan mazbata onaylı suretleri hal tercümesi ile birlikte muhafaza edildiği çalışmakta olduğu memurluğa terfisine mütedair bulunan intihap komisyonunun 1 Haziran 1315 tarihli ve 231 numaralı mazbatasını selefi Hüseyin Efendi'nin dosyasına konulmuş ve maaş miktarı dahi kayda muvafık bulunmuştur (16 Rebiülevvel 1324 ve 27 Mayıs 1322).¹²⁶

4.1.68. İsmail Hakkı Efendi

Kurtzade Mehmet Ali Efendi'nin oğlu olan İsmail Hakkı Efendi hicri 1294 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve mekteb-i idadi-i mülkide müfredatta olan dersleri okuyarak 25 Haziran 1304 ve 15 Temmuz 1311 tarihlerinde aliyyülâlâ derecelerden iki kıta şهادetname almıştır.

Kütahya Ziraat Bankası Şubesine dört seneye yakın bir müddet mülazemetle devam edip, askere gitmiştir. Askerlik vazifesini bitirdikten sonra 19 Şaban 1324 (25 Eylül 1322) tarihinde 300 kuruş maaşla Sandıklı Ziraat Bankası Sandığı Refik-i Saniliği'ne tayin olarak vazifeye başlamıştır.

Sandıklı Kazası Kaymakamlığından İsmail Hakkı Efendi'nin iktidarı vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu ve Banka İdare-i Umumiyesi'nden vazifesini yerine getirmekte olduğu tasdik edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve mektep şهادetnameleri ile ihtiyat tezkeresi onaylı

¹²⁶ BOA.DH.SAİD., No:139, s.173.

suretleri hal tercümesiyle muhafaza edilmiş, vazifeye başlama tarihiyle maaş miktarı evrak-ı mühriyeden anlaşılmıştır (11 Recep 1325 ve 7 Eylül 1323).

İsmail Hakkı Efendi'nin 29 Cemaziyelevvel 1328 (26 Mayıs 1326) tarihinde 500 kuruş maaşla Akşehir Ziraat Bankası Sandığı memuriyetine nakil edilip hizmet-i sabıkasından dolayı herhangi bir kusuru olmadığı 4 Ağustos 1326 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹²⁷

4.1.69. İsmail Hakkı Efendi

Mehmet Efendi'nin oğlu olan İsmail Hakkı Efendi hicri 1289 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve medresede de bir müddet Arapça ve Farsça okumuştur.

11 Ramazan 1316 (17 Kanun-u Sani 1314) tarihinde 200 kuruş maaşla Sandıklı Ziraat Bankası Sandığı Refik-i Saniliği'ne tayin olmuş ise de çalıştığı süre zarfında kefil irade edemediğinden 17 Zilkade 1316 (17 Mart 1315) tarihinde eli işten çektilerle çalıştığı süre için yarı maaş verilmiştir. 29 Zilhicce 1317 (16 Nisan 1316) tarihinden 7 Zilkade 1323 (21 Kanun-u Evvel 1321) tarihine kadar 250 kuruş maaşla Kütahya Ziraat Bankası Şubesi Tahsildarlığı'nda bulunduktan sonra 8 Zilkade 1323 (22 Kanun-u Evvel 1321) tarihinde yeri değiştirilerek Kütahya Ziraat Bankası Şubesi Mukayyetliği'ne 250 kuruş maaşla tayin olarak vazifeye başlamıştır.

Kütahya Mutasarrıflığı'ndan İsmail Hakkı Efendi'nin hal tercümesinin muvafık bulunduğu ve Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nden çalışmakta olduğu tasdik edilmiştir. Yapmış olduğu hizmetlerde çalıştığı süre, maaş miktarı, ayrılış sebepleri ve üstünde usulsüz herhangi bir şey olmadığı bilgisini içeren Sandıklı Ziraat Bankası Sandığı Meclis İdaresi'yle Kütahya Bank Şubesi'nin 4 Nisan 1323 ve 10 Kanun-u Sani 1321 tarihli mazbataları ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi şubece aynen görülüp iade edilmiş ve yeni vazifesinde çalışmaya başlama tarihiyle maaş miktarı ve tayin olduğu evrak-ı muhabereden bildirilmiştir (6 Recep 1327 ve 5 Ağustos 1325).¹²⁸

¹²⁷ BOA.DH.SAİD., No:142, s.425.

¹²⁸ BOA.DH.SAİD., No:163, s.131.

4.1.70. İsmail Hakkı Efendi

Arzuhalci Kibarzade Hacı Mehmet Efendinin oğlu olan İsmail Hakkı Efendi hicri 1283 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai ve rüşti mektebinde müfredatta var olan dersleri tahsil etmiştir.

25 Şaban 1300 (1 Haziran 1299) tarihinde 18 yaşında mülazemetle Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi'ne girmiştir. 26 Şevval 1312 (9 Nisan 1311) tarihinde 180 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Defter-i Hakani 2. Kitabeti'ne tayin olunarak 28 Cemaziyelahir 1312 (14 Kanun-u Evvel 1310) tarihinde işe başlamıştır. Defter-i Hakani Nezaret-i Celilesi'nden Hüdavendigar Vilayeti Valiliği ile Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'nın mütalasına atıf ile İsmail Hakkı Efendi'nin tercüme-i hali minval muharrer üzerinde olduğu tasdik edilmiştir. Kütahya Sancağı Defter-i Hakani 2. Kitabeti'ne tayin tarihi ve maaşının miktarı kayda muvafık olduğu Defter-i Hakani Nezaret-i Muhasebesi'nin hal tercümesine kayıtlı derkenarda tasdik olunmuş ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi ile mekteb-i rüşti şهادetnamesinin onaylı suretleri hal tercümesinde muhafaza edilmiştir (21 Cemaziyelevvel 1317 ve 15 Eylül 1315).¹²⁹

4.1.71. İsmail Vehbi Efendi

Tarikat-i Aliye-i Nakşibendiye hülefasından Hacı Mehmet Efendi'nin oğlu olan İsmail Vehbi Efendi hicri 1278 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve rüşti mektebinde müfredatta var olan dersleri okuyup, 3. itibariyle şهادetname almıştır. Daha sonra 5 sene kadar medresede eğitim görerek Arapça'dan Taskirat'a kadar ders görmüş ve şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

7 Muharrem 1309 (20 Temmuz 1307) tarihinde 31 yaşında iken Kütahya Sancağı Meclis İdare Kalemine mülazemetle girmiştir. 4 Cemaziyelevvel 1311 (1 Kanun-u Evvel 1309) tarihinde 500 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Sandık Emaneti'ne tayin olmuştur. Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Hüdavendigar Vilayet-i Celilesi Defterdarlığı'ndan yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden vazifesini layıkıyla yerine getirmekte olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle mekteb-i rüştiye şهادetnamesinin, Kütahya Sancağı Sandık Emaneti'ne

¹²⁹ BOA.DH.SAİD., No:91, s.253.

tayin sureti ve maaş miktarı Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 25 Teşrin-i Sani 1309 tarihli mazbatasının onaylı suretleri ile muhasebe-i umumiye-i maliyenin 17 Ağustos 1310 tarihli ilmühaberi hal tercümesiyle muhafaza edilmiştir. İsmail Vehbi Efendi'nin vazifesinin son bulması nedeniyle 26 Cemaziyelahir 1313 (30 Teşrin-i Sani 1311) tarihinde Kütahya Sancağı Sandık Emaneti'nden ayrıldığı Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği Vekâleti'nin 15 Kanun-u Evvel 1312 tarihli ve 254 numaralı tahriratta gösterilmiştir (7 Şubat 1314 ve 8 şevval 1316).

İsmail Vehbi Efendi'nin vazife süresinin bitmesi nedeniyle 3 Muharrem 1317 (21 Mayıs 1315) tarihinde Maliye Sicil Şubesi'nin 12 Teşrin-i Evvel 1315 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

İsmail Vehbi Efendi 14 Zilkade 1314 (3 Nisan 1313) tarihinde 497 kuruş maaşla tekrar Kütahya Sancağı Sandık Emaneti'ne tayin edildiği muhasebe-i umumiye-i maliyenin 30 Eylül 1314 tarihli ilmühaberinden anlaşıldığı maliye sicil şubesinin 19 Kanun-u Evvel 1314 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

İsmail Vehbi Efendi'nin çalıştığı süre zarfında usulsüz herhangi bir şey üzerine almadığı ve ilişkisi olmadığı Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 4 Temmuz 1314 tarihli mazbatasına atfen maliye sicil şubesinin 12 Kanun-u Evvel 1314 tarihli vukuat cetvelinde bildirilmiştir.¹³⁰

4.1.72. Mehmet Adil Efendi

Karaağaçlıoğlu Hasan Şükrü Efendi'nin oğlu olan Mehmet Adil Efendi hicri 1303 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya İdadi-i Mülki Mektebi'nde müfredatta var olan dersleri okuyup 2 Ağustos 1317 tarihinde karib-i ala mertebesinde şehadetname almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

27 Şevval 1326 (10 Teşrin-i Sani 1326) tarihinde silk-i celil-i askeriye dâhil olup çavuşluk rütbesine yükseldiği halde 3 Zilkade 1328 (22 Teşrin-i Evvel 1326) tarihinde askerlik vazifesini bitirip terhis olmuştur. 14 Rebiülevvel 1329 (2 Mart 1327) tarihinde imtihanla aylık 400 kuruş maaş ile Tavşanlı Nahiyesi Evkaf Memurluğu'na tayin edilerek işe başlamıştır. Evkaf Nezareti'nce 23 Nisan 1327 tarihinde memuriyeti tasdik edilmiştir.

¹³⁰ BOA.DH.SAİD., No:84, s.87.

Mehmet Adil Efendi'nin iktidarı Tavşanlı Nahiyesi Evkaf Memurluğu'nu yerine getirmeye yeterli olduğu Kütahya Evkaf Memurluğu'nca tasdik ve Mutasarrıflık tarafından dahi teyit edilmiştir.

Askeriyeye giriş ve çıkışı 2. Ordu Müşiriyeti'nden verilmiş olan ihtiyat tezkiresi onaylı suretinde ve Tavşanlı Nahiyesi Evkaf Memurluğu'na tayin tarihi ve işe başlama tarihi Hüdavendigar Vilayeti Evkaf Müdüriyeti'nin 2 Mart 1327 tarihli tahriratından anlaşılmıştır. Hüdavendigar Vilayeti Evkaf Müdüriyeti'nin 2 Mart 1327 tarihli tahriratu ile nüfus ve ihtiyat tezkireleri ve mektep şهادetnamesinin onaylı suretleri hal tercümesiyle şubede muhafaza edilmiştir (24 Cemaziyelahir 1329 ve 9 Haziran 1327).

Mehmet Adil Efendi'nin hastalığına binaen 2 ay izin verilip, daha sonra muayenesi yapılarak sıhhatine kavuşmuş ise de vazifesine devam etmesi halinde hastalığının yeniden ortaya çıkabilecek olmasından dolayı zihnini meşgul edecek işi yerine getiremeyeceğine dair Kütahya Belediye tabbatından verilen rapor üzerine yerine bir başkasının geçmesi sağlanmıştır. Hastalığı sebebiyle vazifesi 1 Haziran 1328 den 25 Teşrin-i Evvel 1328 tarihine kadar yarı maaşla vazifesi mahalince vekâleten idare ettirildiği, yerine başkası tayin edildiği halde münasip bulunmamasına ve memuriyet-i mezkurenin vekâletle idaresi esnada hastalığının geçtiğini beyan ederek tekrar muayenesinin yapılmasını talep ve vazifesine mübaşeret ettirilmesini istemesi üzerine muayene edilerek mahalle tabbatından verilen raporunda bahsedilen hastalıktan eser görülemediği Meclis-i Umur-u Tıbbiye-i Mülkiye ve Sıhhiye-i Umumiye Riyaseti Vekâleti'nin tezkire-i cevabiyesinden anlaşılmıştır. Tavşanlı Nahiyesi Evkaf Memurluğu kadrosunun da boş olmasıyla 5 Zilkade 1330 (4 Teşrin-i Evvel 1328) tarihinde tekrar Tavşanlı Nahiyesi Evkaf Memurluğu'na tayin edilmiş ve 25 Teşrin-i Evvel 1328 tarihinde işe başlamıştır. Tavşanlı Nahiyesi Evkaf Memurluğu'nun vekaleten idare ettirildiği müddet için de Mehmet Adil Efendi'nin izinli olarak aldığı yarı maaşının kabul ve mahsup olunduğu 3 Mart 1329 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir (4 Mayıs 1329).¹³¹

¹³¹ BOA.DH.SAİD., No:179, s.273.

4.1.73. Mehmet Ali Efendi

Helvacıade Bahçıvan Ahmet Ağa'nın oğlu olan Mehmet Ali Efendi hicri 1277 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ve medreselerde eğitim görmüştür. Türkçe okuyup yazmaktadır.

25 Safer 1291 tarihinde 14 yaşındayken Kütahya Tahrir-i Emlak Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 11 Recep 1293 tarihinde 400 kuruş aylıkla geçici Aşar-ı Kul Muharrerliği'ne ve 2 Ramazan 1293 tarihinde 150 kuruş maaşla 3. Duhan Fabrikası Kitabeti'ne tayin edilmiş ise de 2 sene 1 ay sonra fabrikanın tatili cihetiyle 2,5 ay kadar açıkta kalmıştır. 2 Safer 1296 tarihinde 250 kuruş maaşla 4. Duhan Fabrikası Muavinliği'ne girmiş ve 15 Zilkade 1296 tarihinde imtihanla 300 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi hukuk kısmı Zabıt Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 25 Ramazan 1296 tarihinden zabıt kitabetine geçene kadar her ay 15 kuruş kesilmiştir. 7 Şevval 1297 tarihinde istifa emiştir. 4 Muharrem 1299 tarihinde 250 kuruş aylıkla Uşak Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti Refakati'ne girip, 16 ay sonra istifa etmiştir. 5 Cemaziyelahir 1303 tarihinde yine 250 kuruş maaşla Kütahya Rusum-u Sitte Müdüriyeti 2. Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 27 Safer 1301 tarihinde Kütahya Rusum-u Sitte Müdüriyeti merkez memuriyetine atandı, ancak bu sırada memuriyeti lağvedildiği için aylık 175 kuruş maaş ile piyade kolculuğuna girmiştir. 29 Rebiülevvel 1301 tarihinde 400 kuruş maaşla adı daha sonra düyun-u umumiye olarak değiştirilen Eskişehir Rusum-u Sitte memuriyetine alınmış ve 3 Rebiülahir 1301 tarihinde işe başlamıştır. 17 Cemaziyelahir 1301 tarihinde maaşı 50 kuruş düşürülmüştür.

Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'yle İdare-i Merkeziye Müdüriyeti Umumiyesi'nden yazılan mülahazalarda Mehmet Ali Efendi'nin vazifesine devam etmekte olduğu tasdik edilmiştir.

Uşak Kazası Tahrir-i Vergi Kitabet ve Refakati'nden ve Kütahya Rusum-u Sitte Müdüriyeti 2. Kitabeti'nden üzerinde herhangi bir zimmetin olmadığı, vazifesini layıkıyla yaptığı 18 Nisan 1299, 1 Kanun-u Evve 1299 ve 1 Ağustos 1304 tarihli mazbatalarla şehadetnamenin Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden onaylı suretleri yer almaktadır.

Maaşına 18 Safer 1307 (2 Teşrin-i Evvel 1305) tarihinde aşar varidatından 300 kuruşun zammıyla 650 yükseltilmiştir (26 Saferül 1313 ve 5 Ağustos 1311).

Mehmet Ali Efendi'nin muamelatça görülen birçok eksiklik, hata ve yolsuzluklarından dolayı 6 Zilkade 1312 (18 Nisan 1311) tarihinde 600 kuruş maaş ve becayış sureti ile tenzilen Gediz Kazası Düyun-u Umumiye memuriyetine nakil edilmiştir. 28 Şevval 1317 (16 Şubat 1315) tarihinde 700 kuruş maaşla terfi ederek İzmir Düyun-u Umumiye Nezareti Saruhan Sancağı Düyun-u Umumiye Baş Kitabeti'ne nakil edildiği Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Memurin Şubesi'nin 22 Haziran 1318 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.¹³²

4.1.74. Mehmet Ali Efendi

Mustafa Efendinin oğlu olan Mehmet Ali Efendi hicri 1270 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve cami-i şerifte bir miktar Arap okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1285 senesi Saferi'nde 15 yaşında mülazemetle Kütahya Sancağı Tahrir-i Emlak Kalemi'ne girip, 23 Cemaziyelahir 1289 tarihinde 190 kuruş maaşla Eğrigöz Nahiyesi Vukuat Kitabeti'ne tayin olduğu halde 18 Muharrem 1293 tarihinde kura neticesinde askere giderek Rusya Muharebeleri'nde bulunmuştur. 19 Recep 1297 tarihinde 250 kuruş maaş ile Uşak Kazasında Banaz Nahiyesi Vukuat Kitabeti'ne alınarak 20 Zilkade 1298 tarihinde maaşı 300 kuruşa çıkarılmıştır. 3 Zilkade 1302 tarihinde Yunan Meselesi sebebiyle silâh altına alınmış ve 10 ay hizmet ederek memlekete geri dönmüştür. Bu müddet zarfında maaşının tasadduku ailesine verilmiş ve 3 Zilhicce 1304 tarihinde 300 kuruş maaş ile Eğrigöz Nahiyesi Vukuat Kitabeti'nde tekrar göreve başlamıştır.

Eğrigöz Kazası Kaymakamlığı'yla Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi'nden yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Mehmet Ali Efendi'nin iktidarı memuriyetiyle münasip olduğu beyan edilmiştir (6 Zilkade 1309 ve 20 Mayıs 1308).¹³³

4.1.75. Mehmet Bahri Bey

2. Ordu-yı Hümayun Levazım Dairesi Reisi Mirliva Mustafa Rıza Paşa'nın oğlu olan Mehmet Bahri Efendi hicri 1303 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir.

¹³² BOA.DH.SAİD., No:61, s.277.

¹³³ BOA.DH.SAİD., No:39, s.263.

İptidai mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve Edirne Rüştîye-i Askerisi'nde müfredatta var olan dersleri okuyup şهادetname almıştır. Türkçe kitabet etmekte ve Fransızca konuşabilmektedir.

14 Recep 1323 (1 Eylül 1321) tarihinde 80 kuruş maaşla 2. Ordu-yu Hümayun Levazım Dairesi 3. Şubesi'ne mülazım tayin edilmiştir. 2. Ordu-yu Hümayun Levazım Dairesi 3. Şubesi riyasetinden yazılan mülahazada Mehmet Bahri Efendi'nin tercüme-i hal varakası münderecatı tasdik edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle mektep şهادetnamesi onaylı suretleri tercüme-i hal varakasıyla muhafaza ve tayin tarihi şubeye verilen kayıt suretiyle tasdik edilmiştir (14 Zilkade 1325 ve 6 Kanun-u Evvel 1323).¹³⁴

4.1.76. Mehmet Burhanettin Efendi

Mehmet Kasım Efendi'nin oğlu olan Mehmet Burhanettin Efendi hicri 1301 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini, rüşti ve idadi mekteplerinde müfredatta var olan dersleri okuyup, 7 Temmuz 1312 tarihinde rüşti ve 2 Ağustos 1317 tarihinde de ala derecede idadi şهادetnameleri almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Bir müddet Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 25 Rebiülevvel 1323 (16 Mayıs 1321) tarihinde 80 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyizliği'ne tayin olmuş ve aylık 150 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı Tahsil Kitabeti'ne nakline binaen 10 Cemaziyelahir 1325 (7 Temmuz 1323) tarihinde Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyizliği'nden ayrılarak, ertesi günü Kütahya Sancağı Tahsil Kitabeti'ndeki vazifesine başlamıştır.

Kütahya Sancağı Tahsilât Memurluğu'ndan ve Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan, Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'ndan ve Tahsilât İdaresi Muhasebe Mümeyyizliği'yle Müdürlüğü'nden yazılan mülahazata atfen Maliye Nezaret-i Celilesi'nden atanmış olduğu vazifeyi yerine getirmeye iktidarı yeterli olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle bahsedilen mektep şهادetnameleri ve bahsedilen hizmetlerde çalışma süresi, maaşının miktarı ve ayrılış sebepleri ile ilgili yapılan incelemeler neticesinde herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı, layıkıyla

¹³⁴ BOA.DH.SAİD., No:148, s.493.

vazifesini yaptığını içeren Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 22 Temmuz 1323 tarihli müzekkeresi tercüme-i hal varakasıyla şubece muhafaza edilmiştir (13 Safer 1327 ve 21 Şubat 1324).¹³⁵

4.1.77. Mehmet Cemal Efendi

Hacı Abbaszade Ali Ağa'nın oğlu olan Mehmet Cemal Efendi 29 Cemaziyelahir 1282 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ve medresede bir müddet tahsilde bulunduğu ve Türkçe okuyup yazdığı tercüme-i hal varakasında yazmaktadır.

21 Safer 1305 (27 Teşrin-i Evvel 1303) tarihinde kura neticesinde askere gidip, 27 Rebiülahir 1307 (19 Kanun-u Evvel 1305) tarihinde kademeli olarak başçavuşluk rütbesine ulaşmıştır. 23 Zilkade 1314 tarihinde Yunan Madalyası almış ve 20 Safer 1316 (28 Haziran 1314) tarihinde askerden terhis olmuştur. 5 Rebiülahir 1316 (11 Ağustos 1314) tarihinde Kütahya Sancağı Tapu Kalemi'ne mülazemetle, 19 Cemaziyelahir 1318 (1 Teşrin-i Sani 1316) tarihinde aidat ile Kütahya Sancağı merkez kazası Tapu Kalemi Kitabeti'ne ve 22 Rebiülahir 1320 (15 Temmuz 1318) tarihinde aidat ile Tavşanlı Nahiyesi Tapu Kitabeti'ne tayin edilmiştir. Defter-i Hakani Nezareti'nden Kütahya Mutasarrıflığı'ndan mütalasına atıf ile tercüme-i hal varakasının içeriğinin uygun olduğu tasdik edilmiştir.

Mehmet Cemal Efendi'nin askere giderek başçavuşluğa kadar yükselişi, askerlikten ihracı, 2. Ordu-yı Hümayun Müşiriyeti'nden verilen 28 Haziran 1314 tarihli tezkire ve Yunan Muharebe Madalyasını hak ettiğini gösteren padişah fermanının onaylı suretleri ve tapu kalemi kitabetine tayin tarihi, maaşı ve yaptığı görevlerden dolayı herhangi bir kusurunun olmadığı Kütahya Defter-i Hakani Memuriyeti'nden 23 Haziran 1318 tarihli tahriratı suretinde gösterilmiştir. Ayrıca çalışmakta olduğu vazifesine tayin tarihi muhasebe kaydına uygun olup zikir olunan suretlerle Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı sureti tercüme-i hali varakasıyla birlikte sicill-i ahval kaleminde muhafaza edilmiştir.

Mehmet Cemal Efendi hakkında ahali tarafından gösterilen hoş olmayan tavırlar neticesinde memuriyetinin devam etmesi uygun düşmeyeceğinden 5 Zilkade

¹³⁵ BOA.DH.SAİD., No:158, s.273.

1327 (7 Teşrin-i Evvel 1325) tarihinde 250 kuruş maaşla Eğrigöz Nahiyesi Tapu Kitabeti'ne nakil edildiği aşar-ı mahalliye atfen encümenin 861 numaralı kararından anlaşılmıştır.

Mehmet Cemal Efendi her ne kadar Eğrigöz Nahiyesi Tapu Kitabeti'ne tayin edilmiş ise de bu konudaki resmi emir gönderilmediğinden 11 Muharrem 1328 (11 Kanun-u Sani 1325) tarihinde tensikat kanunun 14. maddesine uygun olarak bir daha istihdam edilmemek üzere Tavşanlı Tapu Kitabeti'ndeki memuriyetine son verildiği Hüdavendigâr Vilayeti'nden gönderilen aynı tarihli tensik komisyonu mazbatasında belirtilmiş olmasına binaen bu şekilde memuriyet kaydının yerine getirilmesi encümenin 3 Şubat 1325 tarihli derkenarında kayıt edilmiştir.

Mehmet Cemal Efendi'nin yerine geçecek kişi gelene kadar yarı maaşla Tavşanlı Tapu Kitabeti Vekâleti'nde istihdamı mahalince uygun olduğu Kütahya Mutasarrıflığı'nın 22 Mart 1321 tarihli tahrirat-ı cevabiyesinden anlaşılmıştır.

Mehmet Cemal Efendi'nin 23 Muharrem 1327 (1 Şubat 1324) tarihinden 4 Şevval 1327 (6 Teşrin-i Evvel 1325) tarihine kadar 200 kuruş yarı maaşla Gediz Kazası Tapu Kitabeti Vekâleti'nde istihdam olunup, zimmet ve ilişkisi olmadığı Gediz Kazası Meclis İdaresi'nin 7 Teşrin-i Evvel 1325 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır (13 Recep 1328 ve 7 Temmuz 1326).¹³⁶

4.1.78. Mehmet Emin Efendi

Gediz Kazası aşar anbar memurluğundan emekli Mustafa Efendi'nin oğlu olan Mehmet Emin Efendi hicri 1284 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilmi giriş derslerini, mekteb-i rüştide ve medresede ulumul-yayı tahsil eylediği, rüştiyeden şهادetnamesi olmadığı tercüme-i hal varakasında belirtilmektedir.

Hüdavendigâr Vilayeti'nde Kütahya Sancağı Vergi Kalemî'ne mülazemet suretiyle beş sene kadar devam edip, 1 Rebiülevvel 1307 (14 Teşrin-i Evvel 1305) tarihinde askere alınmış ve zamanla çavuşluk rütbesine yükselmiştir. 5 Safer 1313 (15 Temmuz 1311) tarihinde Redif tezkeresi almıştır. 10 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde 250 kuruş maaşla Virancık Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiş, 14 Zilkade 1317 (1 Mart 1316) tarihinde umum sırasında 50 kuruş zam ile maaşı 300

¹³⁶ BOA.DH.SAİD., No:174, s.373.

kuruşa yükselmiştir.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdar Vekâleti'yle Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden ehliyeti vazifesini yapmaya yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Nüfus ve askerlik tezkereleri onaylı suretleri Virancık Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin tarihi ve maaş miktarını içeren Hüdavendigâr Vilayeti'nin 7 Kanun-u Evvel 1318 ve 15 Ağustos 1317 tarihli iki kıta tahriratı tercüme-i hal varakasıyla şubece muhafaza edilmiştir (26 Rebiülahir 1322 ve 6 Eylül 1322).¹³⁷

4.1.79. Mehmet Eşref Efendi

Kütahya Sancağı Tahrir-i Vergi memuru Mehmet Arif Efendinin oğlu olan Mehmet Eşref Efendi 5 Recep 1279 (10 Kanun-u Evvel 1278) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimler giriş derslerini ve medresede bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

23 Şevval 1299 (26 Ağustos 1298) tarihinde 20 yaşında iken 300 kuruş maaş ile Dağardı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiş, ancak 6 Şaban 1300 (31 Mayıs 1299) tarihinde istifa etmiştir. 16 Rebiülahir 1301 (1 Şubat 1299) tarihinde 400 kuruş maaşla Pazar Köyü Nahiyesi Tahrir-i Vergi Kitabeti'ne tayin olmuş, 16 Zilkade 1301 (25 Ağustos 1300) tarihinde 500 kuruş maaşla Ertuğrul Sancağı Vergi Kitabeti'ne ve daha sonra Uşak Kazası Vergi Kitabeti'ne nakli cihetiyle Ertuğrul Vergi Kitabeti'nden 3 Cemaziyelahir 1310 (11 Kanun-u Evvel 1308) tarihinde ayrılmış ise de pederinin Kütahya Vergi Memuru olduğu ahiren tahakkuk etmesiyle Uşak'a memuriyeti tehir edilmiştir. 12 Muharrem 1311 (14 Temmuz 1309) tarihinde 500 kuruş maaşla Sandıklı Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti'ne tayin edilmiştir.

Sandıklı Kazası Kaymakamlığı'ndan ve Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nden yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden işinin ehli olduğu ve bir derece terfi-i sınıfa iktidarı olduğu beyan edilmiştir.

Yapmış olduğu hizmetlerle ilgili yapılan araştırmalar neticesinde çalışma

¹³⁷ BOA.DH.SAİD., No:131, s.79.

süresi, maaşının miktarı, ayrılış sebeplerini beyan eden Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nin 20 Temmuz 1309 ve 2 Şubat 1309 tarihli derkenarlarını içeren müzekkere ve Dağardı Nahiyesi ve Ertuğrul Sancağı Vergi Kitabetleri'nden zimmetinde herhangi bir şey olmadığına dair Simav Kazası ve Ertuğrul Sancağı Meclis İdareleri'nin 21 Mart 1304 ve 14 Kanun-u Evvel 1308 tarihli mazbatalarının onaylı suretleri tercüme-i hal varakasıyla muhafaza edilmiştir (23 Muharrem 1314 ve 22 Haziran 1312).

Mehmet Eşref Efendi'nin 600 kuruş maaşla Aziziye Vilayeti Mal Müdürlüğü'ne memuriyetine nakil edilmesine binaen 15 Şaban 1313 (18 Kanun-u Sani 1311) tarihinde Sandıklı'dan ayrılarak 23 Şaban 1313 (25 Kanun-u Sani 1311) tarihinde Aziziye Mal Müdürlüğü'nde vazifesine başlamıştır. Hazinece memuriyetinin tasdik edildiği muhasebe-i umumiye-i maliyenin 28 Teşrin-i Sani 1311 tarihli ilmühaberiyile Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 29 Teşrin-i Evvel 1312 tarihli tahrirat-ı cevabiyesinden anlaşıldığı Maliye Sicill-i Ahval Şubesi'nin 31 Mayıs 1313 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi daha önce belirtildiği gibi Sandıklı Kazası Vergi Kitabeti'ne tayini 14 Temmuz 1309 tarihinde olmayıp 14 Şubat 1308 tarihinde olduğu Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nden verilen 22 Kanun-u Evvel 1319 tarihli tezkirede gösterildiği sicil şubesinin 6 Kanun-u Sani 1319 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin maaşı 9 Şevval 1304 (1 Mart 1313) tarihinde 540 kuruşa indirilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin yolsuz hareketleri, üzerine para geçirme ve maaşının her ay farklılık göstermesi üzerine ihbar edilmesi neticesinde 29 Cemaziyelahir 1317 (22 Teşrin-i Evvel 1315) tarihinde eli işten çektirilmiş ise de Mehmet Eşref Efendi hakkındaki ihbaratın şahsi husumetlerden dolayı iftiralarla kaynaklandığından 17 Rebiülahir 1319 (21 Temmuz 1318) tarihinde 540 kuruş maaşla Aziziye Vilayeti Mal Müdürlüğü'ne memuriyetine iade edildiği ve fakat tarih-i azlinden iade-i memuriyeti zamanına kadar geçen müddet için yarı maaş talep hakkı kalmamış olduğu Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 7 Mart 1316 tarihli tahriratı ve sicill-i maliyenin 9 Nisan 1317 tarihli zeyili suretleriyle muhasebe-i umumiye-i maliyenin 24 Nisan 1318 ve 25 Temmuz 1318 tarihli ilmühaberlerine atıf ile bahsedilen maliye sicil şubesinin 29

Nisan 1319 tarihli vukuat pusulasından gösterilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin mürettebat-ı hazine-i celile için vuku bulan tebligatı bildirmeyerek mürettebatı akim bırakması ve muamelat telgraflarını günü gününe göndermemesi ve kötü tavırları Kara Hisar Mutasarrıflığı'yla Muhasebeciliği'nden işar olunması üzerine 24 Recep 1320 (13 Teşrin-i Evvel 1318) tarihinde azledildiği Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 9 Eylül 1319 tarihli telgrafname-i cevabiyesinde beyan edilmiştir. Aziziye Vilayeti Mal Müdüriyeti memurluğundan dolayı Mehmet Eşref Efendi'nin zimmet ve ilişkisi olmadığı Aziziye Vilayeti Sicil İdaresi'nin 10 Temmuz 1319 tarihli mazbatasıyla muhasebe-i umumiye-i maliyeden verilen 4 Ağustos 1319 tarihli ilmühabere atıf ile şube-i merkumenin 5 Teşrin-i Sani 1319 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin vazifesine başlaması tarihinden itibaren yine 540 kuruş maaşla Çal Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilerek vazifesine başlama tarihinin bildirilmesi Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Aydın Vilayeti Defterdarlığı'na 23 Kanun-u Sani 1320 tarihinde bildirildiği muhasebe-i umumiye-i maliyenin 27 Kanun-u Sani 1320 tarihli ilmühaberine atıf ile maliye sicil şubesinin 19 Mart 1321 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin 17 Safer 1322 (21 Nisan 1320) tarihinde Çal'da vazifesine başlaması ve 9 Zilkade 1323 (23 Kanun-u Evvel 1321) tarihinde tahsildarat aidatını talimatına göre tevdi etmemesinden ve bazı yolsuzluğu görülmesinden dolayı azledilmiş ve daha sonra ilişkisi kesilerek beraat etmesiyle 21 Rebiülahir 1324 (1 Haziran 1322) tarihinde maaşıyla Bodrum Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 28 Muharrem 1325 (1 Haziran 1322) tarihinde Köyceğiz Kazası Mal Müdürlüğü'ne nakline binaen ayrılmış ise de nakil olduğu Köyceğiz Mal Müdürlüğü'nde istihdam olunmayıp 3 Rebiülahir 1325 (2 Mayıs 1323) tarihinde 900 kuruş maaşla Aydın Vilayeti Tadilat-ı Umumiye 4. Fırka Memurluğu'na tayin edildiği halde bahsedilen memurluğa hazinece başkasının tayini cihetiyle 3 Cemaziyelahir 1325 (11 Temmuz 1323) tarihinde azledilmiştir. Köyceğiz ve Bodrum Mal Müdürlükleri'nden dolayı zimmet ve ilişkisi olmadığı maliye sicil şubesinin Kanun-u Sani 1323 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin Divan-ı Muhasebatta müteşekkil Memurin Maliye İtimat Komisyonu'nda gerçekleştirilen imtihanı kazanmasıyla 2 Mart 1323 tarihli ve 51 numaralı ala dereceden şهادetname aldığı 13 Nisan 1324 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin daha önce bulunduğu Aziziye Kazası Mal Müdürlüğü'nden mürettebat-ı hazine için vuku bulan tebligat-ı bildirmeyerek mürettebatı akim bıraktığı ve muamelat telgraflarını günü gününe göndermediği yavaş davrandığı yazılmış ise de daha sonra beraat ederek hüsn-ü hizmet beraatine dair olan mazbatanın Meclis İdare-i Vilayetçe tasdik ile kendine verilmiştir. Aziziye Kazasına o zaman telgraf hattı uzatılmamış olmasından vilayet muhasebesince yürütülen tetkikat kayıtlarından ve tahkikattan anlaşıldığı Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 19 Kanun-u Sani 1319 tarihli tahrirat-ı cevabiyesinde beyan ve Maliye Meclisi'nin 10 Nisan 1324 tarihli kararıyla keyfiyet-i siciline tenzil edildiği 17 Mayıs 1324 tarihli vukuat pusulasında yazılmıştır.

Mehmet Eşref Efendi'nin Bitlis Vilayeti Muhasebe Mümeyyizliği'ne tayini Maliye Nezaret-i Celilesi'nin Memurin-i Mülkiye Komisyonu'na havale edilen tezkiresiyle İntihab-ı Memurin-i Maliye Komisyonu'nun ek mazbatasında gösterilmiş ve suret-i işara ve tedkik edilen tercüme-i halinin münderecatı çalıştırılmasına engel olacak derecede görülememiş olmasına nazaran tasdik-i memuriyeti hakkında verilen karar üzerine padişah tarafından verilen izinle 23 Cemaziyelevvel 1326 (9 Haziran 1324) tarihinde 810 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti Muhasebe Mümeyyizliği'ne tayin edilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin 16 Rebiülahir 1327 (23 Nisan 1325) tarihinde Bitlis'te vazifesine başladığı 18 Mayıs 1325 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.

Mehmet Eşref Efendi'nin çalışmış olduğu memuriyetlere dair elinde evrak olmaması hasebiyle beraatini ispat ve ilişkilerini kestikten sonra iktidar ve haline münasip bir memuriyete tayin olunmak üzere Bitlis Vilayeti Tensik Komisyonu'nca 17 Zilkade 1327 (17 Teşrin-i Sani 1325) tarihinde kadrodan çıkarılmıştır. Bitlis Vilayeti Muhasebe Mümeyyizliği'nde bulunduğu süre zarfındaki maaşlarından emekli sandığı aidatının uygun bulunduğu Bitlis Vilayeti Meclis İdaresi'nin mazbatasına atfen 17 Şubat

1325 tarihli vukuat pusulasında yazılmıştır.¹³⁸

4.1.80. Mehmet Fevzi Efendi

Kütahyalı Hacı Hüseyin Efendinin oğlu olan Mehmet Fevzi Efendi hicri 1277 senesinde Kütahya’da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan Arapçadan İzhar, Farsçadan Gülistan ile Fenn-i Hesap, Coğrafya ve Tarih okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

20 Muharrem 1296 (1 Kanun-u Sani 1294) tarihinde 18 yaşında iken 150 kuruş maaşla Kara Hisar-ı Sahip Telgraf Merkezi Muvassallığı’na tayin edilmiştir. 2 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde maaşı 142 kuruşa indirilmiştir. 8 Zilkade 1297 (1 Teşrin-i Evvel 1296) tarihinde 285 kuruş maaşla Kara Hisar-ı Sahip Telgraf Merkezi Muhabere Memuriyeti’ne nakil edilmiş, ancak 1 Cemaziyelevvel 1300 (28 Mart 1299) tarihinde muhaberatı tehire düşürdüğünden idareten azledilmiştir. 9 Şevval 1300 (1 Ağustos 1299) tarihinde 300 kuruş maaşla Seyyit Gazi Nahiyesi Aşar-ı Anbar Memuriyeti’ne tayin edilmiş ve 28 Şaban 1302 (31 Mayıs 1301) tarihinde memuriyetinin lağvıyla açıkta kalmıştır. 6 Recep 1303 (30 Mart 1302) tarihinde 400 kuruş maaşla Eskişehir Telgraf Muhabere Memuriyeti’ne tayin edilmiş ve 16 Recep 1306 (6 Mart 1305) tarihinde 400 kuruş maaşla Balıkesir Telgraf Merkezi Muhabere Memuriyeti’ne nakil edilmiştir.

Telgraf ve Posta Nezareti’nden tercüme-i hal varakası münderecatı sicil kalemince kayıtlarda yapılan incelemede sağlıklı olduğu tasdik edilmiştir.

Seyyit Gazi Nahiyesi aşar memuriyetindeki hizmeti Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi’nin 92 numara 25 Eylül 1309 tarihli tahrirat-ı cevabiyesinden musaddaktır (18 Muharrem 1316 ve 27 Mayıs 1314).

Mehmet Fevzi Efendi’nin 17 Rebiülahir 1311 (16 Teşrin-i Evvel 1309) tarihinde yine 400 kuruş maaş ve becayiş suretiyle Kara Hisar-ı Sahip Telgraf Merkez Muhabere Memuriyeti’ne nakil edildiği Telgraf ve Posta Şubesi’nin 8 Rebiülevvel 1314 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

¹³⁸ BOA.DH.SAİD., No:67, s.341-342.

Mehmet Fevzi Efendi'nin 9 Rebiülevvel 1314 (6 Ağustos 1312) tarihinde 380 kuruş maaşa ve becayiş suretiyle Kütahya Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyetine nakil olduğu Telgraf ve Posta Şubesi'nin 23 Muharrem 1315 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Fevzi Efendi'nin 19 Cemaziyelevvel 1322 (19 Temmuz 1320) tarihinden 5 Ramazan 1322 (31 Teşrin-i Evvel 1320) tarihine kadar Kütahya Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti vekâletinde istihdam olunduğu Telgraf ve Posta Şubesi'nin 11 Şubat 1323 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹³⁹

4.1.81. Mehmet Habib Efendi

Nalbant Yusuf oğlu Bekir'in oğlu olan Mehmet Habib Efendi hicri 1280 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve Kütahya Mekteb-i Rüştisi'nde müfredatta var olan dersleri okuyarak 8 Haziran 1299 tarihinde şهادetname almıştır. Daha sonra Kütahya'da Karagöz Paşa Medresesi'nde bir miktar ders gördüğü ve Türkçe okuyup yazdığı tercüme-i halinde belirtilmiştir..

1 Cemaziyelevvel 1305 (3 Kanun-u Sani 1303) tarihinde kura neticesinde askere alınmıştır. 10 Recep 1310 (17 Kanun-u Sani 1308) tarihinde tezkeresini alarak redif sınıfına nakil edilmiştir.

11 Zilkade 1314 (1 Nisan 1313) tarihinde 150 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı Piyade Tahsildarlığı'na tayin edilmiş ve 13 Zilkade 1317 (1 Mart 1316) tarihinde maaşı 200 kuruşa yükseltilmiştir. 24 Cemaziyelahir 1318 (6 Teşrin-i Evvel 1316) tarihinde vazifesinde eksikliği görülerek azledilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde kusurunun olmadığını ispat ederek 23 Zilkade 1318 (1 Mart 1317) tarihinde 300 kuruş maaş ile Eğrigöz Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan müşteriken ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden ehliyeti vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir.

¹³⁹ BOA.DH.SAİD., No:79, s.135.

Nüfus ve askerlik tezkereleriyle mektep şehadetnamesinin, Kütahya Tahsildarlığı'nda çalışma süresi, maaşının miktarı ve zammı, vazifesinden ayrılış sebebi ve temize çıkması, çalışmakta olduğu vazifesine tayini ve maaşının miktarını gösteren Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 3 Mayıs 1314 tarihli mazbatasının onaylı sureti ile Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 19 Mart 1318 tarihli mazbatasını tercüme-i hal varakasıyla beraber şubede mahfuzdur (29 Muharrem 1325 ve 1 Mart 1323).¹⁴⁰

4.1.82. Mehmet Hamdi Efendi

Uşaklı Hacı İbrahim Ağanın oğlu olan Mehmet Hamdi Efendi 9 Rebiülevvel 1269 (8 Kanun-u Evvel 1268) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini, Arapçadan Zuhur'a ve Farsçadan mübadi-i ulum-u diniyeyi arabiden zuhura ve bir miktar Farisi okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1287 Zilhiccesi'nin ortalarında (1286 senesi Şubat sonlarında) 18 yaşında iken Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemî'ne mülazemetle girmiş, 3 sene kadar çalışmıştır. 1289 senesinde kura neticesinde askere alınmıştır. 22 Şevval 1290 (1 Kanun-u Evvel 1289) tarihinde Tophane-i Amire 2. Zayi Alayı'nın 1. Taburu'nun 5. Bölüğü'ne kayıt olmuş, bir müddet sonra nefer-i kayıt olunup bir müddet Tophane-i Amire 2. Zayi Alayı'nın 3. Taburu'nun 3. Bölüğü'ne Başçavuş olmuştur. Alay kaleminde hesap işleriyle alakadar olmuştur. 1297 Senesi Rebiülevveli ortalarında (1295 senesi ortalarında) vuku bulan Kütahya Redif Mukaddem Taburu'nun 3. Bölüğü'ne Başçavuş olarak nakil edilmiş ise de 1298 senesi Rebiülevveli başlarında (1296 senesi Kanun-u Sanisi sonlarında) askerlik vazifesini tamamlayarak tezkeresini almış, ancak kaybetmiştir. 24 Cemaziyelahir 1299 (1 Mayıs 1298) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Evrak Kitabeti'ne tayin edilmiş ve Evkaf-u Hümayun Nezaret-i Celilesi'nin 18 Kanun-u Sani 1299 tarihli tahrirat-ı cevabiyesiyle memuriyeti tasdik edilmiştir. Mehmet Hamdi Efendi'nin tercüme-i hali tafsilat-ı muharreye uygun olduğu ve vazifesini layıkıyla yerine getirdiği Hüdavendigâr Vilayeti Evkaf Muhasebeciliği'nden ve Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'yla Evkaf Müdüriyetleri'nden yazılan mütala-i müşterekeden tasdik olunmuştur. Mehmet Hamdi Efendi'nin Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemî'ne devam süresi ve vazifesini layıkıyla yerine getirip herhangi olumsuz bir durum olmadığı

¹⁴⁰ BOA.DH.SAİD., No:141, s.217.

Kütahya Sancağı Tahrirat Müdürlüğün'den verilen ve meclis idaresinden tasdik kılınan 18 Temmuz 1313 tarihli ilmühaberden anlaşılmıştır. Askeriyede hizmet süresi ile aldığı redif tezkeresinin kaybolduğu Hüdavendigar Vilayeti Vali Vekâleti'nin 20 Teşrin-i Evvel 1313 tarihli 113 numaralı tahrirat-ı cevabiyesinden, evkaf kitabetine tayin tarihi ve maaşının miktarı sicil idaresinin 27 Teşrin-i Evvel 1313 tarihli 142 numaralı müzekkeresi üzerine evrak kaleminden verilen Evkaf-ı Hümayun Nezaret-i Celilesi'nin mezkûr tahrirat-ı cevabiyesi sureti ile tahrirat-ı mevcudedden anlaşılmıştır. Bahsedilen ilmühaber ve tahrirat sureti tercüme-i hal varakasıyla Evkaf-ı Hümayun Sicil Şubesi'nde muhafaza edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi görülerek kendisine verilmek üzere tahrirat mahalline iade ve irsal edilmiştir (27 Safer 1317 ve 23 Haziran 1315).

Mehmet Hamdi Efendi'nin 26 Safer 1322 (29 Temmuz 1320) tarihinde 400 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Evkaf Memurluğu'na terfi edildiği Evkaf-ı Hümayun Sicil Şubesi'nin o konudaki vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Hamdi Efendi'nin 24 Şaban 1322 (20 Teşrin-i Evvel 1320) tarihinde Eskişehir'de vazifesine başladığı Hüdavendigar Vilayeti Evkaf Muhasebeciliği Vekâleti'nin 23 Teşrin-i Evvel 1320 tarihli yazısından anlaşıldığı Evkaf-ı Hümayun Sicil Şubesi'nin bu konudaki vukuat pusulasında bildirilmiştir.

Mehmet Hamdi Efendi'nin 17 Zilkade 1327 (17 Teşrin-i Sani 1325) tarihinde mahalince gerçekleştirilen tensikatta 750 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Evkaf Memurluğu'na terfi ettirilerek nakil edildiği 19 Temmuz 1326 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.¹⁴¹

4.1.83. Mehmet Hamdi Efendi

Hasan Efendi'nin oğlu olan Mehmet Hamdi Efendi hicri 1291 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve rüştiye mektebinde müfredatta olan dersleri tahsil ederek 4 Temmuz 1304 tarihinde şehadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Kütahya Sancağı Vergi Kalemî'ne 2 sene mülazemet suretiyle devam etmiş ve 5 Rebiülahir 1319 (9 Temmuz 1317) tarihinde 300 kuruş maaş ile Aziziye Kazası 1. Fırka-i Tahririye messahlığına tayin olunmuştur. 10 Cemaziyelevvel 1320 (11 Ağustos

¹⁴¹ BOA.DH.SAİD., No:90, s.297.

1318) tarihinde yine 300 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Fırka-i Tahririyesi Messahlığı'na nakil edilmiş ve 21 Ramazan 1325 (15 Teşrin-i Evvel 1322) tarihinde vazifesini tamamlayarak Eskişehir Kazası Fırka-i Tahririyesi messahlığı vazifesinden ayrılmıştır. 5 Zilkade 1325 (27 Teşrin-i Sani 1323) tarihinde yine 300 kuruş maaş ile Eskişehir Seyyar Fırka-i Tahririyesi messahlığına tayin olunmuş, ancak 23 Muharrem 1326 (13 Şubat 1323) tarihinde memuriyeti terk ile merkez livaya gelmiş ve maaşını almadıkça gidemeyeceğini beyan etmiştir. Bunun üzerine azledilip kaydı silinmiştir. 5 Recep 1326 (22 Temmuz 1324) tarihinde 250 kuruş maaş ile Eğrigöz Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Kütahya Sancağı Vergi Memurluğu'yla Muhasebeci Mutasarrıflığından müşteriken, Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'ndan ayrı ayrı ve Varidat Muhasebesi Tahrir Kalemi Mümeyyizliği'yle Muhasebeciliği Muavinliği'nden müşteriken yazılan mülahazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden iktidarı vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle mektep şهادetnamesi ve çalışmış olduğu vazifelerdeki hizmet süresi, maaşının ne kadar olduğu, kaydının silindiğini bildiren kayıt, ayrılış sebebi ve herhangi bir kusuru olmadığını içeren müddet-i istihdam ve maaşatı ile terkin kaydı ve infakak esbabını ve beratını mütezammin Aziziye ve Eskişehir Kazaları'yla Kütahya ve Ertuğrul Sancakları Meclis İdaresi'nin 19 Ağustos 1318, 5 Teşrin-i Evvel 1323, 13 Kanun-u Evvel 1323 ve 22 Mayıs 1324 tarihli mazbatasını onaylı sureti ve suret-i ve Hüdavendigâr Vilayeti'nde 26 Teşrin-i Sani 1321 ve 27 Mart 1325 tarihli ve Varidat Muhasebesi Derkenarı kaydı ve Kayıt Pusulası tercüme-i hal varakasıyla şubece muhafaza edilmiştir (10 Cemaziyevvel 1327 ve 15 Haziran 1325).¹⁴²

4.1.84. Mehmet Hilmi Efendi

Ekmekçizade İbrahim Efendinin oğlu olan Mehmet Hilmi Efendi hicri 1271 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Kazası Medresesi'nde Sarf ve Nahiv-i Arabi okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

1288 senesinde 17 yaşında olduğu halde Kütahya Defter-i Hakani Kalemi'ne ve 1289 senesinde Eskişehir Meclis-i Deavi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 1291

¹⁴² BOA.DH.SAİD., No:152, s.425.

senesi Rebiülahiri'nde 250 kuruş maaşla Eskişehir Belediye Dairesi Kitabeti'ne tayin olmuş ve 1293 senesi Rebiülevveli'nde istifa ederek 600 kuruş maaşla Gediz Kazası Aşar Baş Kitabeti'ne memur olmuş, ancak 1293 senesi Zilkadesi'nde görev süresi bittiği için açıkta kalmıştır. 2 Cemaziyelahir 1294 tarihinde 750 kuruş maaşla Uşak Kazası Aşar Baş Kitabeti'ne girmiş, ancak 1295 senesi Saferi'nde vazifesi bitmesine rağmen 9 Rebiülevvel 1295 tarihinden 1295 Cemaziyelevvelisi'ne kadar 600 kuruş maaş ile Uşak Kazası Taadad-ı Ağnam Kitabeti'nde istihdam olunmuştur. Yine 1295 senesi Şevvali'nde 235 kuruş maaşla Meclis-i Deavi Kitabeti'ne tayin edilmiş, 1296 senesi Zilhiccesi'nde 400 kuruş maaşla Bidayet Mahkemesi 1. Kitabeti'ne ve 1297 senesi Şabanı'nda 400 kuruş maaşla Eskişehir Bidayet Mahkemesi 1. Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 1299 senesi Şevvali'nde ayrılıp 9 Zilkade 1300 tarihinde 400 kuruş maaş ile Uşak Kazası Bidayet Mahkemesi Mukavelat Muharrirliğine'ne memur olmuştur. Bulunduğu memuriyetlerden infisal, ikmal ve tahvil suretleriyle ayrılmış ve çalıştığı süre zarfında herhangi bir durumdan dolayı suçlu bulunmamıştır.

Bidayet Mahkemesi Riyaseti'nden yazılan mülahazada Mehmet Hilmi Efendi musaddaktır ve Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Adliye Müfettişliği'nden Mehmet Hilmi Efendi'nin ahvali reisin tasdikinden anlaşılmıştır ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi 'işbu mülahaza musaddaktır', denilmiştir (3 Safer 1304 ve 20 Teşrin-i Evvel 1302).¹⁴³

4.1.85. Mehmet Hurşit Efendi

Abdullah Efendi'nin oğlu olan Mehmet Hurşit Efendi hicri 1287 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve Darül-Talim isimli özel okulda 5 sene kadar Arapçadan Sarf ve Nahiv okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1307 tarihinde 21 yaşındayken Dersaadet Telgrafhanesi'ne mülazemetle girmiştir. 20 Safer 1311 (22 Ağustos 1309) tarihinde 712 kuruş maaşla Yemen Vilayeti'nde Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti'ne tayin edilmiştir.

Telgraf ve Posta Nezareti'nden vazifesini layıkıyla yerine getirmekte olduğu tasdik edilmiştir.

¹⁴³ BOA.DH.SAİD., No:12, s.209.

Memuriyeti sicil ve muhasebe kalemleri kayıtlarına uygun olduğu gibi şubece aynen görülen Osmanlı Nüfus Tezkiresi kendisine iade edilmiştir (4 Rebiülevvel 1314 ve 1 Ağustos 1312).

Mehmet Hurşit Efendi'nin 10 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde gerçekleştirilen tenkih kanununda maaşı 140 kuruşa indirildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 4 Zilhicce 1312 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Hurşit Efendi'nin maaşı 6 Rebiülevvel 1317 (1 Ağustos 1315) tarihinde 1000 kuruşa yükseltildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 27 Şevval 1317 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Hurşit Efendi'nin maaşı 5 Zilhicce 1320 (19 Şubat 1318) tarihinde 1500 kuruşa yükseltildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 26 Zilhicce 1321 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.

Mehmet Hurşit Efendi'nin 21 Rebiülahir Hamidiye Hicaz Demir Yolu Madalyası ihsan buyrulduğu ve 12 Şaban 1324 (11 Eylül 1322) tarihinde Kamran Telgraf ve Posta Müdürlüğü'ne nakil edildiği 11 Nisan 1323 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir.¹⁴⁴

4.1.86. Mehmet İrfan Efendi

Bahriye Binbaşılığı'ndan emekli Hacı Mehmet Sıtkı Efendi'nin oğlu olan Mehmet İrfan Efendi 23 Muharrem 1300 (22 Teşrin-i Sani 1298) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini okumuş ve Mekteb-i İdadi-i Mülki'de tahsilini tamamlayıp şهادetname almıştır.

3 Cemaziyelevvel 1319 (14 Ağustos 1318) tarihinde Kütahya Sancağı Tahrirat kalemine mülazemeten girmiştir. 28 Cemaziyelahir 1324 (5 Ağustos 1322) tarihinde Kütahya Sancağı Ziraat Bankası Şubesi'ne, 16 Şevval 1324 (19 Teşrin-i Sani 1322) tarihinde 250 kuruş maaş ile imtihan neticesinde Uşak Kazası Ziraat Bankası Muhasebe Kitabeti Refakati'ne tayin edilmiştir. Ancak Uşak Kazası'nın havası yapısına uygun gelmediği için 15 Rebiülevvel 1325 (15 Şubat 1323) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 12 Cemaziyelahir 1325 (9 Temmuz 1323) tarihinde 80 kuruş maaşla tahrirat kalemine

¹⁴⁴ BOA.DH.SAİD., No:70, s.115.

tayin edilmiştir.

Maaşının miktarı muhasebe kaydına muvafık olup tercüme-i hali Kütahya Mutasarrıflığı ve Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği'nden tasdik edilmiştir. Mekteb-i idadi şهادetnamesi ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve beraat zimmeti mazbataları onaylı suretleri tecüme-i hali komisyon-u umumiyece muhafaza edilmiştir (17 Teşrin-i Sani 1323 ve 24 Şevval 1325).¹⁴⁵

4.1.87. Mehmet Kazım Efendi

Topçuoğlu Hafız Hasan Efendinin oğlu olan Mehmet Kazım Efendi 17 Zilkade 1282 (21 Mart 1282) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve mekteb-i rüştide müfredatta var olan dersleri okuyup şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

21 Şevval 1301 (1 Ağustos 1300) tarihinde 19 yaşında iken Kütahya Sancağı Evkaf İdaresine mülazemetle girmiştir. 21 Zilhicce 1310 (23 Haziran 1309) tarihinden itibaren maaş almak üzere 21 Ramazan 1310 (27 Mart 1309) tarihinde 150 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.

Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'yla Evkaf Müdürlüğü'nden tercüme-i hal varakası içereğinin merbutu evrak salonuyla bu konudaki tahkikattan anlaşıldığı tasdik edilmiş ve Hüdavendigâr Vilayeti Evkaf Muhasebeciliği'nden teyit edilmiştir.

Maaşının miktarıyla tahsisi tarihleri cihan idaresinden verilen 22 Rebiülevvel 1311 tarihli 584 cihan ve 1768 tafsil numaralı ilmühabere mutabıktır. Mekteb-i rüştüden aldığı 1 Şubat 1301 ve Haziran 1300 tarihli şهادetnamenin onaylı sureti tercüme-i hal varakasıyla Evkaf-u Hümayun Sicill-i Ahval Şubesinde mahfuzdur.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi kendisine verilmek üzere iade edilmiştir (5 Rebiülevvel 1314 ve 11 Ağustos 1312).¹⁴⁶

4.1.88. Mehmet Muammer Efendi

Eski Müdda-i Umumi Muavini Hüseyin Ağâh Efendi'nin oğlu olan Mehmet Muammer Efendi hicri 1292 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Ankara Vilayeti

¹⁴⁵ BOA.DH.SAİD., No:146, s.119.

¹⁴⁶ BOA.DH.SAİD., No:73, s.25.

Kırşehir Rüştîye Mektebi'nde okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1 Cemaziyelevvel 1308 (1 Kanun-u Evvel 1306) tarihinde 16 yaşında 140 kuruş maaşla Hüdavendigar Vilayeti Kütahya Sancağı Belediye Meclisi Mukayyetliği'ne tayin olmuştur. 5 Cemaziyelevvel 1314 tarihinde 150 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Tarik-i Bedelat-ı Nakdiye Kitabeti'ne ve 3 Safer 1315 (22 Haziran 1313) tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Nafia Komisyonu Kitabeti'ne nakil edilmiştir.

Kütahya Mutasarrıflığı'yla Ticaret ve Nafia Nezareti taraflarından yazılan mülahazalardan Mehmet Muammer Efendi'nin hizmet kitabetini ifaya muktedir olduğu Ticaret ve Nafia Nezareti'nden tasdik edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle Kırşehir Rüştî Mekebi şهادetnamesi, Kütahya Belediye Meclisi'nin ve Nafia Komisyonu'nun mazbatalarının onaylı suretleri tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (19 Recep 1316 ve 21 Teşrin-i Sani 1314).

Mehmet Muammer Efendi'nin alkole olan bağımlılığından dolayı vazifesini hakkıyla ifa edemeyerek vazifesini aksattığı Hüdavendigar Vilayeti'ne bildirildiği 26 Recep 1321 (5 Teşrin-i Evvel 1319) tarihinde açığa çıkarıldığı Ticaret ve Nafia Nezareti Sicil Şubesi'nin 25 Kanun-u Evvel 1322 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.¹⁴⁷

4.1.89. Mehmet Müslim Efendi

Pazar Ağazade Hafız Ömer Ağa'nın oğlu olan Mehmet Müslim Efendi hicri 1302 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve mekteb-i idadi-i mülkide müfredatta var olan dersleri okuyup 25 Ağustos 1318 tarihinde aliyyülâlâ derecede mekteb-i idadi şهادetnamesi almıştır.

Kütahya Ziraat Bankası Şubesi'ne bir müddet mülazemetle devam ettikten sonra 20 Rebiülevvel 1324 (1 Mayıs 1322) tarihinde 250 kuruş maaşla Simav Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitabeti Refakati'ne tayin olarak vazifesine başlamıştır.

Simav Kazası Kaymakamlığı'ndan Mehmet Müslim Efendi'nin vazifeyi yerine getirebilecek durumda olduğu ve Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nden vazifesini

¹⁴⁷ BOA.DH.SAİD., No:78, s.465.

yerine getirmekte bulunduğu tasdik edilmiştir.

Mekteb-i idadi-i mülki şehadetnamesiyle Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı sureti tercüme-i hal varakasıyla muhafaza edilmiş olup 40 kuruş maaşla vazifesine başlama tarihi ve tayin edildiği tarih idare-i muhabereden anlaşılmıştır (11 Recep 1325 ve 7 Ağustos 1323).¹⁴⁸

4.1.90. Mehmet Nafiz Efendi

Kütahyalı Hacı İsmail Hakkı Ağa'nın oğlu olan Mehmet Nafiz Efendi hicri 1305 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Hadikatül-maarif Mekteb-i İptidaisi'nde dini ilimlere giriş derslerini ve mekteb-i idadi-i mülkisinde müfredatta var olan dersleri tahsil edip aliyyüylala derecelerde olmak üzere 5 Temmuz 1316 tarihinde mekteb-i idadi ve 2 Teşrin-i Evvel 1321 tarihinde sınıf-ı rüştiye ve idadi-i mülki şehadetnameleri almıştır.

Kütahya Ziraat Bankası Şubesi'ne bir müddet mülazemetle devam ettikten sonra 11 Cemaziyelevvel 1325 (9 Haziran 1323) tarihinde 250 kuruş maaşla Uşak Kazası Ziraat Bankası Sandığı Refik-i Saniği'ne tayin edilerek vazifeye başlamıştır.

Uşak Kazası Kaymakam Vekâleti'nden Mehmet Nafiz Efendi'nin vazifesini yerine getirmekte olduğu ve Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nden de vazifesinin başında olduğu tasdik edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve mektep şehadetnameleri şubece aynen görülerek iade edilmiş ve yeni hizmetinde vazifeye başlama tarihiyle maaşının miktarı evrak-ı muhabereden bildirilmiştir (6 Cemaziyelevvel 1327 ve 13 Mayıs 1325).

Mehmet Nafiz Efendi'nin efrad-ı cedide-i askeriyeden olması hasebiyle daire-i askeriyece taburuna sevk edilmiş olduğundan 24 Zilhicce 1327 (24 Kanun-u Evvel 1325) tarihinde memuriyetinden ayrıldığı, üzerinde zimmet ve ilişkisi olmadığı 11 Haziran 1326 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.¹⁴⁹

¹⁴⁸ BOA.DH.SAİD., No:142, s.423.

¹⁴⁹ BOA.DH.SAİD., No:160, s.241.

4.1.91. Mehmet Nuri Paşa

Kuzattan Kütahyalı müteveffa Zeki Efendi'nin oğlu olan Mehmet Nuri Paşa hicri 1266 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ilimlere giriş derslerini, mekteb-i rüştide, mekteb-i idadi ve harbi-i şahanede müfredatta olan dersleri tahsil ettikten sonra erkân-ı harp sınıfından şهادetname almıştır. Türkçeden başka Fransızca ve Almanca konuşmakta ve biraz da kitabet etmektedir.

26 Rebiülahir 1289 (20 Haziran 1288) tarihinde mülazım-ı sanilik ve 21 Cemaziyelevvel 1290 (3 Temmuz 1289) tarihinde mülazım-ı evvellik rütbeleri verilmiştir. İki sene erkân-ı harp sınıfına devam ile 26 Cemaziyelahir 1291 (28 Temmuz 1290) tarihinde erkân-ı harp yüzbaşılığına terfi ve 1291 Recebi'nde (ağustos 1290) Hassa-i Atik 6. Alayı'nın 2. Taburuna, daha sonra Süvari 1. Alayı'na ve 12 Şaban 1292 (1 Eylül 1291) tarihinde muhassasat-ı askeriyesi dâhil olduğu halde 700 frank maaş ve bir maaş nisbetinde harcırah ile Berlin Sefaret-i Seniyesi Ateşemiliterliğine tayin edilmiştir. Almanca öğrenimi için Berlin'e gitmeden önce Dar-ı Şura-yı Askeri kararıyla 8 ay Viyana'da kalmıştır. 28 Recep 1293 (6 Ağustos 1292) tarihinde rütbesi kolağalığına terfi edilmiş ve zikir olunan ateşemiliterlik esnasında Berlin Kongresine merbut ve düvel-i müntehap memuriyet-i askeriyesinden mürekkep tahdid-i hudut komisyonu fennisi azalığında ve daha sonra top fabrikasının tecrübe mahali olan “-----” civarında icra olunan büyük top tecrübelerinde Almanya İmparatoru'nun huzurunda Strazburg ve ----- nam ordu merkezlerinde icra kılınan büyük muharebe manevralarında memuren bulunduktan sonra 1297 Şevvali'nde (Eylül 1296) dersaadete gelmiştir. 27 Zilkade 1297 (18 Teşrin-i Evvel 1296) tarihinde rütbesi binbaşılığa terfi ile yeniden askeri telgraf bölüğünün teşkili ve kavaid mahaliyesinin tanzim ve tertibi memuriyetine atanmıştır. Hicri 1298 (1297) senesinde vazifesine ek olarak mekatib-i rüştiye-i askeriyede ders vermiş ve 1299 senesi Recebi sonunda (Mayıs 1298) Erkan-ı Harbiye Riyaset-i Sanisi Muavinliği'yle Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Dairesi'ne tayin edilmiştir. 6 Muharrem 1300 (5 Teşrin-i Sani 1298) tarihinde padişah tarafından kaymakamlık rütbesi taltif edilmiştir. 1300 senesi Cemaziyelevvelisi ortasına (Mart 1299) kadar taht-ı riyasete melhame-i hazret-i hilafetpenahide müteşekkil teftiş-i askeri komisyon-u âlisinde münşep tensikat-ı askeriye komisyon-u fevkaladesi muvakkat azalığında bulunarak şehir-i ramazan-ı şerifinde (Temmuz 1299) Almanya'ya gönderilen zabitanın sevk ve ikamesi için 70 Osmanlı altını maaşla, ikinci olarak Berlin'e azimetle

o esnada Gazi Ahmet Muhtar Paşa hazretlerinin refakatine tayin edilerek Hamburg'ta gerçekleştirilen büyük manevralarında bulunduktan sonra dersaadete gelerek ve memuriyet-i sabıkada devam edip bu arada bazı hususi ve fevkalade komisyonlarda dahi bulunmuştur.

21 Zilkade 1302 (20 Ağustos 1301) tarihinde rütbesi miralaylığa terfi etmiş ve erkân-ı mezkure 2. şubeden memur buyrulup, 1303 senesi Saferi'nde (Teşrin-i Sani 1301) 50 lira zam ile Rumeli-i Şarki Valiliği inzamamıyla fevkalade komiserliğine tayin edilen merhum Cevdet Paşa refakatine askeri memur sıfatıyla tayin edilmiş ise de merhum Cevdet Paşa'nın gitmesinin tehir etmesinden dolayı gitmemiş ve 25 Şaban 1304 (7 Mayıs 1303) tarihinde yine rütbesi mirlivalığa terfi edilmiş ve Mecidi Kışla-yı Hümayunu Kumandanlığı'na atanmıştır. 9 Şevval 1308 (6 Mayıs 1307) tarihinde başkaca 10000 kuruş maaşla padişahın yaverliği vazifesini yerine getirmiş ve 1309 senesi Saferi sonunda (24 Eylül 1307) feriklik rütbe-i refiası tevcih buyrulmuştur. 24 Rebiülevvel 1310 (4 Teşrin-i Evvel 1313) tarihinde maaşı 12000 kuruşa düşmüştür.

21 Muharrem 1301 tarihinde 3. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı, 13 Zilkade 1302 tarihinde gümüş imtiyaz madalyaları, 20 Şevval 1306 tarihinde 2. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı, 29 Ramazan 1306 tarihinde 2. Rütbeden Osmanî Nişan-ı Âlisi, 29 Ramazan 1307 tarihinde altın imtiyaz madalyaları, 1308 senesi Rebiülahir sonunda 1. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı, 1310 senesi Ramazanı'nda 1. Rütbeden Osmanlı Nişanı, 8 Cemaziyelahir 1314 tarihinde Murassa Osmanlı Nişanı ve 17 Ramazan 1316 tarihinde Murassa Mecidi Nişan-ı Zîşanı ihsan edilmiştir. Berlin Sefaret-i Seniyyesi Ateşemiliterliği esnasında Purusya'nın 3. Rütbeden Kırmızı Kartal Nişanı ve devletlü Gazi Muhtar Paşa hazretleri refakatinde bulunduğu esnada 2. Rütbeden Taç Nişanı verilmiştir.

Hazret-i şehriyari atufetlü Hacı Ali Bey Efendi hazretleri tarafından yazılan mülahazada Mehmet Nuri Paşa'nın mühr-ü zatisi tasdik kılınmıştır.

Hizmet-i celile-i mezkureye memuriyet tarihi ve maaşının miktarı terakki ve tecili Hazine-i Hassa-i Şahane Nezaret-i Aliyesi'nin 12 Kanun-u Evvel 1315 tarihli tezkiresinde ve Murassa Osmanî ve Mecidi Nişan-ı Zîşanları'na nailiyeti tarihleri Teşrifatı Divan-ı Hümayunun 2 Rebiülevvel 1319 tarihli müzekkeresinde beyan

edilmiştir (15 Zilhicce 1320 ve 12 Mart 1318).¹⁵⁰

4.1.92. Mehmet Rasim Efendi

Kütahya Sancağı eski Nafia Başkâtibi Ahmet Efendi'nin oğlu olan Mehmet Rasim Efendi 19 Recep 1303 (11 Nisan 1302) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Valdesi cihetle sülale-i tahire-i hazret-i Mevlana'ya mensup olduğu tercüme-i halinde belirtilmiştir. Kütahya Mekteb-i İptidasi'nde ilme giriş derslerini okumuş, Kütahya Mekteb-i İdai-i Mülkisi'ne 3 sene kadar devam ettikten sonra Daruş-şafakaya kabul edilip, 6 sene müfredatta var olan dersleri okumuş ise de rahatsızlığından dolayı tamamlayamamış ve sadece tasdikname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi'ne devam etmekte iken 18 Zilhicce 1325 (9 Kanun-u Sani 1323) tarihinde 100 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Belediye Dairesi Kontratu Kitabeti'ne tayin edilmiş ve 29 Zilhicce 1325 (20 Kanun-u Sani 1323) tarihinde 200 kuruş maaşla hapishane kitabetine terfi edilmiştir. Tercüme-i hal varakası Kütahya Mutasarrıflığı ve Hüdavendigar Vilayeti Valiliği'nden tasdik edilmiştir.

Memuriyet tarihi ve maaşının miktarı Kütahya Sancağı Muhasebe kaydına muvafık olup, Osmanlı Nüfus Tezkiresiyle Daruş-şafaka Mektebi'nin tasdiknamesi onaylı sureti tercüme-i hal varakasına bağlı olarak Komisyon-u Hususice muhafaza edilmiştir (26 Cemaziyelahir 1326 ve 12 Temmuz 1324).¹⁵¹

4.1.93. Mehmet Rifat Efendi

Hacı Mustafa Bey'in oğlu olan Mehmet Rifat Efendi hicri 1265 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Özel hocadan ilme giriş dersleri ile biraz Arapça okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

30 Zilhicce 1281 (14 Mayıs 1281) tarihinde mülazemetle Kütahya Sancağı Tahrir Kalemine girip 29 Muharrem 1283 (1 Haziran 1282) tarihinden 7 Zilkade 1283 (29 Şubat 1282) tarihine kadar 250 kuruş, 9 Zilkade 1283 (1 Mart 1283) tarihinden 29 Zilkade 1285 (29 Şubat 1284) tarihine kadar 208 kuruş ve 29 Zilkade 1285 (1 Mart 1285) tarihinden 2 Muharrem 1289 (29 Şubat 1287) tarihine kadar 190 kuruş maaşlar ile

¹⁵⁰ BOA.DH.SAİD., No:112, s.1-2.

¹⁵¹ BOA.DH.SAİD., No:155, s.105.

Kütahya Sancağı messahlığında istihdam olunup memuriyetinin lağvı neticesinde 15 Rebiülevvel 1289 (11 Mayıs 1288) tarihinde 190 kuruş aylıkla Gediz Kazası Nüfus ve Vukuat Kitabeti'ne tayin edilmiştir. 8 Cemaziyelahir 1289 (1 Ağustos 1288) tarihinde maaşı 300 kuruşa yükseltilmiştir. 4 Recep 1290 (15 Ağustos 1289) tarihinde 330 kuruş maaş ile Eskişehir Kazası ve 7 Muharrem 1292 (1 Şubat 1290) tarihinde 140 kuruş aylıkla Gümüş Nahiyesi Nüfus ve Vukuat Kitabeti'ne nakil edilmiş, ancak silâhı altına alınmasından dolayı 15 Safer 1293 (1 Şubat 1291) tarihinde ayrılmıştır. Zamanla başçavuş olup 28 Zilkade 1296 (31 Teşrin-i Evvel 1295) tarihinde terhis olmuştur. 22 Cemaziyevvel 1297 (20 Nisan 1296) tarihinde 250 kuruş maaş ile Eğrigöz Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne edilmiştir. Vergi muamelatınca hakkında vuku bulan şikâyet üzerine 20 Cemaziyevvel 1308 (20 Kanun-u Evvel 1306) tarihinde Eğrigöz Nahiyesi Vergi Kitabeti'nden ayrılmış ise de yürütülen tahkikat neticesinde suçsuz olduğu anlaşılmaması neticesinde 20 Şaban 1311 (14 Şubat 1309) tarihinde 200 kuruş aylıkla Gümüş Nahiyesi Zabıta-i Mülkiye memuriyetine tayin edilmiştir. Nüfus-u redif tezkireleriyle Eğrigöz Nahiyesi Vergi Kitabeti'nden ayrılış sureti ve keyfiyetini içeren mazbatanın Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nden onaylı suretleri ve bahsedilen hizmetlerde çalışma süresi, maaşının miktarını içeren Kütahya Sancağı Muhasebe kaydından verilen Hüdavendigâr Vilayeti'nin 29 Haziran 1319 tarihli tahrirat-ı cevabiyesiyle vüsul-u pusula ve Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Memuriyet Kalemi Müdüriyeti'nin müzekkere tercüme-i haliyle Dâhiliye Nezaret-i Sicill-i Ahval Şubesi'nde muhafaza edilmiştir (13 Cemaziyevvel 1324 ve 22 Haziran 1322).¹⁵²

4.1.94. Mehmet Rifat Efendi

Hacı Mustafa Beyin oğlu olan Mehmet Rifat Efendi hicri 1265 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan biraz Arapça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1282 senesi Muharremi'nde 17 yaşında Kütahya Sancağı Tahrir Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 27 Şaban 1283 tarihinde maaşla messahlığa tayin edilmiş, ancak 17 Şaban 1287 tarihinde tahririn sona ermesiyle açıkta kalmıştır. 23 Rebiülevvel 1288 tarihinde 300 kuruş maaşla Gediz Kazası Vukuat Kitabeti'ne alınmıştır. 16 Cemaziyevvel 1290 tarihinde 350 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Vukuat Kitabeti'ne

¹⁵²BOA.DH.SAİD., No:138, s.187.

ve 25 Rebiülevvel 1291 tarihinde 150 kuruş maaşla Gümüş Nahiyesi Vukuat Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 18 Cemaziyelevvel 1293 tarihinde taht-ı silaha alınarak Kütahya Sancağı Tali Taburu'nun 3. Bölüğü'nün bölük emini ve 15 Cemaziyelevvel 1294 tarihinde Başçavuş rütbesiyle silk-i celil-i askeride bulunmuştur. 27 Zilhicce 1296 tarihinde askerden ayrılarak Gümüş Nahiyesi Vukuat Kitabeti'ne mülazemetle tekrardan girmiştir. 22 Cemaziyelevvel 1297 tarihinde 250 kuruş maaşla Eğrigöz Nahiyesi Tahrir-i Vergi Kitabeti'ne memur olmuştur.

Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi'nden yazılan mülahazaya atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Mehmet Rifat Efendi'nin vazifesini layıkıyla yerine getirdiği beyan edilmiştir (14 Cemaziyelahir 1309 ve 2 Kanun-i Sani 1307).¹⁵³

4.1.95. Mehmet Rüştü Efendi

Tüccardan Hacı İsmet Efendinin oğlu olan Hafız Mehmet Rüştü Efendi 7 Şevval 1275 (28 Haziran 1275) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve medresede bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

13 Şevval 1289 (2 Kanun-u Evvel 1288) tarihinde 13 yaşında iken Kütahya Sancağı Tahrir-i Emlak Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 6 Recep 1290 (15 Ağustos 1289) tarihinde 190 kuruş maaşla Dağardı Nahiyesi Vukuat Kitabeti'ne tayin edilmiştir. 17 Safer 1293 (1 Mart 1292) tarihinde 235 kuruş maaşla Konya Vilayet-i Celilesi Tahrir-i Emlak 1. Seyyar Fırkası Mukayyetliği'ne, 24 Şaban 1293 (1 Eylül 1292) tarihinde 500 kuruş maaşla Konya Vilayet-i Celilesi Tahrir-i Emlak 1. Seyyar Fırkası Refakat Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 24 Ramazan 1293 (1 Teşrin-i Evvel 1292) tarihinde 560 kuruş maaşla muharrer saniliğine ve 15 Ramazan 1295 (1 Eylül 1294) tarihinde 560 kuruş maaş ile Kastamonu Tahrir 2. Fırka Muharrer Saniliği'ne nakil edilmiştir. 18 Zilkade 1295 (1 Kanun-u Evvel 1294) tarihinde maaşı 700 kuruşa yükseltilmiştir. 20 Cemaziyelevvel 1296 (30 Nisan 1295) tarihinde memleketine gidip geri dönmemesi nedeniyle çıkarılmıştır. 1 Ramazan 1296 (7 Ağustos 1295) tarihinde 750 kuruş maaşla Uşak Kazası Emaneti Aşar Baş Kitabeti'ne tayin edilmiş, ancak 9 Rebiülevvel 1297 (8 Şubat 1295) tarihinde memuriyetin son bulmasıyla ayrılarak 2 Rebiülahir 1297 (1 Mart

¹⁵³BOA.DH.SAİD., No:36, s.361.

1296) tarihinde 480 kuruş maaşla Uşak Kazası Ağnam Kitabeti'ne memur olarak tayin edilmiştir. 22 Cemaziyelevvel 1297 (20 Nisan 1296) tarihinde 500 kuruş aylıkla Uşak Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti'ne, 18 Cemaziyelahir 1307 (28 Kanun-u Sani 1305) tarihinde 160 kuruş maaşla Uşak Kazası Mal Müdürlüğü Vekâleti memuriyetine ilave olarak verilmiştir. 25 Şaban 1307 (3 Nisan 1306) tarihinde hakkında yapılan şikayet neticesinde işten el çektirilmiş, ancak yapılan tahkikatta suçsuz olduğu anlaşılmış ve 10 Cemaziyelevvel 1308 (10 Kanun-u Evvel 1306) tarihinde 500 kuruş maaşla iade-i memuriyet edilmiştir. 2 Zilkade 1308 (28 Mayıs 1308) tarihinde 600 kuruş maaşla Simav Kazası Mal Müdürlüğü'ne nakil edilmiş ve 24 Zilkade 1310 tarihinde kendisine Rütbe-i Hamise ihsan buyrulmuştur.

Uşak Kazası Kaymakamlığı'ndan, Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan, Hüdavendigar Vilayet-i Celilesi Defterdar ve Valiliği'nden ve Maliye Nezaret-i Celilesi'nden umur-u memuriyesini layıkıyla yerine getirmekte olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve bulunduğu hizmetlerde çalışma süresiyle, maaşının miktarını, ayrılma sebeplerini ve herhangi bir zimmeti bulunmadığını içeren Hüdavendigar Vilayeti Meclis İdaresi'nin balası cetveli 12 Teşrin-i Evvel 1309 tarihli mazbatası, Kastamonu Vilayeti Meclis İdaresi'nin 5 Temmuz 1309 tarihli mazbatasının asılları ve Konya Vilayeti Meclis İdaresi'nin 5 Temmuz 1309 tarihli mazbatasının ve iade-i memuriyeti hakkında tahkikat-i ibtidaiyeyi içeren Hüdavendigar Vilayeti Muhasebesi'nin 11 Teşrin-i Sani 1306 tarihli tezkiresi, Meclis-i İdare-i Vilayet'in 18 Teşrin-i Sani 1306 tarihli kararı onaylı suretleri, çalışmakta olduğu memuriyete tayin tarihiyle hazinece memuriyeti tasdik edildiğine ve maaşının miktarına dair Muhasebe-i Umumiye-i Maliyenin 16 Nisan 1310 tarihli ilmühaberi tercüme-i hal varakasıyla muhafaza edilmiştir (24 Safer 1314 ve 23 Temmuz 1312).

29 Recep 1313 (3 Kanun-u Sani 1311) tarihinde 600 kuruş maaşla Gediz Kazası Mal Müdürlüğü'ne nakil olmuştur. Önceki memuriyeti olan Simav Kazası Mal Müdürlüğü'nden zimmet ve ilişkisi olmadığı Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 2 Kanun-u Evvel 1313 tarihli ilmühaberinden anlaşıldığı Maliye Sicil Şubesi'nin 5 Teşrin-i Evvel 1315 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

Mehmet Rüştü Efendi'nin maaşı 9 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde 540 kuruşa indirilmiştir. Daha sonra 720 kuruş maaşla Uşak Kazası Mal Müdürlüğü'ne nakil edilmesinden dolayı 27 Rebiülevvel 1315 tarihinde (14 Eylül 1313) tarihinde Gediz'den ayrılıp, 6 Rebiülahir 1315 (23 Eylül 1313) tarihinde Uşakta vazifesine başlamıştır. Önceki memuriyeti olan Gediz Mal Müdürlüğü'nce zimmet ve ilişkisi olmadığı Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 5 Temmuz 1313 tarihli ilmühaberinden anlaşıldığı Maliye Sicil Şubesi'nin 30 Kanun-u Sani 1316 tarihli vukuat pusulasında göstermiştir.

Mehmet Rüştü Efendi'nin Gediz Kazası Mal Müdürlüğü'nde iken 8 Şaban 1313 (11 Kanun-u Sani 1311) tarihinden 16 Şevval 1313 (19 Mart 1312) tarihine kadar ilave-i memuriyet ve vekâlet suretiyle Gediz Kazası Kaymakamlığı'na ait vazifeyi de yerine getirmiştir. Vekâleti süresince herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı, hamsi hesabına 574,5 kuruş vekâlet maaşı olduğu Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 22 Teşrin-i Evvel 1316 tarihli mazbatasından anlaşıldığı Maliye Sicill-i Şubesi'nin 21 Nisan 1317 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Rüştü Efendi'nin maaş-ı halisiyle ve becayış suretiyle Sandıklı Kazası Mal Müdürlüğü'ne nakil edilmesine mebni 24 Rebiülevvel 1316 (31 Temmuz 1314) tarihinde Uşak Kazası Mal Müdüriyeti'nden ayrılmıştır. Hizmetinden dolayı herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 19 Teşrin-i Evvel 1316 tarihli mazbatasıyla Muhasebe-i Umumiye-i Maliyenin 18 Mayıs 1319 tarihli ilmühaberinden anlaşıldığı Maliye Sicil Şubesi'nin 3 Temmuz 1319 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mehmet Rüştü Efendi hicri 1275 senesinde dünyaya geldiği Osmanlı Nüfus Tezkiresi üzerine Maliye Sicill-i Ahval Şubesi'nce telhis edilen tercüme-i halinde gösterilmiştir. Ancak daha sonra vuku bulan dilekçe üzerine Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nce verilen karar gereğince doğum tarihinin hicri 1270 senesi olarak tashih edildiği Kütahya Sancağı Nüfus Memurluğu derkenarına atfen mahallesinden işar edildiği 20 Kanun-u Evvel 1325 tarihli vukuat pusulasında bildirilmekle tashihen tenzil edildi.

Mehmet Rüştü Efendi 2 Cemaziyelevvel 1316 (6 Eylül 1314) tarihinde Sandıklı'da vazifesine başlayıp 4 Teşrin-i Sani 1316 tarihinden 24 Kanun-u Sani 1316 tarihine kadar 205 kuruş maaşla Sandıklı Kazası Kaymakamlığı vekâletinde

bulunmuştur. 21 Cemaziyelahir 1321 (31 Ağustos 1319) tarihinde maaşıyla Uşak Kazası Mal Müdürlüğüne nakil ile 8 Recep 1321 (18 Eylül 1319) tarihinde vazifesine başlamıştır. 29 Rebiülahir 1322 (30 Haziran 1320) tarihinde 760 kuruş maaşla Aydın Vilayeti Mizan Kitabeti'ne nakil edilmiş, 11 Cemaziyelevvel 1322 (11 Temmuz 1320) tarihinde vazifesine başlamıştır. Uşak Kazası Mal Müdürlüğü'nde hakkındaki şikâyet üzerine 28 Rebiülahir 1324 (9 Haziran 1322) tarihinde işten el çektirilerek taht-ı mahkemeye alınıp Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nce cereyan eden muhakemesi neticesinde beraat etmesiyle 3 Ramazan 1324 (9 Teşrin-i Sani 1322) tarihinde memuriyetine iade edilmiştir. Bu müddet zarfında maaşı yarı olarak verilmiştir. Bu konudaki hükmün kesinlik kazandığı 9 Ağustos 1323 tarihinden 25 Ağustos 1323 ve 4 Ağustos 1324 tarihinden 6 Kanun-u Evvel 1324 tarihine kadar Aydın Vergi Müdürlüğü Vekâleti'nde bulunarak ilk defasında hamisi olarak 217,5, ikinci defasında 1392 kuruş vekâlet maaşı almıştır. 13 Şevval 1327 (15 Teşrin-i Evvel 1325) tarihinde maaşı 1000 kuruş olmuştur. Yukarıda bahsedilen hizmetlerden dolayı herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı muhabere evrakıyla, ilam ve mezabıt içeriğine atfen 26 Kanun-u Sani 1325 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁵⁴

4.1.96. Mehmet Sadık Efendi

Uşak Kazası Tahrir-i Vergi eski kâtibi Abdullah Nuri Efendi'nin oğlu olan Mehmet Sadık Efendi hicri 1294 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Uşak Sıbyan Mektebi'yle Rüştîye Mektebi'nde müfredatta var olan dersleri tahsil ederek şehadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1308 senesinde (1307) Uşak Kazası ve Kütahya Sancağı Tahrir-i Vergi Kalemi'ne mülazemeten devam etmiştir. 19 Şevval 1316 (17 Şubat 1314) tarihinde 150 kuruş maaşla Seyyit Gazi Nahiyesi Mal ve Tahrirat Kitabeti'ne tayin edilmiştir. Bu vazifede bulunduğu esnada zimmetine akçe geçirerek görevini kötüye kullanmıştır. 20 Rebiülevvel 1324 (1 Mayıs 1322) tarihinde görevinden alınarak taht-ı mahkemeye alınıp, Eskişehir Kazası Meclis İdaresi'nce yürütülen muhakemesi neticesinde zimmetine akçe geçirdiğine bir ihbar olmadığı yapılan tetkikat neticesinde herhangi bir sıkıntının olmadığı anlaşılmıştır. Hicri 1325 senesinde (1323) Kütahya Defter-i Hakani Kalemi'ne mülazemeten devamı başlamıştır. 9 Zilkade 1325 (1 Kanun-u Evvel 1323)

¹⁵⁴ BOA.DH.SAİD., No:69, s.193-194.

tarihinde 150 kuruş maaşla Gediz Kazası Tapu Kitabeti Refakati'ne tayin edilmiştir. 27 Recep 1327 (1 Ağustos 1325) tarihinde Tasdik-i Aliye veren Meclis-i Mebusan ve Ayan kararı gereğince 50 kuruş zam yapılarak maaşı 200 kuruşa yükseltilmiştir.

Defter-i Hakani Nezareti'nden Kütahya Defter-i Hakani Memurluğu'yla Mutasarrıflığı'nın mülahazatına atfen ehliyeti tasdik edilmiştir. Seyyit Gazi Tahrir Kitabeti'ne tayin tarihiyle çalıştığı süre, ayrılma sebebi, mahkeme neticesinde beraat ettiği, zimmet ve ilişkisi olmadığı bu konudaki 25 Ağustos 1323 tarihli ilam ile 29 Mayıs 1323 tarihli Eskişehir Meclis İdare Mazbatasına onaylı suretlerinden anlaşılmıştır. Çalışmakta olduğu vazifesine tayin tarihiyle maaşının miktarı ve zammı muhasebe kaydına uygun olduğu defter-i mahsustan mukayyet bulunmuştur. Bahsedilen mazbata ile ilam ve mektep şهادetnamesi onaylı suretleri, Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin aslı tercüme-i hal varakasıyla birlikte Defter-i Hakani Nezareti Sicill-i Ahval Kalemi'nde saklı bulunmuştur (17 Mart 1328).

Mehmet Sadık Efendi'nin 11 Kanun-u Sani 1325 tarihinde mahalincede gerçekleştirilen tensikatta Gediz Kazası Tapu Kitabeti Refakati'nde daimi olmuş ve 6 Haziran 1326 tarihinde maaş-ı halisiyle Kütahya Sancağı Merkez Tapu Kitabeti Refakati'ne nakil edilip, 2 Temmuz 1326 tarihinde işe başlamıştır. 1 Kanun-u Evvel 1323 tarihinden 10 Haziran 1326 tarihine kadar bulunduğu Gediz Tapu Kitabeti Refakati'nden dolayı zimmet ve ilişkisi olmadığı mahalle meclis idaresinin 1 Temmuz 1326 tarihli mazbatasına onaylı suretinden anlaşıldığı Defter-i Hakani Sicil Şubesi'nin 25 Ağustos 1327 tarihli vukuat pusulasından gösterilmiştir.¹⁵⁵

4.1.97. Mehmet Sait Efendi

Van Vilayeti eski Evkaf Müdür Mehmet Emin Efendi'nin oğlu olan Mehmet Sait Efendi hicri 1297 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan Sarf ve Nahiv-i Arapça ve Gülistan ile Fenn-i Hesap okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

25 Muharrem 1319 (1 Mayıs 1317) tarihinde 30 kuruş maaşla Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin Merkez Kalemi'ne tayin edilmiş, ancak 2 Şevval 1321 (7 Kanun-u Sani 1319) tarihinde terk etmiştir. 28 Muharrem 1322 (1 Nisan 1320) tarihinde

¹⁵⁵BOA.DH.SAİD., No:185, s.103.

400 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti Postanesi Havalename Memuriyeti'ne tayin edilmiştir.

Telgraf ve Posta Nezareti'nden vazifesini layıkıyla yerine getirdiği tasdik edilmiştir.

Memuriyeti Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kayıtlarına uygundur. Şubece aynen görülen Osmanlı Nüfus Tezkiresi kendisine iade edilmiştir. Maliye Nezareti Muhasebe-i Umumiyesi'nde geçen Trabzon Vilayeti Postanesi Havalename Memuriyeti'nin 131 numara ve 6 Teşrin-i Sani 1320 tarihli tezkiresiyle tasdik edilmiştir (23 Cemaziyelevvel 1327 ve 30 Mayıs 1325).¹⁵⁶

4.1.98. Mehmet Sami Efendi

Kadızade Salih Efendi'nin oğlu olan Mehmet Sami Efendi hicri 1270 senesi Muharremi'nde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Dersaadette sıbyan mektebinde ilimlere giriş derslerini ve Trabzon Mekteb-i Rüştî'sinde müfredatta var olan dersleri okumuştur. Farsça konuşup ve Türkçe kitabet etmektedir.

5 Safer 1288 tarihinde 17 yaşındayken 50 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti Mektubi Kalemî Mübeyyizliği'ne tayin edilmiştir. 1289 senesi Saferi'nin ortasında 95 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti Meclis İdaresi 3. Kitabeti'ne, 1290 senesi Şevvali'nde 200 kuruş maaşla Trabzon Meclis-i Deavi Müstantık-ı Saniliği'ne nakil edilmiş, ancak 8 ay sonra istifa etmiştir. 1292 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 400 kuruş maaşla Ordu Kazası Muaşşerliği'ne tayin edilmiş ve 4 ay sonra memuriyetini tamamlayarak 1292 Muharremi'nde Ordu Kazası Emlak Tahrihi'ne memur olup, 10 ay sonra istifa etmiştir. 1293 senesi Ramazani'nda mülazemetle Trabzon Telgrafhanesi'ne girmiştir. 1 ay sonra 400 kuruş maaşla Tirebolu Posta ve Telgraf Müdürlüğü Vekâleti'ne tayin olmuş, ancak yine 1 ay sonra 300 kuruş maaşla Giresun Kazası Telgraf Muhabere Memuriyetine tayin edilmiştir. 1294 senesi Ramazani'nda 400 kuruş maaşla Batum Sancağı Telgraf Muhabere Memuriyeti'ne ve 8 ay sonra 400 kuruş maaşla ve becayış suretiyle Trabzon Merkez Muhabere Memuriyeti'ne nakil olunmuştur. 1296 senesi Ramazani'ndan itibaren 8 ay Ordu Kazası Telgraf ve Posta Memuriyeti Vekaletini dahi icra ederek 1297 senesi Cemaziyelahiresi'nde 500 kuruş maaşla terfi edip, Merkez Telgraf ve Posta Baş

¹⁵⁶ BOA.DH.SAİD., No:151, s.413.

Memuriyeti'ne nakil edilmiştir. 1299 senesi Cemaziyelahirisi'nde 600 kuruş maaşla Gümüşhane Sancağı Telgraf Müdüriyeti'ne ve 11 ay 20 gün hizmetten sonra yine istifa edip 20 Şaban 1300 tarihinde 500 kuruş maaşla Gümüşhane Sancağı Bidayet Mahkemesi İcra Memuriyeti'ne nakil olmuştur.

Bulunduğu memuriyetlerden tahvil, istifa ve ikmal suretleriyle ayrılarak memuriyet vazifelerinden dolayı herhangi bir suçla suçlanmamıştır.

Gümüşhane Sancağı Bidayet Mahkemesi reisi “Mehmet Sami Efendi dürüst ve vazifesini layıkıyla yerine getiren bir bireydir”, demiştir. Trabzon Vilayeti Adliye Müfettişi ile Valisi Mehmet Sami Efendi'nin ahvali mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır ve Adliye Nazırı devletli Hasan Fehmi Paşa hazretleri “işbu mülahaza musaddıktır”. demişler (12 Zilkade 1302 ve 10 ağustos 1301).¹⁵⁷

4.1.99. Mehmet Sami Efendi

Trabzonlu Salih Rasim Efendi'nin oğlu olan Mehmet Sami Efendi hicri 1270 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Dersaadet Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere giriş derslerini ve Fatih Mekteb-i Rüştisi'nde müfredatta var olan dersleri okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

23 Muharrem 1288 tarihinde 18 yaşında 50 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti Mektupçu Kalemî'ne girmiştir. 5 Safer 1289 tarihinde 95 kuruş aylıkla Trabzon Vilayeti Sicil İdaresi Kitabeti'ne ve 21 Recep 1290 tarihinde 200 doksan maaşla Meclis-i Deavi Müstantık-ı Saniliğine memur olmuş, ancak 1291 senesi Rebiülevveli'nde istifa etmiştir. 9 Cemaziyelevvel 1292 tarihinde 400 kuruş maaşla Ordu Kazası Muaşşerliğine alınarak 4 ay sonra istifa etmiştir. 15 Zilhicce 1292 tarihinde 300 kuruş aylıkla Giresun, 26 Zilkade 1293 tarihinde 400 kuruş maaşla Batum, 2 Cemaziyelahir 1294 tarihinde 400 kuruş maaş ile Trabzon, 5 Şaban 1297 tarihinde 500 kuruş maaşla Ordu, 1298 senesi Cemaziyelevvelisi'nde 600 kuruş maaşla Gümüşhane Telgraf Merkezleri Muhabere memuriyetlerinde çalışmıştır. 750 kuruş 25 para zimmetinden dolayı 11 Recep 1300 tarihinde azil edilmiştir. 1302 senesi Şabanı'nda temize çıktığı için 500 kuruş aylıkla Gümüşhane Sancağı Bidayet Mahkemesi İcra memuriyetine alınıp, 1303 senesi Muharremi'nde istifa etmiştir. 20 Cemaziyelahir 1305 tarihinde 1000 kuruş maaşla

¹⁵⁷ BOA.DH.SAİD., No:7, s.701.

Yemen Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti Kitabeti'ne ve 2 Şevval 1306 tarihinde 1600 kuruş maaşla Hafa Telgraf Merkezi Müdüriyeti'ne tayin edilmiştir. Telgraf ve Posta Nezareti'nden yazılan mülahazada Mehmet Sami Efendi'nin bu iş için uygun bir memur olduğu gibi işbu varakası muvafık görülmüştür (10 Recep 317 ve 2 Teşrin-i Sani 1315).

Mehmet Sami Efendi'ye 25 Muharrem 1310 tarihinde 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı ihsan ve 28 Şaban 1310 tarihinde Rütbe-i Rabia tevcih buyrulduğu Telgraf ve Posta Nezareti Sicill-i Ahval Şubesi Müdüriyeti'nin 9 Nisan 1312 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. Mehmet Sami Efendi 14 Rebiülevvel 1311 (14 Eylül 1309) tarihinde vefat etmiştir.¹⁵⁸

4.1.100. Mehmet Servet Efendi

Mehmet Ali Efendi'nin oğlu olan Mehmet Servet Efendi hicri 1305 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Sıbyan Mektebi'nde ilimlere giriş derslerini ve rüştiye mektebinde müfredatta var olan dersleri okuyarak 29 Haziran 1319 ve 1 Temmuz 1323 tarihli iki kıta şهادetname almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

Vazifeye başlama tarihinden itibaren aylık 200 kuruş maaş ile imtihan neticesinde Gediz Kazası Mefrudat Kitabeti'ne tayin edilmiştir.

Gediz Kazası Tahvil Memurluğu'yla Mal Müdürlüğü ve Kaymakamlığı'ndan, Kütahya Sancağı Tahsil Memuru, Muhasebeci ve Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'ndan yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi namına Müsteşarlığı'ndan vazifesini yerine getirmeye ifaya kâfi olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve mektep şهادetnamesi onaylı suretleri ve Gediz Kazası Mefrudat Kitabeti'ne tayin sureti, maaşının miktarını içeren defterdarlığın 8 Haziran 1325 tarihli ve varidat muhasebesinden derkenarlı tahriratı tercüme-i hal varakasıyla şubece saklı olup vazifesine başlama tarihi defterdarlıktan istilam edilmiştir (20 Teşrin-i Sani 1325).

Mehmet Servet Efendi'nin 24 Rebiülahir 1320 (2 Mayıs 1325) tarihinde Gediz Kazası Mefrudat Kitabeti'ndeki vazifesine başladığı Maliye Sicil Şubesi'nin 14

¹⁵⁸BOA.DH.SAİD., No:100, s.71.

Temmuz 1325 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁵⁹

4.1.101. Mehmet Şerif Efendi

Aşçıoğlu Salih Efendi'nin oğlu olan Mehmet Şerif Efendi 11 Rebiülevvel 1267 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Medresede Sarf, Nahiv ve bir miktar Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

20 yaşında olduğu 23 Cemaziyelahir 1286 tarihinde 50 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Zabıt Dairesi Mukayyetliği'ne girmiştir. 11 Safer 1287 tarihinde 200 yüz kuruş maaşla Kütahya Sancağı Zabıta Bölüğü Mülazım-ı Saniliği'ne nakil edilmiş, ancak 5 Rebiülevvel 1289 tarihinde çalıştığı hizmet lağvedildiği için açıkta kalmıştır. 1289 senesi Rebiülahiri'nde Kütahya Sancağı Zabıt Dairesi Mukayyetliği'ne geri dönmüş ve 1289 Cemaziyellevvelisi'nde Kütahya Sancağı Meclis-i Cinayet Kalemi Mukayyetliği'ne tayin olmuştur. 24 Muharrem 1291 tarihinde 250 kuruş maaşla Simav Kazası Meclis-i Deavi Kitabeti'ne nakil edilmiş, ancak 10 Safer 1295 tarihinde istifa etmiştir. 10 Zilkade 1297 tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Zabıt Kitabeti'ne memur olmuştur. Çalıştığı hizmetlerden ilga, istifa ve nakil suretleriyle ayrılmış olup umur-u memuresinden dolayı herhangi bir suçla suçlu bulunmamıştır.

Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi riyasetinden yazılan mülahazada “Mehmet Şerif Efendi musaddaktır.”, denilmiştir. Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Valiliği ile vilayet-i mezkure mefsuh Adliye Müfettişliği'nden Mehmet Şerif Efendi'nin ahvali mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi “işbu mülahaza musaddaktır”, denilmiştir (6 Zilhicce 1305 ve 2 Ağustos 1304).¹⁶⁰

4.1.102. Mehmet Tevfik Efendi

Lala Hüseyin Paşa Mahallesi ahalisinden Süleyman Ağa'nın oğlu olan Mehmet Tevfik Efendi 12 Muharrem 1303 tarihinde (9 Teşrin-i Evvel 1301) Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Sıbyan ve Gediz kasabasındaki İptidai ve Rüştî Mektepleri'nde ve Kütahya İdadi-i Mülki Mektebi'nde müfredatta var olan dersleri

¹⁵⁹BOA.DH.SAİD., No:167, s.201.

¹⁶⁰BOA.DH.SAİD., No:20, s.337.

tahsil ederek, mekteb-i idadiden aliyyülâlâ derecesinde şehadetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır. Ayrıca Fransızca da yazmaktadır.

27 Cemaziyelevvel 1320 (19 Ağustos 1318) tarihinde Kütahya Düyun-u Umumiye İdaresine mülazemetle girmiştir. 17 Zilkade 1322 (11 Kanun-u Sani 1320) tarihinde 300 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Ziraat Bank Sandığı Muhasebe Kitabeti Refakati'ne tayin olmuş ve 6 Rebiülahir 1325 (5 Mayıs 1323) tarihinde ayrılmıştır.

21 Zilhicce 1327 (21 Kanun-u Evvel 1325) tarihinde 250 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyiz-i Saniliği'ne tayin olmuş ve 20 Muharrem 1328 (18 Kanun-u Sani 1325) tarihinde 500 kuruş maaşla imtihan neticesinde Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi Baş Müsevvitliği'ne terfi edilmiştir.

Tercüme-i hal varakası Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği ve Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan tasdiklenmiş olup, mekteb-i idadi şehadetnamesiyle nüfus tezkiresi ve Eskişehir Ziraat Bank Sandığı Meclisi'nden istihsal eylediği mazbata suretleri tercüme-i hal varakasına rabita-i komisyon hususunca hıfz edilmiştir (26 Cemaziyelevvel 1328 ve 22 Mayıs 1326).¹⁶¹

4.1.103. Mehmet Tevfik Efendi

Tüccardan kaymakcızade Süleyman Efendi'nin oğlu olan Mehmet Tevfik Efendi hicri 1301 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Sıbyan ve Gediz Kazası İptidai ve Rüştî Mektepleri'nde bir müddet okuduktan sonra Kütahya Mekteb-i İdadi-i Mülkiyesi'nde müfredatta var olan dersleri tahsil ederek 25 Ağustos 1318 tarihinde aliyyülâlâ derecede şehadetname almıştır.

Kütahya Düyun-u Umumiye İdaresi'ne bir müddet mülazemetle devam etmiştir. 18 Zilkade 1322 (11 Kanun-u Sani 1320) tarihinde 300 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitabeti Refakati'ne tahlif olunmuştur.

Eskişehir Kaymakamlığı'ndan Mehmet Tevfik Efendi'nin tercüme-i hal varakası içeriği doğru olduğu ve Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nden dahi vazifesini yerine getirmekte olduğu tasdik edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresiyle mekteb-i idadi-i mülki şehadetnamesi onaylı suretleri tercüme-i hal varakasıyla şubece saklı olup

¹⁶¹BOA.DH.SAİD., No:174, s.255.

çalışmakta olduğu vazifesinin maaşıyla vazifeye başlama tarihi evrak-ı muhabereden anlaşılmıştır (26 Rebiülahir 1324 ve 6 Haziran 1322).¹⁶²

4.1.104. Murat Sabri Efendi

Ahmet Keşfi Çelebi Efendi'nin oğlu olan Murat Sabri Efendi 6 Şevval 1263 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Bir müddet Kütahya medresesinde tahsil-i ulum eylemiştir. Türkçe kitabet etmektedir.

22 yaşındayken 29 Zilkade 1285 tarihinde 250 kuruş maaşla Virancık Nahiyesi Ağnam Kitabeti'ne tayin olup, 2 ay zarfında ikmal-i memuriyet etmiştir. 10 Zilhicce 1286 tarihinden itibaren bir ay 250 kuruş maaş ile Gireği Nahiyesi Ağnam Kitabeti'nde bulunmuş, 14 Rebiülevvel 1287 tarihinde 50 kuruş maaşla Kütahya Meclis-i Temyizi Hukuk Kalemi Mukayyetliği'ne tayin olmuştur. 11 Safer 1288 tarihinde 190 kuruş maaşla Cinayet Kalemi Mukayyetliği'ne ve 11 Recep 1289 tarihinde 230 kuruş maaşla Kütahya Meclis-i Temyizi Hukuk Kalemi Baş Kitabeti Muavinliği'ne hizmet değişikliği yapıp 23 Şevval 1290 ve 14 Rebiülevvel 1291 tarihlerinde 50 kuruş zam ile maaşı 300 kuruşa yükseltildi. 28 Zilkade 1296 tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Zabıt Kitabeti'ne, 6 Şaban 1297 tarihinde 270 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi Aza Mülazımlığı'na ve 26 Cemaziyelevvel 1298 tarihinde 270 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi Hukuk Dairesi Aza Mülazımlığı'na tahvil olmuştur.

Bulunduğu memuriyetlerden tahvil ve ikmal suretleriyle ayrılmış ve umur-u memuresinden dolayı hiçbir suç ile suçlu bulunmamıştır.

Kütahya Bidayet Mahkemesi Riyaseti'nden yazılan mülahazada Murat Sabri Efendi'nin musaddak olduğu belirtilmiştir. Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Hüdavendigâr Vilayeti Mülga Adliye Müfettişliği'nden Murat Sabri Efendi'nin ahvali reisin tasdikinden anlaşılmıştır ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi “işbu mülahaza musaddaktır”, denilmiştir (11 Cemaziyel Evvel 1304 ve 24 Kanun-u Sani 1302).¹⁶³

¹⁶²BOA.DH.SAİD., No:126, s.387.

¹⁶³BOA.DH.SAİD., No:13, s.185.

4.1.105. Mustafa Cemal Efendi

Rüstem Ağa'nın oğlu olan Mustafa Cemal Efendi hicri 1292 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere giriş derslerini ve rüştiye mektebinde müfredatta var olan dersleri okuyup 2 Temmuz 1306 tarihli şehadetnameyi almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

13 Rebiülevvel 1318 (29 Haziran 1316) tarihinde 300 kuruş maaşla Tavşanlı Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği Vekâleti'yle Mutasarrıflığı'nın müşteriken ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden iktidarı memuriyet vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Tezkire-i Osmaniyesi'yle mektep şehadetnamesinin onaylı suretleri ve Tavşanlı Nahiyesi Süvari Tahsildarlığı'na tayin tarihi ve maaşının miktarını içeren Hüdavendigâr Vilayeti'nin 22 Kanun-u Sani 1316 ve Defterdarlığı'nın 1 Teşrin-i Evvel 1317 tarihli iki kıta tahriratı tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (27 Rebiülahir 1324 ve 7 Haziran 1322).¹⁶⁴

4.1.106. Mustafa Fazıl Efendi

Attar Hüseyin Ağanın oğlu olan Mustafa Fazıl Efendi hicri 1257 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini okumuştur.

22 Muharrem 1279 (7 Temmuz 1278) tarihinde 21 yaşında iken Dersaadet'te Atik-i Süvari 1. Alayına kayıt olmuş, 3 Cemaziyelahir 1280 (2 Teşrin-i Sani 1279) tarihinde onbaşı tayin kılınarak, 15 Cemaziyelahir 1280 (14 Teşrin-i Sani 1279) tarihinde Rikap-ı Hümayun 2. Sipahi Bölüğü'nün onbaşılığı vekaletine nakil olmuştur. 25 Zilhicce 1282 (29 Nisan 1282) tarihinde Rikap-ı Hümayun 2. Sipahi Bölüğü'nün onbaşılığına asaleten tayin edilmiştir. 16 Rebiülahir 1284 (15 Ağustos 1283) tarihinde 3. Ejder Bölüğü Çavuşluğu'na terfi etmiştir. 19 Zilhicce 1284 (1 Nisan 1284) tarihinde 500 kuruş maaşla Istabl-i Amirede Fayton-u Mülukane Hademeliği'ne nakil edilmiş

¹⁶⁴BOA.DH.SAİD., No:134, s.415.

olduğu halde 11 Rebiülevvel 1288 (18 Mayıs 1287) tarihinde 500 kuruş maaşla çırağ buyrulmuştur. 13 Muharrem 1301 (1 Teşrin-i Sani 1299) tarihinde çıraklık maaşından başka yeniden 250 kuruş maaşla yine Istabl-ı Amire'ye alınarak nalbathane ve 15 Zilkade 1306 (1 Temmuz 1305) tarihinde üç yüz kuruş maaşla Istabl-i Amire deve memuriyetine tayin olunarak, maaşı 2 Rebiülahir 1311 (1 Teşrin-i Evvel 1309) tarihinde 450 kuruş ve 13 Rebiülahir 1312 (1 Teşrin-i Evvel 1310) tarihinde 500 kuruş yükseltilmiştir.

Istabl-ı Amire Müdüriyeti Aliyesi'nden ve Hazine-i Hassa-i Şahane Nezaret-i Celilesi'nden gayreti tasdik edilmiştir.

Daire-i askeriyedeki hizmetine dair Müşiriyet-i Celilesi'nin tezkire-i cevabiyesiyle Istabl-ı Amire Müdüriyeti'nin ilamını içeren bir kıta müzekkire ve çıraklık beratıyla Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı suretleri tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (11 Recep 1313 ve 16 Kanun-u Evvel 1311).

Mustafa Fazıl Efendi'nin maaşı 10 Şevval 1313 (13 Mart 1312) tarihinde 600 kuruş, 6 Cemaziyelevvel 1315 (21 Eylül 1313) tarihinde 700 kuruş yükseltilmiştir. 29 Ramazan 1315 tarihinde gayretine binaen 4. Rütbeden Mecidi Nişan-ı Zîşanı ihsan buyrulduğu Hazine-i Hassa-i Şahane Sicil Şubesi'nin 15 Şevval 1316 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. Mustafa Fazıl Efendi'ye 25 Rebiülahir 1316 tarihinde Rütbe-i Rabia tevcih buyrulmuştur. Mustafa Fazıl Efendi 5 Cemaziyelahir 1316 tarihinde Almanya devleti tarafından 4. Rütbeden Kron dö Prus Nişanı ihda olunduğu şube-i mezkurenin diğer 15 şevval 1314 tarihli vukuat pusulasından gösterilmiştir.

Mustafa Fazıl Efendi'nin maaşı 10 Zilkade 1316 (10 Mart 1315) tarihinde 800 kuruş yükseltilmiş ve hizmetine binaen 24 Şaban 1318 tarihinde terfi edilerek Rütbe-i Salise tevcih buyrulmuştur. Maaşı 27 Rebiülevvel 1319 tarihinde (1 Temmuz 1319) tarihinde 900 kuruş ve 24 Safer 1320 (19 Mayıs 1318) tarihinde 1000 kuruş yükseltildiği Hazine-i Hassa-i Şahane Sicil Şubesi'nin 30 Kanun-u Evvel 1318 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mustafa Fazıl Efendi 1 Muharrem 1325 (1 Şubat 1322) tarihinde vefat ettiği Hassa-i Şahane Sicil Şubesi'nin 12 Şubat 1322 tarihli vukuat pusulasında

bildirilmiştir.¹⁶⁵

4.1.107. Mustafa Hilmi Efendi

Altıntaş Nahiyesi Zabıta Memurluğu'ndan münfasıl İbrahim Ethem Ağa'nın oğlu olan Mustafa Hilmi Efendi 6 Rebiülahir 1288 (13 Haziran 1287) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Karagöz Paşa Mektebi'nde ilimlere giriş derslerini ve rüştiye mektebinde müfredatta var olan dersleri tahsil ile şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

5 Şaban 1301 (3 Temmuz 1300) tarihinde Kütahya Sancağı Meclis İdaresi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 19 Cemaziyelevvel 1306 (11 Kanun-u Sani 1304) tarihinde 40 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Meclis İdaresi Kalemi Refik-i Saniliği'ne ve 28 Muharrem 1308 (1 Eylül 1306) tarihinde 80 kuruş maaşla Tahrirat Kalemi Mukayyeti Refakati'ne tahvil olmuştur. 6 Safer 1309 (28 Ağustos 1308) tarihinde 10 kuruş zamlı maaşı 90 kuruşa yükseltilmiş ve 22 Safer 1313 (1 Ağustos 1311) tarihinde 150 kuruş maaşla terfi ettirilerek Tahrirat Kalemi Mübeyyiz-i Saniliğine nakil edilmiştir. 11 Muharrem 1314 (10 Haziran 1312) tarihinde 300 kuruş maaşla Tahrirat Kalemi Müsevvit-i Evveliği'ne nakil edilmiş ve 26 Rebiülahir 1316 (1 Eylül 1314) tarihinde 20, 20 Zilkade 1322 (13 Kanun-u Sani 1320) tarihinde 30 kuruş zamlarla maaşı 350 kuruşa yükseltilmiştir. 4 Şevval 1319 (1 Kanun-u Sani 1317) tarihinden 8 Safer 1320 (15 Mayıs 1318) tarihine kadar ve 15 Şaban 1325 (10 Eylül 1323) tarihinden 5 Şevval 1325 (29 Teşrin-i Sani 1323) tarihine kadar iki defa hamsi maaşla Kütahya sancağı Tahrirat Müdürlüğü Vekâleti'nde bulunmuştur. 29 Şaban 1324 tarihinde Rütbe-i Rabia ile taltif buyrulmuştur.

Maaşının miktarı muhasebe kaydına muvafık olup tercüme-i hal varakası Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı ve Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği'nden tasdik olunmuştur. Rütbe-i Rabia rüüs-ü hümayunu ile mekteb-i rüşti şهادetnamesi, Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve beraat mazbatasını onaylı suretleri tercüme-i hal varakasına bağlı olarak Kütahya Sancağı Sicil Komisyon hususiyesince mahfuzdur (19 Muharrem 1326 ve 9 Şubat 1323).¹⁶⁶

¹⁶⁵BOA.DH.SAİD., No:67, s.123.

¹⁶⁶BOA.DH.SAİD., No:146, s.303.

4.1.108. Mustafa Rifat Efendi

Çifteler Çiftlik-i Hümayun Anbar Memuru Hacı Halil Efendi'nin oğlu olan Mustafa Rifat Efendi hicri 1303 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Mekteb-i İptidaisi'nde dini ilimlere giriş derslerini ve mektebi idadi-i mülkisinde müfredatta var olan dersleri tahsil edip 26 Haziran 1316 tarihinde aliyyülâlâ derecede iptidai ve 2 Teşrin-i Evvel 1321, 1 Temmuz 1322 tarihinde aliyyülâlâ derecede iki kıta rüşti ve idadi şهادetnameleri almıştır.

Kütahya Ziraat Bankası Şubesine bir müddet mülazemetle devam ettikten sonra 11 safer 1326 (1 Mart 1324) tarihinde 250 kuruş maaşla Kütahya Ziraat Bankası Şubesi İkrizat Mukayyetliği Refakati'ne tayin olarak vazifeye başlamıştır.

Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı'ndan Mustafa Rifat Efendi'nin tercüme-i hal varakası içeriği tasdik ve Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nden vazifesini yerine getirmekte bulunduğu tensik olunmuştur.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve mektep şهادetnameleri şubece aynen görülerek iade edilmiştir. Çalışmakta olduğu vazifeye başlangıç tarihiyle ve tahlif olunduğu evrak-ı muhabereden belirtilmiştir (2 Şaban 1327 ve 5 Ağustos 1325).¹⁶⁷

4.1.109. Mustafa Rüşti Efendi

Ahmet Efendinin oğlu olan Mustafa Rüşti Efendi hicri 1287 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve mekteb-i rüştiyede müfredatta var olan dersleri okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

3 Zilkade 1305 tarihinde 18 yaşında iken Kütahya Postanesi'ne mülazemetle girip 5 Şaban 1307 (15 Mart 1306) tarihinde 237 kuruş maaşla Kütahya Posta Kitabeti'ne tayin edilmiştir..

Hüdavendigâr Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'nden vazifesini gayretle yerine getirdiği ve Telgraf ve Posta Nezareti'nden varakası içeriğinin usulüne uygun olduğu tasdik edilmiştir (23 Muharrem 1313 ve 4 Temmuz 1311).

Mustafa Rüşti Efendi 10 Cemziyelevvel 1313 (17 Teşrin-i Evvel 1311) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır.

¹⁶⁷BOA.DH.SAİD., No:163, s.123.

Mustafa Rüştü Efendi 21 Safer 1314 (20 Temmuz 1312) tarihinde 200 kuruş maaşla Kütahya Telgraf ve Posta Merkez Muhabere memuriyetine tayin olmuştur.

Mustafa Rüştü Efendi asakir-i redifeden bulunduğu cihetle emsalinin avdetine kadar yani 12 Nisan 1313 tarihinden 12 Haziran 1314 tarihine kadar maaş ve tayinatı olan 108 kuruş maaşla memuriyetinden alıkonulmuştur. Tarih-i mezkûrda redif taburlarından terfiine binaen 200 kuruş maaşla Kütahya Telgraf ve Posta Merkez Muhabere memurluğunda istihdam edilmekte bulunduğu Telgraf ve Postane Şubesi'nin zilkade 1317 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mustafa Rüştü Efendi 6 Muharrem 1320 (4 Nisan 1318) tarihinde istifa ederek ayrıldığı Telgraf ve Postane Şubesi'nin 20 Cemaziyelevvel 1320 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁶⁸

4.1.110. Mustafa Sadrettin Efendi

Kütahya Nafia Komisyonu Eski Kâtibi Ahmet Efendi'nin oğlu olan Mustafa Sadrettin Efendi hicri 1305 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilimlere giriş derslerini ve Darüş-şafaka Mektebi'nde müfredatta var olan dersleri okuyup ala derecede şهادetname almıştır. Türkçe ve Fransızca okuyup yazmaktadır.

10 Recep 1306 (26 Temmuz 1324) tarihinde 150 kuruş maaşla Dersaadet Telgraf Merkezi Muhaberat-ı Ecnebiye memurluğuna tayin edilmiştir. Telgraf ve Posta Nezareti vazifesine layıkıyla devam ettiğini tasdik etmiştir.

Memuriyeti Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kayıtlarına mutabık olup Osmanlı Nüfus Tezkiresi ve Darüş-şafaka Mektebi'nden ala derecede şهادetname aldığına dair olan Darüş-şafaka Mektebi Müdüriyeti'nin 26 Ağustos 1324 tarihli tasdiknamesiyle beraber şubece aynen kendisine iade edilmiştir (3 Recep 1327 ve 7 Temmuz 1325).¹⁶⁹

¹⁶⁸BOA.DH.SAİD., No:62, s.155.

¹⁶⁹BOA.DH.SAİD., No:161, s.65.

4.1.111. Mustafa Seyfi Efendi

Şerif Bey'in oğlu olan Mustafa Seyfi Efendi hicri 1282 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ilme giriş derslerini ve mekteb-i rüştide müfredatta var olan dersleri okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Hicri 1299 senesinde (1298) mülazemetle Kütahya Sancağı Cinayet Mahkemesi Kalemi'ne girmiştir. 17 Muharrem 1309 (10 Ağustos 1307) tarihinde 300 kuruş maaşla Dersaadet'te neferlikten polis silkine tayin olunmuş, ancak efrad-ı redifeden olması hasebiyle taburuna gitmek üzere silâhı altına davet edilmiştir. 10 Rebiülahir 1315 (27 Ağustos 1313) tarihinde istifa ederek vazifesinden ayrılmış ise de polis bulunması cihetiyle taburların avdetine kadar nefer-i muhassasatla silk-i mezkûrda bil-istihdam 18 Rebiülevvel 1316 (25 Temmuz 1314) tarihinde 250 kuruş aylıkla Edirne Vilayeti İnöz Kazası nüfus memuriyetine tayin olmuştur.

İnöz Kazası Kaymakamlığı'ndan vazifesini layıkıyla yerine getirdiği ve Dahiliye Nezareti Nüfus-u Umumiye Müdüriyeti'nden maaşıyla memuriyeti tasdik edilmiştir..

Salifüz-zikr neferlikle polis mesleğinde çalışma süresi, maaşının miktarı ve istifa suretini içeren Zabıta Nezareti'nin 25 Ağustos 1317 tarihli tezkire-i cevabiyesi ve silâhı altına celp olacağı sırada polis bulunmasından dolayı nefer-i muhassasatıyla taburların avdetine değin silk-i mezkûrda istihdam olacağına dair Edirne vilayeti Valiliği'nin 25 Mayıs 1318 tarihli tahrirat-ı cevabiyesine matvi pusulasının Kütahya Sancağı Redif Binbaşılığı'na ve Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin Kütahya Sancağı Nüfus Müdüriyeti'nden onaylı suretleri tercüme-i haliyle Dâhiliye Sicill-i Ahval Şubesi'nde mahfuzdur (28 Rebiülevvel 1324 ve 9 Mayıs 1322).¹⁷⁰

4.1.112. Mustafa Şevket Efendi

Ahmet Efendi'nin oğlu olan Mustafa Şevket Efendi hicri 1270 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve mekteb-i rüştisinde birinci ders senesine kadar olan dersleri tahsil ederek ihtiyariyle mektebi terk etmiştir.

¹⁷⁰BOA.DH.SAİD., No:114, s.355.

1 Cemaziyelahir 1287 (16 Ağustos 1286) tarihinde 17 yaşında iken 400 kuruş aidatla Kütahya Sancağı Mahkeme-i Şer'iyesi Mukayyetliği'ne alınmıştır. 25 Şaban 1296 (1 Ağustos 1295) tarihinde 400 kuruş maaşla Kütahya Sancağı'na geçici olarak Aşar ve Ağnam İdaresi üçüncü ve 29 Zilhicce 1296 (1 Kanun-u Evvel 1295) tarihinde 450 kuruş maaşla ikinci kitabetine nakil edilmiştir. Daha sonra Aşar ve Ağnam İdaresi devamlı hale gelmesine binaen 1 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde maaşı 350 kuruş olmuştur. 3 Cemaziyelevvel 1297 (1 Nisan 1296) tarihinde üçüncü kitabetine nakil edilmesi üzerine maaşı 240 kuruşa indirilmiştir. 6 Cemaziyelahir 1303 (28 Şubat 1301) tarihinde Aşar ve Ağnam İdaresi kapatılınca açıkta kalmıştır. 21 Cemaziyelahir 1303 (15 Mart 1302) tarihinde 300 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı Reji İdaresi Muhafaza Kitabeti'ne tayin olmuştur. 25 Zilkade 1307 (1 Temmuz 1306) tarihinde 50 kuruş zam ile maaşı 350 kuruşa yükseltilmiştir. 10 Muharrem 1312 (1 Temmuz 1310) tarihinde 500 kuruş maaşla bank şubesi memur-u muavinliğine tayin olunmasına binaen memuriyet-i sabıkasından istifa ederek yeni vazifesine başlamıştır.

Kaza Kaymakamı tarafından yazılan mülahazada Mustafa Şevket Efendi ile ilgili yapılan incelemeler neticesinde vazifesini layıkıyla yerine getirdiği anlaşılmıştır. Banka müdüriyet-i umumiyesinden yazılan mülahazada dahi Mustafa Şevket Efendi “ifa-yı vazife etmektedir”, denilmiştir.

Bulunduğu vazifelerde çalışma süresi, maaşının miktarı, ayrılış sebebi ve herhangi bir zimmetinin bulunmadığını içeren Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 18 Şubat 1311 ve 8 Nisan 1311 tarihli mazbataları tercüme-i halinde bulunmaktadır. Ayrıca mektep şهادetnamesi ve tezkire-i osmaniyesi onaylı suretleri, bank muavinliğine başlama tarihini beyan eden Bank Şubesi Meclis İdaresinin 6 Şubat 1310 tarihli ve 43 numaralı mazbatası tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (7 Cemaziyelahir 1318 ve 19 Eylül 1316).

Mustafa Şevket Efendi'nin 3 Rebiülevvel 1314 (31 Temmuz 1312) tarihinde 700 yüz kuruş maaşla Burdur Sancağı Ziraat Bankası şube memurluğuna nakil edilmesine binaen Kütahya şubesi memur muavinliğinden ayrılıp 13 Rebiülevvel 1314 (10 Ağustos 1312) tarihinde vazifesine başlamıştır. Kütahya şubesi memur muavinliğinden beriüz-zimme olduğu Kütahya Şubesi Meclis İdaresi'nin 14 Ağustos 1312 tarihli mazbatası onaylı suretine belirtilmiştir. Burdur Sancağı Bank Şubesi'ne

başladığı tarihi, maaşının miktarı Burdur Sancağı Mutasarrıflığı'nın 15 Eylül 1312 tarihli 185 numaralı tahrirat-ı cevabiyesinde belirtildiği Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nin 14 Mayıs 1313 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

19 Şaban 1319 (1 Kanun-u Sani 1313) tarihinde Burdur Sancağı Ziraat Bankası şubesinin kaza sandığı haline dönüşmesinden dolayı Mustafa Şevket Efendi'nin maaşı 500 kuruşa indirilmiştir. 19 Şevval 1313 (1 Mart 1314) tarihinde maaşı 600 kuruşa yükseltilmiştir. 13 Cemaziyelahir 1319 (14 Eylül 1317) tarihinde 1200 kuruş maaşla Beyrut Vilayeti Ziraat Bankası şube memuriyetine nakil ile vazifeye başlamıştır. Beyrut Vilayeti Ziraat Bankası şube memuriyetiyle muhasebe kitabesinde beriüz-zimme olduğu ve Burdur Ziraat Bankası Sandığı Meclis İdaresi'nin 10 Temmuz 1317 ve 21 Ağustos 1317 tarihli mazbataları onaylı suretleriyle evrak-ı muhabereden müsteban olduğu Ziraat Bankası İdare-i Umumiyesi'nin 29 Kanun-u Evvel 1319 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁷¹

4.1.113. Mustafa Şükrü Efendi

Haffaf Hacı Mehmet Efendinin oğlu olan Mustafa Şükrü Efendi hicri 1284 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini okumuş ve medresede Arapçadan İzhar'a kadar ders görmüştür. Türkçe okuyup yazmaktadır.

4 Ramazan 1301 (15 Haziran 1300) tarihinde 17 yaşında iken Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 15 Cemaziyelahir 1308 (15 Kanun-u evvel 1306) tarihinde 300 kuruş maaşla halkın istemesi neticesinde Eğrigöz Nahiyesi Kabzımallığı'na nakil edilmiş, ancak 14 Zilkade 1310 (19 Mayıs 1309) tarihinde görev süresinin bitmesiyle ayrılmıştır. 28 Muharrem 1312 (19 Temmuz 1310) tarihinde 300 kuruş maaşla Simav Kazası Sandık Emaneti'ne tayin edilmiştir. Simav Kazası Mal Müdüriyeti'nden, Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan ortak olarak ve Hüdavendigâr Vilayeti Celilesi Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden vazifesini yerine getirebilecek durumda olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle Kütahya Sancağı Muhasebesi'nde mülazemet ve Eğrigöz Nahiyesi Kabzımallığı'nda çalışma süresi ve

¹⁷¹BOA.DH.SAİD., No:100, s.301.

zimmelerini beyan eden Kütahya Sancağı Muhasebe-i Celilesi'nden verilen 23 Mayıs 1312 tarihli kayıt pusulasıyla Eğrigöz Nahiyesi Meclis İdaresi'nin 19 Mayıs 1309 tarihli mazbatasının onaylı örnekleri, son çalıştığı memuriyete tayin tarihi ve maaşının miktarı Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'na tebliğ edildiğini içeren Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 14 Haziran 1313 tarihli ilmühaberi tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (18 Şevval 1316 ve 17 Nisan 1314).

Mustafa Şükrü Efendinin 20 Rebiülahir 1314 (15 Eylül 1312) tarihinde nizamiye süresinin bitmesinden dolayı ayrılmış ve herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 19 Mart 1313 tarihli mazbatasıyla Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 24 Nisan 1313 tarihli ilmühaberine atfen Maliye Sicil Şubesi'nin 19 Kanun-u Evvel 1314 tarihli vukuat cetvelinde bildirilmiştir.¹⁷²

4.1.114. Osman Nuri Efendi

Mehmet Şerif Efendinin oğlu olan Osman Nuri Efendi hicri 1263 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerinin ve Rüstem Paşa Medresesi'nde bir süre ders görmüştür. Türkçe okuyup yazmaktadır.

8 Zilhicce 1281 (21 Şubat 1281) tarihinde 38 yaşında iken 250 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Tahrir-i Emlak Messahlığı'na tayin olmuştur. 2 Cemziyelevvel 1283 (1 Eylül 1282) tarihinde 400 kuruş maaşla Emlak-ı Muharrer Saniliğine, 14 Cemaziyelahir 1284 (1 Teşrin-i Evvel 1283) tarihinde Muamelat-ı Tahririye'nin son bulmasından dolayı 250 kuruş maaşla yeniden teşkil olunan Kütahya Sancağı Tahrir-i Vergi Kalemi Mukayyetliği'ne atanmıştır. 7 Cemaziyelahir 1286 (1 Eylül 1285) tarihinde 250 kuruş maaşla Şaphane ve Dağardı Nahieleri Vukuat Kitabeti'ne, 8 Rebiülevvel 1288 (16 Mayıs 1287) tarihinde 250 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi Masraf Kitabeti'ne, 20 Cemaziyelahir 1290 (1 Ağustos 1289) tarihinde 400 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Muhasebesi Varidat Kitabeti'ne nakil edilmiştir. Kütahya Sancağı Muhasebesi Varidat Kitabeti'nde iken 1291 sene-i maliyesinde Eskişehir Kazası Umur-u Maliyesi'nin tahkikine memur olup, 120 kuruş harcırah almıştır. 27 Safer 1294 (1 Mart 1293) tarihinde maaşı 500 kuruşa yükseltilmiş, 9 Rebiülevvel 1295 (1 Mart 1294) tarihinde yine 475 kuruşa indirilmiş, 20 Muharrem

¹⁷²BOA.DH.SAİD., No:84, s.131.

1296 (1 Kanun-u Sani 1294) tarihinde 520 kuruşa yükseltilmiş, 25 Ramazan 1296 (1 Eylül 1295) tarihinde 365 kuruşa indirilmiş, 22 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde 420 kuruşa ve 25 Zilhicce 1298 (1 Teşrin-i Sani 1297) tarihinde 445 kuruşa yükseltilmiştir. 1300 sene-i maliyesinde Gediz Kazası Umur-u Maliye'nin tahkikine memur tayin olarak 147 kuruş ve 1300 sene-i maliyesinde Simav Kazası Kaymakamı Ali Rıza ve maliye müdürü İsmail ve vergi katibi Ali Efendilerin tahkik ahvallerine memur olarak 220 kuruş harcırah almıştır. 1300 sene-i maliyesinde Gediz Kazası Aşar İhale Memuriyeti'ne tayin olunarak günlük 60 kuruştan 2820 kuruş ücret ve 220 kuruş harcırah almıştır. 22 Safer 1313 (1 Ağustos 1311) tarihinde yine aynı maaşla daha önce bahsi geçen masraf kitabetine nakil olunup, bu hizmette iken günlük 60 kuruştan Tavşanlı ve Eğrigöz Nahiyeleri'nin 22 Safer 1313 (1 Ağustos 1311) senesi aşar ihalesine memur olarak 3240 kuruş ücret ve 160 kuruş harcırah almıştır. Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Defterdarlığı'yla Valiliği'nden yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesinden vazifesini yerine getirebilecek yeterlilikte olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle bahsedilen memuriyet hizmetlerindeki çalışma süresi, maaşının miktarı, nakil tarihleri ve herhangi bir zimmetinin olmadığını beyan eden dokuz kıta evrak ve mazbata-i mahliye onaylı örnekleri ve Kütahya Sancağı Muhasebesi'nden onaylı 1 Eylül 1311 tarihli pusulası tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (26 Cemaziyelahir 1317 ve 14 Teşrin-i Evvel 1315).¹⁷³

4.1.115. Osman Saffet Efendi

Kütahya Belediye eski Başkanı Mehmet İzzet Efendi'nin oğlu olan Osman Saffet Efendi 21 Cemaziyevvel 1285 (27 Ağustos 1284) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Mekteb-i Rüştisi'nde müfredatta var olan dersleri okuyarak şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

17 Şaban 1300 (10 Haziran 1299) tarihinde Kütahya Sancağı Adliye Müddai Umumi Muavinliği Kalemî'ne mülazemetle girmiştir. 30 Muharrem 1305 (6 Teşrin-i Evvel 1303) tarihinde 300 kuruş maaşla Uşak Kazası Müstantık Muavinliği'ne tayin olmuş, ancak 19 Şevval 1305 (15 Haziran 1304) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır.

¹⁷³BOA.DH.SAİD., No:102, s.93.

Yine Kütahya Sancağı Adliye Müddai Umumi Muavinliği Kalemi'ne devam etmekte iken 9 Cemaziyelahir 1306 (29 Kanun-u Sani 1304) tarihinde 200 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Meclis İdaresi Kalemi 2. Kitabeti'ne tayin olmuştur. 26 Şevval 1310 (1 Mayıs 1309) tarihinde 12,5 kuruş zam ile maaşı 212,5 kuruşa yükseltilmiş ve 7 Şaban 1321 tarihinde Rütbe-i Rabıa ile taltif buyrulmuştur.

Maaşının miktarı muhasebe kaydına muvafık olup tercüme-i hal varakası ziri Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı ve Hüdavendigâr Vilayeti Valiliği'nden tasdik edilmiştir.

Rütbe-i Rabıa rüüs-ü humayunu ile Osmanlı Nüfus Tezkiresi, mektep şehadetnamesi ve beraat mazbatasını onaylı örnekleri tercüme-i hal varakasıyla rabıta-i komisyon-u hususiyece mahfuzdur (19 Muharrem 1326 ve 9 Şubat 1323).

Osman Saffet Efendi'nin İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin tebligat vakıası üzerine 6 Şaban 1326 (21 Ağustos 1324) tarihinde azledildiği, ancak yapılan incelemelerde herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı görülüp iade edildiği Kütahya Sancağı Meclis İdaresi'nin 21 Ağustos 1324 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır.¹⁷⁴

4.1.116. Osman Şükrü Efendi

Fesçizade Hacı Mustafa Efendinin oğlu olan Hafız Osman Şükrü Efendi 24 Ramazan 1276 (3 Nisan 1276) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve bir müddet Arapça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

6 Recep 1301 (20 Nisan 1300) tarihinde 25 yaşında iken Kütahya Sancağı Muhasebe Kitabeti'ne mülazemetle girmiştir. 23 Zilkade 1301 (1 Eylül 1300) tarihinde tahsildarat aidatından 300 kuruş maaşla Eğrigöz Nahiyesi Kabzımallığı'na tayin olmuş ve 7 Cemaziyelahir 1303 (1 Mart 1302) tarihinde tahsildarlıkların lağvına binaen 300 kuruş maaşla 15 Cemaziyelevvel 1308 (1 Kanun-u Evvel 1306) tarihine kadar istihdam olunmuştur. 23 Safer 1309 (14 Eylül 1307) tarihinde 400 kuruş maaşla Uşak Kazası Sandık Emaneti'ne tayin olmuş, ancak 30 Rebiülevvel 1311 (30 Eylül 1309) tarihinde vazife süresinin bitmesine binaen ayrılmıştır. 3 Muharrem 1314 (3 Haziran 1312) tarihinde 400 kuruş maaşla Uşak Kazası Sandık Emaneti'ne tekrar tayin olunarak

¹⁷⁴BOA.DH.SAİD., No:144, s.449.

hazinece memuriyeti tasdik kılınmıştır. Kütahya Sancağı Muhasebeciliği Vekâleti'yle Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden yazılan mülâhazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle bahsedilen hizmetlere tayin ve ayrılış tarihi, maaşının miktarı, herhangi zimmet ve ilişkisi olmadığını beyan eden Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 28 Mart 1313 tarihli tahrirat-ı cevabiyesi ve Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 19 Eylül 1313 ve 31 Kanun-u Sani 1310 tarihli mazbatalarının onaylı suretleri tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur. Ayrıca Uşak Kazası Sandık Emaneti'ne tayin tarihiyle maaşının miktarı Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'na tebliğ eylediğini içeren Muhasebe-i Umumiye-i Maliyenin 26 Teşrin-i Sani 1313 tarihli ilmihaberi tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (7 Şubat 1314 ve 8 Şevval 1316).¹⁷⁵

4.1.117. Ömer Faruk Efendi

Delilbaşızade Mehmet Efendi'nin oğlu olan Ömer Faruk Efendi 15 Zilkade 1279 tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Mekteb-i Rüştisi'nde müfredatta var olan dersleri okumuş ve şehadetname almıştır. Türkçe kitabet etmektedir.

1296 senesi Şevvali'nde 17 yaşındayken Kütahya Bidayet Mahkemesi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 2 Muharrem 1300 tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi Hukuk Dairesi Zabıt Kitabeti'ne tayin olmuştur. Memurluk vazifesinden dolayı herhangi bir suçla suçlu bulunmamıştır.

Kütahya Bidayet Mahkemesi Riyaseti'nden yazılan mülâhazada “Ömer Faruk Efendi musaddaktır” denilmiş ve Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Hüdavendigâr Vilayeti Adliye Müfettişliği'nden Ömer Faruk Efendi'nin ahvali mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır. Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi “işbu mülâhaza musaddaktır”, denilmiştir (23 Rebiülahir 1304 ve 7 Kanun-u Sani 1302).¹⁷⁶

4.1.118. Ömer Fevzi Efendi

Haffaf Halil Efendi'nin oğlu olan Ömer Fevzi Efendi hicri 1280 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İlme giriş derslerini tahsil edip, Dersaadet'te özel

¹⁷⁵BOA.DH.SAİD., No:84, s.85.

¹⁷⁶BOA.DH.SAİD., No:13, s.93.

hocadan bir müddet ders aldıktan sonra cami-i şerif derslerine devam etmiştir. Bir taraftan da Menşe-i Muallimin namındaki mektebe dâhil olup 3. sınıfa kadar olan dersleri görmüş ve mektebin lağvına binaen ayrılmıştır.

Hicri 1300 senesinde (sene-i maliye 1300) Numene-i Terakki Mektebi'nin ikinci, üçüncü ve dördüncü sene dersleri muallimliğine ve 300 kuruş maaşla intihap olunarak bir müddet sonra kifayetine mebni bahsedilen sınıflardan sekizinci seneye kadar yedi sınıfın Akaid-i Diniye, Sarf-ı Arabî ve Türkçe, Nahiv-i Arabî ve Osmanî, Mantık, Belagat, Kavaid-i Osmaniye, İlm-i Ahlak ve Tahili-i İbare dersleri muallimliği yapmıştır. Hicri 1306 senesinde ilave-i memuriyet olarak dâhiliye memurluğu hizmeti ve hicri 1307 senesinde önceki vazifelerine ek olarak Kasa Muhafızlığı İdare Memurluğu ve müdür muavinliği hizmetleri uhdesine verilerek üç buçuk sene kadar bu vazifeleri de layıkıyla yaptıktan sonra sağlılığının el vermemesine bianen idare vazifesiyle kasa muhafızlığı muamelatından istifa etmiştir. 18 Safer 1310 senesinde zaman-ı idaresi muamelatıyla mevcut-u sandık olan meblağı Numene-i Terakki Mektebi Müdüriyeti'ne devir ve teslim ile berat-ı zimmet senedi almıştır.

Ömer Fevzi Efendi Numene-i Terakki Mektebi'nde muallimliği esnasında müsait zamanlarını tahsile ayırarak Edebiyat-ı Osmaniye, Tarih-i Umumi ve Osmanî, Coğrafya-i Umumi ve Osmanî, Hesab-ı İlmi ve Nazari, Kozmoğrafya, Matematik, Fizik, Mevalid-i Selase, Hıfz-us-sıhha ve Kavanin derslerini tahsil ile tasdikname almıştır. Bahsedilen cami dersine dahi devamla hicri 1311 senesinde icazetname almıştır.

Ömer Fevzi Efendi Numene-i Terakki Mektebi'nin Maarif Nezareti'ne geçmesi üzerine 28 Cemaziyelahir 1314 senesinde dâhiliye memuriyeti unvanıyla 570 kuruş maaşla nakil olmuştur. 16 Şevval 1314 tarihinde 142,5 kuruş olan Arabî ve Ulum-u Diniye Muallimliği maaşı 142,5 kuruş zamlı 285 kuruşa yükseltilmiştir. Numene-i Terakki Mektebi müdürünün izinli olarak Bursa'ya gitmesi hasebiyle 1315 senesi Saferi'nden 15 Cemaziyelevvel 1315 tarihine kadar vekâlet ederek bir kıta mazbata almıştır. 23 Zilkade 1318 tarihinde Arabî ve Ulum-u Diniye Muallimlikleri maaşı 300 kuruşa ve 7 Ramazan 1320 tarihinde memuriyet maaşı 700 kuruşa yükseltilmiştir. 17 Şevval 1320 tarihinde ünvanı muavin-i evveliğe tahvil edildiği gibi, 12 Zilkade 1320 tarihinde maaşı 800 kuruşa yükseltilmiştir. 9 Ramazan 1322 tarihinde zikir olunan

muallimlikler uhdesinde kalmak üzere 600 kuruş maaşla teftiş ve muayene memurluğuna tahvil olmuştur. 25 Zilkade 1322 tarihinde Numune-i Terakki Mektebindeki dersler muallimliğinden nakil edilerek Mercan İdadisi Ulum-u Diniye ve Kavaid-i Osmaniye Muallimliği'ne 240 kuruş maaşla tayin edilmiştir. 17 Rebiülevvel 1324 tarihinde Mercan İdadisi Ulum-u Diniye ve Kavaid-i Osmaniye Muallimliği maaşı 300 kuruşa yükseltilmiştir. 19 Şevval 1325 tarihinde Teftiş ve Muayene Heyeti Azalığı'na terfi edilerek maaşı 25 Zilhicce 1325 tarihinde 50 kuruşluk zamlı 650 kuruşa yükseltilmiştir. 16 Recep 1326 tarihinde icra kılınan tensikatta kadro dışına çıkarılmıştır. 1327 senesi Recebi'nden itibaren maaşı tensik kanunu gereğince ita edilmiş ve 28 Şaban 1327 tarihinde kadro dışı kalmıştır.

1314 senesinde İzmir ve 1321 senesinde Edirne paye-i mücerredelerine nail olmuştur. Evkaf Muhasebeciliği için Evkaf Nezareti'nce imtihanı gerçekleştirilerek yeterlilik aldığı 10 Şubat 1314 tarihli tasdikname münderecatından anlaşılmıştır..

Beyan edilen tasdikname ve icazetnamelerle haiz olduğu rütbeler ferman-ı hümayunları ve Numene-i Terakki Mektebi Kasa Muhafızlığı ile müdüriyet vekâletinde layıkıyla hizmet ettiği, herhangi bir ilişkisi olamadığına ve Numene-i Terakki Mektebi'nin Maarif Nezaretine ilhakından sonra tekaüd, mazuliyet ve harik ianelerinden dolayı zimmeti bulunmadığına dair kendisine verilen şهادetname suretleri tercüme-i hal varakasında mahfuzdur (21 Muharrem 1328 ve 20 Kanun-u Sani 1325).¹⁷⁷

4.1.119. Ömer Lütfi Efendi

Kütahya Redif Taburu Yüzbaşları'ndan müteveffa Mehmet Efendi'nin oğlu olan Ömer Lütfi Efendi hicri 1290 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Mekteb-i Rüştisi'nde müfredatta var olan dersleri okuyarak 8 Temmuz 1303 tarihinde şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazdığı tercüme-i halinde yer almaktadır.

3 Zilkade 1304 (13 Temmuz 1303) tarihinde Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 21 Muharrem 1311 (24 Haziran 1309) tarihinde gönüllü olarak silk-i celil-i askeriye girip zamanla başçavuşluk rütbesine ulaşmıştır. 7 Rebiülahir 1317 (2 Ağustos 1315) tarihinde tezkire ile sınıf-ı redife nakil edilmiştir. Daha sonra bir müddet yine Kütahya Sancağı Tahrirat Kalemi'ne mülazemetle devam

¹⁷⁷BOA.DH.SAİD., No:170, s.249.

etmiş ve 16 Zilkade 1317 (4 Mart 1316) tarihinde 300 kuruş maaş ile Kütahya Sancağı Süvari Tahsildarlığı'na tayin olmuştur.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan ortak olarak ve Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden ehliyeti ve vazifesiyle mütenasip olduğu beyan edilmiştir.

Nüfus ve askerlik tezkireleriyle mektep şadnamesinin onaylı örnekleri ve Kütahya Sancağı Süvari Tahsildarlığı'na tayin tarihi ve maaşının miktarını içeren Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'nın 14 Kanun-u Sani 1317 ve 6 Nisan 1318 tarihli iki kıta tahriratı tercüme-i hal varakasıyla şubece mahfuzdur (2 Rebiülahir 1324 ve 13 Mayıs 1322).¹⁷⁸

4.1.120. Ömer Lütfi Efendi

Mehmet Efendinin oğlu olan Ömer Lütfü Efendi hicri 1263 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

10 Zilhicce 1286 (1 Mart 1286) tarihinde 23 yaşında iken 250 kuruş maaşla Rusumat Emaneti Sahil Muhafaza memuriyetine tayin olmuş, ancak 28 Recep 1288 (1 Teşrin-i Evvel 1287) tarihinde maaşı iki yüz otuz beş kuruşa indirilmiştir. 7 Cemaziyelevvel 1289 (1 Temmuz 1288) tarihinde istifa ederek ayrılmış, 26 Zilkade 1293 (1 Kanun-u Evvel 1292) tarihinde 300 kuruş maaşla Karahisar Telgrafhanesi Muhabere memuriyetine tayin edilmiş ve maaşı 18 Rebiülahir 1294 (20 Nisan 1293) tarihinde 400 kuruşa yükseltilmiştir. Memuriyeti 5 Şevval 1294 (1 Teşrin-i Evvel 1293) tarihinde 400 kuruş maaş ile Kütahya, 21 Rebiülahir 1297 (20 Mart 1296) tarihinde 380 kuruş aylıkla Bilecik, 9 Cemaziyelahir 1300 (5 Nisan 1299) tarihinde 500 kuruş maaş ile Gediz ve 19 Rebiülevvel 1303 (14 Kanun-u Evvel 1301) tarihinde 500 kuruş maaş ile Simav merkezleri muhabere memuriyetlerine tahvil olunmuştur.

Hüdavendigar Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'yle Telgraf ve Posta Nezareti makamlarından “tercüme-i hal varakası içeriği usule uygun olduğu gibi vazifesini layıkıyla yerine getirmektedir”, denilmiştir.

¹⁷⁸BOA.DH.SAİD., No:114, s.461.

Rusumat Emaneti Sahil Muhafaza memuriyetindeki hizmeti Rumusat Emanet-i Celilesi'nin 41 numara ve 6 Kanun-u Evvel 1308 tarihli tezkire-i cevabiyesiyle tasdik edilmiştir (12 Cemaziyelahir 1312 ve 28 Teşrin-i Sani 1310).

Ömer Lütfü Efendi 25 Safer 1313 (31 Temmuz 1311) tarihinde 500 kuruş maaş ve becayış suretiyle Biga Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakil olmuşken gitmediğinden dolayı açıkta kalıp 19 Rebiülevvel 1314 (16 Ağustos 1312) tarihinde tekrar 500 kuruş maaşla Simav'a Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakil edildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 23 Muharrem 1315 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Ömer Lütfü Efendi 7 Cemaziyevvel 1321 (19 Temmuz 1319) tarihinde 380 kuruş maaşla ve becayış suretiyle Hüdavendigâr Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere memuriyetine nakil edildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 13 Şaban 1321 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.¹⁷⁹

4.1.121. Seyyid Mustafa Efendi

Seyyid Ahmet Efendinin oğlu olan Seyyid Mustafa Efendi hicri 1256 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Arapça ve Türkçe okuyup yazmaktadır.

5 Rebiülevvel 1273 (22 Teşrin-i Evvel 1272) tarihinde 17 yaşında 150 kuruş maaş ve bir çift nan-ı aziz tayin ile Medine-i Münevvere'de Asakir-i Muvazzafe Serpiyadesi Tahir Bey Maiyeti Kitabeti'ne tayin olmuştur. 1276 senesi Cemaziyelahirisi'nde istifa ederek ayrılmış ve 15 Safer 1277 (21 Ağustos 1276) tarihinden 25 Cemaziyevvel 1278 (16 Teşrin-i Sani 1277) tarihine kadar aynı maaşla yine Medine-i Münevvere'de Asakir-i Muvazzafe Serpiyadesi Tahir Bey Maiyeti Kitabeti'nde bulunmuştur. 1278 senesi Recebi'nden 1281 senesi Rebiülahiri'ne kadar 250 kuruş ve 5 Şaban 1281 (22 Kanun-u Evvel 1280) tarihinden 15 Zilhicce 1281 (29 Nisan 1281) tarihine kadar 300 kuruş maaşlar ile Serpiyade Nurettin ve Behlül Ağalar'ın maiyet kitabetlerinde istihdam olunarak, 15 Zilhicce 1281 (29 Nisan 1281) tarihinde 150 kuruş maaş ile Yenbu'ülbahr Şevne Kitabeti refakatine nakil edilmiş,

¹⁷⁹BOA.DH.SAİD., No:54, s.207.

ancak 20 Ramazan 1282 (25 Kanun-u Sani 1281) tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 1282 Şevvali'nde 500 kuruş maaşla geçici olarak Mekke-i Mükerre Rusumat-ı Reftiye Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 1283 senesi Saferi'nde 300 kuruş maaşla Yenbu'ülbahr Şevne Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 1281 senesi Rebiülevvel'i'nde istifa etmiştir. 22 Rebiülevvel 1290 (8 Mayıs 1289) tarihinde 140 kuruş maaşla Medine-i Münevvere Hazine-i Celile-i Divaniye Tercümanlığı'na tayin edilmiş ve 11 Ramazan 1291 (10 Teşrin-i Evvel 1290) tarihinde 600 kuruş maaş ile Medine-i Münevvere Hazine-i Celile-i Divaniye Muhasebe Kalemi Refakati'ne nakil olmuştur. 1296 senesi Şevvali'nde maaşı 540 kuruşa indirilmiş ve 21 Şevval 1302 (22 Temmuz 1301) tarihinde 550 kuruş 10 paraya yükseltilmiştir.

Medine-i Münevvere Muhafızlığı'yla Hicaz Vilayet-i Celilesi Vali Vekâleti'nden yazılan mülahazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Seyyit Mustafa Efendi'nin vazifesini layıkıyla yerine getirmekte olduğu beyan edilmiştir (14 Zilkade 1309 ve 28 Mayıs 1308).

Seyyit Mustafa Efendi'nin maaşı 9 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde 503 kuruşa indirilmiş ve 22 Cemaziyelevvel 1316 (25 Eylül 1314) tarihinde 700 kuruş maaşla Medine-i Münevvere Muhasebe Baş Kitabeti'ne tayin edildiği Maliye Sicil Şubesi'nin 5 Teşrin-i Evvel 1315 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

Seyyit Mustafa Efendi'nin maaşı 1 Zilkade 1316 (1 Mart 1315) tarihinde 777 kuruşa yükseltildiği ve ihtiyarlığından dolayı gözlerinin bütün bütün görmez bir hale gelmesi nedeniyle emekliliğini talep etmesiyle 6 Zilkade 1319 (1 Şubat 1318) tarihinde yerine bir başkasının tayin edilmediği Hicaz Vilayeti Defterdarlığı'nın 7 Mayıs 1318 ve 9 Nisan 1319 tarihli muharreratına atfen Maliye Sicil Şubesi'nin 7 Şubat 1327 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.¹⁸⁰

4.1.122. Süleyman Asaf Efendi

Ahmet Hilmi Ağanın oğlu olan Süleyman Asaf Efendi hicri 1271 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini, Hacı Abdülbaki Efendi Medresesi'nde bir miktar Arapça ve daha sonra mekteb-i rüştiyede müfredatta var olan dersleri okuyarak ikinci itibariyle bir kıta şehadetname almıştır.

¹⁸⁰BOA.DH.SAİD., No:40, s.451.

Türkçe okuyup yazmaktadır.

15 Cemaziyelevvel 1287 (11 Ağustos 1286) tarihinde 25 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi'ne alınarak, 20 Cemaziyelahir 1290 (11 Ağustos 1289) tarihinde maaşı 100 kuruşa, 22 Rebiülahir 1292 (16 Mayıs 1291) tarihinde 150 kuruşa, 27 Safer 1294 (1 Mart 1293) tarihinde 375 kuruşa yükseltilmiş ve Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi Varidat Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 20 Muharrem 1296 (1 Kanun-u Sani 1294) tarihinde maaşı 425 kuruşa yükseltilmiştir. 25 Ramazan 1296 (11 Eylül 1295) tarihinde 365 kuruşa indirilmiş ve 2 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde 420 kuruşa yükseltilerek Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi Masraf Kitabeti inzımamıyla Baş Kitabete nakil olmuştur. 21 Zilhicce 1298 (1 Teşrin-i Sani 1297) tarihinde maaşı 445 kuruşa yükseltilmiş ve daha sonra Süleyman Asaf Efendi hakkında çıkan usulsüz hareket ettiği yönündeki iddialar üzerine yapılan incelemeler neticesinde suçlu bulunarak yerine başkası tayin edilmesine karar verilmiştir. 19 Zilkade 1305 (16 Temmuz 1304) tarihinde işten el çektirilmiş, ancak yapılan ayrıntılı incelemeler neticesinde yapılan usulsüz muamelelerde kendisinin mesul olduğunu gösteren herhangi bir delil bulunamamasından mahkemeye gerek kalmamış ve temize çıkmıştır. Bunun neticesinde 24 Zilhicce 1305 (22 Ağustos 1304) tarihinde 1000 kuruş maaşla Uşak Kazası Reji Müdüriyeti'ne tayin olmuştur. 4 Zilkade 1307 (10 Haziran 1306) tarihinde 1000 kuruş maaşla Eskişehir ve buradan da 7 Safer 1308 (10 Eylül 1306) tarihinde yine 1000 kuruş maaşla Karahisar-ı Sahip Reji Müdüriyetleri'ne nakil olmuştur. Daha sonra 445 kuruş maaşla Baş Kitabet inzımamıyla Kütahya Sancağı Muhasebe Kalemi Varidat Kitabeti'ne tayin olması üzerine 10 Cemaziyelahir 1308 (9 Kanun-u Sani 1306) tarihinde Karahisar-ı Sahip Reji Müdüriyeti'nden ayrılarak 3 Recep 1308 (1 Şubat 1306) tarihinde bahsedilen kitabette vazifeye başlamıştır. 8 Rebiülevvel 1310 (17 Eylül 1308) tarihinde maaşı 600 kuruşa yükseltilmiştir. Daha önce bulunduğu Uşak Reji Müdüriyeti'nde iken yapılan usulsüzlük neticesinde 28 Şaban 1312 (11 Şubat 1310) tarihinden 8 Ramazan 1312 (13 Mayıs 1311) tarihine kadar hapis olunmuş ve bir ay devam eden hapsi zarfında maaş almamıştır. 9 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde 540 kuruş maaşla kitabet-i mezkurede istihdam edilmiştir.

İlave-i memuriyet suretiyle 6 Cemaziyelahir 1310 (14 Kanun-u Evvel 1308) tarihinden 10 Recep 1310 (10 Kanun-u Sani 1308) tarihine kadar, 7 Zilhicce 1311 (30 Mayıs 1310) tarihinden 12 Zilhicce 1311 (4 Haziran 1310) tarihine kadar ve 17

Rebiülahir 1314 (13 Eylül 1312) tarihinden 28 Rebiülahir 1314 (24 Eylül 1312) tarihine kadar hamsi maaşatla üç defa Kütahya Sancağı Muhasebeciliği Vekâletinde istihdam olunarak birinci defasında 373 kuruş, ikinci defasında 78 kuruş 30 para ve üçüncü defasında 160 kuruş almıştır. 9 Safer 1311 (10 Ağustos 1309) tarihinden 17 Safer 1311 (18 Ağustos 1309) tarihine kadar Kütahya Sancağı Mutasarrıflığı Vekâleti'nde bulunmuştur.

Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan ortak olarak ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Valiliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden vazifesini layıkıyla yerine getirmekte olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle mektep şهادetnamesinin onaylı örnekleri, bahsedilen vazifelerinde müddet-i istihdam, maaşlarının miktarıyla ayrılış sebepleri, beraat zimmetini içeren Kütahya Sancağı Muhasebe kayıt pusulasıyla Uşak, Eskişehir ve Karahisar Reji Müdüriyetleri'ne ait şهادetnameler, evrak-ı saire-i mahalliye ve müsbite ile hakkında icra olunan tetkikatı içeren Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'ndan Kütahya Sancağı Muhasebeciliğine yazılan tahrirat ile Kütahya Sancağı Muhasebeciliğine yazılan zeyilin, muhasebeci tarafından tanzim ve vilayete takdim olunan takrir ile müstantıklığından verilen men-i muhakeme kararnamesinin berat-ı halisine lahik olan hükmü içeren ilamın Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Hüdavendigâr Vilayeti Mebus Masraf Kitabeti'nden azline, daha sonra varidat kitabeti inzimamıyla baş kitabete tayini Meclis-i Maliyece tasvip olunduğunu içeren iki kıta tahriratın onaylı örneği, Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 12 Teşrin-i Evvel 1315 tarihli tahrirata ek olarak Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'nin 30 Eylül 1315 tarihli kayıt pusulası ve 24 Haziran 1315 tarihli tahriratına ek olup vekâlet suretiyle yaptığı hizmetlerden beraat zimmetine dair olan 16 Haziran 1315 tarihli Meclis-i İdare-i Vilayet mazbatasını tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (16 Muharrem 1318 ve 2 Mayıs 1316).

Süleyman Asaf Efendi'nin cihet-i askeriye ait hususatta hizmetinde göstermiş olduğu gayretten dolayı 6 Rebiülevvel 1318 tarihinde Rütbe-i Salise tevcih buyrulmuştur. Süleyman Asaf Efendi'nin memuriyet vazifesini layıkıyla yerine getirmesine binaen 2 Cemaziyelahir 1319 tarihinde 4. Rütbeden Nişan-ı Ali-i Osmanî ihsan buyulmuştur.

Süleyman Asaf Efendi'nin memuriyetini layıkıyla yerine getirmesinden dolayı 1320 senesi Muharremi'nde 4. Rütbeden Mecidi Nişanı Zîşanı ihsan buyrulmuştur.¹⁸¹

4.1.123. Süleyman Nafiz Efendi

Kütahyalı Ali Ağanın oğlu olan Süleyman Nafiz Efendi hicri 1278 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Sıbyan Mektebi'nde müfredatta var olan dersleri ve rüşti mektebinde birer miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

1298 senesinde 20 yaşında iken Kütahya Telgrafhanesine mülazemetle başlayıp, 8 Zilkade 1299 senesinde 380 kuruş maaş ile muhabere memuru olmuştur.

Kütahya Meclis-i İdaresi'yle Hüdavendigâr Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdürü Osman Bey taraflarından Süleyman Nazif Efendi memuriyetine müdavimdir ve Telgraf ve Posta Nazırı Hasan Ali Efendi hazretleri canibinden işbu varaka içeriği teşkil olunan komisyonca tetkik edilerek doğruluğu tasdik edilmiştir. Süleyman Nafiz Efendi'ye hizmetlerinden dolayı 19 Rebiülevvel 1318 senesinde terfi ederek Rütbe-i Salise tevcih buyrulmuştur.

Süleyman Nafiz Efendi'nin maaşı 8 Zilkade 1322 (1 Kanun-i Sani 1320) tarihinde 430 kuruşa yükseltilmiştir. 19 Safer 1300 (12 Eylül 1321) tarihinde unvan-ı memuriyeti mir memurluğa terfi edildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 16 Recep 1324 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.¹⁸²

4.1.124. Süleyman Sami Efendi

Tımarlı Sipahi Ümerasından Kulaksızoğlu Halil Bey'in oğlu olan Süleyman Sami Efendi hicri 1265 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini, Germiyan ve Haliliye Medreseleri'nde bir miktar Arapça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Kütahya Sancağı Tahrir Kalemi'ne bir müddet mülazemeten devam ettikten sonra 28 Cemaziyelahir 1280 (1 Eylül 1287) tarihinde 190 kuruş maaşla Seyyit Gazi Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin olmuştur. 13 Safer 1292 (9 Mart 1291) tarihinde istifa

¹⁸¹BOA.DH.SAİD., No:95, s.175-176.

¹⁸²BOA.DH.SAİD., No:34, s.387.

ederek ayrılıp 1292 senesinde silk-i redife dâhil olarak rütbesi çavuşluğa kadar terfi edilmiş ve 1299 senesinde terhis olmuştur. 5 Recep 1300 (1 Mart 1299) tarihinde 250 kuruş maaşla Uşak Kazası Vergi Kitabeti Refakati'ne tayin olmuştur. 11 Zilkade 1301 (1 Eylül 1299) tarihinde yine 250 kuruş maaş ile Göbek Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne, 4 Rebiülahir 1303 (1 Kanun-u Evvel 1301) tarihinde 300 kuruş maaşla Tavşanlı ve 8 Recep 1303 (1 Nisan 1302) tarihinde yine 250 kuruş maaşla tekrar Göbek Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne, 21 Cemaziyelevvel 1308 (21 Kanun-u Evvel 1306) tarihinde yine 250 kuruş maaşla Eğrigöz, 9 Rebiülevvel 1309 (30 Eylül 1307) tarihinde yine 250 kuruş maaşla Virancık, 2 Muharrem 1314 (1 Haziran 1312) tarihinde yine 250 kuruş maaşla ikinci defa olarak Eğrigöz ve 13 Şevval 1317 (1 Şubat 1315) tarihinde 300 kuruş maaşla tekrar Tavşanlı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil olmuştur.

Tavşanlı Mal Kitabeti'nden, Kütahya Vergi Memurluğu'yla Muhasebeciliği'nden, Hüdavendigâr Vilayeti Vergi Müdürlüğü'yle Defterdarlığı'ndan ve Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nden yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi Müsteşarlığı'ndan iktidarı vergi kitabeti vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle 18 Şubat 1299 tarihli müstahfız tezkiresi, bahsedilen hizmetlerde müddet-i istihdamıyla maaşının miktarını, ayrılma sebeplerini, herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığını içeren Kütahya Sancağı'yla Uşak Kazası, Eğrigöz ve Tavşanlı nahiyeleri Meclis İdareleri mazbatalarının 14 Teşrin-i Evvel 1316, 19 Teşrin-i Sani 1301, 31 Mart 1302, 4 Eylül 1315, 15 Şubat 1315 ve silk-i redifte bulunduğu esnada Şehr-i köy Umum Hastanesi Kâtip Muavinliği'ndeki hüsn-ü hizmetini beyan eden mezkûr hastane tıbbiyelerinin 1 Mart 1292 tarihli mazbatasının onaylı suretleri ve Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nin 11 Kanun-u Sani 1320 tarihli kayıt pusula kaleminin Tahrir-i Vergi İdare-i Umumiyesi'nden çıkmış 20 Kanun-u Evvel 1320 tarihli derkenarını içeren 3 Mart 1319 tarihli müzekkeresi tercüme-i hal varakasıyla şubece mahfuzdur (6 Cemaziyelevvel 1324 ve 5 Haziran 1322).

Süleyman Sami Efendi'nin 16 Muharrem 1320 (11 Nisan 1318) tarihinde maaşıyla Göbek Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil edilip, hakkında vuku bulan şikayet üzerine 26 Ramazan 1324 (31 Teşrin-i Evvel 1322) tarihinde taht-ı muhakemeye alınarak beraat etmesiyle 8 Recep 1326 (25 Temmuz 1324) tarihinde memuriyetine iade

edilmiştir. 10 Ramazan 1326 (24 Eylül 1324) tarihinde yine 300 kuruş maaşıyla tekrar Tavşanlı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne nakil edilmiştir. 28 Muharrem 1329 (16 Kanun-u Sani 1326) tarihinde 573 kuruş maaşla emekli edildiği Maliye Sicil Şubesi'nin 30 Mart 1327 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁸³

4.1.125. Süleyman Vehbi Efendi

Hasan Ağanın oğlu olan Hafız Süleyman Vehbi Efendi hicri 1273 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde dini ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuyup yazmaktadır.

7 Zilkade 1289 tarihinde 16 yaşında ve mülazemetle Kütahya Sancağı Arazi, daha sonra Tahrirat ve Vergi Kalemleri'ne devam etmiştir. 13 Şaban 1295 tarihinde 500 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Virancık Nahiyesi'nin Aşar-ı Seyyar Kitabeti'ne tayin olunarak beş ay ve 20 Rebiülevvel 1296 tarihinde 400 kuruş maaşla Simav Kazası Ağnam Kitabeti'ne tayin olarak iki ay çalışmıştır. 3 Rebiülevvel 1298 tarihinde Kütahya Sancağı Piyade Tahsildarlığı'na tayin olmuştur. 4 Safer 1302 tarihinde Tavşanlı Nahiyesi Baş Tahsildarlığı'na nakil edilerek beş ay sonra istifa ederek ayrılmıştır. 20 Zilhicce 1306 tarihinde 300 kuruş maaşla Dağardı Nahiyesi Vergi Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Kütahya Sancağı Vergi Memuriyeti'yle Mutasarrıflığı'ndan ve Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Defterdarlığı'yla Valilik'ten yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden Süleyman Vehbi Efendi'nin layıkıyla hizmet etmekte olduğu beyan edilmiştir (25 Şevval 1309 ve 10 Mayıs 1308).

Süleyman Vehbi Efendi'nin çalıştığı Kütahya Sancağı Piyade Tahsildarlığı'yla Tavşanlı Nahiyesi Baş Tahsildarlığı'nda ilişkisi olmadığı Maliye Sicill-i Ahval Şubesi'nin 4 Cemaziyelahir 1310 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

Süleyman Vehbi Efendi'nin 500 kuruş maaşla Sandıklı Kazası Vergi Kitabeti'ne nakl-i memuriyetine 20 Ramazan 1304 (10 Şubat 1312) tarihinde Dağardı'ndan ayrılarak 6 Şevval 1304 (26 Şubat 1312) tarihinde Sandıklı'da işine başladığı Maliye Sicill-i Ahval Şubesi'nin 15 Temmuz 1314 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir. Süleyman Vehbi Efendi'nin doğum tarihi 1273 senesi olmayıp 1271

¹⁸³BOA.DH.SAİD., No:136, s.131.

senesi olduğu tekrar yazılan tercüme-i hal verakasıyla buna bağlı bulunan Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı suretinden anlaşıldığı Maliye Sicill-i Ahval Şubesi'nin vukuat cetvelinde gösterilmiştir.

Süleyman Vehbi Efendi yine 500 kuruş maaşa Aziziye Kazası Mal Müdür Muavinliği'ne nakil edilmiş ve 2 Recep 1316 (5 Teşrin-i Sani 1314) tarihinde Sandıklı'dan ayrılıp, 5 Recep 1316 (8 Teşrin-i Sani 1314) tarihinde Aziziye'de vazifesine başladığı Maliye Sicill-i Ahval Şubesi'nin 5 Nisan 1315 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.¹⁸⁴

4.1.126. Yusuf Cemal Efendi

Cebel-i Garbi Telgraf ve Posta Merkezi Müdürü Ahmet İzzet Efendi'nin oğlu olan Yusuf Cemal Efendi hicri 1300 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilimlere giriş derslerini ve Trablusgarp Vilayeti Mekteb-i Rüştî-i Askerisi'nde müfredatta var olan dersleri okuyup ala derecede şهادetname almıştır. Arapça, Türkçe, Fransızca ve İtalyanca okuyup yazmaktadır.

Hicri 1320 senesinde Trablusgarp Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti Refakatine mülazemetle girmiş ve 2 Cemaziyelahir 1321 (13 Ağustos 1319) tarihinde 220 kuruş maaşla vazifelendirilmiştir. 27 Muharrem 1324 (10 Mart 1322) tarihinde 700 kuruş maaşla Varna Telsiz Telgraf Merkezi Muhaberat-ı Türkiye Memurluğu'na terfi etti ve 14 Zilhicce 1326 (25 Kanun-u Evvel 1324) tarihinde maaşı 800 kuruşa yükseltilmiştir.

Tegraf ve Posta Nezareti'nden vazifesine layıkıyla devamı tasdik edilmiştir.

Memuriyetleri Tegraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kayıtlarına mutabık olup Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle mektep şهادetnamesinin onaylı suretleri tercüme-i haliyle beraber Tegraf ve Posta Nezareti Sicill-i Ahval Şubesi'nde mahfuzdur.¹⁸⁵

¹⁸⁴BOA.DH.SAİD., No:39, s.111.

¹⁸⁵BOA.DH.SAİD., No:152, s.397.

4.1.127. Yusuf Rasih Efendi

Esircizade İbrahim Derviş Efendi'nin oğlu olan Yusuf Rasih Efendi hicri 1299 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Sıbyan mektebinde ilme giriş derslerini ve Kütahya Mekteb-i İdadi-i Mülkisi'nde üç sene kadar müfredatta var olan dersleri okumuş ise de şهادetname alamamıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

Kütahya Sancağı Tahsilât Kalemi'ne mülazemet suretiyle bir müddet devam etmiştir. 21 Zilhicce 1325 (12 Kanun-u Sani 1323) tarihinde 400 kuruş maaşla Kütahya Sancağı 9. Süvari Tahsildarlığı'na tayin ve Hazine-i Celilece 2129 numaraya kayıt olunmuştur.

Kütahya Tahsil Memurluğu'ndan münferiden, Muhasebeciliği'yle Mutasarrıflığı'ndan ortak olarak ve Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'yla Tahsilât İdaresi Müdüriyeti namına Muavinliği'nden ayrı ayrı yazılan mülahazalara atfen Maliye Nezaret-i Celilesi'nden vazifesini ifaya iktidarı olduğu beyan edilmiştir.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi onaylı suretiyle Kütahya Sancağı 9. Süvari Tahsildarlığı'na tayin tarihi, maaşının miktarını ve kayıt olduğu numarayı içeren Tahsilât İdaresinin 9 Nisan 1324 tarihli müzekkeresi tercüme-i hal varakasıyla şubece mahfuzdur (18 Recep 1327 ve 22 Temmuz 1325).¹⁸⁶

4.1.128. Zeki Şükrü Bey

Asakir-i Şahane Mirlivaları'ndan Ahmet Paşa Hafidi Rıza Bey'in oğlu olan Zeki Şükrü Bey hicri 1289 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. İptidai mektebinde ilimlere giriş derslerini ve özel hocadan idadi derslerini okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir. Ermenice ve Fransızca okuyup yazdığı tercüme-i halinde belirtilmiştir. Son olarak Mekteb-i Hukuk-u Şahane'de okuyarak ala dereceden 6 Temmuz 1316 tarihli mezuniyet rüusu almıştır.

11 Safer 1312 (1 Ağustos 1310) tarihinde imtihanla 75 kuruş maaşla Sicill-i Ahval İdaresi Tescilat Kalemi'ne tayin edilmiştir. 17 Recep 1312 (1 Kanun-u Sani 1310) tarihinde maaşı 100 ve 23 Şaban 1313 (26 Kanun-u Sani 1311) tarihinde 150 kuruşa yükseltilmiştir.

¹⁸⁶BOA.DH.SAİD., No:163, s.63.

Komisyon Evrak Müdürlüğü'yle Müdüriyet-i Umumiye Muavinliği canibinden Zeki Şükrü Efendi'nin vazifesindeki gayreti Müdüriyet-i Umumiye'den teyit edilmiştir.

Vazifesine başlama tarihi, maaşının miktarı ve yapılan zamlar muhasebe memuriyetinden tercüme-i hal varakasına yazılan 15 Mayıs 1317 tarihli derkenarında ---
-----¹⁸⁷ ve doğum yeri Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nden anlaşıp, Mekteb-i Hukuk-u Şahaneden ala dereceden aldığı memuriyet rüusuyla Osmanlı Nüfus Tezkiresi aynen görülerek kendisine iade edilmiştir (19 Safer 1319 ve 24 Mayıs 1317).

(1) Zeki Şükrü Efendi 4 Safer 1317 (1 Haziran 1315) tarihinde 150 kuruş Tetkikat Kalemi'ne nakil edilmiştir.

(2) Zeki Şükrü Efendi vazifesini layıkıyla yerine getirmekte olduğundan 24 Cemaziyelevvel 1318 tarihinde Rütbe-i Rabia tevcih buyrulmuştur.

(3) Zeki Şükrü Efendi 8 Muharrem 1320 (4 Nisan 1318) tarihinde ilave-i memuriyet suretiyle Sandık Müşavirliği'ne tayin olunduğu Mülkiye Tekaüd Sandığı Sicil Şubesi'nin o konu hakkındaki tezkirelerinde gösterilmiştir.

(4) Zeki Şükrü Efendi'ye 1321 senesi Ramazanı'nda Rütbe-i Salise ve 8 Cemaziyelevvel 1324 tarihinde Rütbe-i Saniye nişanları verilmiştir. 29 Recep 1324 (5 Eylül 1322) tarihinde maaşı 200 kuruşa yükseltilmiş ve 20 Şaban 1324 tarihinde 4. Rütbeden Nişan-ı Ali-i Sani ihsan buyrulduğu Teşrifat-ı Divan-ı Hümayu'nun 2 Ağustos 1325 tarihli müzekkere-i cevabiyesiyle muhasebe memuriyetinin 1 Ağustos 1325 tarihli pusulasından anlaşılmıştır.

Zeki Şükrü Efendi 13 Şaban 1327 (27 Ağustos 1325) tarihinde icra kılınan tensikatta kadro harici kalmıştır.

Zeki Şükrü Efendi 8 Şevval 1327 (10 Teşrin-i Evvel 1325) tarihinde 1000 kuruş maaşla ve ancak intihabı memuriyeti Adliye kararıyla Hüdavendigâr Vilayeti İstintaf Mahkemesi Azalığı'na -----¹⁸⁸ Adliye Nezareti Sicil Şubesi'nin 4 Nisan 1326 tarihli müzekker-i cevabiyesinde beyan kılınmıştır.

¹⁸⁷Bu kelime ve daha sonra gelecek bazı kelimeler belgedeki siliklikler nedeniyle okunamamıştır.

¹⁸⁸ Bu sayfada yer alan boşluklar belgedeki silikliklerden dolayı okunamamıştır.

Zeki Şükrü Efendi tensik kanunuyla vazifeli olarak resmi kadroya alındığı halde tensik komisyonunca hukuk ----- beyanıyla mülkiye tekaüd sandığı hukuk müşavirliğinden kadro haricine çıkarıldığı Mahsusat-ı Zatiye Müdüriyeti'nin 26 Mart 1318 tarihli-----

Zeki Şükrü Efendi Hüdavendigâr Vilayeti Tensik Komisyonu'nca 8 Kanun-u Evvel 1325 tarihinde memuriyetinde daimi hale getirildiği 4 Eylül 1326 ----- kuruluş maaşla ve ancak intihab-ı memuriyet-i Adliye kararıyla Aziziye Kazası Bidayet Mahkemesi Riyasetine ----- maaşla ve ancak zikredilen kararıyla Hüdavendigâr Vilayeti Merkez Bidayet Mahkemesi Azalığı'na tayin ve Mezuniyet nizamiyesini istimalde reis-i mahkeme -- -----mükerreren dermayan edilen mahzuri nazar-ı itibara almayarak mahal-i memuriyetinden ayrıldığı suret-i ----- anlaşılma 30 Mayıs 1307 tarihinde yerine başkasının tayin edildiği 19 Mayıs 1328 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁸⁹

4.1.129. Ziya Efendi

Kütahya telgraf muhabere memuru Mehmet Fevzi Efendi'nin oğlu olan Ziya Efendi hicri 1298 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Mahalle iptidai mektebinde ilme giriş derslerini ve mekteb-i idadi-i mülkiyesinde müfredatta var olan dersleri okuyarak şهادetname almıştır. Türkçe okuyup yazmaktadır.

28 Safer 1317 (24 Haziran 1315) tarihinde Kütahya Telgrafhanesine mülazemetle girip telgraf-ı fenni tahsil etmiştir. 16 Recep 1317 (29 Teşrin-i Evvel 1315) tarihinde orayı terk ile Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti'ne nakil olmuştur. 12 Ramazan 1317 (1 Kanun-u Sani 1315) tarihinde 200 kuruş maaşla Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti Mukayyetliği'ne tayin edilmiştir.

Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden yazılan mülahazada Ziya Efendi'nin ehliyet ve liyakatinin vazifesiyle mütenasip, ahval ve etvar-ı umumiyesinin istihdama layık olacağı nakil ve İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden dahi hüsn-ü hal ve iktidarının Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden yazılan mülahazadan anlaşıldığı tasdik olunmuştur.

¹⁸⁹BOA.DH.SAİD., No:93, s.333.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle 24 Haziran 1315 tarihli mekteb-i idadi şehadetnamesinin ve Kütahya Telgrafhanesi'nde mülazemetle çalıştığı sırada vazifesini layıkıyla yerine getirdiği, fenn-i telgrafiye tahsil eylediği, erbab-ı iktidardan olduğunu beyan eden Kütahya Telgraf ve Posta Müdüriyeti'nden verilen diğer şehadetnamenin onaylı örneği tercüme-i hal varakasında gösterilmiştir (16 Cemaziyelevvel 1324 ve 25 Haziran 1322).¹⁹⁰

4.2. KÜTAHYA DOĞUMLU GAYRİMÜSLİM MEMURLAR

4.2.1. Agobcan Efendi

Devlet-i Aliye'nin Ermeni milletinden Artin Hrabet'in oğlu olan Agobcan Efendi hicri 1280 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Ermeni Mektebi'nde bir miktar okumuştur. Türkçe ve Ermenice okuyup yazmaktadır.

17 Muharrem 1307 (1 Eylül 1305) tarihinde 27 yaşında iken 400 kuruş maaşla Uşak Kazası Sandık Eminliği'ne tayin olmuş, 21 Safer 1309 (14 Eylül 1307) tarihinde süresinin bitmesiyle ayrılmıştır. 10 Zilkade 1311 (4 Mayıs 1310) tarihinde 400 kuruş maaşla ikinci olarak Uşak Kazası Sandık Eminliği'ne tayin olunmuştur. Uşak Kazası Kaymakamlığı'yla Kütahya Sancağı Muhasebeciliği'nden ve Hüdavendigar Vilayet-i Celilesi Defterdarlığı'yla Valiliği'nden yazılan mülahazata atıf ile Maliye Nezaret-i Celilesi'nden iktidarı vazifesini yerine getirmeye yeterli olduğu beyan edilmiştir. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin ve ilk defa sandık emanetinde çalışma süresine Uşak Kazası Meclis İdaresi'nin 23 Kanun-u Evvel 1307 tarihli mazbatasının onaylı suretleri ve Uşak Kazası Sandık Eminliği'nden zimmet ve ilişkisi olmadığını beyan eden Hüdavendigar Vilayeti Meclis İdaresi'nin 8 Ramazan 1311 tarihli mazbatasını ve ikinci defa sandık emanetine tayin tarihi ve maaşının miktarı maaşının Hüdavendigar Vilayeti Defterdarlığı'na tebliğ olduğunu içeren Muhasebe-i Umumiye-i Maliyenin 4 Temmuz 1311 tarihli ilmühaberi tercüme-i hal varakasıyla mahfuzdur (13 Şubat 1314 ve 14 Şevval 1316).

Agobcan Efendi'nin müddet-i nizamiyesinin bitmesine binaen 2 Muharrem 1314 (2 Haziran 1312) tarihinde ayrıldığı ve herhangi bir zimmet ve ilişkisi olmadığı

¹⁹⁰ BOA.DH.SAİD., No:130, s.499.

Hüdavendigâr Vilayeti Defterdarlığı'nın 23 Kanun-u Evvel 1312 tarihli tahriratıyla Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 13 Eylül 1313 tarihli ilmühaberine atfen şube-i merkumenin 6 Mart 1313 ve 31 Kanun-u Evvel 1313 tarihli vukuat cetvellerinde gösterilmiştir.¹⁹¹

4.2.2. Agop Efendi

Osep İstanbulluyan oğlu olan Agop Efendi hicri 1279 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Millet Mektebi'nde ilme giriş derslerini ve Dersaadet'te özel hocadan Türkçe ve Fransızca okumuştur. Türkçe ve Ermenice okuyup yazmaktadır.

1 Recep 1300 (26 Nisan 1299) tarihinde 20 yaşında Adliye Nezaret-i Celilesi Umur-u Cezaiye Dairesi Defter-i Umumisi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 23 Rebiülevvel 1301 (10 Kanun-u Sani 1299) tarihinde 50 kuruş maaş almaya başlamıştır. 6 Rebiülahir 1302 (11 Kanun-u Sani 1300) tarihinde 50 kuruş maaşla Umur-u Cezaiye Kalemi Mukayyet Muavinliği'ne tayin olmuş ve maaşı 6 Rebiülevvel 1303 (1 Kanun-u Evvel 1301) tarihinde 70 kuruşa, 20 Recep 1304 (1 Kanun-u Evvel 1302) tarihinde 100 kuruşa, 15 Şaban 1305 (15 Nisan 1304) tarihinde 190 kuruşa, 29 Rebiülevvel 1309 (21 Teşrin-i Evvel 1307) tarihinde 200 kuruşa yükseltilmiş ve 13 Cemaziyelahir 1309 (1 Kanun-u Sani 1307) tarihinde 200 kuruş maaş ile İstatistik Kalemi'ne nakil edilmiştir.

Umur-u Cezaiye Müdüriyeti'nden yazılan mülahazada devam ve ikdamı Tenkik ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden tasdik edilmiştir.

Hizmetleri ve maaşları kayda uygun olup, Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı sureti tercüme-i haliyle mahfuzdur (8 Rebiülevvel 1312 ve 27 Ağustos 1310).

Agop Efendi'nin maaşı 11 Safer 1312 (1 Ağustos 1310) tarihinde 270 kuruşa yükseltildiği Adliye Sicil Şubesi'nin 9 Kanun-u Evvel 1315 tarihli tezkiresine ek vukuat pusulasından anlaşılmıştır.¹⁹²

4.2.3. Agop Sırrı Efendi

Teba-i Devlet-i Aliyenin Ermeni milletinden Kütahyalı Artin Ağanın oğlu olan Agop Sırrı Efendi hicri 1270 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Millet

¹⁹¹BOA.DH.SAİD., No:87, s.47.

¹⁹²BOA.DH.SAİD., No:50, s.75.

mektebinde müfredatta var olan dersleri okumuştur. Türkçe ve Ermenice okuyup yazmaktadır.

1287 senesinde 17 yaşında iken Kütahya Telgraf Merkezi'ne mülazemetle girmiştir. 19 Cemaziyelevvel 1294 (20 Nisan 1293) tarihinde 300 kuruş maaşla Karahisar Telgraf Merkezi Muhabere memuriyetine tayin olup, 2 Rebiülahir 1297 (1 Mart 1296) tarihinde maaşı 285 kuruşa indirilmiştir. 8 Zilkade 1297 (30 Eylül 1296) tarihinde memleketine gitmek üzere ayrılmış, ancak iznini 3 ay geçirerek vazife başına gitmemesinden dolayı azledilmiştir. 25 Zilkade (6 Teşrin-i Evvel 1297) tarihinde 500 kuruş aylıkla Ergani Posta Memuriyeti'ne tayin edilmiş, 19 Şaban 1301 (1 Haziran 1300) tarihinde 500 kuruş maaşla Silvan ve 11 Cemaziyelahir 1302 (16 Mart 1301) tarihinde 500 kuruş maaşla Diyarbakır Telgraf Merkezleri Muhabere Memuriyeti'ne, 22 Şevval 1303 (12 Temmuz 1302) tarihinde 500 kuruş maaşla Mamuratül Aziz Posta Kitabeti'ne ve 27 Safer 1311 (29 Ağustos 1309) tarihinde 500 kuruş maaşla Yanya Vilayeti Koroleş Kazası Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakil edilmiştir. Yanya Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'yle Telgraf ve Posta Nezareti makamından vazifesine layıkıyla devam ettiği tasdik edilmiştir. Memuriyetleri Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri kayıtlarına mutabıktır. Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı sureti tercüme-i haliyle beraber şubede mahfuzdur (2 Cemaziyelevvel 1317 ve 25 Eylül 1315).

Agop Sırrı Efendi'nin 9 Şevval 1314 (1 Mart 1312) tarihinde 500 kuruş maaş ve becayış suretiyle Yanya Vilayeti Himare Nahiyesi Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti'ne nakil olduğu nakil Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 15 Zilkade 1314 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Agop Sırrı Efendi'nin 2 Cemaziyelahir 1308 (14 Eylül 1316) tarihinde 475 kuruş maaşla ve becayış suretiyle Hayrabolu Telgraf ve Posta Müdürlüğü'ne nakil edildiği Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'nin 2 Recep 1319 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁹³

¹⁹³BOA.DH.SAİD., No:99, s.11.

4.2.4. Aleksandros Bezzazoğlu

Devlet Aliyye'nin Rum milletinden Kütahya ahalisinden Bezzaz Ağa Efendi Balisiyos Ağa'nın oğlu olan Aleksandros Efendi hicri 1287 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Sancağı Rum İptidai Mektebi, Rüştî ve İdadisi'nde Türkçe, Rumca ve Fransızca dersi görmüştür. Fransızca okuyup, Türkçe ve Rumca okuyup yazmaktadır.

7 Cemaziyelahir 1303 (1 Mart 1302) tarihinde Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Hukuk Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 18 Safer 1312 (7 Ağustos 1310) tarihinde Kütahya Sancağı Bidayet Mahkemesi Hukuk Kalemi'nden ayrılarak, dava vekili bulunan biraderinin 2 sene kadar yazı işlariyle iştigal eylemiştir. 9 Muharrem 1315 (8 Haziran 1313) tarihinde mülazemetle Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti'ne girmiş ve 22 Zilkade 1315 (1 Nisan 1314) tarihinde 200 kuruş aylıkla Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti Mukayyetliği'ne tayin edilmiştir.

Bursa Düyun-u Umimiye Nezareti Vekâleti'yle İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden hüsn-ü hal ve ehliyeti tasdik edilmiştir.

8 Mart 1300 tarihli Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle Kütahya Bidayet Mahkemesi Kalemi Mülazımlığı'ndan hüsn-ü haline dair aldığı 6 Ağustos 1310 tarihli mazbatanın onaylı sureti tercüme-i hal varakasına merbuttur (17 Cemaziyelevvel 1324 ve 26 Haziran 1322).

Aleksandros Efendi'nin 10 Şaban 1317 (1 Kanun-u Evvel 1315) tarihinde 250 kuruş maaşla terfi ederek Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti 2. Kitabeti'ne nakil edildiği Düyun-u Umumiye Memuriyet-i sabıkanın 14 Temmuz 1318 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.¹⁹⁴

4.2.5. Artin Efendi

Keyork'un oğlu olan Artin Efendi hicri 1271 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Ermeni Mektebi'nde bir miktar Türkçe okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

17 yaşında 4 Rebiülevvel 1289 tarihinde 250 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Ticaret Mahkemesi 2. Kâtipliği'ne tayin olup, 2 Rebiülevvel 1304 tarihinde 400 kuruş

¹⁹⁴BOA.DH.SAİD., No:128, s.349.

maaşla Kütahya Sancağı Ticaret Mahkemesi Baş Kitabeti'ne yükselmiştir.

Bulunduğu memuriyetten terakki suretiyle ayrılmış olup vazifesinden dolayı herhangi bir suç ile suçlanmamıştır.

Kütahya Sancağı Ticaret Mahkemesi Riyaseti'nden yazılan mülahazada Artin Efendi vazifesini yerine getirebilecek yeterliktedir ve Hüdavendigar Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Hüdavendigar Vilayeti mülga Adliye Müfettişliği'nden Artin Efendi'nin ahvali reisin tasdikinden anlaşılmıştır. Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi “işbu mülahaza musaddaktır”, denilmiştir (9 Cemaziyelevvel 1304 ve 22 Kanun-u Sani 1302).¹⁹⁵

4.2.6. Artin Efenfi

Karagöz oğlu Boğus'un oğlu olan Artin Efendi hicri 1268 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Ermeni Mektebi'nde bir miktar Türkçe ve Gülistan'a kadar Farsça okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

Hicri 1286 senesinde 18 yaşındayken Kütahya Ticaret Mahkemesi Kalemi'ne mülazemetle girmiştir. 1287 senesinde 50 kuruş maaşla Kütahya Ticaret Mahkemesi Kalemi Mukayyet Muavinliği'ne tayin olmuştur. Bir sene sonra Ermeni Mektebi Muallimği'ne nakil edilmiştir. 10 Recep 1311 tarihinde 300 kuruş maaşla Kütahya Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Zabıt Kitabeti'ne tayin olmuştur.

Bulunduğu memuriyetlerden nakil suretleriyle ayrılmış, umur-u memuresinden dolayı herhangi bir suç ile suçlanmamıştır.

Kütahya Ticaret Mahkemesi Riyaseti'nden yazılan mülahazada “Artin Efendi vazifesinin başındadır”, denilmiştir. Hüdavendigar Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Hüdavendigar Vilayeti Adliye Müfettişliği'nden Artin Efendi'nin ahvali mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır ve Adliye Nezaret-i Celilesi dahi “işbu mülahaza musaddaktır”, denilmiştir (21 Rebiülahir 1304 ve 5 Kanun-u Sani 1302).¹⁹⁶

¹⁹⁵BOA.DH.SAİD., No:13, s.167.

¹⁹⁶BOA.DH.SAİD., No:13, s.73.

4.2.7. İpo Krat Efendi

Tüccardan Pandalaki Efendi'nin oğlu olan İpo Krat Efendi hicri 1275 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Teba-i Devlet-i Aliye'nin Rum milletindendir. Kütahya ve Bursa Rum mektebinde Türkçe, Rumca ve Fransızca okumuştur. Türkçe, Rumca ve Fransızca konuşup kitabet etmektedir.

7 Şevval 1298 (20 Ağustos 1297) tarihinde 160 kuruş maaşla Romanya Kazası Rusumat Müdüriyeti Mübaşirliği'ne tayin olmuştur. 3 Zilkade 1299 (4 Eylül 1297) tarihinde 250 kuruş maaşla Romanya Kazası Tahrir-i Vergi Kitabeti Refakati'ne nakil edilmiş, ancak 4 Rebiülevvel 1300 (1 Kanun-u Sani 1298) tarihinde vilayetçe yerine başkasının tayin edilmesine binaen açıkta kalmıştır. 14 Ramazan 1300 (6 Temmuz 1299) tarihinden 3 Şevval 1300 (5 Ağustos 1299) tarihine kadar 500 kuruş maaşla Romanya Kazası Rusum-u Sitte İdaresi duhan baş kaleme ve 23 Şevval 1300 (15 Ağustos 1299) tarihinden 10 Zilhicce 1300 (30 Eylül 1299) tarihine kadar 500 kuruş maaşla idare-i merkume baş yeşil duhan ve 11 Zilhicce 1300 (1 Teşrin-i Evvel 1299) tarihinden 12 Muharrem 1301 (30 Teşrin-i Evvel 1299) tarihine kadar yine 500 kuruş maaşla harik ve havanın geçici memuriyetlerinde bulunmuştur. 23 Rebiülevvel 1301 (9 Kanun-u Sani 1299) tarihinde 200 kuruş maaşla adı geçen idare mübaşirliğiyle dokuz anbar memuriyetine tayin edilmiş, 17 Cemaziyelahir 1301 (1 Nisan 1300) tarihinde maaşı 250 kuruşa yükseltilmiştir. 5 Ramazan 1301 (16 Haziran 1300) tarihinde 400 kuruş maaşla Halep Rusum-u Sitte Merkez Müdüriyeti ve 14 Muharrem 1302 (21 Teşrin-i Evvel 1300) tarihinde 400 kuruş maaşla Samsun Nezareti Müfettiş Mülazımlıklarına nakil edilmiştir. 10 Ramazan 1303 (31 Mayıs 1302) tarihinde ayrılmıştır. 25 Ramazan 1303 (15 Haziran 1302) tarihinden 4 Zilhicce 1305 (31 Temmuz 1304) tarihine kadar 800 kuruş maaşla Trabzon Düyun-u Umumiye Nezareti tur-u seyyar müfettişliğinde bulunup 15 Zilhicce 1305 (11 Ağustos 1304) tarihinde 1300 kuruş maaşla Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Varidat-ı Mahsusa İdaresi Kontrol Kalemi'ne memur ve tercüman, 24 Şevval 1301 (1 Haziran 1306) tarihinde maaşı 1400 kuruşa, 13 Rebiülevvel 1308 (15 Teşrin-i Evvel 1306) tarihinde 1500 kuruşa yükseltilmiştir. 14 Şaban 1309 (1 Mart 1308) tarihinde 1800 kuruş aylıkla Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Varidat-ı Mahsusa İdaresi Müfettiş-i Umumilik Kalemi Mümeyyizliği'ne nakil olmuştur. 9 Ramazan 1310 (15 Mart 1309) tarihinde 2300 kuruş maaşla 2. ve 28 Ramazan 1313 (1 Mart 1312) tarihinde 2700 kuruş maaşla 1. Sınıf

Müfettişlikleri'ne nakil olmuştur. 6 Cemaziyelevvel 1314 (1 Teşrin-i Sani 1312) tarihinde 2700 kuruş maaşla İdare-i Merkeziye Müskirat, Harir ve Sadr-i Şikar Şubesi Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir. 9 Şevval 1314 (1 Mart 1313) tarihinde maaşı 3500 kuruşa, 19 Şevval 1315 (1 Mart 1314) tarihinde 4000 kuruşa ve 8 Cemaziyelevvel 1317 (2 Eylül 1315) tarihinde 4500 kuruşa yükseltilmiştir. 24 Zilkade 1312 tarihinde 4. Rütbeden Mecidi Nişanı Zişanı ihsan, 3 Safer 1315 tarihinde Salise ve 4 Şaban 1316 tarihinde Terfika-i Saniye Sınıf-ı Sanisi Rütbeler'i tevcih buyrulmuştur.

Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden yazılan mülahazada tercüme-i hal varakasının Düyun-u Umumiye ait içeriği kayıtlara uygun olduğu ve İpo Krat Efendi'nin hüsn-ü haliyle iktidarı tasdik edilmiştir.

Bulunduğu memuriyetlerde çalışma süresi, maaşlarının miktarı, nakil sebepleri ve maaşlarına yapılan zamlar Dersaadet Mülhakat Rusumat Nezareti'nin 1 Şubat 1315 tarihli kayıt suretleriyle, Mudanya Kazası Meclis İdaresi'nin 9 Şubat 1315 tarihli mazbatasının, adı geçen kaza Rusumat Müdüriyeti'nin 16 Kanun-u Sani 1299 tarihli şahadetnamesinin ve rütbeleriyle Mecidi Nişan-ı Zişanı'nın tevcih ve ihsanı tarihleri Ruus-u Hümayun ile Berat-ı Âlisi'nin, doğum tarihi ve yerinin Osmanlı Nüfus Tezkiresi'nin onaylı suretlerinden anlaşılıp, evrak-ı mezkure tercüme-i hal varakasıyla beraber hıfz edilmiştir (6 Temmuz 1316 ve 22 Rebiülevvel 1318). İpo Krat Efendi'ye vazifesini layıkıyla yerine getirmekte olmasına binaen 9 Safer 1318 tarihinde 3. Rütbeden Nişan-ı Ali Osmanî ihsan buyrulmuştur. İpo Krat Efendi 20 Cemaziyelevvel 1318 tarihinde terfi ederek Rütbe-i Saniye Sınıfı tevcih buyrulmuştur.¹⁹⁷

4.2.8. Manuel Efendi

Teba-i Devlet-i Aliye'nin Ermeni Milleti'nden Kirkor Ağa'nın oğlu olan Manuel Efendi hicri 1262 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Ermeni Mektebi'nde okumuştur. Ermenice okuyup yazmaktadır. Türkçe okumaktadır.

19 Cemaziyelevvel 1292 (11 Haziran 1291) tarihinde 190 kuruş maaşla Simav Kazası Sandık Emaneti'ne tayin olunmuş, 6 Rebiülahir 1296 (17 Mart 1295) tarihinde çalışma süresinin sona ermesinden dolayı ayrılmıştır. 25 Ramazan 1296 (1 Eylül 1295) tarihinde 250 kuruş maaşla Eskişehir Kazası Sandık Emaneti'ne memur olarak girmiş,

¹⁹⁷BOA.DH.SAİD., No:96, s.83.

ancak 5 Rebiülahir 1298 (19 Şubat 1296) tarihinde istifa etmiştir. 2 Recep 1302 (6 Nisan 1301) tarihinde 400 kuruş maaşla Uşak Eminliği'ne tayin olmuş, 28 Şaban 1304 (10 Mayıs 1303) tarihinde çalışma süresinin bitmesiyle ayrılmıştır. 30 Muharrem 1305 (6 Teşrin-i Evvel 1303) tarihinde 550 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Sandık Emni olup, 17 Rebiülevvel 1307 (30 Haziran 1305) tarihinde çalışma süresinin sona ermesiyle ayrılmıştır. 19 Rebiülevvel 1309 (10 Teşrin-i Evvel 1307) tarihinde yine 550 kuruş maaşla tekrar Kütahya Sancağı Sandık Emni olup, 4 Cemaziyelahir 1311 (30 Teşrin-i Sani 1309) tarihinde süresinin bitmesiyle ayrılmıştır. 8 Recep 1314 (1 Kanun-u Evvel 1312) tarihinde 540 kuruş maaşla Karahisar-ı Sahip Sancağı Sandık Emaneti'ne memur olmuş, 14 Şaban 1316 (23 Kanun-u Evvel 1314) tarihinde süresinin bitmesine binaen ayrılmıştır.

Osmanlı Nüfus Tezkiresi, çalışmış olduğu vazifelerdeki çalışma süresi, maaşlarının miktarı, ayrılma sebepleri ve Orman İdaresi Muhasebatı incelenerek zimmet ve ilişkisi olmadığını içeren Hüdavendigâr Vilayeti Meclis İdaresi'nin 10 Temmuz 1315 tarihli mazbatasının onaylı suretleri ve Hüdavendigâr Vilayet-i Defterdarlığı'nın 26 Mart 1316 tarihli tahrirat-ı cevabiyesiyle Muhasebe-i Umumiye-i Maliye'nin 30 Eylül 1315 ve 28 Haziran 1315 tarihli ilmühaberleri tercüme-i hal varakası mahfuzdur (16 Cemaziyevvel 1318 ve 18 Ağustos 1317).¹⁹⁸

4.2.9. Mihran Mildonyan Efendi

Kütahya Ermeni Milletin'den Kuyumcu Firil Ağanın oğlu olan Mihran Mildonyan Efendi hicri 1286 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Ermeni Mektebi'nde okumuştur. Türkçe, Fransızca, Ermenice ve Rumca okuyup yazmaktadır.

25 Muharrem 1305 (1 Teşrin-i Evvel 1303) tarihinde 19 yaşındayken mülazemetle Kütahya Telgrafhanesine girmiş ve 12 Şaban 1309 (28 Şubat 1307) senesine kadar burada kalıp muhabere ilmini öğrenmiştir. 13 Şaban 1309 (1 Mart 1308) tarihinde Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti'ne girmiştir. 10 Şaban 1310 (14 Şubat 1308) tarihinde 400 kuruş maaşla Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti canibinden Bolvadin Düyun-u Umumiye İdaresi'nin Kitabet Sandık Emaneti'ne tayin olmuştur. 27 Cemaziyelahir 1311 (23 Kanun-u Evvel 1309) tarihinde buranın havasına alışamayarak

¹⁹⁸ BOA.DH.SAİD., No:99, s.495.

istifa etmiştir. Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'ne mülazemet etmiştir. 13 Ramazan 1311 (8 Mart 1310) tarihinde 300 kuruş maaşla Küplü Düyun-u Umumiye Sandık Emaneti'ne tayin olmuştur.

Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti ile İdare-i Merkeziye Müdüriyeti'nden yazılan mülahazattan Mihran Mildolyan Efendi'nin hüsn-ü hali ve liyakati tasdik edilmiştir.

Mihran Mildolyan Efendi'nin 5 Mayıs 1300, 9 Teşrin-i Evvel 1309, 24 Kanun-u Evvel 1309 tarihleri Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle, telgrafhaneye mülazemet, Bolvadin Düyun-u Umumiye Kitabeti ve Sandık Emaneti'nden hüsn-ü hizmet ve beraat zimmetini beyan eden şehadetname Devr-i Muhasebe Defteri zeyillerinin Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden onaylı suretleri merbuttur (28 Cemaziyelevvel 1318 ve 10 Teşrin-i Evvel 1316).

Mihran Mildolyan Efendi 21 Muharrem 1314 (20 Haziran 1312) tarihinde 350 kuruş maaşla terfi ederek Bilecik Müdüriyeti 2. Kitabeti'ne, 10 Şaban 1317 (1 Kanun-u Evvel 1315) tarihinde 400 kuruş maaşla Kütahya Düyun-u Umumiye Müdüriyeti Aşar Kitabeti'ne nakil edildiği Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Memuriyet Şubesi'nin 23 Haziran 1318 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.¹⁹⁹

4.2.10. Mildolyan Maksut Efendi

Ermeni Milleti'nden Kütahya ahalisinden ve kuyumcu esnafından Mildonyan Kapril Ağa'nın oğlu olan Mildonyan Maksut Efendi hicri 1290 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Ermeni İptidai Mektebi'nde ilme giriş derslerini, Kütahya ve Bursa Mekteb-i İdadi-i Mülkisi'nde müfredatta var olan derslerini okuyarak bir kıta şehadetname ve bir kıta da mülazemet rüusu almıştır. Daha sonra Bursa Harir-i Darü-talimi'nde ipek böceği yetiştiriciliği hakkında eğitim alıp tasdikname almıştır. Türkçe, Ermenice ve Fransızca okuyup yazmaktadır.

16 Cemaziyelahir 1313 (21 Teşrin-i Sani 1311) tarihinde 270 kuruş yarı maaşla Kütahya Mekteb-i İdadi-i Mülkisi Lisan-ı Osmanî, Coğrafya ve Resim derslerine öğretmen olarak girmiştir. 30 Cemaziyelevvel 1314 (25 Teşrin-i Evvel 1312) tarihinde yerine atandığı hoca tekrar görevine döndüğü için bu görevi sona ermiştir. 7

¹⁹⁹BOA.DH.SAİD., No:92, s.269.

Cemaziyelahir 1314 (1 Teşrin-i Sani 1312) tarihinden 22 Muharrem 1315 (10 Haziran 1313) tarihine kadar 200 kuruş maaşla Bilecik Ermeni Mektebi'nin Lisan-i Osmani ve Fransızca Muallimliği'nde bulunmuş ve daha sonra istifa ederek ayrılmıştır. 23 Muharrem 1315 (11 Haziran 1313) tarihinden 8 Cemaziyelahir 1315 (23 Teşrin-i Evvel 1313) tarihine kadar, 24 Cemaziyelahir 1315 (8 Teşrin-i Sani 1313) tarihinden 21 Zilhicce 1315 (30 Haziran 1314) tarihine kadar, 27 Muharrem 1316 (4 Haziran 1314) tarihinden 2 Muharrem 1317 (30 Nisan 1315) tarihine kadar 190'ar kuruş maaşla Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi Geçici Müzayede Kitabetleri'nde bulunmuştur. 3 Muharrem 1317 (1 Mayıs 1315) tarihinden 6 Safer 1317 (2 Haziran 1315) tarihine kadar 250 Kuruş maaşla Söğüt ve Mihaş Gazi Düyun-u Umumiye İdareleri Tezkire-i Tevzi Memurlukları'nda bulunmuştur. 7 Safer 1317 (3 Haziran 1315) tarihinden 14 Muharrem 1318 (30 Nisan 1316) tarihine kadar yine 190 kuruş maaşla Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi Geçici Müzayede Kitabeti'nde, 15 Muharrem 1318 (1 Mayıs 1316) tarihinden 22 Safer 1318 (7 Haziran 1316) tarihine kadar 250 kuruş maaşla ile Bilecik ve Küplü Düyun-u Umumiye İdareleri Tezkire-i Tevzi Memurluğu'nda, 23 Safer 1318 (8 Haziran 1316) tarihinden 25 Recep 1318 (5 Teşrin-i Sani 1316) tarihine kadar yine 190 kuruş maaşla Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi Geçici Müzayede Kitabeti'nde bulunmuş ve vazifesinin bitmesinden dolayı bunlardan ayrılmıştır. Sınav ile Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi Mülazımlığı'na alınmış olması cihetiyle açıkta kaldığı sürede Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi mülazemet etmiş ve 26 Recep 1318 (6 Teşrin-i Sani 1316) tarihinde 300 kuruş maaşla Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi Tahrirat Kitabeti'ne tayin edilmiştir.

Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden yazılan mülahazada Midolyan Maksut Efendi'nin vazifeyi yerine getirebilecek yeterlilikte olduğu Düyun-u Umumiye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden dahi hüsn-ü hal ve iktidarının Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden yazılan mülahazadan anlaşıldığı beyan edilmiştir.

Midolyan Maksut Efendi'nin 3 Temmuz 1311 tarihli Osmanlı Nüfus Tezkiresi'yle Bursa Mekteb-i İdadi-i Mülkisi'nden aldığı bir kıta şehadetname ve bir kıta mülazemet rüusunun, Harir-i Darüt-talimi'nden verilen 2 Teşrin-i Sani 1314 tarihli tasdiknameden anlaşılmıştır. Kütahya Mekteb-i İdadi-i Mülkisi Lisan-i Osmanî, Coğrafya, Resim ve Bilecik Ermeni Mektebi Lisan-ı Osmanî ve Fransızca dersleri muallimliklerindeki hizmet süresi, maaşının miktarı, bunlardan ayrılış sebebi, beraat

zimmeti ve hüsn-ü vazife eylediğini Kütahya Mekteb-i İdadi-i Mülkisi Müdürlüğü'nden verilen 12 Temmuz 1316 ve 27 Ağustos 1316 tarihli diğer tasdiknameden anlaşılmıştır. Bilecik Ermeni Milleti'nin murahhasahanesinden verilen 6 Teşrin-i Sani 1316 tarihli diğer bir kıta tasdikname ile bunun sonuna daha sonra ilave edilen 27 Kanun-u Evvel 1316 tarihli şerhin ve Bilecik Düyun-u Umumiye İdaresi'ne mülazemeten devamı müddetiyle bulunduğu muvakkat vazifelerdeki çalışma süresi, maaşının miktarı, ayrılış sebebi, beraat zimmeti ve hizmetinin takdire şayan olduğunu beyan eden Bilecik Düyun-u Umumiye Müdüriyeti'nden verilen 8 Teşrin-i Sani 1316 tarihli şهادetname ile kendisinin 1314 Kanun-u Evvel tarihinde imtihanla resmen mülazım kayıt olduğunu ve andan evvelki mülazemetinin zikir olunan şهادetnameden anlaşılmıştır. 8 Teşrin-i Sani 1316 tarihli şهادetname sonuna Bursa Düyun-u Umumiye Nezareti'nden yazılan 15 Kanun-u Evvel 1316 tarihli şerhin ve 5 Temmuz 1311 tarihinden 21 Teşrin-i Sani 1311 tarihine kadar olan müddeti Kütahya'da pederi nezdinde hususan kendisinin isteğiyle geçirdiğini beyan eden Kütahya Hacı Ahmet Mahallesi muhtarı tarafından ita olunan 5 Kanun Sani 1316 tarihli ilmühaberinin onaylı sureti tercüme-i hal varakasına merbuttur (18 Cemaziyelevvel 1324 ve 27 Haziran 1322).²⁰⁰

4.2.11. Osep Efendi

Hacı Agop oğlu Serebyonder'in oğlu olan Osep Efendi hicri 1281 senesinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Ermeni Mektebinde bir miktar Türkçe okumuştur. Türkçe kitabet etmektedir.

1295 senesinde 15 yaşındayken Kütahya Sancağı Ticaret Mahkemesi'ne mülazemetle girmiştir. 1301 senesi Rebiülevvelinde (1299 Kanun-u Evvel) 50 kuruş maaşla Kütahya Sancağı Ticaret Mahkemesi Mukayyet Muavinliği'ne tayin olmuştur.

Umur-u memuresinden dolayı müttehim olmamıştır.

Kütahya Sancağı Ticaret Mahkemesi riyasetinden yazılan mülahazada Osep Efendi musaddaktır. Hüdavendigâr Vilayet-i Celilesi Valiliği ile Hüdavendigâr Vilayeti mefsuh Adliye Müfettişliği'nden Osep Efendi'nin ahvali mahkeme reisinin tasdikinden anlaşılmıştır ve Adliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi “işbu mülahaza musaddaktır”,

²⁰⁰ BOA.DH.SAİD., No:129, s.447.

denilmiştir (28 Rebiülahir 1304 ve 12 Kanun-u Sani 1302).²⁰¹

4.2.12. Zağniyari Ksenofon Efendi

Teba-i Devlet-i Aliye'nin Rum milletinden Kütahya'da aşar işleriyle ve ticaretle meşkul iken vefat eden Pandeleon Efendi'nin oğlu olan Zağniyari Ksenofon Efendi 28 Rebiülahir 1282 (7 Eylül 1281) tarihinde Kütahya'da dünyaya gelmiştir. Kütahya Rum Mektebi'nde ve özel hocadan Türkçe ve Rumcayı okumuştur. Türkçe ve Rumca okuyup yazmakta ve konuşmaktadır.

23 Zilkade 1312 (5 Mayıs 1311) tarihinde 30 yaşındayken Dersaadet Müskirat Nezareti'ne mülazemetle girmiştir. 27 Rebiülevvel 1313 (5 Eylül 1311) tarihinde 500 kuruş maaşla Kumkapı, Yenikapı, Samatya ve Yedikule geçici Şirre memuriyetine tayin edilmiş ve 10 Cemaziyelahir 1313 (16 Teşrin-i Sani 1311) tarihinde vazifesinin bitmesine binaen açıkta kalarak yine Dersaadet Müskirat Nezareti'ne mülazemeten devam etmiştir. 13 Şevval 1313 (16 Mart 1312) tarihinde 300 kuruş maaşla Anadolu Şimendiferi'nin Haydar Paşa İstasyonu Memur Refikliği'ne tayin edilmiştir.

Dersaadet Müskirat Nezareti'yle İdare-i Merkeziye Müdüriyet-i Umumiyesi'nden hüsn-ü hali ve liyakati tasdik edilmiştir.

Zağniyari Ksenofon Efendi'nin 29 Mart 1300 tarihli Osmanlı Tezkiresi onaylı sureti tercüme-i haline merbuttur (13 Rebiülahir 1324 ve 24 Mayıs 1322).

Zağniyari Ksenofon Efendi'nin 5 Rebiülahir 1314 (1 Eylül 1312) tarihinden 5 Cemazielevvel 1314 (30 Eylül 1312) tarihine kadar 100 kuruş hamsi maaşla memuriyetine ek olarak memuriyet-i mezkureyi vekâleten ifa ederek 26 Rebiülahir 1316 (1 Eylül 1314) tarihinden 25 Rebiülahir 1318 (9 Ağustos 1316) tarihine kadar maaşına ek olarak aylık ellişer kuruş verilerek 25 Rebiülahir 1318 (9 Ağustos 1316) tarihinde 500 yüz kuruş maaşla terfi edilerek Dersaadet Müskirat Nezareti Tahsildarlığı'na tahvil edildiği Düyun-u Umumiye-i Osmaniye Memuriyet Şubesi'nin 9 Ağustos 1318 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.²⁰²

²⁰¹BOA.DH.SAİD., No:13, s.121.

²⁰²BOA.DH.SAİD., No:134, s.77.

4.2.13. Zihni Efendi

Devlet-i Aliye tebasının Ermeni milletinden esnaftan Agop Ağanın oğlu olan Zihni Efendi 7 Cemaziyelevvel 1282 (16 Eylül 1281) tarihinde Kütahya’da dünyaya gelmiştir. Ermeni Mektebi’nde müfredatta var olan dersleri görmüş ve Farisi, Hendese ve Coğrafya okumuştur. Türkçe ve Rumca okuyup yazmaktadır.

1316 senesi Zilkadesi’nde 14 yaşında iken Eskişehir Telgrafhanesi’ne girmiştir. 13 Cemaziyelahir 1303 (7 Mart 1302) tarihinde 380 kuruş maaşla Niğde Merkez Muhabere Memuriyeti’ne tayin edilmiş ve maaşı 29 Recep 1305 (30 Mart 1304) tarihinde 400 dört yüz kuruşa yükseltilmiştir. 1 Ramazan 1306 (19 Nisan 1305) tarihinde Adana ve 3 Zilkade 1307 (9 Haziran 1306) tarihinde Eskişehir Telgrafhaneleri Muhabere Memuriyetleri’ne nakil edilmiştir.

Halep Vilayeti Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti’yle Telgraf ve Posta Nezareti’nden yoluyla hizmeti tasdik edilmiştir (23 Cemaziyelevvel 1313 ve 28 Teşrin-i Sani 1311).

Zihni Efendi 14 Recep 1308 (11 Şubat 1306) tarihinde 400 kuruş maaş ile Bandırma Telgraf Merkezi Muhabere Memuriyeti’ne nakil edilmiştir.

Zihni Efendi gece gündüz alkol aldığından ve kaza ahalisi ile sürekli sorun yaşadığından 12 Ramazan 1310 (19 Mart 1309) tarihinde azledilmiştir.²⁰³

²⁰³BOA.DH.SAİD., No:65, s.237.

SONUÇ

Sicill-i Ahvâl Defterleri ana kaynak esas alınarak yapılan bu çalışmada Osmanlı Devleti'nde görev almış 142 adet Kütahya merkez doğumlu memur olduğu ortaya çıkmıştır. Kütahya doğumlu memurların 13 tanesi gayrimüslimdir. Gayrimüslim memurlardan 10 tanesinin Ermeni milletinden, 3 tanesinin ise Rum milletinden olduğu belirtilmiştir.

Sicill-i Ahval Defterleri'nde yer alan 142 Kütahyalı memurun doğum tarihleri H. 1240 – 1305 yılları arasındadır. En erken doğumlu memur H. 1240 yılında doğmuş olan Ali Rıza Efendi iken, en geç doğumlu memurlar H. 1305 yılında doğmuş olan Ali Remzi Efendi, Mustafa Sadrettin Efendi, Mehmed Servet Efendi ve Mehmed Nafiz Efendi'dir.

Kütahya doğumlu memurların 33 tanesi Mehmet, 15 tanesi Ahmet ve Ali, 9 tanesi Mustafa ve Hüseyin, 7 tanesi Hasan ve Mustafa isimlerine sahiptir. Çift isimli memurlardan en çok kullanılmış olan isim 10 kişiyle Ali Rıza Efendi'dir. Daha sonra ise 6 kişinin kullanmış olduğu Hüseyin Hüsnü, 4 Kişi tarafından kullanılmış olan İbrahim Edhem ismi gelmektedir. Gayrimüslim memurlar tarafından da en çok Agop ismi kullanılmıştır. Gayrimüslim memurlardan Agopcan Efendi'nin baba ismi kayıtlarda yer almamıştır. Memurların 134 tanesi Efendi, 5 tanesi Bey ve 3 tanesi de Paşa sıfatını kullanmıştır. Gayrimüslim memurların hepsi Efendi sıfatını kullanmışlardır.

Kütahya doğumlu memurların tercüme-i hâl evraklarında 39'unun babasının unvanı, 57'sinin de baba mesleği belirtilmiştir. 13 Gayrimüslim memurdan 4'ünün baba mesleği gösterilmiştir. Memur babalarının iki tanesi Kadı zade olmak üzere aynı unvanı diğerleri ise farklı unvanları kullanmışlardır.

Sicill-i Ahvâl kayıtlarında memur babalarının 88 tanesinde Efendi, 29 tanesinde Ağa ve 9 tanesinde Bey, 2 tanesinde Paşa ve 1 tanesinde Çavuş sıfatı olduğu belirtilmiştir. Gayrimüslim memurların babalarının 5 tanesinde Ağa, 2 tanesinde Efendi sıfatı olduğu ve 5 tanesinde de herhangi bir sıfat kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Belgelerde görülen diğer bir ayrıntı da memurların babalarının meslekleridir. Baba mesleği olarak askeriye mensubu, tüccar, çiftçi, rençber, devlet memuru ve adliye gibi alanlar ön plana çıkmaktadır. Aralarında vali ve kaymakamlık yapmış kişiler de bulunmaktadır.

Memurlardan 77'si eğitimine sıbyan mektebinde, 25'si iptidai mektebinde, 5'i medresede, 12'si de rüşdiye mektebinde, 4 tanesi de özel hoca ile başlamıştır. 7 kişinin eğitimi sıbyan mektebiyle, 3 kişinin iptidai mektebi, 3 kişinin medrese, 10 kişinin eğitiminin rüşdiye mektebi, 2 kişinin de özel hocayla sınırlı kaldığı görülmüştür. Ayrıca memurların genelinin Türkçe okur-yazar olduğu, bunun yanında Arapça ve Farsça başta olmak üzere birçok lisan konuşup yazabildikleri veya anladıkları ortaya çıkmaktadır.

Memurlardan İbrahim Edhem Efendi ve Hasan Tahsin Efendi'nin herhangi bir tahsil kaydı bulunmamaktadır.

Gayrimüslim memurlardan 8 tanesi Ermeni Mektebi'nde, 3 tanesi Rum Mektebi'nde ve 2 tanesi ise millet mektebinde eğitim görmüşlerdir.

Kütahya doğumlu memurlar, Osmanlı Devleti sınırları içerisinde pek çok bölgede çeşitli memuriyetlerde görev almışlardır. Memurlar, atandıkları birimde kadrolu olarak veya stajyer olarak göreve başlamışlardır. Kütahyalı memurlar birçok eğitim, hukuk, kaymakamlık, nahiye müdürlüğü, mutasarrıflık gibi pek çok alanda görev yapmışlardır. Abdurrahman Nurettin Paşa sadrazamlık makamına kadar yükselmiştir.

Kütahya doğumlu memurlardan 21 tanesi yaptığı hizmetler ve memuriyetlerinde göstermiş olduğu başarılar neticesinde çeşitli rütbe, nişan ve madalyalarla ödüllendirilmiştir. Toplam 32 rütbe, 38 nişan ve 10 madalya almışlardır. En çok ödüllendirilmiş olan memurlar almış oldukları rütbe, nişan ve madalyalar ile Abdullah Macit Paşa, Abdurrahman Nurettin Paşa, Ali Rıza Efendi, Hüseyin Hüsnü Bey ve Mehmet Nuri Paşa'dır.

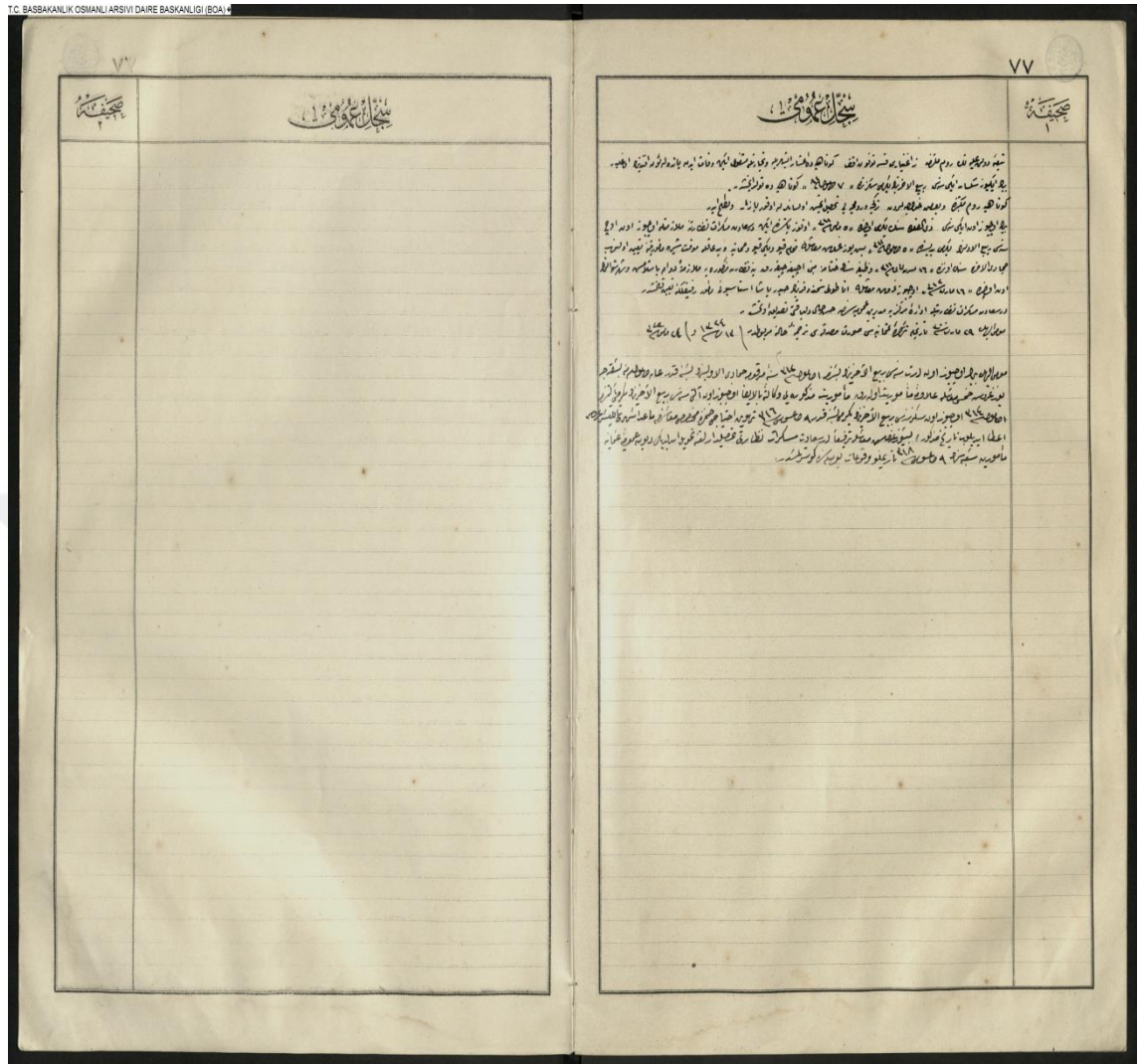
Kütahya doğumlu gayrimüslim memurlardan ise sadece İpo Krat Efendi yaptığı hizmetler neticesinde 3 rütbe ve 2 nişan almıştır.

Sicill-i Ahvâl Defterleri smemurların tercüme-i hal özetleri hakkında bilginin yanında diğer pek çok alanla ilgili önemli bilgiler elde edebileceğimiz birincil kaynaklardır. Bu defterler aracılığıyla bir idari bölgenin yaşamış olduğu statü değişikliğini veya o tarihlerde kaza, nahiye veya karye ise nereye bağlı olduğunu da öğrenmemiz mümkündür. Ayrıca memurların aldığı ücretlere bakarak, bulunduğu bölgenin veya Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki ekonomik durumu hakkında da malumatlara ulaşabiliriz.

EKLER

Ek 1: BOA.DH.SAİD., No:134, s.77.

Ek 3: Hicaz – Demir Yolu Madalyası Örneği.

Kaynak: Çelem, 2014: 339

Ek 4: Tahlisiye Madalyası Örneği.

Kaynak: Çelem, 2014: 340

Ek 5: Liyakat Madalyası Örneği.

Kaynak: Çelem, 2014: 341

Ek 6: İftihar Madalyası Örneği

Kaynak: Çelem, 2014: 342

Ek 7: Yunan Muharebe Madalyası Örneği.

Kaynak: Çelem, 2014: 343

Ek 8: 5. Rütbeden Mecidi Nişanı Örneği

Kaynak: Çelem, 2014: 344

Ek 9: 4. Rütbeden Osmanlı Nişanı Örneği

Kaynak: Çelem, 2014: 345

Ek 10: 2. Rütbeden Mecidi Nişanı Örneği.

Kaynak: Çetin, 2015: 230

Ek 11: İmtiyaz Madalyası Örneği.

Kaynak: Çetin, 2015: 231

KAYNAKÇA

- AKYILDIZ, Ali, (1993), **Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform**, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- AKYILDIZ, Ali, (2012), **Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme**, İletişim Yayınları, İstanbul.
- ASLANAPA, Oktay, (1981-1982), **Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya**, İstanbul.
- BOA.DH.SAİD., No:39, s.383.**
- BOA.DH.SAİD., No:173, s.217-218.**
- BOA.DH.SAİD., No:163, s.113.**
- BOA.DH.SAİD., No:1, s.588-589.**
- BOA.DH.SAİD., No:131, s.67.**
- BOA.DH.SAİD., No:5, s.961.**
- BOA.DH.SAİD., No:3, s.186.**
- BOA.DH.SAİD., No:40, s.121.**
- BOA.DH.SAİD., No:165, s.251.**
- BOA.DH.SAİD., No:93, s.323-234.**
- BOA.DH.SAİD., No:61, s.317.**
- BOA.DH.SAİD., No:6, s.245.**
- BOA.DH.SAİD., No:184, s.74.**
- BOA.DH.SAİD., No:164, s.31.**
- BOA.DH.SAİD., No:9, s.133.**
- BOA.DH.SAİD., No:174, s.469.**
- BOA.DH.SAİD., No:11, s.465.**
- BOA.DH.SAİD., No:157, s.23.**
- BOA.DH.SAİD., No:125, s.433.**

BOA.DH.SAİD., No:175, s.377.

BOA.DH.SAİD., No:72, s.483.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.177.

BOA.DH.SAİD., No:165, s.123.

BOA.DH.SAİD., No:70, s.133.

BOA.DH.SAİD., No:177, s.417.

BOA.DH.SAİD., No:23, s.421.

BOA.DH.SAİD., No:57, s.425.

BOA.DH.SAİD., No:132, s.443.

BOA.DH.SAİD., No:136, s.203.

BOA.DH.SAİD., No:137, s.151.

BOA.DH.SAİD., No:155, s. .185

BOA.DH.SAİD., No:175, s.243.

BOA.DH.SAİD., No:11, s.463.

BOA.DH.SAİD., No:7, s.675.

BOA.DH.SAİD., No:55, s.99-100.

BOA.DH.SAİD., No:179, s.497.

BOA.DH.SAİD., No:52, s.481.

BOA.DH.SAİD., No:116, s.443.

BOA.DH.SAİD., No:170, s.25.

BOA.DH.SAİD., No:134, s.61.

BOA.DH.SAİD., No:56, s.335.

BOA.DH.SAİD., No:8, s.369.

BOA.DH.SAİD., No:74, s.1.

BOA.DH.SAİD., No:102, s.307.

BOA.DH.SAİD., No:104, s.406.

BOA.DH.SAİD., No:68, s.465.

BOA.DH.SAİD., No:141, s.57-58.

BOA.DH.SAİD., No:2, s.706-707.

BOA.DH.SAİD., No:145, s.405.

BOA.DH.SAİD., No:184, s.74.

BOA.DH.SAİD., No:173, s.367-368.

BOA.DH.SAİD., No:81, s.427-428.

BOA.DH.SAİD., No:121, s.319.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.389.

BOA.DH.SAİD., No:3, s.1034.

BOA.DH.SAİD., No:39, s.107.

BOA.DH.SAİD., No:71, s.89.

BOA.DH.SAİD., No:95, s.11.

BOA.DH.SAİD., No:110, s.27.

BOA.DH.SAİD., No:115, s.341.

BOA.DH.SAİD., No:28, s.345.

BOA.DH.SAİD., No:119, s.489.

BOA.DH.SAİD., No:60, s.47.

BOA.DH.SAİD., No:90, s.409.

BOA.DH.SAİD., No:159, s.347.

BOA.DH.SAİD., No:177, s.403.

BOA.DH.SAİD., No:139, s.173.

BOA.DH.SAİD., No:142, s.425.

BOA.DH.SAİD., No:163, s.131.

BOA.DH.SAİD., No:91, s.253.

BOA.DH.SAİD., No:84, s.87.

BOA.DH.SAİD., No:179, s.273.

BOA.DH.SAİD., No:61, s.277.

BOA.DH.SAİD., No:39, s.263.

BOA.DH.SAİD., No:148, s.493.

BOA.DH.SAİD., No:158, s.273.

BOA.DH.SAİD., No:174, s.373.

BOA.DH.SAİD., No:131, s.79.

BOA.DH.SAİD., No:67, s.341-342.

BOA.DH.SAİD., No:79, s.135.

BOA.DH.SAİD., No:141, s.217.

BOA.DH.SAİD., No:90, s.297.

BOA.DH.SAİD., No:152, s.425.

BOA.DH.SAİD., No:12, s.209.

BOA.DH.SAİD., No:70, s.115.

BOA.DH.SAİD., No:146, s.119.

BOA.DH.SAİD., No:73, s.25.

BOA.DH.SAİD., No:78, s.465.

BOA.DH.SAİD., No:142, s.423.

BOA.DH.SAİD., No:160, s.241.

BOA.DH.SAİD., No:112, s.1-2.

BOA.DH.SAİD., No:155, s.105.

BOA.DH.SAİD., No:138, s.187.

BOA.DH.SAİD., No:36, s.361.

BOA.DH.SAİD., No:69, s.193-194.

BOA.DH.SAİD., No:185, s.103.

BOA.DH.SAİD., No:151, s.413.

BOA.DH.SAİD., No:7, s.701.

BOA.DH.SAİD., No:100, s.71.

BOA.DH.SAİD., No:167, s.201.

BOA.DH.SAİD., No:20, s.337.

BOA.DH.SAİD., No:174, s.255.

BOA.DH.SAİD., No:126, s.387.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.185.

BOA.DH.SAİD., No:134, s.415.

BOA.DH.SAİD., No:67, s.123.

BOA.DH.SAİD., No:146, s.303.

BOA.DH.SAİD., No:163, s.123.

BOA.DH.SAİD., No:62, s.155.

BOA.DH.SAİD., No:161, s.65.

BOA.DH.SAİD., No:114, s.355.

BOA.DH.SAİD., No:100, s.301.

BOA.DH.SAİD., No:84, s.131.

BOA.DH.SAİD., No:102, s.93.

BOA.DH.SAİD., No:144, s.449.

BOA.DH.SAİD., No:84, s.85.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.93.

BOA.DH.SAİD., No:170, s.249.

BOA.DH.SAİD., No:114, s.461.

BOA.DH.SAİD., No:54, s.207.

BOA.DH.SAİD., No:40, s.451.

BOA.DH.SAİD., No:95, s.175-176.

BOA.DH.SAİD., No:34, s.387.

BOA.DH.SAİD., No:136, s.131.

BOA.DH.SAİD., No:39, s.111.

BOA.DH.SAİD., No:152, s.397.

BOA.DH.SAİD., No:163, s.63.

BOA.DH.SAİD., No:93, s.333.

BOA.DH.SAİD., No:130, s.499.

BOA.DH.SAİD., No:87, s.47.

BOA.DH.SAİD., No:50, s.75.

BOA.DH.SAİD., No:99, s.11.

BOA.DH.SAİD., No:128, s.349.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.167.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.73.

BOA.DH.SAİD., No:96, s.83.

BOA.DH.SAİD., No:99, s.495.

BOA.DH.SAİD., No:92, s.269.

BOA.DH.SAİD., No:129, s.447.

BOA.DH.SAİD., No:13, s.121.

BOA.DH.SAİD., No:134, s.77.

BOA.DH.SAİD., No:65, s.237.

- BOZKURT, Nurgül, (2011), “Sicill-i Ahval Defterlerine göre Simavlı Memurlar”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 27, ss. 1-12.
- DEVELİOĞLU, Ferit, (1998), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 15. Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- DÖNMEZ, Yusuf, (1972), **Kütahya Ovası ve Çevresinin Fiziki Coğrafyası**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- FİNDLEY, Carter V., (1994), **Osmanlı Devletinde Bürokratik Reform**, İz Yayıncılık, İstanbul.
- FİNDLEY, Carter V., (1996), **Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi**, Gül Çağalı Güven (çev), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- GÖKBİLGİN, Tayyip, “Kütahya”, **İA**, C. 6, ss. 1118-1126.
- GRİSWOLD, William J., (2000), **Anadoluda Büyük İsyan**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- GÜNDÜZ, Ahmet, (2011), “Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Kayserili Müslim ve Gayrimüslim Memurların Aldıkları Madalya, Rütbe ve Nişanlar (M.1879-1909)”, **History Studies**, Yıl:2011, C. 3, Sayı:3, ss.123-145.
- Hayrullah Efendi, (1971), **Devleti Aliyye-i Osmaniye Tarihi**, Zuhuri Danışman (sadeleştiren), C. 1, Son Havadis Yayınları, İstanbul.
- İLGÜREL, Mücteba, (1193), “Celali İsyanları”, **TDVİA**, C. 7, İstanbul: ss.252-257.
- KAĞNICIOĞLU, Celal, (1964), **Tarihi ve Turistik Yönü ile Kütahya**, Halk Basımevi, İstanbul.
- KARAL, Enver Ziya, (1983), **Osmanlı Tarihi**, C. 7, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., (1998), “Sicil-i Ahval Defterlerini Tamamlayan Arşiv Kayıtları”, **Güneydoğu Avrupa Araştırtırmaları Dergisi**, 12, İstanbul: ss. 141-157.
- Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, (2010), **Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, Başbakanlık Basımevi, İstanbul.

- ÖZDEMİR, Hüseyin, (2001), **Osmanlı Devletinde Bürokrasi**, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul.
- ÖZGER, Yunus, (2011), “Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Bazı Yahudi Memurların Sosyo-Kültürel Durumları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C. 1, Sayı: 16, ss. 381-401.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, (2004), **Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. 1-2, 16. Baskı, MEB Yayınları, İstanbul.
- SARI, Selçuk, (2014), **Sicill-i Ahval Defterlerinde Amasyalı Memurlar**, Libra Kitapçılık, İstanbul.
- SARIYILDIZ, Gülden, (2002), “Tanzimat ve Osmanlı Bürokrasisinde Yemin Müessesesi”, **Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları** Yıl: 1, Sayı: 1, İstanbul: ss. 251-268.
- SARIYILDIZ, Gülden, (2004), **Sicill-i Ahval Komisyonu’nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)**, Der Yayınları, İstanbul.
- SARIYILDIZ, Gülden, (2009), “Sicill-i Ahval Defterleri”, **TDVİA**, C. 37, TDV Yayınları, İstanbul: ss. 134-136.
- SEZEN, Tahir, (2006), **Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın No: 21, Ankara.
- TALİP, Mert, (2000), “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-1”, **Arşiv Araştırmaları Dergisi**, Sayı:2, İstanbul: ss. 97-111.
- TERZİ, Mehmet Akif, (2012), **Türk Devlet Geleneğinde Bürokrasi ve Memur**, Sistem Ofset, Ankara.
- TUĞLACI, Pars, (1984), “Kütahya”, **Osmanlı Şehirleri Ansiklopedisi**, Milliyet Yayınları, İstanbul.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1932), **Kütahya Şehri**, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1991), **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, TTK Yayınları, Ankara.

VARLIK, Mustafa Çetin, (1986), “15. Yüzyıl Osmanlı İdari Teşkilatında Kütahya”,
Marmara Üniversitesi Türklük Araştırmaları Dergisi, Sayı:2, İstanbul:
ss.201-239.

VARLIK, Mustafa Çetin, (2002), “Kütahya”, **TDVİA**, C.26, TDV Yayınları, Ankara:
ss.580-584.

YILDIZ, Hakkı Dursun, (1981-1982) “Kütahya’nın Tarihçesi”, **Kütahya Atatürk’ün
Doğumunun 100. Yılına Armağan**, İstanbul.

DİZİN

A

Afyon, 8, 36, 52

B

Bolvadin, 56, 74, 81, 172, 173
Bozüyük, 35

D

Dağardı, 56, 57, 110, 111, 128, 147, 160
defter, 14, 15, 79, 132

E

eğitim, v, 1, 15, 26, 32, 39, 49, 52, 55,
61, 65, 102, 105, 173, 179
Emet, 6
Eskişehir, 35, 36, 47, 51, 52, 56, 57, 62,
68, 69, 70, 72, 73, 80, 89, 105, 114,
117, 118, 127, 131, 132, 137, 147,
156, 157, 171, 177

G

Gediz, 36, 39, 48, 56, 57, 58, 60, 61, 62,
76, 77, 85, 87, 88, 106, 109, 119, 127,
129, 130, 132, 135, 136, 137, 148,
153

H

Hüdavendigâr, 35, 41, 42, 48, 50, 51,
53, 57, 58, 59, 61, 64, 69, 70, 71, 73,
74, 75, 76, 77, 78, 81, 84, 85, 87, 88,
89, 92, 95, 97, 98, 102, 103, 104, 106,
107, 109, 110, 111, 112, 113, 114,
115, 116, 117, 118, 119, 121, 122,
126, 127, 128, 129, 130, 135, 136,
137, 138, 139, 141, 142, 146, 147,
148, 149, 150, 153, 154, 157, 158,
159, 160, 162, 163, 164, 165, 166,
169, 172, 175

İ

idadi, 27, 28, 29, 30, 31, 48, 74, 98,
100, 107, 121, 122, 123, 124, 137,
142, 162, 164, 165

K

kaza, 7, 35, 44, 45, 47, 81, 83, 146, 171,
177, 179
Kitabet, 37, 46, 48, 50, 53, 94, 105, 111,
156, 172, 174
komisyon, 13, 43, 93, 121, 124, 137,
149
Kütahya, 1, 2, v, vi, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
17, 19, 20, 25, 26, 31, 33, 35, 36, 37,
39, 40, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 82,
84, 85, 87, 89, 91, 92, 93, 95, 96, 97,
98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105,
106, 107, 108, 109, 110, 114, 115,
116, 117, 118, 119, 120, 121, 122,
123, 124, 126, 127, 128, 129, 130,
131, 132, 133, 134, 135, 136, 137,
138, 139, 141, 142, 143, 144, 145,
146, 147, 148, 149, 150, 152, 153,
154, 155, 156, 157, 158, 159, 160,
161, 162, 164, 165, 166, 167, 168,
169, 170, 171, 172, 173, 174, 175,
176, 177, 178, 179, 192, 198, 199,
200

M

maaş, 11, 12, 13, 15, 35, 37, 40, 41, 43,
45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 55, 57, 58,
59, 61, 63, 65, 70, 72, 73, 74, 75, 76,
77, 78, 79, 80, 81, 84, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100,
101, 103, 105, 106, 107, 110, 111,

114, 115, 117, 119, 120, 121, 124,
127, 128, 130, 132, 134, 135, 138,
143, 145, 153, 154, 156, 158, 159,
166, 167, 177

Madalya, v, 33, 179

Maliye, 35, 47, 48, 50, 53, 57, 58, 59,
69, 78, 79, 81, 86, 89, 90, 95, 98, 102,
103, 106, 107, 110, 111, 112, 113,
115, 118, 128, 129, 130, 132, 133,
135, 139, 146, 147, 148, 150, 153,
155, 157, 159, 160, 161, 162, 165,
166, 172

Medrese, 6, 27, 28, 29, 30, 31, 179

Memuriyet, 43, 44, 55, 69, 72, 75, 79,
81, 91, 100, 126, 127, 168, 173, 176
Mülazemet, 47, 54, 59, 92, 97, 109,
117, 146, 162, 173, 174

N

Nişan, v, 13, 14, 15, 33, 179

O

Osmanlı, 3, 4, v, 1, 4, 6, 7, 10, 11, 12,
13, 14, 32, 37, 43, 44, 54, 57, 58, 59,
61, 63, 64, 66, 67, 73, 74, 79, 81, 84,
85, 91, 92, 98, 100, 101, 102, 107,
108, 117, 118, 120, 121, 122, 123,
124, 125, 126, 129, 130, 132, 133,
135, 137, 140, 141, 142, 143, 144,
146, 148, 149, 150, 157, 159, 161,
162, 163, 165, 166, 167, 168, 171,
172, 173, 174, 176, 178, 179, 189,
192, 198, 199, 200

R

Rüştiye, 27, 28, 29, 30, 31, 45, 57, 68,
102, 117, 123, 124, 135, 139, 141

S

Sancak, 6, 44

Sıbyan mektebi, 29, 31, 35, 133, 179

Sicill-i ahval, 15, 108

Simav, 6, 35, 36, 56, 57, 61, 66, 79, 80,
111, 122, 129, 136, 146, 148, 153,
154, 160, 171

Ş

Şehadetname, 35, 36, 39, 42, 45, 47, 48,
49, 50, 52, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 68,
72, 78, 79, 89, 91, 92, 95, 98, 99, 100,
102, 103, 107, 113, 115, 117, 120,
121, 124, 131, 135, 137, 141, 143,
148, 150, 152, 155, 161, 162, 164,
173, 174

T

Tavşanlı, 6, 48, 51, 53, 80, 103, 104,
108, 109, 139, 148, 159, 160

V

Vilayet, 11, 35, 43, 45, 51, 61, 63, 86,
92, 102, 106, 114, 119, 128, 129, 136,
138, 148, 150, 153, 155, 157, 160,
165, 169, 172, 175

